

České vysoké učení technické v Praze

Fakulta architektury

Ústav teorie a dějin architektury

Disertační práce

Architektura jižních Čech 1945 až 1989 - databázové zpracování

Příspěvek k poznávání a dokumentaci architektonických děl a jejich tvůrců

Autor: Ing. arch. Jaromír Srba

Školitel: prof. Ing. arch. Matúš Dulla DrSc.

Studijní program: Architektura a urbanismus

Obor: Dějiny architektury a památková péče

Praha 2017

Prohlašuji, že jsem předkládanou disertační práci vypracoval samostatně s využitím pramenů a literatury v práci uvedených.

V Praze 12. 2. 2018

Jaromír Srba

1	Úvod	4
1.1	Předmět výzkumu - definice problému a celkový cíl disertační práce	4
1.2	Současný stav poznání	5
1.3	Rozbor problémů k řešení.....	5
1.4	Cíle	7
1.5	Metody a postup	8
1.6	Metodika hodnocení staveb	8
1.6.1	Požadavky	8
1.6.2	Aktuální přístupy k památkovému hodnocení staveb.....	9
1.6.3	Použitá kritéria hodnocení a jejich charakteristiky	10
1.6.4	Hodnotová/profilová analýza	13
2	Databáze - návrh řešení	13
2.1	Potřeba a význam databáze.....	13
2.2	Způsob řešení, struktura, technologie	14
3	Příběh	17
3.1	Historická východiska poválečného stavebního vývoje v jižních Čechách. Situace po skončení 2. sv. války	17
3.2	Období let 1945 - 1948.....	18
3.3	Období let 1949 - 1956.....	21
3.4	Období let 1957 - 1968.....	28
3.5	Období let 1969 - 1979.....	36
3.6	Období let 1980 - 1989.....	43
4	Stavby.....	47
4.1	Hesla - základní rozsah	47
4.2	Hesla - podrobný rozsah.....	99
5	Tvůrci.....	111
6	Shrnutí specifík architektury jižních Čech 1945 - 1989	117
7	Závěr	124
8	Použité prameny, literatura	126
8.1	Časopisy	126
8.2	Archivy	126
8.3	Další prameny	126
8.4	Knihy a články	126

1 Úvod

1.1 Předmět výzkumu - definice problému a celkový cíl disertační práce

Oblast a předmět výzkumu

Disertační práce na téma "Architektura jižních Čech 1945 až 1989 - databázové zpracování" spadá do oblasti výzkumu historie a vývoje moderní architektury v jižních Čechách se zaměřením na specifické otázky poznávání, dokumentace, prezentace a památkové ochrany děl moderní architektury.

Moderní architektura je dnes neoddělitelnou součástí kulturního dědictví. Její vybraná díla se stávají předmětem památkové péče a ochrany. Databázové zpracování poznatků o moderní architektuře může být jedním z řešení využívaných pro poznávání specifických hodnot moderní architektury a napomáhajících k jejich uchování, ochraně či obnově.

Zadání práce, rámcové cíle

Tato disertační práce byla řešiteli zadána v roce 2012 Ústavem teorie a dějin architektury Fakulty architektury ČVUT v Praze. Byla vypracována v kombinované formě studia.

Smyslem práce je vědeckým způsobem rozšířit poznatky o jihočeské poválečné architektuře - především poznatky o jednotlivých architektonických dílech jihočeské poválečné architektury a o tvůrčích těchto děl a poznatky zpracovat a prezentovat databázovou formou.

Volba jižních Čech pro obsahovou náplň práce je dána skutečností, že moderní architektura této oblasti je dosud málo probádána, výzkum tedy může přinést řadu nových poznatků. Téma je zároveň řešiteli práce blízké, díky jeho dlouhodobějšímu předchozímu působení v regionu.

Potřeba a velký význam dalšího a pokud možno rychlého doplnění současných poznatků o dílech jihočeské architektury 20. století byla konstatována i na úrovni orgánů činných při ochraně a obnově architektonických děl, neboť nové poznatky mohou být využitelné i pro ochranu a obnovu těchto jihočeských děl moderní architektury.

Důvodem, proč je vhodné, aby informace o architektuře byly zpracovány formou elektronické databáze je řada aspektů a výhod, které elektronická databáze poskytuje a jiné způsoby zpracování informací poskytnout nemohou.

Mezi ně patří například možnost zpracované informace (data) různými způsoby nejen vyhledávat a sestavovat ale i vyhodnocovat. Dalšími důležitými důvody je zajištění konzistence, integrity a bezpečnosti dat, možnost data sdílet a další jedinečné aspekty a výhody.

Téma se skládá ze dvou částí - z výzkumu zaměřeného na rozšíření poznatků o jihočeské moderní architektuře a ze zpracování a prezentování získaných poznatků databázovou formou. Práce na tématu zahrnují však také vytvoření návrhu struktury samotné databáze.

Tištěná forma databázových dat jako výsledek disertační práce

Má disertační práce musela být dle platných předpisů předložena k obhajobě v této písemné vytištěné a svázané podobě, Nebylo možno odevzdat práci ve formě softwarové databázové aplikace.

Tato písemná podoba práce však obsahuje jak návrh struktury databáze, podle kterého lze následně

výslednou databázovou aplikaci snadno vytvořit, tak kompletní data potřebná k jejímu naplnění. Samotné vytvoření softwarové aplikace však již z výše uvedených důvodů nebylo součástí mé práce.

1.2 Současný stav poznání

Na základě rešerší literatury a vlastních plošných průzkumů řešitele byl zkoumán současný stav poznání a byly hledány možnosti jak na tento stav smysluplně navázat, aby bylo dosaženo výsledků rozšiřujících současné poznání.

Podrobnými rešeršemi literatury bylo zjištěno, kterým dílům a tvůrcům jihočeské moderní architektury již v minulosti věnovali badatelé svou pozornost a v jakém rozsahu. Množství podrobněji probádaných děl není nikterak velké - jedná se jen o menší část z těch, které si zaslouží bližší pozornost. Pozornost badatelů byla dosud věnována především architektuře 1. poloviny 20. století. Problematice architektury z období po 2. světové válce se soustavněji věnovalo několik autorů - badatelů.

V 70. letech 20. století zveřejnil Alois Pohan v časopise *Architektura ČSR* několik článků věnovaných několika tehdy realizovaným stavbám, především stavbám českobudějovickým.¹

V 80. letech 20. století sleduje soudobé dění v architektuře na jihu Čech Radomíra Valterová-Sedláková sérií článků zveřejněných v různých odborných i populárně naučných časopisech.

Vojtěch Štorm je autorem stati o jihočeské architektuře ve sborníku vydaném v roce 1980 u příležitosti výstavy *Tricet pět let výtvarného umění a architektury v jižních Čechách* a je také autorem několika hesel o poválečné architektuře v *Encyklopedii Českých Budějovic*.

V období po roce 1989 se věnuje tématu jihočeské moderní architektury dvojice autorů Eva Erbanová a Milan Šilhan, kteří se nejdříve zaměřili především na architekturu 1. pol. 20. století. Tito autoři jsou také společně s Rostislavem Šváchou spoluautory knihy *Slavné vily Jižních Čech*.

V minulém desetiletí, mezi roky 2005-11 provedl Národní památkový ústav celorepublikový výzkum na téma *Odborné poznávání, vědecké hodnocení, dokumentování a evidence kulturního dědictví 19. a 20. století*. V rámci tohoto výzkumu se autorům jeho jihočeské části E. Erbanové, J. Štorkové a E. Zuzákové podařilo shromáždit informace také o vybrané části staveb postavených ve 2. pol. 20. století na území jižních Čech.

Na jihočeských vysokých školách, zejména na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, vznikají také diplomové práce věnované specifickým tématům z oblasti jihočeské architektury 20. století.

Výsledkem posuzování současného stavu a potřeb zkoumání bylo zjištění, že u značného množství významných děl jihočeské poválečné architektury je možno dalším výzkumem dále doplnit a zpřesnit stávající poznatky o dílech. Také je zřejmě možno výzkumem identifikovat a badatelsky zpracovat další, dosud neobjevená hodnotná díla.

1.3 Rozbor problémů k řešení

Účel (motivace)

Nejenom historická architektonická díla, ale i hodnotná díla moderní architektury jsou ohrožena stavebními změnami - modernizacemi, zateplováním, přestavbami či demolicemi. Také hodnotná moderní architektonická díla si zaslouží ochranu, aby nebyla poškozována, často nenávratně, či zcela odstraňována. Poznávání moderní architektury, správné zpracování a využití poznatků o kvalitních dí-

---

¹ Ve svých článcích autor zejména komentoval tehdejší českobudějovické novostavby *Domu pečovatelské služby* (Pohan, 1977) a *Polikliniky Jih* (Pohan, 1979b) a *Mateřské školy a jeslí v Prachaticích* (Pohan, 1979a).

lech moderní architektury a jejich hodnotách mohou přispět k jejich účinné ochraně, či být i východiskem a podkladem k jejich následné obnově.

Problémy k řešení

Rešeršemi a konzultacemi s badateli byla potvrzena potřeba a velký význam dalšího a pokud možno rychlého doplnění současných poznatků o hodnotných dílech jihočeské poválečné architektury a to především takových poznatků, které mohou být využitelné pro ochranu a obnovu těchto děl. Bylo zjištěno, že u značného množství významných děl jihočeské moderní architektury je potřeba dalším výzkumem doplnit stávající poznatky o další dokumentaci, popis a hodnocení těchto děl. Pozornost je vhodné věnovat nejen architektonickému řešení, ale zejména bližšímu popisu a hodnocení specifických významných vlastností děl (konstrukce, dispozice, provoz, technické řešení a pod.) jimž nebyla dosud věnována zvláštní pozornost.

Zároveň zřejmě existuje i určité množství dochovaných hodnotných děl moderní architektury, která nebyla dosud identifikována a badatelsky zpracována.

Tvůrcům těchto hodnotných děl také nebyla věnována podstatná badatelská pozornost.

Těmito třemi základními směry, tedy hledáním a zkoumáním dosud neidentifikovaných děl, podrobnějším probádáním děl již známých a doplněním stávajících poznatků o tvůrcích děl, se ubírá i další bádání řešitele v oblasti získávání nových poznatků o jihočeské architektuře.

Způsob řešení, struktura

Při výzkumu je vhodné vyjít z poznání současného stavu znalostí nejen o jihočeské moderní architektuře jako celku, ale i o jednotlivých dílech a tvůrcích a na tento stávající stav co nejvhodněji navázat. K tomuto účelu je vhodné využít jak rešerší literatury, tak i vlastní plošné terénní průzkumy a průzkumy archivů i doporučení NPÚ.

Ze zkoumaných děl je vhodné vybrat část děl k podrobnějšímu zkoumání, jehož poznatky budou zpracovány podrobnější textovou i obrazovou dokumentací výhodně využitelnou pro potřeby ochrany či prezentace děl. Výběr těchto děl je vhodné provést nejenom na základě průzkumů a analýz, ale také například dle konzultace s NPÚ s ohledem na aktuálnost potřeby ochrany vybíraných děl.

Vybraná díla je vhodné podrobněji zkoumat zejména za pomoci studia původní projektové dokumentace a následného podrobnějšího terénního průzkumu díla.

Vzhledem ke značné šíři zkoumané problematiky je potřeba počet především podrobněji zkoumaných děl přiměřeným způsobem přizpůsobit limitovaným možnostem jediného řešitele.

Výběr děl k podrobnějšímu zkoumání bude ovlivněn také dostupností podrobné dokumentace těchto děl, jejichž často jediná dostupná dokladová a plánová dokumentace bývá uložena v archivech stavebních úřadů, přičemž dostupnost této dokumentace pro badatele je platnými předpisy vázána a tím i omezena na souhlas vlastníka stavby s nahlížením do spisu stavby uloženého na stavebním úřadě.

Při získávání poznatků o tvůrcích je vhodné zahrnout také vybrané nejvýznamnější projekční či realizační podniky a ozřejmit jejich kolektivní podíl na vzniku děl.

Poznatky o jednotlivých dílech a jich tvůrcích je vhodné krátce uvést do dobových politických, hospodářských a společenských souvislostí.

Upřesnění tématu

V souladu s výše uvedenými skutečnostmi se zkoumané téma jihočeské poválečné architektury pro potřeby disertační práce co do rozsahu, předmětu a způsobu řešení dále upřesňuje takto:

Z hlediska rozsahu zájmu se zkoumání soustředí především na realizované stavby a soubory staveb a jejich tvůrce. Nerealizovaná díla nebudou blíže zkoumána. Interiéry budou zkoumány jako součást zkoumaných děl, nikoli samostatně. Z hlediska typologického se zkoumání zúží především na stavby pro bydlení a stavby občanské. Stavby průmyslové, zemědělské či dopravní tedy blíže zkoumány nebudou. Z hlediska tvůrců se bližší pozornost soustředí pouze na autory zkoumaných děl a na dva vybrané dobově významné českobudějovické podniky s celoregionální působností a významným vlivem na projekční a realizační praxi a to Stavoprojekt a Pozemní stavby.

Z hlediska teritoriálního se zkoumání zaměřuje na území Jižních Čech, tedy pro účely této práce území vymezené dobovými hranicemi Jihočeského kraje. Zahrnuto proto bude i území dnešního okresu Pelhřimov, které bylo ve sledovaném období součástí kraje. Předmětem zájmu budou tedy pouze stavby realizované na území kraje a to od jak autorů jihočeských, tak i těch, kteří působili mimo teritorium kraje.

Také množství jednotlivě zkoumaných staveb v rámci doktorské práce se přizpůsobí možnostem jediného řešitele a to na počet cca 100 staveb, z toho podrobněji zkoumaných cca 20 staveb.

Databázové zpracování

Řešitelem získané poznatky o dílech a tvůrcích jihočeské moderní architektury budou v rámci této práce shromažďovány ve struktuře umožňující také jejich následné zpracování formou uvažované databáze, s cílem přispět k poznávání a prezentaci jihočeské moderní architektury. Vhodná struktura poznatků může umožnit jejich využití také rámci jiných databází a informačních systémů, provozovaných například Národním památkovým ústavem, či v databázi VCPD a ÚTDA FA ČVUT.

1.4 Cíle

Hlavním cílem disertační práce je:

- a) Za pomoci výzkumu dosáhnout nových poznatků o jihočeské moderní architektuře
- b) Poznatky prezentovat databázovou formou

Zpřesnění cíle

Hlavní cíle

- a1) Dosud nezpracované památky moderní architektury
Hledání, identifikace, dokumentace a zhodnocení dalších hodnotných, dosud neidentifikovaných památek moderní architektury
- a2) Již známé památky moderní architektury
Doplnění stávajících poznatků - dokumentace a zhodnocení vybraných již známých památek moderní architektury
- b1) Návrh struktury databáze
- b2) Zpracování dat ve struktuře vhodné pro vložení do databáze

Dílčí cíle

Doplnění poznatků o činnosti vybraných významných tvůrců jihočeské poválečné architektury.

U vhodných děl získat poznatky v rozsahu potřebném na podání návrhu na prohlášení díla za nemovi-

tou památku.

Příspěvek k dokumentaci, poznávání a prezentaci jihočeské moderní architektury.

Poznátky o jednotlivých dílech a jejich tvůrčích krátkce uvést do dobových souvislostí.

1.5 Metody a postup

Vzhledem ke značné šíři zkoumané problematiky bylo potřeba ke zpracování tématu práce využít vícero různých metod.

Rešerší literatury je zjištěn stávající stav poznání zkoumaného tématu. Zejména za pomoci plošných průzkumů terénních a archivních jsou hledána hodnotná díla vhodná pro dokumentaci. Pomocí terénních průzkumů vybraných děl a zkoumáním v archivech, jsou hledány nové poznatky o jednotlivých dílech. Taktéž zkoumáním archivních fondů a dobové literatury jsou hledány nové poznatky o tvůrčích. Jako doplňující zdroj informací je využito metody cíleného dotazování pamětníků z řad jihočeských architektů činných ve zkoumaném období .

Samostatnými průzkumy provedenými řešitelem jsou hledána a nacházena další , dosud neidentifikovaná hodnotná díla poválečné architektury v jižních Čechách. Za využití dostupné archivní dokladové, výkresové a fotografické dokumentace a terénního průzkumu je dílo analyticky zdokumentováno. Záznam o díle je vytvořen ve stanovené struktuře vhodné pro pozdější databázové zpracování.

Ve spolupráci s NPÚ jsou pro řešení doktorské práce vybrána také další, již známá hodnotná díla poválečné architektury. U nich usiluje řešitel práce o možné další doplnění a rozšíření dosavadních poznatků, poznání aktuálního stavu dochování díla a jeho hodnot a v rozsahu dle přijaté metodiky provede analytické hodnocení díla.

Rešeršemi literatury a zkoumáním v archivech jsou hledány nové poznatky o tvůrčích zkoumaných architektonických děl v jižních Čechách. Vedle autorů děl je zkoumána také činnost dvou nejvýznamnějších aktérů jihočeské projekční a realizační praxe - českobudějovických podniků Stavoprojekt a Pozemní stavby.

Aby bylo umožněno nahlížet zkoumaná díla a jejich autory nejen samostatně, ale i v dobových souvislostech, obsahuje tato práce také část nazvanou Příběh. Ta je pokusem o souhrnný pohled na hlavní okolnosti vývoje jihočeské architektonické projekční a realizační praxe ve sledovaném období v souvislostech politických, hospodářských a společenských.

Jsou zde uvedeny dosažené poznatky o hlavních dobových aktivitách podniků Stavoprojekt a Pozemní stavby. Zároveň jsou zde také krátce uvedena vybraná významná díla, která nebyla zkoumána samostatně, tedy především díla, jenž se nedochovala nebo dochovala v pozměněné podobě.

Pro analytické hodnocení zkoumaných děl je hledána metodika vhodná pro potřeby práce a databázové zpracování dat.

Při návrhu samotné struktury databáze se využívá analytických a návrhových metod softwarového inženýrství. Hlavní použitou metodou je modelování jednotlivých procesů a částí budovaného systému. Při analýze i při návrhu je systém zobrazen jako model skládající se z jednotlivých diagramů. Diagramy zobrazují prvky systému a jejich vzájemné vztahy. Diagramy se zhotovují dle pravidel UML (Unified Modeling Language), nazývají se UML diagramy. Pro modelování různých procesů se využívá různých typů UML diagramů.

1.6 Metodika hodnocení staveb

1.6.1 Požadavky

Jak již bylo zmíněno, jedním z cílů práce je dalším výzkumem doplnit stávající poznatky o další dokumentaci, popis a také hodnocení významných architektonických děl. V rámci hodnocení by měly být

vyjádřeny specifické hodnoty díla z hlediska urbanistického, architektonického i konstrukčního případně další aspekty.

Podmínkou pro úspěšné dosažení tohoto cíle je nalezení vhodné metodiky hodnocení pro potřeby této práce a to takové metodiky, která, kromě výše uvedených konkrétních požadavků, bude splňovat i požadavky obecné, mezi něž patří zejména kompatibilita metodiky s aktuálními přístupy k hodnocení památek architektury a vhodnost metodiky pro využití v prostředí databázového zpracování dat.

1.6.2 Aktuální přístupy k památkovému hodnocení staveb

Aktuální přístup k památkovému hodnocení architektonických děl všech historických období v podmínkách České republiky prezentují pracovníci Národního památkového ústavu K. Kuča a V. Kučová ve své publikaci z roku 2015.²

Tento zdroj shrnuje také starší formy přístupu k památkovému hodnocení staveb, K těm nejstarším metodám patřily Legislativní mapy, vypracované již na půdě SÚRPMO v 80. letech 20. století, následně pak v 90. letech v souvislosti s prohlašování městských památkových rezervací. Legislativní mapy kladly důraz na právní ochranu památek. Následovaly pak *Plány zásad památkové ochrany*, které obsahovaly několik výkresů, z nichž Plán památkové ochrany, jako jakási redukováná verze legislativní mapy obsahoval národní kulturní památky, kulturní památky a objekty navržené k prohlášení za kulturní památku a objekty doporučené k návrhu. V roce 2000, v rámci publikace Kuča K., Kučová V. - *Principy památkového urbanismu*, vznikla kategorizace památkového hodnocení staveb vztahovaná k hodnocenému kontextu, tedy zejména ke konkrétnímu památkovému území.³

Aktuální přístup NPÚ k památkovému hodnocení staveb představuje Metodika klasifikace staveb podle památkové hodnoty z roku 2015, která stanovuje jednotlivé kategorie staveb (nemovitostí) dle jejich památkové hodnoty i ve vztahu k jejich prostředí pro účely jejich grafického zobrazení v plánu hodnoceného území. Nejprve jsou stanoveny jednotlivé kategorie staveb, následně je popsán způsob, který zabezpečí správné zařazení každé nemovitosti do jedné z kategorií.⁴ Kromě slovních charakteristik jednotlivých kategorií staveb jsou v metodice připojeny referenční příklady s cílem slovní charakteristiky co nejdůkladněji vysvětlit. Metodika rozlišuje 6 kategorií a 2 podkategorie staveb.

Stavby dokumentované v mé práci by dle této metodiky náležely téměř výhradně do kategorie staveb "A" (architektonicky cenná stavba), část staveb pak do kategorie "H" (historicky významná stavba). Do zbylých kategorií (stavby bez památkové hodnoty, stavby hmotově narušující charakter území, stavby ostatní či stavby zaniklé) by dokumentované stavby zřejmě nenáležely.

Hlavní uplatnění metodiky je v oboru památkové péče zejména a je určena například pracovníkům Ministerstva kultury, NPÚ, či pro potřeby územního plánování. Pro potřeby hodnocení děl dokumentovaných v této práci je vhodné hledat hodnotící systém s podrobnějším kritériálním členěním a také systém uzpůsobený pro potřeby hodnocení děl moderní architektury.

Pro specifické potřeby hodnocení moderní poválečné architektury byl v letech 2010-2013 zpracován výzkumný projekt, jehož výsledky byly publikovány ve stejnojmenné publikaci "Vypracování hodnotící metodiky architektury z let 1945-1979,"⁵ Na realizaci projektu se podílely magistráty měst Brno a Vídeň⁶.

Metodika vychází z rozdělení na inventarizaci a na hodnotovou analýzu. Základem hodnotové analýzy je seznam kritérií (indikátorů), každý s hodnotící stupnicí pro nonverbální přiřazování hodnot (bodů). Vychází se z rozložení stavebního díla na jednotlivé části ve smyslu *Gramatiky stavění* od Jana Ta-

² Kuča, Karel; Kučová, Věra. Metodika klasifikace staveb podle památkové hodnoty. Praha: NPÚ 2015

³ Tamtéž, s. 172-174

⁴ Tamtéž, s. 7

⁵ Kolektiv autorů, Brno/Wien, 2012. Vypracování hodnotící metodiky architektury období 1945 až 1979.

⁶ Vedoucím partnerem projektu bylo město Vídeň - Magistrátní oddělení 19 - architektury a urbanismus. Projektovým partnerem bylo statutární město Brno, Odbor památkové péče.

bora - odtud jsou převzaty nově použité pojmy, které jsou vysvětleny v přiřazených definicích.⁷ Základem pro vyčíslování hodnot (bodů) v analytických stupnicích je komparativní princip založený na srovnávání s jinými obdobnými stavbami a jejich částmi. Příklady pro srovnání lze čerpat z místního či regionálního prostředí.

Hodnotící metoda zásadně rozlišuje mezi inventarizací (fakta o historickém a fyzikálním kontextu stavby) a hodnotovou analýzou (kulturně-historický význam stavby, originalita, efektivita). U každé stavby se jako první krok provede inventarizace důležitých údajů o stavbě. Ve druhém kroku se provádí hodnotová analýza - ve třech oblastech (indexech) - historie, architektura, fyzika. Fyzikální hodnocení se provádí až v případě aktuální potřeby. Metoda na základě standardizovaných hodnocení jednotlivých kritérií (indikátorů) sdružených do skupin (indexů) poskytuje přehlednou hodnotovou analýzu zkoumaného objektu, ze které lze na první pohled vyčíst význam budovy v nejdůležitějších bodech. Jednotlivá hodnocení jsou graficky znázorněna pomocí stupnice.⁸

Hodnocení metodiky

Uvedená hodnotící metodika poválečné architektury je velmi přínosná. Umožňuje získat přesné a srovnatelné údaje jako základ pro následné hodnocení staveb jako celku i jednotlivých jejich vlastností. Vyjádření hodnot grafickou formou pomocí stupnice je snadné a přehledné. Systém založený na samostatných různorodých indikátorech, které jsou seskupovány do několika indexů je komplexní a zároveň flexibilní a značně variabilní. Metodika je velmi dobře a snadno využitelná při databázovém způsobu zpracování dat.

Nevýhodou metodiky je její značný celkový rozsah, velký počet a někdy menší srozumitelnost použitých indikátorů. To zvětšuje nároky na vypracování analýzy jednotlivých staveb v plném rozsahu daného metodikou a může vést k menší přehlednosti výsledků. Značný rozsah a komplikovanost metodiky může ztížit její praktické využití. Podle informací jedné ze spoluautorek metodiky, R. Vrabelové, nebyla tato metodika zatím v běžné praxi využita a to ani v Rakousku ani v České republice. Dle názoru paní Vrabelové by bylo vhodné metodiku přiměřeně přizpůsobit podmínkám v ČR a vyzkoušet v rámci konkrétního menšího ověřovacího projektu, například v rámci disertační práce,⁹

Využitelnost metodiky pro potřeby disertační práce

Svým celkovým charakterem uvedená metodika vyhovuje výše uvedeným požadavkům kladeným na metodiku hodnocení vhodnou pro potřeby této práce. Nelze očekávat, že by se v rámci disertační práce dala metodika využít v plném rozsahu, se všemi svými indexy a s úplnou sadou velkého množství definovaných indikátorů. Pro sledování a analyzování hodnot vybraných aspektů staveb požadovaných v této práci lze však vybrat pouze potřebné indikátory. V případě potřeby lze navíc nově definovat a do metodiky přidat další jednotlivé potřebné indikátory. Analytický profil tvořený z indexů a jejich indikátorů, sestavený pro potřeby této práce, bude tedy přiměřeně zúžen, přičemž v případě potřeby lze ovšem kdykoli později analýzu rozšířit o další indikátory.

V souladu s hodnotící metodikou brněnských a vídeňských autorů se stanovují pro potřeby této práce hodnotící kritéria a jejich charakteristiky následovně.

1.6.3 Použitá kritéria hodnocení a jejich charakteristiky

I. Index kulturně-historický

I.1. Význam stavby vzhledem k celkovému dílu architekta

Hodnocení kulturně- nebo umělecko-historického významu stavby ve vztahu k celkovému dílu architekta, (např. první dílo, poslední dílo, jediné dochované dílo...) z dnešního hlediska

I.2. Příkladnost stavby

Stavba jako celek nebo její část (např. konstrukce a podobně) se může stát vzorem pro pozdější stavby téhož autora či jiných autorů. podobné stavební úkoly.

⁷ Kolektiv autorů, Brno/Wien, 2012, s. 26-27

⁸ Tamtéž, s. 30-32

⁹ Mailová korespondence mezi autorem této práce a R. Vrabelovou 10.-15. 3. 2017

I.3.1. Inovativnost konstrukce

V bodech I.3.1., I.3.2. a I.3.3. jde o hodnocení stupně novosti stavby, jejích jednotlivých složek z technologického hlediska. Relevantní je blízkost k prvotnímu použití nějaké technologie, resp. stavebně-technického řešení nebo netradičnost konstrukce, ve smyslu statické či stavební struktury, ve srovnání s jinými stavbami.¹⁰

V tomto indikátoru jde o stupeň inovace nosné konstrukce - novosti z technologického a stavebně-historického hlediska.

I.3.2. Inovativnost pláště

Stupeň technologické inovace pláště budovy (konstrukce fasády, okna, zastínění a pod.) z konstruktivního a materiálně-technického hlediska.

I.3.3. Inovativnost materiálů

Stupeň technologické inovace v použití nových materiálů a jejich vzájemné kombinace (povrchy v interiéru i exteriéru, např. stěny, podlahy, stropy a podobně).

I.3.4. Inovativnost technického vybavení budovy

Stupeň technologické inovace v technickém vybavení budovy (klimatizace, větrací technika, topení, infrastruktura a podobně).

I.4.1. Přijetí dobovými experty

Hodnocení významnosti stavby odborníky v době jejího dokončení (např. v odborných časopisech, publikacích, v soutěžích a podobně).

I.4.2. Přijetí dobovou veřejností

Hodnocení stavby laickou veřejností v době její realizace (např. v denním tisku a podobně).

I.4.3. Akceptace současnými experty

Hodnocení významnosti stavby odborníky v době pořizování analýzy stavby (např. ve vědeckých pracích, odborných časopisech, průvodcích, dle památkové ochrany a podobně).

I.4.4. Akceptace současnou veřejností

Hodnocení významnosti stavby odborníky v době pořizování hodnotové analýzy (např. v denním tisku, v anketách, průzkumech a podobně).

I.4.5. Akceptace uživateli

Hodnocení akceptace stavby jejími uživateli za celé období jejího užívání od doby vzniku až do doby pořizování analýzy (např. podle rozsahu a ohleduplnosti stavebních zásahů provedených na stavbě, podle kvality údržby stavby a podobně).

II. Index originality

II.1. Stavba sama o sobě

II.1.1. Prostorové uspořádání

Architektonické uspořádání stavby jako trojrozměrného prostoru odděleného konstrukcemi a pláštěm od vnějšího prostoru. V hodnotové analýze se kvalita a relevance prostorového uspořádání definuje s ohledem na celkovou kompozici stavby. Pro analýzu je tedy relevantní jak vzájemné působení pláště, konstrukce a prostorového objemu tak i inscenace prostoru a jeho odlišnost od klasických převzatých prostorových forem.

---

¹⁰ Dle autorů metodiky představuje inovace a technologické hledisko pouze kulturně-historickou hodnotu bez nutného vztahu ke kvalitě architektonického řešení.

II.1.2.1. Konstrukce

Konstrukcí se rozumí základní nosná struktura (nepatří sem tedy nenosné konstrukce). V hodnotové analýze je definován význam a relevance konstrukce pro estetický vzhled architektury, tedy její celkové kompozice.

II.1.2.2. Plášť

Pláštěm se zde rozumí všechny ty části stavby, které oddělují vnější prostor od vnitřního a to jak propustné stavební díly (okna, zastínění, dveře...), tak i nepropustné díly (stěny a podobně). Hodnotovou analýzou je definována kvalita a význam pláště pro estetický vzhled a architekturu stavby.

II.1.3. Sociální interakce

Architektura a její bezprostřední vliv na společenské procesy v rámci stavby a v jejím okolí. V hodnotové analýze se určuje kvalita a relevance celkové architektonické koncepce s ohledem na nabídky stavby pro sociální interakci.

II.1.4. Umělecká díla - relevance

V hodnotové analýze je definována relevance uměleckých děl ve srovnání s uměleckými díly na jiných obdobných stavbách stejné doby.

II.2. Stavba ve vztahu k okolí

II.2.1. Pohledová dominanta

Stavba může být pohledovou či nárožní dominantou, někdy v souvislosti s pohledovou osou, S dominantností mohou souviset mimořádné proporce či mimořádná velikost a adekvátní viditelnost i z větší vzdálenosti.

II.2.2. Účinek doplnění okolí

Stupeň účinku stavby na doplnění, kompletaci svého okolí.

II.2.3. Reprezentace

Stupeň reprezentačního účinku stavby. Vědomá či záměrná inscenace stavby za účelem dosažení reprezentativního účinku.

II.2.4. Fluidum stavby

Šarm, esprit, flair, elegance, duch doby.

Indikátory a jejich stupňování

U indikátorů se v této práci přiřazují hodnoty 0 až 10.¹¹ Přiřazené hodnoty se zobrazují graficky pomocí stupnice. Hodnota nula znamená "vůbec neplatí", hodnota 10 znamená "platí v naprosto maximální míře". Přiřazená hodnota musí být chápána jako nonverbální odpověď na otázky imanentně skryté v definici indikátoru¹².

Jako kalibrace použitého profilu analýzy se definuje jeho vztahový rámec pro indikátory vztáhnutelné k zeměpisnému prostoru takto: obec: hodnoty 1 až 2, okres: 3 až 4, kraj: 5 až 6, republika: 7 až 8, svět: 9 až 10. Například: Akceptace dobovými experty - realizace oceněná nejvyšší cenou v oficiální každoroční celostátní přehlídce realizací hodnocené experty - hodnota 8, realizace oceněná nižší odměnou v téže celostátní přehlídce - hodnota 7, realizace oceněná nejvyšší cenou v krajském kole téže soutěže - hodnota 6, a podobně.

Indexy a jejich indikátory

Jednotlivé indikátory a jejich skupiny, jsou tematicky přiřazeny do konkrétního indexu.

Indexy a jejich indikátory společně vytvářejí profil hodnotové analýzy.

Při stanovení rozsahu analytického profilu (počtu hodnocených indikátorů) se vychází z měřítka (rozsahu) dosažených informací o analyzované stavbě (lze vyčíslovat hodnoty pouze takových indikátorů k nimž jsme získaly dostatek relevantních informací). V této práci jsou tedy využity dvě varianty analy-

¹¹ V originální metodice jsou u indikátorů přiřazovány hodnoty -10 až +10. Záporné hodnoty u však některých indikátorů odporují přirozené logice.

¹² Kolektiv autorů, Brno/Wien, 2012, s. 34

tického profilu: profil základní (pro stavby dokumentované základním katalogovým heslem) a profil podrobný (pro stavby dokumentované podrobným katalogovým heslem).

Hodnotová analýza je částí a podkladem hodnocení stavby, ke kterému náleží také krátké textové slovní zhodnocení památkových hodnot stavby a míry jejich dochování.

Součástí disertační práce je krátké závěrečné shrnutí poznatků a zkušeností získaných při nasazení této metodiky.

1.6.4 Hodnotová/profilová analýza

V souladu s hodnotící metodikou brněnských a vídeňských autorů se vytváří pro potřeby této práce za použití výše uvedených indexů a jejich indikátorů podrobný analytický profil stavby v následující podobě.

I. Index kulturně-historický		II. Index originality	
I.1.	Význam v díle architekta	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ □ □	Stavba sama o sobě
I.2.	Příkladnost stavby	■ ■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □	II.1.1. Prostorové uspořádání
I.3.1.	Inovativnost konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □	II.1.2.1. Konstrukce
I.3.2.	Inovativnost pláště	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □	II.1.2.2. Plášť
I.3.3.	Inovativnost materiálů	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □	II.1.3. Sociální interakce
I.3.4.	Inovativnost techn.vybavení	■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □ □	II.1.4. Umělec..díla - relevance
I.4.1.	Přijetí dobovými experty	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ □ □	Stavba ve vztahu k okolí
I.4.2.	Přijetí dobovou veřejností	■ ■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □	II.2.1. Pohledová dominanta
I.4.3.	Akceptace součas. experty	■ ■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □	II.2.2. Účinek doplnění okolí
I.4.4.	Akceptace souč. veřejností	■ ■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □	II.2.3. Reprezentace
I.4.5.	Akceptace uživatelů	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ □ □	II.2.4. Fluidum stavby

Hodnotová analýza stavby - analytický profil podrobný - ukázka užití

2 Databáze - návrh řešení

2.1 Potřeba a význam databáze, přípravné práce

Informace o architektuře lze zpracovávat a prezentovat kvalitně a přehledně i v tištěné podobě. Ovšem databázové zpracování informací přináší řadu nových aspektů a výhod, které jiné způsoby zpracování nabídnout nemohou.

Databázové zpracování dat o architektuře má například tyto výhody:

- možnost zpracované informace (data) různými způsoby vyhledávat
- možnost vyhledaná data dle potřeby sestavovat ale i vyhodnocovat
- je zajištěna konzistence dat (informace lze udržovat stále aktuální a navzájem provázané)
- je zajištěna integrita dat (data mají požadovanou strukturu)
- je zajištěna bezpečnost dat (bezpečným zálohováním je vyloučeno nebezpečí ztráty dat)
- široká dostupnost dat (informace jsou oprávněným osobám vždy a všude dostupné)
- možnost sdílení dat (informace z jedné databáze architektury mohou být dostupné i v jiné databázi)
- a další jedinečné aspekty a výhody.

Proto byla tato práce koncipována tak, aby získané poznatky o dílech a tvůrčích jihočeské poválečné architektury, prezentované zde tištěnou formou, mohly být účelně zpracovány také jako součást data-

báze architektury.

Bude možné zpřístupnit získané poznatky jako součást samostatné Databáze Jihočeské poválečné architektury a také jako součást databází institucí zaměřených na dokumentování či památkovou ochranu architektury. Pro bezkolizní splnění tohoto požadavku věnoval řešitel zvláštní pozornost dosažení kompatibility dat s databázemi FA ČVUT a NPÚ.

Pro rozšíření znalostí potřebných k návrhu databázové aplikace absolvoval řešitel v letech 2014-2015 studium předmětu Softwarové inženýrství I a II na Fakultě informačních technologií ČVUT, které umožnilo seznámit se s nejnovějšími poznatky v oblasti návrhu a realizace databázových aplikací. Studium umožnilo ujasnit a upřesnit si metody a postup návrhu a realizace databáze. Řešitel provedl potřebné analýzy a návrh databáze a mohl průběh a výsledek prací konzultovat s přednášejícím.

V průběhu doktorského studia se řešitel práce pokusil, v rámci svých možností, vlastním výzkumem dosáhnout zlepšení metod, jakými databáze architektury pracují s daty. V roce 2015 řešitel získal ve Studentské grantové soutěži ČVUT grant a provedl výzkum na téma "Nové metody práce s databázovými daty dokumentujícími díla moderní architektury z hlediska dějin a vývoje architektury." Výzkumem se řešiteli podařilo navrhnout nová výhodnější řešení práce s daty v databázích architektury ve třech oblastech:

- 1) Práce s textovými daty ve strukturované podobě podle potřeb dokumentace architektury
  - 2) Zachycení vzájemné návaznosti a hierarchie děl v databázi architektury
  - 3) Mapování polohy děl architektury v digitálních mapách komplexnějším a přesnějším způsobem
- Dosažené výsledky výzkumu jsou plně využitelné v praxi ke zdokonalení jak stávajících, tak nově budovaných databází architektury. Využití výsledků výzkumu umožňuje zlepšit stávající možnosti dokumentace děl architektury v prostředí relačních databází, především umožňuje přesnější a úplnější dokumentaci děl. Nové poznatky mohou být tedy řešitelem využity také při následné realizaci Databáze jihočeské poválečné architektury.

2.2 Způsob řešení, struktura, technologie

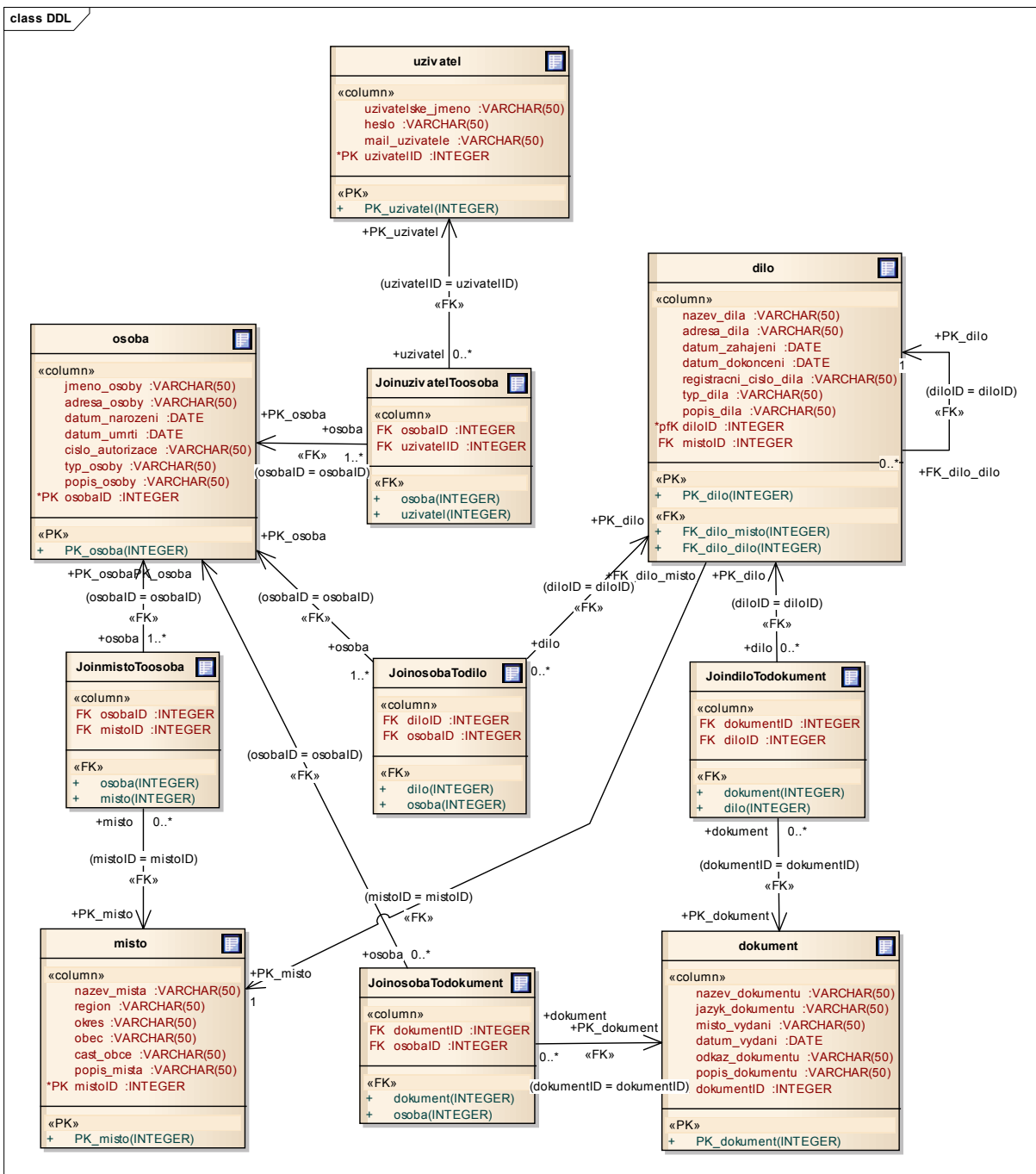
Databáze Jihočeské architektury 1945 až 1989 je softwarovou aplikací, při jejím budování se proto využívá možností, prostředků, metod a postupů softwarového inženýrství.

Struktura

Struktura samotné databáze je řešena na základě průzkumů a analýz informací, které mají být v databázi uloženy a na základě analýz potřeb a požadavků kladených na databázi a na využití dat v ní uložených. Struktura databáze a dat je navržena a realizována tak, aby umožnila korektní a plnohodnotné databázové zpracování a všestranné vyhodnocování dat (vyhledávání, třídění, řazení, vypisování...) a aby vyhověla požadavkům na databázi kladeným uživateli.

Samotný návrh probíhá za pomoci modelování jednotlivých procesů a částí budovaného systému. Systém je zobrazen jako model skládající se z jednotlivých diagramů, které zobrazují jednotlivé prvky systému a jejich vzájemné vztahy. Užívá se diagramů zhotovených dle pravidel UML (Unified Modeling Language).

Z hlediska struktury dat, ústředním bodem návrhu a podkladem pro realizaci databáze je Relační datový model. Tento model přehledně a dostatečně podrobně určuje všechny datové prvky (pole) databáze, jejich rozdělení do jednotlivých tabulek databáze i vztahy mezi jednotlivými tabulkami navzájem.

Relační datový model - Databáze jihočeské architektury 1945 až 1989 - návrh

Ústřední částí zobrazeného relačního datového modelu jsou tabulky obsahující data o architektonických dílech, jejich tvůrcích, místech, kde se díla nacházejí a o dokumentech, které obsahují další podrobná data (fotografická či výkresová dokumentace a pod.). Tyto tabulky nesou názvy "dilo", "osoba", "misto" a "dokument".¹³ Data o uživatelích, tedy osobách, které si obsah databáze prohlížejí a pracují s ním, jsou uloženy v tabulce "uzivatel". Ostatní (propojovací) tabulky slouží především k umožnění náležitě funkčnosti relační databáze.

Technologie

V rámci návrhu je určena architektura výsledné aplikace a technologie pro její provoz. Je vhodné vyu-

¹³ Pro zachování přehlednosti diagramu je výčet názvů polí (řádků) především v tabulkách "dilo" a "osoba" záměrně zkrácen. Další pole lze snadno doplnit podle položek v textu hesel dokumentujících díla a jejich tvůrce.

žit vícevrstvou architekturu aplikace. Databáze bude realizována jako webová aplikace, vhodné je pro implementaci využít jazyk PHP v kombinaci s databázovým serverem MySQL. Skriptovací jazyk PHP je určený především k vytváření dynamických webových stránek. Tyto dynamické stránky jsou generovány na straně serveru - k uživateli je přenášen až výsledek interpretace kódu. Velkou výhodou je také fakt, že jazyk PHP není závislý na platformě. PHP podporuje mnoho knihoven pro různé účely - např. zpracování textu, grafiky, práci se soubory, přístup k většině databázových systémů a podobně.

Veškeré podrobné informace vztahující se k návrhu databáze jsou obsaženy v samostatné práci zpracované řešitelem v průběhu doktorského studia.¹⁴

Je záměrem řešitele po obhájení této práce databázi podle zpracovaného návrhu realizovat a zpřístupnit ji s daty shromážděnými v této práci jako prezentaci poznatků dosažených v době provedení výzkumu. Struktura pořízených dat navíc umožní, aby data mohla být využita zároveň i v dalších existujících databázích architektury, kde budou moci být v budoucnu doplňována o další poznatky.

Navrhovaná datová struktura databáze byla porovnávána se strukturou dat zjišťovanou z uživatelského rozhraní tří vytipovaných českých databází architektury - databáze VCPD a ÚTDA FA ČVUT, Docomomo.cz a databáze NPÚ s cílem zjistit míru kompatibility datové struktury plánované databáze se strukturou dat uvedených databází. Byla zjištěna vysoká shoda ve způsobu členění dat do jednotlivých polí obsahujících obdobný typ obsahu týkajícího se dokumentace děl i osob u navrhované databáze vůči každé z uvedených databází. Datová struktura uvažované databáze tedy nebude překážkou pro případné využití pořizovaných dat také v rámci některé z uvedených databází.

Na výstupu z databáze budou poznatky o jednotlivých dílech a tvůrcích zobrazovány stejně jako v této tištěné práci formou hesel a to následovně:

a) Poznatky o dílech - v databázi i v této tištěné práci jsou rozlišeny dvě úrovně hesel dokumentujících díla - základní úroveň hesla a podrobná úroveň hesla.

a1) Základní rozsah hesla o díle

Identifikuje, lokalizuje dílo a specifikuje tvůrce díla (název, adresa, GPS, rok návrhu a realizace díla, jména tvůrců díla) a uvádí základní poznatky o díle.

Touto úrovní hesla jsou v databázi i v této tištěné práci dokumentována díla jak dosud blíže nezpracovaná, o kterých řešitel zjistil nové poznatky v základním rozsahu, tak i díla jinými badateli podrobněji zpracovaná (součástí hesla jsou pak odkazy na tyto badatelské zdroje s podrobnými údaji o díle).

a2) Podrobný rozsah hesla o díle

Touto úrovní hesla jsou v databázi i v této tištěné práci dokumentována vybraná díla, o nichž řešitel zjistil podrobné nové poznatky a prostřednictvím hesla tyto poznatky prezentuje. Podrobné poznatky zjišťuje řešitel zejména studiem projektové dokumentace stavby a navazujícím detailnějším terénním průzkumem stavby. Oproti základní úrovni obsahuje tato úroveň navíc podrobnější fotografickou, textovou a výkresovou dokumentaci. Textová dokumentace je strukturována do více částí, z nichž jedna je věnována také krátkému slovnímu hodnocení díla. V rámci hodnocení jsou vyjádřeny specifické hodnoty díla (řešení architektonické, konstrukční a pod).

b) Heslo o tvůrci děl

Prostřednictvím tohoto hesla jsou v této práci dokumentovány poznatky o tvůrcích - autorech sledovaných děl. Jedná se zejména o základní životopisná data, činnost a vliv a význam tvůrce.

---

¹⁴ Srba J. Návrh Databáze české moderní architektury. Praha: FIT, 2014.

3 Příběh

Jedním z vedlejších cílů je také poznat a krátce přiblížit jihočeskou poválečnou architektonickou tvorbu v kontextu doby, tedy v souvislostech politických, hospodářských a společenských a z nich vyplývajících podmínek stavební a projekční praxe, reprezentované od přelomu 40. a 50. let především hlavními regionálními aktéry - českobudějovickými podniky Stavoprojekt a Pozemní stavby a jejich činností. Poznatky jsou získávány nejen studiem dobových archivních pramenů a studiem dobové literatury, ale také prostřednictvím retrospektivních vzpomínek pamětníků, které informace z mnohdy neúplných dobových zdrojů nejen vhodně doplňují ale i oživují.

3.1 Historická východiska poválečného stavebního vývoje v jižních Čechách. Situace po skončení 2. sv. války

Jižní Čechy, v porovnání s ostatními regiony republiky, nebyly vojenskými operacemi v průběhu 2. světové války nijak výrazně poničeny. Škody na budovách byly spojeny především s nálety spojenců na jaře roku 1945 z nichž dva největší cílily na českobudějovické vlakové nádraží a při nichž byly poškozeny také některé další domy ve městě. Utrpěné škody se podařilo odstranit bezprostředně po skončení války. Významné škody související se stavebním vývojem však utrpěly jižní Čechy během války i v krátkém období po jejím skončení ve ztrátách významných osobností mezi architekty, projektanty či staviteli.

V roce 1942, v době platnosti stanného práva za heydrichiády, byl na popravišti v Táboře za účast v odboji popraven významný jihočeský architekt Karel Chochola, který měl zásadní vliv na podobu a vývoj meziválečné moderní architektury v jižních Čechách. V roce 1942 byl za svou odbojovou činnost zatčen také mladý nadaný architekt působící od 30. let v Č. Budějovicích Hugo Foltýn, který v roce 1944 zemřel v koncentračním táboře v Buchenwaldu. V průběhu války se dostala do těžko řešitelných finančních potíží stavební firma bratří Petrášové, která v meziválečném období realizovala řadu významných českobudějovických i jihočeských staveb. Bratři Petrášové byli nuceni uzavřít cihelnu v Mydlovarech u Českých Budějovic, kde byly vyráběny v slavné jihočeské prvorepublikové patentově chráněné děrované cihly petrášky, využitě při výstavbě velkého množství předválečných staveb v jihočeském regionu. V roce 1946 firma Bratři Petrášové definitivně zanikla¹⁵. Téhož roku zemřeli také dva z pěti spoluzakladatelů zaniklé firmy Petr a Ludvík Petrášové.

S jistým zpožděním byl na počátku roku 1947 obnoven časopis Technický jih, založený v roce 1927, jehož vydávání bylo přerušeno v roce 1940. Časopis vydávaný Technicko-hospodářskou jednotou a Spolkem čs. inženýrů SIA - českobudějovickým odborem rychle navázal na tradici kvalitního meziválečného jihočeského odborného periodika na jehož stránkách probíhala i diskuze k aktuálním dobovým tématům na poli jihočeské výstavby a architektury¹⁶. V poválečné době do časopisu odbornými články k tématům architektury přispívali např. Vojtěch Gall, architekt a profesor českobudějovické průmyslové školy stavební¹⁷, či architekt a urbanista Jan Šesták¹⁸.

Po skončení 2. světové války pokračují ve své činnosti také někteří architekti činní v jižních Čechách již v meziválečném období. V Českých Budějovicích ještě několik roků pokračují ve své činnosti archi-

¹⁵ Spěváková, 2000

¹⁶ Vydávání časopisu bylo definitivně zastaveno v roce 1950.

¹⁷ Architekt V. Gall, doktor technických věd (nar. 1904) byl jako středoškolský učitel na průmyslovou školu stavební v Českých Budějovicích, kde vyučoval stavitelství, přeložen ve školním roce 1932-33 z Prešova. Ve školním roce 1952-53 byl z Českých Budějovic přeložen na průmyslovou školu do Prostějova. Viz. SOKA Č. Budějovice, fond SPŠ stavební Č. Budějovice, Kronika školy 1910-1980.

¹⁸ Architekt Jan Šesták (1908-1987), vypracoval po 2. světové válce ve spolupráci s A. Mikuškovicem územní plán Č. Budějovic, od 50. let 20. stol. byl činný na odboru výstavby jihočeského KNV. Viz. Encyklopedie Českých Budějovic, 2006.

tekti Josef Kotlář (kromě své projekční praxe vyučoval stavitelství a rýsování na SPŠ stavební v Č. Budějovicích od školního roku 1930-31 do škol.roku 1951-52. Dva celé předchozí školní roky byl na zdravotní dovolené) a Otakar Weinzettel (od škol. roku 1913-14 do r. 1950 byl učitelem předmětů Stavební hospodářství a Městské stavby na SPŠ stavební v Č. Budějovicích. Z dalších jihočeských měst působí například ve Volyni a na Strakonicku architekt František Průša. V Týně nad Vltavou od 30. let pracuje architekt František Šulc. První mladá poválečná generace architektů přijde co jižních Čech teprve koncem 40. let, poté co dokončí studia na vysokých školách, jenž byly po celou dobu války uzavřeny.

Architekturu jižních Čech sledovaného období jsem v souvislosti s historickými a politickými etapami poválečného vývoje pro potřeby této práce rozdělil do následujících dílčích období:

- I. 1945-1948
- II. 1949-1956
- III. 1957-1968
- IV. 1969-1979
- V. 1980-1989

3.2 Období let 1945 - 1948

Pro období prvních několika let po skončení 2. světové války se hlavním tématem doby stala obnova válkou poničeného hospodářství. Hlavním nástrojem této obnovy se stal dvouletý hospodářský plán pro roky 1947-1948.

Dvouletý plán byl vládou přijat 25. října 1946 a realizován byl zákonem č. 192/1946 Sb. Plán kladl důraz na další rozvoj průmyslu především v ekonomicky slabších regionech republiky. V oblasti stavebnictví bylo jedním z úkolů obnovit a postavit v republice celkem 125.000 bytových jednotek. V rámci pomoci hospodářsky slabým krajům, mezi které patřily i jižní Čechy, byly plánem určeny prostředky pro výstavbu průmyslu, který využije místních surovinových zdrojů a místních pracovních sil. Konkrétním výsledkem pomoci pro jihočeský průmysl pak byla výstavba nového závodu Jiholen v Otíně u Jindřichova Hradce.

Z investic směřovaných do bydlení byla část určena pro rekonstrukce válkou poničených objektů a zbytek směřován do novostaveb, přičemž část novostaveb měla nahradit domy zbořené následkem války, či jinak zchátralé a nevyhovující.

Z celkové částky 40 miliard, určené na stavebnictví, bylo na bydlení určeno 30% finančních prostředků. Z celkového počtu 125.000 bytů mělo být 70.000 rekonstruováno 30.000 bytů nevyhovujících znovu postaveno a 25.000 bytových jednotek měly činit novostavby rozšiřující dosavadní bytovou plochu¹⁹.

K upřesnění podmínek provádění dvouletkové bytové výstavby byly vypracovány směrnice pro řešení bytů po stránce stavebně architektonické. Tyto všeobecné směrnice byly shrnuty v *Pokynech o provádění staveb podle zákona o stavební obnově*²⁰ a dále v tzv. "*funkčních a směrných plánech*". *Funkční plány*²¹ byly podrobným popisem funkce jednotlivých místností, zařízení a konstrukcí objektů. *Směrné*

¹⁹ Stursa, 1947, s. 42

²⁰ Pokyny vydalo Ministerstvo techniky.

²¹ Funkční plány na pokyn Ústřední plánovací komise - subkomise pro stavebnictví, zřízené při Hospodářské radě, vypracovala bytová komise Bloku architektonických pokrokových spolků.

plány²² bytů a rodinných domků byly vlastně grafické podklady - architektonické výkresy vzorových návrhů bytů a rod.domků včetně zakreslení možného vybavení nábytkem a s uvedením vhodné plošné výměry místností, které sloužily stavebníkům a schvalujícím úřadům k porovnání s konkrétními návrhy předkládanými jim projektanty a k posouzení jejich vhodnosti²³. Tyto směrné a funkční plány tak v důsledku měly značný vliv na výsledná projektovaná a realizovaná řešení dvouletkových bytů a domů.

Stavby pro bydlení

V jihočeském regionu bylo postaveno v rámci dvouletého hospodářského plánu množství nových bytových domů²⁴. Domy často realizovaly nově ustavené národní podniky pro potřeby svých zaměstnanců a stavěny byly také domy pro státní a veřejné zaměstnance.

V českobudějovickém okrese tak postavily bytové jednotky pro své zaměstnance například podniky Jihočeské elektrárny, Koh-i-noor, Budvar, PAL, Jihočeské papírny, Calofrig Borovany či Československé státní dráhy²⁵.

Pro své pracovníky realizoval nové obytné domy také Krajský národní výbor v Českých Budějovicích (č. 006)

Mezi architektonicky zajímavé obytné domy v jihočeském regionu patří příklady ze Strakonice, Jindřichova Hradce a z Humpolce. Volyňský architekt František Průša se věnoval problematice obytných domů již v meziválečném období. Těsně po válce navrhnul ve Strakonici obytné domy pro zaměstnance strakonické České zbrojovky. Nedokončenou prvorepublikovou zástavbu jednoho městského bloku řadových činžovních domů doplnil ze tří dosud nezastavěných stran skupinou třípatrových obytných domů uspořádaných kolem vnitřního dvora a zakončených valbovými střechami. (č. 005)

Jako součást dvouletého hospodářského plánu zaměřená na podporu rozvoje průmyslu v jižních Čechách započala v prvních poválečných letech na okraji Jindřichova Hradce, u obce Otín, výstavba továrny Jiholen, jejíž součástí byla i výstavba skupiny domů pro zaměstnance podniku. Každý z objektů dle návrhu jindřichohradeckého rodáka architekta Karla Filsaka a architekta Josefa Havlíčka postavených v sousedství malého parku realizovaného v blízkosti hlavního vstupu do továrny, se skládal ze šesti dvoupodlažních bytových jednotek, z nichž každá měla malou samostatnou zahrádku. (č. 003)

Pražský architekt Richard Podzemný, který v jižních Čechách již realizoval dvě prvorepublikové funkcionalistické vily, jež projektoval společně s M. Ossendorfem v Havlíčkově kolonii v Českých Budějovicích, realizoval v roce 1947 v autorské dvojici s Antonínem Tenzerem v Humpolci obytný dům pro zaměstnance místní nemocnice. Ve stylu jednopatrového domu na půdorysu obdélníku se značně protáhlou delší stranou se přirozeným způsobem vzájemně snoubí funkcionalistické a tradiční pojetí obytného domu. Na první pohled nenápadný dům ukrývá plošně nadstandardní a pohodlné byty s kvalitní dispozicí. Důležitou roli hraje velká zahrada domu, osázená komponovanou zelení, do které se bohatým prosklením otevírají na jižní stranu orientované obývací pokoje bytů. Z terasy bytů umístěných v přízemí je dokonce do zahrady přímý přístup. (č. 002)

Takovéto nadstandardní řešení bytového domu je ovšem ve své době v regionu výjimečné. Dvouletkové domy jsou zpravidla řešeny úsporně a to jak z urbanistického, tak i architektonického a materiálového hlediska.

²² Směrné plány byly vypracovány jednak odborem bytového stavebnictví Ministerstva sociální péče a jednak v rámci činnosti stavební subkomise Ústřední plánovací komise.

²³ Štursa, 1947, s.48

²⁴ Např. pro území okresu Č. Budějovice byly pro rok 1947 vyhrazeny prostředky na obnovu či novou výstavbu 158 bytových jednotek. Zdroj: Technický jih 1947, roč. 14, č. 8, s. 97.

²⁵ Technický jih 1947, roč. 14, č. 8, s. 97

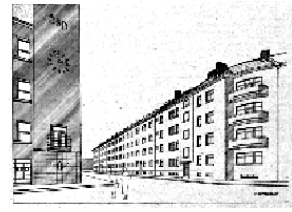
Směrný plán bytu - ukázka. Kohn E., Nedoma I., Storch, K., Stursa J. 1947. Foto: Kohn

Průša F.: Obytné domy České Zbrojovky ve Strakonících. 1947. Foto: Srba J.

Podzemný, R., Tenzer A.: Obytné domy nemocnice v Humpolci 1947. Foto: Srba J.

Gall F.: Obytné domy ČSD v Č. Budějovicích 1948-1952. Foto: Gall V.

Obytné domy z období dvouletky jsou stavěny buďto jednotlivě na vhodných volných parcelách ve stávající zástavbě nebo zpravidla v menších skupinách zejména na volných plochách na okrajích zastavěných území měst a to klasickou zděnou technologií. Domy mají v souladu s funkčními a směrnými plány účelné dispozice bytů, zpravidla uspořádaných na způsob schodišťových sekcí, rozměrnější objekty se skládají obvykle z více totožných, opakujících se sekcí stejného typu. Kvůli potížím a průtahům s přidělováním pozemků a s obstaráváním materiálu na stavbu nových domů se zahajování staveb v prvních poválečných letech často opožděje a doba výstavby prodlužuje někdy až do začátku padesátých let.

Příklady dalších typů staveb

Kromě staveb pro bydlení byla v rámci dvouletého plánu v jihočeském kraji povolena také výstavba některých dalších staveb. V Českých Budějovicích k nim patřila přístavba automatické telefonní ústředny k budově hlavní pošty a stavba nové mlékárny,²⁶ mimo České Budějovice pak například novostavba budovy školy v Týně nad Vltavou.

Pražský architekt Jindřich Lášek, známý v Českých Budějovicích již z předválečné realizace na jihočeské poměry nekompromisně moderní budovy Ústavu pro zvelebování živností v roce 1931 na Husově třídě, kterou se spoluautorem Josefem Kubínem postavil ve stylu vědecky orientovaného funkcionalismu, se v Českých Budějovicích představil ještě jednou, krátce po skončení 2. sv. války, když v roce 1946 vyprojektoval a o rok později realizoval ve stejně radikálním funkcionalistickém stylu přístavbu budovy pošty na Senovážném náměstí, určenou pro provoz automatické městské telefonní ústředny. (č. 001)

Architekt Tobek projektoval novostavbu budovy mlékáren, která byla v letech 1948-1949 realizována na Rudolfové třídě v Č. Budějovicích. Budova s půdorysem ve tvaru písmene H, stylově vycházející z funkcionalismu, na hlavním průčelí doplněná klasicizujícím prvkem symetricky umístěného i členěného rizalitu s konkávně zakřivenou čelní stěnou, byla zakončena výrazně přečnávající deskou střechy. Elegantní vzezření umocňoval keramický obklad průčelí světlé krémové barvy, který je nyní bohužel překryt zateplovací vrstvou.

Město Týn nad Vltavou získalo po v roce 1947 po velkém úsilí, trvajícím několik desítek let, prostředky na výstavbu velké budovy měšťanské školy, určené pro výuku žáků nejen z města, ale i ze širokého okolí. Týnský architekt F. Šulc, spolu se svým pražským kolegou P. Barešem vyprojektovali a realizovali pro tento účel jednopatrovou budovu stylově kombinující osobitým způsobem purismus a funkcionalismus s prvky tradiční architektury. Prostý cylindrický objem vstupního vestibulu spolu s plochostřešným kubusem ústřední školní haly se prostupují s částmi budovy zastřešenými tradičními valbovými střechami a společně vytvářejí osobitý a nadčasově působící celek.

²⁶ Technický jih 1947, roč. 14, č. 8, s. 97

Mezi zástupce architektury kombinující funkcionalistický styl a tradicionalismus, reprezentovaný v tomto případě částmi zdiva provedeného z režných žulových kvádrů a sedlovými střechami s keramickou krytinou, patří budova kulturního domu v Miroticích z let 1947-1952 od Jiřího Staška a Hany Staškové. Budova sdružuje proozy kulturního domu, tělocvičny a místní knihovny. V dobře dochovaném stavu stojí na okraji obce ve čtvrti zastavěné převážně rodinnými domky.

Lášek J.: Přístavba pošty v Č. Budějovicích. 1947.
Foto: Srba J.

Tobek: Mlékárna v Č. Budějovicích 1948-1949.
Foto: <https://mapy.cz>

Šulc F.: Škola Malá Strana v Týně nad Vltavou. 1947-1952.
Foto: Škola Malá Strana.

Stašek J.: Stašková H.: Kulturní dům v Miroticích. 1947-1952.
Foto: Srba J.

Z dokumentovaných staveb lze pozorovat, že architekti v jihočeském regionu ve svých realizacích v prvních poválečných letech přirozeným způsobem navázali na přerušený předválečný vývoj a formální směřování architektury.

3.3 Období let 1949 - 1956

Politické, hospodářské a společenské souvislosti

První pětiletý plán v ČSR

V roce 1948 byl vládou přijat první pětiletý hospodářský plán pro roky 1949-1953 a bylo tak zahájeno centrální plánování československého hospodářství. Plán byl realizován zákonem č. 241/1948 Sb. Zákon určil konkrétní cílové úkoly pro jednotlivá odvětví národního hospodářství, splnění těchto úkolů bylo striktně vyžadováno a centrálně kontrolováno. Pro oblast stavebnictví stanovil tento plán přeměnu organizace stavební výroby a zvýšení výkonů. Cílem se stala přeměna dosavadní stavební výroby na stavební průmysl co nejvíce mechanizovaný a používající hromadně vyráběné prefabrikované stavební dílce. Plán stanovil cílové počty konkrétních typů staveb. Největší finanční částky byly kromě rozvoje průmyslu určeny pro výstavbu v oblasti bydlení, školství, a zdravotnictví. V bytové výstavbě bylo cílem zajistit zvětšení bytové plochy celkem o 3,39 milionu m². Ve stavbách pro školství a výchovu se měl zvětšit počet míst v domovech mládeže o 14500 míst, v dětských jeslích o 2600 lůžek, ve školních jídelnách o 70000 míst. Zvýšit počet učeben o 2080. Ve zdravotnictví zvětšit počet míst v nemocnicích o 3400 lůžek, v kojeneckých ústavech o 420 lůžek. Vybudováno mělo být 36 zdravotních středisek a 86 obvodních ústavů národního zdraví²⁷. Tímto zaměřením byla také zásadně ovlivněna typologická skladba staveb realizovaných v následujících pěti letech.

Upřesňujícími směnicemi bylo stanoveno rozdělení investic do jednotlivých krajů a na jednotlivé roky pětiletky. Ve spolupráci centrálních republikových orgánů s jednotlivými Krajskými národními výbory byly stanoveny plány rozdělení investic na konkrétní stavební akce.

Pro oblast jižních Čech byla například pro rok určena výše investic 900-1200 mil. korun. Z větších rozvojových průmyslových investic byly prostředky určeny k budování např. textilního podni-

²⁷ Zákon č. 241/1948 Sb. [online]. Praha: AION CS, 2017 [cit. 20. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.archiweb.cz/artid=6582>

ku v Otíně u Jindřichova Hradce, pletáren Herold v Třeboni a Tosta v Písku, továrny na izolační hmoty Calofrig v Borovanech nebo nové haly papíren v Českých Budějovicích²⁸.

Nástup první fáze prefabrikace v jižních Čechách

Podobně jako na celorepublikové úrovni, také v jižních Čechách bylo již od prvních poválečných letech v odborných kruzích studováno a diskutováno téma montovaných staveb a mechanizace výstavby. Při dvouletkové výstavbě do roku 1948 se však montované stavby v běžné praxi nevyužívají a prozatím se jen hledají vhodné možnosti a způsoby pro jejich stavbu a pro výrobu potřebných dílů v kraji.

Širší podpora vývoje a výroby a využívání prefabrikovaných dílců přichází až v prvních letech pětiletky. Představa prvního stupně prefabrikace směřuje zejména k nahrazení klasických dřevěných konstrukcí stropů a krovů prefabrikáty a zděného klasického zdiva tvárnici. Zahrnuje využití prefabrikovaných stropních a střešních konstrukcí a užívání velkorozměrových dutinových stěnových tvárníc. Stropní konstrukce je tvořena železobetonovými nosníky o průřezu písmene I, na jejichž příruby jsou kladeny prefabrikované betonové stropní desky klenutého tvaru. Střešní konstrukce využívá rovné prefabrikované desky ukládané na železobetonové prolamované střešní vazníky. Jako výplňové zdivo jsou určeny velkorozměrové tvárnice struskové nebo škvárové, dle použití jedo- až tříděrové²⁹.

K prvním obytným domům, při jejichž projektování je v širším měřítku navrženo využití montovaných prefabrikovaných konstrukcí, patří výstavba obytných domů KNV při Nerudově, Neplachově a Hálkově ulici v Českých Budějovicích, které se začínají stavět na jaře roku 1949. Zde je konstrukce stropů ve všech podlažích navržena jako montovaná z nosníků a z prefabrikovaných stropních vložek vkládaných mezi nosníky. Schody jsou navrženy jako montované z jednotlivých prefabrikovaných stupňů. Počátky širší výroby prefabrikovaných betonových a železobetonových stavebních prvků a konstrukcí pro stavby v jižních Čechách jsou spjaty se závodem Prefa ve Veselí nad Lužnicí, který byl jako samostatný stavební závod založen v roce 1949³⁰. Již od prvních let provozu závodu jsou zde vyráběny železobetonové stropní a střešní konstrukce a betonové tvárnice³¹.

Založení podniků Stavoprojekt a Pozemní stavby České Budějovice

Na přelomu 40. a 50. let 20. století byly v Českých Budějovicích založeny dva podniky, které měly pro vývoj architektury a výstavby v jihočeském regionu po dobu následujících 40 let zásadní význam. Byly jimi podniky Stavoprojekt, jako nejvýznamnější jihočeská projektová organizace a Pozemní stavby Č. Budějovice, jako největší jihočeský stavební podnik. Činnost podniků byla po celou dobu jejich existence úzce provázána a spolupracovaly na vzniku velké řady významných jihočeských staveb.

Stavoprojekt

Českobudějovický Stavoprojekt byl založen počátkem roku 1949³². Zakládajícími členy byli architekti Jan Řehoř, Josef Vítů a Josef Štamberk³³. K nim se připojili architekti Otakar Rosenfelder, Šlemar a Preisler a další spolupracovníci³⁴. Rozhodující roli při zakládání podniku sehrál Jan Řehoř, přicházející

²⁸ Želízko, 1949, s. 16

²⁹ Lada, 1949

³⁰ 40 let závodu Prefa, 1989, s. 2

³¹ Technický jih 1947, roč. 14, č. 8, s. 97

³² Informace o počátcích podniku lze čerpat pouze z kusých písemných záznamů pamětníků. Archiv českobudějovického Stavoprojektu se nedochoval. Existují až pozdější rozsahem nepatrné a nesouvislé útržky dokladové dokumentace o činnosti organizace v 70. a 80. letech, které jsou uloženy ve Fondu Stavoprojekt v SOkA Č. Budějovice.

³³ Encyklopedie Č. Budějovic, s. 536

³⁴ S patinou pětileté růže..., s. 4

krátce před založením podniku z Prahy, který byl "pro svoje dobré organizační předpoklady pověřen, aby po založení Stavoprojektu v Praze vybudoval středisko v Č. Budějovicích."³⁵ Jan Řehoř byl ředitelem podniku od jeho počátku do roku 1951, kdy se vrátil zpět do Prahy³⁶. V období 50. a 60. let byl ředitelem českobudějovického Stavoprojektu Václav Samec.

V Sezimově Ústí ve stejné době vzniká pobočka Stavoprojektu. Původ tohoto přidruženého ateliéru českobudějovického Stavoprojektu pochází od podniku Zlínská stavební a.s., který realizoval od 30. let 20. stol. v Sezimově Ústí stavby pro potřeby firmy Baťa. Zlínská stavební zajišťovala také projekční práce. V roce 1948 je firma znárodněna a stává se součástí Československých stavebních závodů jako závod Tábor 621. Následují další organizační změny. Projektová a investorská složka Zlínské stavební přechází celá do ČSSZ do nově vytvořeného podniku Stavoprojekt Tábor, který později sídlí v Sezimově Ústí a stane se jedním z ateliérů krajské organizace Stavoprojektu České Budějovice³⁷. V 50. a 60. letech používá Stavoprojekt často název Krajský projektový ústav pro výstavbu měst a vesnic, od konce 60. let se navrácí k zpět k původnímu názvu.

Od počátku projektanti Stavoprojektu pracují na různorodých úlohách. Velkou část zadání získávají od státní správy. Zpracovávají podrobné územní plány pošumavských vesnic, pracují na projektech zemědělských staveb,³⁸ projektují bytové domy³⁹.

Část projektů zpracovávaných ve Stavoprojektu po jeho založení tvoří rozpracované projekty, které si s sebou do podniku přinášejí jeho noví zaměstnanci⁴⁰. Od roku 1952 se začínají ve velkém zpracovávat projekty pro Ostravsko, kde jde zejména o bytové domy a objekty občanské vybavenosti nově budované obytné oblasti Šumbark - Bludovice.

V poměrně krátké době po vzniku postupně doplňuje stávající pracovníky nová generace architektů, čerstvých vysokoškolských absolventů, z nichž se někteří se již v průběhu 50. let stávají výraznými osobnostmi Stavoprojektu. Jsou jimi v Českých Budějovicích zejména architekti Bohumil Böhm, Jan Benda, Ludvík Sýkora, Otto Kubík, Bohumil Jarolím, Roman Rousek, Zdeněk Stašek či Jaroslav Škarda. Do pobočky v Sezimově Ústí pak přicházejí Otakar Jankovec a Stanislav Hanzal.

Od počátku je činnost Stavoprojektu úzce propojena s činností také nově založeného českobudějovického podniku Pozemní stavby. Zatímco Stavoprojekt ve svých řadách, ať již dobrovolně či nedobrovolně, soustředil většinu dosud soukromých architektů a projektantů, účelem Pozemních staveb bylo soustředit významné zestátněné podniky stavební výroby. Řadu významných projektů staveb vypracovávaných ve Stavoprojektu Pozemní stavby realizují.

Pozemní stavby

Podnik Pozemní stavby České Budějovice vznikl vyhlášením reorganizace Československých stavebních závodů dne 28. 10. 1951 s platností od 1. 11. 1951. Do nově vzniklého podniku byly z bývalých ČSSZ začleněny závody Č. Budějovice, Písek a Plzeň se stavebními správami v Č. Budějovicích, Jindřichově Hradci, Litvínově, Písku, Strakonících a Třinci, dále závod PSV Tábor se samostatnými středisky PSV v Táboře a Č. Budějovicích⁴¹. Teritoriální působnost založeného podniku byla tedy

³⁵ Durdík, 1967

³⁶ Tamtéž. Jan Řehoř, architekt, původem z jihočeského Dolního Bukovska, po svém přechodu zpět do Prahy pracoval jako vedoucí ve Státním projektovém ústavu pro speciální inženýrské stavby.

³⁷ Jankovec, 2006

³⁸ 20 let architektury, 1965, s. IX

³⁹ Mezi úplně první zakázky Stavoprojektu patří projekt souboru bytových domů pro KNV při Pražské třídě v Č. Budějovicích jejichž výstavba začíná v první půlce roku 1949.

⁴⁰ Dokládá to například případ arch. F. Šulce, který ještě jako soukromý architekt projektuje pro město Týn nad Vltavou v letech 1947-48 rozsáhlou stavbu nové školy, ale podrobné plány stavby v roce 1950 předkládá již pod hlavičkou Stavoprojektu (Archiv SOKA Fond MěNV Týn n. Vlt.).

⁴¹ SOKA ČB, Fond Pozemní stavby Č. Budějovice, Vznik a organizační vývoj národního podniku, s. 2

značně roztržštěná, rozdělená do různých krajů. K roku 1952 měl podnik 5276 pracovníků⁴². Mezi roky 1951 - 1958 byl podřízen hlavní správě ministerstva stavebnictví. Od svého založení byl podnik z velké části zaměřen zejména na realizaci bytové výstavby v kraji a související občanské vybavenosti. V 50. letech realizoval také řadu staveb pro zemědělství. Od druhé poloviny 50. let se významně podílel na vývoji nových stavebních technologií využívaných v jižních Čechách.

Nástup metody socialistického realismu - hledání architektonické formy

Po IX. sjezdu KSČ, který se konal v květnu roku 1949 byla ustavena generální linie v kulturní politice a socialistický realismus byl označen za jedinou vhodnou tvůrčí uměleckou metodu. Došlo tak k ideologizaci umění a architektury. Architekti jsou nově konfrontováni se striktním požadavkem na ve smyslu komunistické ideologie ideově správné výtvarné ztvárnění svých staveb, jejichž výraz má od nynějška vyjadřovat vůli, radost a budovatelské nadšení lidu. Stavby mají být ztvárňovány nejdříve po vzoru staveb sovětského socialistického realismu, později se projevuje snaha výtvarně navázat na domácí tradici renesanční architektury.

Na jihočeských realizacích z této doby lze pozorovat, že ideologický proud socialistického realismu zasáhl jižní Čechy méně intenzivně než jiné oblasti republiky. I zde byly realizovány stavby podle kompozičních zásad renesančního urbanismu a architektury, založené na jejich symetrii, pravidelnosti, proporcích a dalších prostředcích architektonického účinku z nichž vycházela sorela, výsledný architektonický výraz jihočeských realizací z tohoto období je však značně prostší a umírněnější, než v jiných regionech, propagandisticky zřejmě významnějších a tedy i více ideologicky sledovaných. Podle Ladislava Procházky⁴³ "jihočeská architektura této doby podlehla sice také dobovým omylům, zachovala si však určitou umírněnost a střízlivost," jednotlivé příklady jihočeských staveb tohoto období, tak "jistě nejsou bez závad, obvyklá chyba této doby, totiž nadměrná eklektická dekorativnost historizujícího rázu, je zde však přítlumena".

Stavby (v dobových souvislostech)

V prvním období po roce 1949 se projektuje a realizuje zejména výstavba vytýčená programem 1. pětiletého plánu. Kromě bytové výstavby se tak realizují zejména vybrané druhy staveb pro zdravotnictví a školství. Oblíbeným stavebním typem této doby jsou kulturní domy, dobově nazývané kluby pracujících, jejichž novostavby jsou realizovány v řadě měst, často v přímé návaznosti na výstavbu bytových domů.

Stavby pro bydlení

V Československu došlo v první polovině 50. let k realizaci rozsáhlých obytných celků, například v Praze, na Ostravsku nebo Ústecku. Výstavba v jižních Čechách však zdaleka nedosahovala takovýchto rozměrů. Formou takzvané komplexní bytové výstavby se realizovala sídliště spíše menšího rozsahu, jako například v Sezimově Ústí, Milevsku, Strakonících nebo Bechyni. Formou takzvané rozptýlené výstavby se realizovala výstavba v rozsahu jednotlivých obytných bloků a jejich částí, tak jak tomu bylo například v Č. Budějovicích. Roztržštěnost jihočeské výstavby v 1. pol. 50. let dokládá skutečnost, že v této době značně převládá počet bytových jednotek dokončených v rozptýlené výstavbě nad jednotkami budovanými na sídlištích⁴⁴. Jako součást výstavby bytových domů jsou ve této

⁴² SOKA ČB, Fond Pozemní stavby Č. Budějovice, Úkoly n. p. Pozemní stavby Č. Budějovice, 1981, s. 5

⁴³ Procházka, 1965, s. IX

⁴⁴ Např. v roce 1954 bylo na sídlištích v jižních Čechách dokončeno pouze 72 bytových jednotek, zatímco formou rozptýlené výstavby bylo dokončeno 803 bytů. Zdroj: SOA Třeboň, Fond KNV Č. Budějovice, karton 1026, Zhodnocení plánu bytové výstavby v kraji za rok 1954.

době realizovány stavby občanské vybavenosti obvykle jen ve značně omezeném rozsahu, například drobné provozovny obchodů a služeb v základním rozsahu - pekařství, mlékárna, holičství.

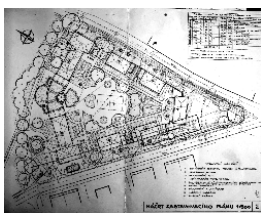
Je striktně dbáno a kontrolováno, aby byly stavěny pouze bytové domy typové, dle celostátně schválených typových podkladů. K výstavbě v jihočeském kraji jsou využívány typy T 11 (např. sídliště Pražské předměstí v Č. Budějovicích), T 13 (sídlíště Zliv), T 40 (sídlíště ve Strakoniciích), T 52 (sídlíště v Borovanech).⁴⁵ Atypické domy jsou realizovány pouze výjimečně,⁴⁶ v případech, kdy se prokáže nemožnost využití typového domu, například při výstavbě v proluce a podobně.

Urbanisticky i architektonicky zajímavými jihočeskými příklady ucelenějších řešení bytové výstavby z 50. let jsou například sídliště STS v Prachaticích, sídlíště n.p. Silon v Sezimově Ústí a sídlíště v Sezimově Ústí II, všechny provedeny dle návrhů Stanislava Hanzala.

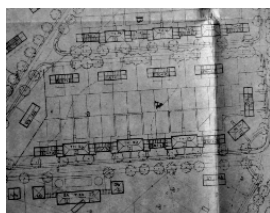
Malým obytným souborem, skládajícím se pouze z několika obytných domů, je sídliště STS v Prachaticích. Jihovýchodně od centra, při výjezdu z města směrem na Chroboly, na nevelkém pozemku trojúhelníkového tvaru, navrhnul autor v roce 1955 blokovou zástavbu nízkými, jedno- a dvoupatrovými obytnými domy. Uprostřed bloku je vnitřní dvůr pojatý jako společný klidový prostor obyvatel domů, osázený zelení a doplněný lavičkami a dětskými hřišti i malým sportovním hřištěm. Soubor vyniká svým kompaktním a přehledným řešením, lidským měřítkem a vytvořením společného prostoru s vhodnými podmínkami pro sociální komunikaci obyvatel.

Sídlíště pro zaměstnance nově vzniklého podniku pro chemickou výrobu Silon, bylo založeno počátkem 50. let na jižním okraji Sezimova Ústí I v rozsahu dvou ulic jako rozvolněná zástavba přízemních dvojdomků. Později v 50. letech došlo k zahuštění zástavby, když byly proluky mezi dvojdomky dodatečně zastavěny dvoupodlažními obytnými domy ve stylu socialistického realismu.

Sídlíště ve Zlivi na severovýchodním okraji obce, vyprojektované v roce 1958 v českobudějovickém Stavoprojektu pod vedením architekta Eisnera, tvoří urbanisticky ojediněle a prostorově výrazně řešený soubor domů s celkem 200 bytovými jednotkami. Dvojitým esovitým prohnutím linie zástavby vytváří autor sled tří bloků, přičemž střídavě vždy jedna ze stran bloku je otevřená do okolního prostoru. V rozích bloků jsou domy propojeny terasami, v přízemí je však ponechán prostor pro průchod. Střední ze tří bloků je pojednán do podoby parkově upraveného náměstí, jehož volnou stranu uzavírá dlouhý bytový dům s obchody v přízemí. Bytové domy jsou ze sekcí typu T 13/52 se dvěma třípokojovými byty na podlaží.⁴⁷

Hanzal S.: Sídlíště STS, situace, Prachaticy, 1955-58. Foto: SOA Třeboň, Fond KNV ČB.

Hanzal S.: Sídlíště n. p. Silon, situace, Sezimovo Ústí 1955-58, Foto: SOA Třeboň, Fond KNV ČB.

Hanzal S.: Sídlíště n. p. Silon, obytný dům, Sezimovo Ústí 1955-58. Foto: <https://mapy.cz>.

Eisner: Sídlíště ve Zlivi, 1958-60. Foto: <https://mapy.cz>

Architektonicky hodnotnými stavbami ve stylu střídme doznívající sorely, již bez použití zdobných historizujících prvků jsou bytové domy vystavěné ve druhé polovině 50. let podle návrhu Miroslava Fenc-

⁴⁵ 15 let n. p. Pozemní stavby, s. 8

⁴⁶ Žádosti posuzuje a výjimky povoluje dle platné směrnice Odbor výstavby Krajského národního výboru.

la a Bohumila Böhma ve třech různých prolukách podél Lannovy třídy v Č. Budějovicích. Nejbliže k vlakovému nádraží je na rohové parcele vystavěn dům s nárožím akcentovaným rizalitem, s lékárnou v přízemí, doplněný čtyřmi shodnými obytnými domy v řadě směrem do Štítného ulice. (č. 018) Nedaleko, směrem k centru města, se na severní straně Lannovy třídy nachází druhý dům, osově symetrický, se dvěma svislými řadami lodžii uprostřed průčelí a s prodejními prostory v přízemí. (č. 019) Poslední ze tří realizací, architektonicky nejpropracovanější, je dvojice obytných domů na nároží Lannovy třídy a Jeronýmovy ulice. Pohledově exponovaná nárožní část je zdůrazněna předstupující přízemní částí s obchodem a se střešní terasou a dvěma svislými řadami balkonů po stranách lemujícími symetrické hlavní průčelí. (č. 020)

Výstavba rodinných domů je v 50. letech přísně centrálně regulována dle směrnice Ministerstva místního hospodářství.⁴⁸ V celorepublikovém měřítku je jednorázově povoleno pouze 5000 domků v roce 1953 a 10000 domků v roce 1954 Stavba domu je povolena pouze vybraným, režimem preferovaným jednotlivcům o jejichž výběru spolurozhoduje jejich zaměstnavatel. Stavebníkovi stát přiděluje fond potřebného stavebního materiálu a zvýhodněnou půjčku s dvacetiletou lhůtou splatnosti. Dům lze realizovat pouze svépomocí a dle některého z několika předem určených vzorových projektů domu. Pozemek přiděluje Národní výbor v místě stavby.

Příklady dalších staveb

Po nástupu centrálně plánovaného hospodářství je rozdělování investic v oblasti výstavby značně striktním způsobem určováno pětiletými hospodářskými plány. Dochází k přidělováním vymezených objemů stavebních investic ke konkrétním účelům využití ve vybraných odvětvích hospodářství. V důsledku je tímto způsobem vlastně zároveň určována i typologická skladba realizovaných staveb. V 50. letech jsou silně podporovány stavby pro rozvoj průmyslu a bytová výstavba. Významnější objem investic získávají ještě stavby pro zdravotnictví, školství a ve 2. polovině 50. let i stavby pro kulturu. Výrazně podhodnoceny naopak zůstávají investice do volnočasových aktivit, jako jsou například sport či cestovní ruch.

Stavby pro zdravotnictví

Výstavba vytyčená 1. pětiletým plánem v oblasti zdravotnictví byla dále plánem pro rozdělení investic v jižních Čechách upřesněna na konkrétní stavební akce. K těm patřila také výstavba dvou nových pavilonů českobudějovické nemocnice. Oba pavilony vyprojektoval Roman Rousek, mladý architekt českobudějovického Stavoprojektu, specializující se na zdravotnické stavby. Objekty byly překvapivě realizovány ještě ve stylu moderny, bez ovlivnění prvky socialistického realismu.

Pavilon TBC plicního oddělení je realizován při jižním okraji nemocničního areálu na již vybudovaných základech a části podsklepení stavby ošetřovatelské školy započaté v roce 1946 ale rok poté zastavené. Na takto předem daném půdorysu ve tvaru písmene L vyprojektoval autor budovu se zděnými obvodovými zdmi kombinovanými s vnitřní nosnou konstrukcí sloupů a stropů z monolitického betonu. Pětipodlažní budova s vnitřní trojtraktovou dispozicí se vstupem v místě proniku obou křídel a průčelími členěnými prostým rastrem velkých oken a zakončenými výraznou římsou, byla na nároží akcentována velkými, částečně zapuštěnými balkony s trubkovým zábradlím a svou architekturou odkazovala k tradici předválečného československého funkcionalismu. Původní podoba objektu byla bohužel v interiéru i exteriéru výrazně změněna pozdějšími stavebními úpravami.

Pavilon národní transfúzní stanice byl situován v jihovýchodním rohu areálu u vstupu do nemocnice, se vstupy do objektu přímo z ulice pro snadný přístup dárců krve. Objekt na protáhlém obdélném půdorysu se dvěma nadzemními podlažními byl zastřešen nízkou sedlovou střechou. Symetricky pojedné

⁴⁸ směrnice Ministerstva místního hospodářství o individuální bytové výstavbě svépomocí Zn. 710-29/9-1953-920 z 29. 9. 1953

vstupní průčelí mělo na okrajích dva vchody zdůrazněné mělkými rizality schodišťových prostorů se svislými pásovými okny a tenkými železobetonovými deskami stříšek nad vchodovými dveřmi. Objekt byl neuváženě zbořen v roce 2016, aby bylo uvolněno místo pro stavbu garáží návštěvníků nemocnice.

Stavby pro výchovu a školství

Mezi stavby pro školství realizované v 50. letech patří například budova základní školy ve Větrní a dva středoškolské internáty v Táboře. Jsou příkladem staveb v umírněné podobě stylu socialistického realismu, oproštěné již od přímých citací historického tvarosloví a bez výraznějšího uplatnění historizujících zdobných prvků. Sedmnáctitřídní základní škola ve Větrní, čp. 232, vyprojektovaná v roce 1957 a uvedená do provozu v září 1959 je rozměrnou třípodlažní budovou s valbovou střechou. Stavbu tvoří dlouhé hlavní křídlo ukončené dvěma krátkými kolmými křídly mírně předstupujícími před symetricky komponované hlavní uliční průčelí, členěné pouze rastrem okenních otvorů, uprostřed akcentované mírně předsazeným portikem hlavního vstupu budovy. Střídme pojatý portikus lemují po stranách dvojice prostých nečleněných sloupů čtvercového průřezu nesoucí jednoduché kladí zakončené deskou ploché stříšky. Boční křídla mají plochým dekorem v omítce zdůrazněna korunní římsu a na uličních štítech svislé meziokenní pásy, vedle nichž jsou na celou výšku budovy provedena sgrafita s figurálními motivy ze školního a rodinného prostředí. Do samostatného objektu, připojeného k hlavní budově propojovacím krčkem, je situována školní tělocvična. Budova od Bohuslava Böhma je pozdním dílem ve stylu sorely od tohoto architekta, který se již v průběhu roku 1958 prezentoval návrhy budov v moderním stylu.

Dvě typologicky obdobné stavby, určené pro ubytování středoškolských studentů, byly vyprojektovány Václavem Drozdou ve 2. pol. 50. let v Táboře. Jejich výrazně rozdílné architektonické řešení bylo zřejmě ovlivněno odlišným urbanistickým kontextem míst, pro které byly navrženy.

Čtyřpodlažní budova internátu Střední zemědělské školy v tábořské Tomkově ulici čp. 2159 je vystavěna v proluce nad podlouhlým obdélným půdorysem, zakončená valbovou střechou, se svým měřítkem, charakterem a respektováním uliční čáry přizpůsobuje okolní zástavbě obytného bloku nedaleko historického jádra města, přičemž střední část je zdůrazněna mírně předstupujícím a převýšeným rizalitem. Naproti tomu budova Domova mládeže pro studenty středních škol, situovaná na Marešově vrchu v Komenského ulici čp. 2235, v těsné blízkosti škol průmyslové a zdravotní, je v rozvolněné okolní zástavbě komponována jako stavba solitérní, v podobě monumentálně pojaté, symetrické kompozice nad půdorysem ve tvaru písmene T, s předsunutou jednopodlažní částí se vstupní halou, střední převýšenou propojující částí a rozlehlými bočními ubytovacími křídly zakončenými nízkou valbovou střechou.

Rousek R.: Pavilon TBC plicního oddělení nemocnice Č. Budějovice, 1953. Foto: <http://sechtl-vosecek.ucw.cz>

Rousek R.: Národní transfúzní stanice nemocnice Č. Budějovice, 1954. Foto: <https://mapy.cz>

Böhm B.: Základní škola, Větrní, 1959. Foto: <https://www.google.cz/maps>

Drozda V.: Internát Střední zemědělské školy, Tábor, 1957. Foto: Srba J.

Stavby pro kulturu

Již od konce 40. let je rozvíjen nový stavební typ kulturního zařízení - kulturní dům. Stejně jako jejich

předchůdci, domy národní a spolkové, mají kulturní domy nabízet prostory a zázemí nejen pro kulturní, ale i pro společenské aktivity a také pro zájmovou činnost. S nástupem socialismu se však stává navíc úkolem tohoto typologického druhu vytvářet vhodné zázemí pro činnost osvětovou - systematické šíření socialistické ideologie. "Kulturní domy mají zejména rozvojem vlastní osvětové činnosti pracujících přispět ke zvyšování kulturní a politické úrovně a k cílevědomé aktivní výchově socialistických občanů."⁴⁹ Výstavba kulturních domů je proto po celé období trvání socialismu systematicky podporována. V jednotlivých městech byla výstavba často financována prostřednictvím nejvýznamnějšího místního národního podniku a objekt pak byl označován jako podnikový klub pracujících či závodní klub. Mezi architektonicky zajímavé kulturní domy realizované v jižních Čechách v 50 letech patří např. kulturní domy v Milevsku (č. 014), Trhových Svinech (č. 015) či v Písku (č. 021).

3.4 Období let 1957 - 1968

Politické, hospodářské a společenské souvislosti

Období trvání socialistického realismu jako jediné oficiálně přípustné metody umělecké tvorby končí postupně v souvislosti s politickými změnami, které nastaly v Sovětském svazu. Za úvod k těmto změnám lze považovat Stalinovu smrt v březnu roku 1953, předznamenávající konec období stalinismu jak v politice, tak i v umění a tedy i v architektuře. Pro oblast stavebnictví a architektury byl však reálným mezníkem projev prvního tajemníka ÚV KSSS Nikity Sergejeviče Chruščova, se kterým vystoupil na Moskevské konferenci stavbařů v prosinci 1954 a v němž odsoudil "zdobnictví v architektuře" jako mrhání finančními a hmotnými prostředky a pracovním úsilím a požadoval návrat k vyšší ekonomické výkonnosti stavebnictví. Odsouzení doby stalinismu završil projev Chruščova na XX. sjezdu KSSS v únoru 1956 kritikou kultu osobnosti.

Tyto impulsy vyslané od nejvyššího představitele moskevského politického vedení musely ale teprve najít cestu také do československého prostředí.

Mezidobí přehodnocování a opuštění metody socialistického realismu se odehrává v československé architektuře mezi roky 1955-1958. V jihočeském prostředí lze tento proces pozorovat například na dílech Bohumila Böhma - Obytné domy na Lannově třídě v Č. Budějovicích (1956-1958), Otto Kubíka - Provozní budova Pozemních staveb v Č. Budějovicích (1956-1958) či Ludvíka Sýkory - Katastrální úřad v Č. Budějovicích (1957-1958).

Přerod však zůstává prozatím na půli cesty. Iniciační okamžik k návratu naší kultury k západoevropskému kontextu se odehraje v roce 1958. Hlavní roli sehraje československý pavilon na světové výstavě v Bruselu.

Projekt (1956) a realizace Československého pavilonu získali na světové výstavě v Bruselu v roce 1958 několik nejvyšších ocenění. Ačkoli komunistickým vedením státu zamýšlený a provedený propagandistický obraz pavilonu jako výkladní skříň socialismu, která "dokumentuje současný stav kulturní a technické vyspělosti i životní úroveň československého lidu"⁵⁰ zcela neodpovídal tehdejší tíživé realitě v naší zemi, pět různých druhů cen, které tvůrcům pavilonu udělili pořadatelé výstavy svědčí nejen o vysoké úrovni architektonického řešení stavby, ale také o kvalitách oceněných interiérů, i jednotlivých výtvarných exponátů.

Režimem neočekávaný úspěch pavilonu přispěl k urychlení opětovného sblížení tehdejší naší umělecké a architektonické tvorby se západoevropskou kulturou.

⁴⁹ Stašek, Jiří, Stašková, Hana. Kulturní domy. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1960, s. 9.

⁵⁰ Architektura ČSR 1958, roč. XVII, č. 9-10

(Realizace první poloviny 60. let)

Bruselský úspěch povzbudil odvahu domácích tvůrců a tak již krátce po bruselské výstavě vznikají první projekty a realizace v duchu soudobé moderny. V celorepublikovém měřítku k nim lze počítat Ústav makromolekulární chemie (1958-1964) od Karla Pragera či Areál ČVUT v Praze Dejvicích (1958-1967) Františka Čermáka a Gustava Paula. Téměř okamžitě reagují v prostředí jihočeské architektury svými návrhy a realizacemi pro České Budějovice také Jan Benda - Budovy experimentální bytové výstavby u Mánesovy ulice (1959-1964), Bohumil Böhm - Obytná zástavba podél Lidické třídy (1960-1964) a v kolektivu autorů Bohumil Böhm, Jaroslav Škarda Bohumil Jarolím vzniká komplex staveb českobudějovického Koldomu (1959-1965).

Ve stejné době vzniká také projekt a následně stavba Domova důchodců na Dobré Vodě u Českých Budějovic (1961-1963) od mladého architekta českobudějovického Stavoprojektu Kubíčka, odkazující k československé funkcionalistické meziválečné tradici.

Stavoprojekt

Na přelomu 50. a 60. let doplňuje stávající pracovníky Stavoprojektu na pracovištích v Českých Budějovicích i v Sezimově Ústí nová silná generace architektů. K nové generaci patří v Českých Budějovicích zejména Ladislav Konopka, Alois Hloušek, Boris Čepek a Naděžda Dvořáková, v Sezimově Ústí Antonín Malec. Do projekce podniku Pozemní stavby Č. Budějovice přichází František Konopa. Mimo prostředí Stavoprojektu působí také František Fical. Později, v průběhu 60. let, zahajují svou kariéru ve Stavoprojektu Libor Erban a Bohuslav Štorch.

Ambiciózní mladí architekti se rychle a úspěšně zapojují do projektové praxe první poloviny 60. let preferující nová a moderní řešení.

Období 60. let je bohaté na architektonické soutěže. Je vyhlášována řada celorepublikových soutěží. Také v prostředí českobudějovického Stavoprojektu se soutěží. Jak uvádí Naděžda Dvořáková,⁵¹ "v 60. letech bylo u významnějších zakázek Stavoprojektu časté, že se vyhlášovala vnitropodniková soutěž na získání nejlepšího návrhu stavby". Zpracování výsledného projektu je následně svěřeno autorovi nejúspěšnějšího soutěžního návrhu. Dle vítězných návrhů vnitropodnikových soutěží jsou realizovány například českobudějovické krematorium či krumlovské kino Družba. Mezi významné realizace na základě výsledku celorepublikových soutěží patří například třeboňské sanatorium Aurora nebo českobudějovické Muzeum dělnického revolučního hnutí. Naopak, realizací se nedočkaly vítězné projekty vzešlé například ze soutěže na Jihočeské divadlo, které mělo stát na Mariánském náměstí v Českých Budějovicích.

Nové technologie v bytové a občanské výstavbě, typizace

Hromadná výstavba obytných domů a objektů občanského vybavení v období po znárodnění stavebního průmyslu v roce 1949 probíhá za využití klasické zděné technologie, v podmínkách přísně uplatňované typizace těchto druhů staveb, s postupným zaváděním prefabrikace stavebních dílců jako prostředku zprůmyslnění stavebnictví. Tento celorepublikově centrálně řízený vývoj probíhá postupně a v podstatě bez krajových odlišností až do druhé poloviny 50. let. Ve druhé polovině padesátých a první polovině šedesátých let dvacátého století dochází k rychlému rozvoji stavebních technologií a konstrukcí. Vznikají typizované konstrukční systémy využívané pro hromadnou výstavbu budov. V krajských projektových ústavech pracují projektanti na vývoji řešení pro typizovanou výstavbu sídlišť zohledňujících místní materiálové a výrobní možnosti v kraji.

---

⁵¹ Z rozhovoru s architektky A. Dvořákem a N. Dvořákovou, srpen 2017

Koncem 50. let 20. století vyvinul podnik Pozemní stavby Č. Budějovice ve spolupráci s českobudějovickým Stavoprojektem pro potřeby zejména bytové výstavby čtyři nové, specificky jihočeské typizované technologie podle výšky zástavby - montované rodinné domky z křemelinových panelů, zděný příčný systém A, montovaný panelový systém B a montovaný skelet s příčnými průvlaky. Ve stejném období vznikají v Č. Budějovicích dva obytné domy v rámci celorepublikové experimentální výstavby. V první polovině 60. let bytová výstavba v jižních Čechách přechází na krajskou variantu celostátního typu montovaného panelového domu T06B a pro potřeby výstavby objektů občanské vybavenosti vyvíjejí Pozemní stavby Č. Budějovice montovaný skelet MS 63.

Montované rodinné domky z křemelinových panelů

Pro rozptýlenou nízkou jednopatrovou zástavbu vyvinuly Pozemní stavby v letech 1956-1957 montované rodinné domky z panelů. Při jejich výstavbě byl poprvé použit panel z tvrzené křemeliny.⁵² První domky byly ve větší míře realizovány v roce 1958.

V roce 1959 bylo tímto způsobem vystavěno 102 domků. Na vzorovém staveništi v Praze Braníku byly postaveny 3 rodinné montované domky. Tato technologie byla používána pro rozptýlenou výstavbu v obcích a na okrajích menších měst, zejména v Pošumaví. V roce 1961 byla dána do provozu mechanizovaná linka na výrobu panelů v novém závodu Calofrig Borovany, která nahradila předešlou málo mechanizovanou výrobu.⁵³

Pokusně byl při výstavbě rodinných domků využit také systém Izolbet, jehož zdi tvoří beton lité do tzv. ztraceného bednění z heraklitových desek silných 5 cm, které jsou oboustrannou tepelnou izolací.⁵⁴

Zděný příčný systém A

Pro nízkou a střední výšku zástavby se používá příčný zděný systém zvaný A. Příčné nosné zdi jsou vyzdívány z děrovaných cihel, nejdříve typu CDm 25 cm silných, později typu TCDm pouze 17,5 cm silných, stropy jsou z prefabrikovaných železobetonových panelů s hladkým podhledem na rozpětí 360 cm. Obvodové zdi jsou z křemelinových tvárníc Isostone 25 cm silných. Zděný příčný systém byl kromě bytových domů využíván také u občanských staveb, například při stavbě hotelů dle návrhu Ludvíka Sýkory v Hluboké nad Vltavou či v Třeboni.⁵⁵ Podíl této technologie na bytové výstavbě v jižních Čechách v roce 1960 činí 38 procent⁵⁶, v následujících letech klesá a je následně nahrazován montovaným systémem typu B.

Montovaný panelový systém B

Pro střední a vysokou zástavbu je používán příčný systém zvaný B, jehož autorem je architekt Bohuslav Böhms z českobudějovického Stavoprojektu. Příčné nosné vnitřní stěny jsou montovány z betonových panelů na výšku podlaží, silných 15 cm a širokých 120 a 180 cm, vyráběných v bateriích na stavbě. Stropy jsou ze železobetonových panelů PZD 10 a PZD 11 s hladkým podhledem na rozpětí 360 cm. Obvodové stěny jsou montovány z vrstvených nebo plných křemelinových panelů 20 cm silných a 360 cm dlouhých.⁵⁷ Využívány jsou dvě varianty domů - varianta B2 sedmipodlažního domu se dvěma byty na podlaží a varianta B4 devítipodlažního domu se 4 byty na podlaží.⁵⁸ Tato technologie je využívána od roku 1960 do zavedení celostátního typu T06B. Pro architektonické řešení průčelí domů z montovaného systému B jsou charakteristické elegantní prosklené balkony se sešikmenými bočními plnými čely. Poprvé byla ve větším měřítku využita při výstavbě projektované Bohumilem Böhmem v prostoru při Lidické třídě a v okolí nám Jiřího z Poděbrad v Č. Budějovicích, následně pak při výstavbě v ostatních jihočeských okresních městech.

⁵² Hlas stavby, 1958, roč. 2, č. 2, s. 2

⁵³ Hlaváč, 1960, s. 107

⁵⁴ Eisner, Petráš, 1962, s. 155

⁵⁵ Tamtéž

⁵⁶ Hlaváč, 1960, s. 107

⁵⁷ Eisner, Petráš, 1962, s. 155

⁵⁸ Čížek a kol., 1962

Montovaný skelet s příčnými průvlaky

Pro střední a vysokou zástavbu se také používá technologie montovaného železobetonového skeletu s příčnými průvlaky vyvinutá na základě společného výzkumu Pozemních staveb Č. Budějovice a ÚSZ Praha, později Průmstav Praha dle řešení ing. arch. M. Čapka. Nosnou konstrukcí jsou příčné nosné vícepatrové rámy, uspořádané jako dvoutrakt s oboustrannými krakorci v průčelích, montované ze železobetonových sloupů a příčných průvlaků, přičemž vždy dva krajové a jeden středový sloup podporují příčný průvlak složený ze dvou stejně dlouhých dílů a stykovaných nad vnitřní podporou. Sloupy jsou napojovány svařovanými a dodatečně zmonolitněnými styčníky.⁵⁹ Panely obvodového pláště, 20 cm silné, jsou z tvrzené křemeliny. Pro vnější vzhled obytných domů z montovaného skeletu jsou charakteristické některé prvky průčelí v bruselském stylu - stříšky lichoběžníkového půdorysného tvaru se zdviženým čelním okrajem umístěné nad hlavními vchody a sešikmené lícové plochy podokenních parapetních panelů. Poprvé byla tato technologie použita při stavbě 4 obytných domů s celkem 98 bytovými jednotkami ve Fügnerově ulici v Táboře zahájené koncem roku 1959. Následovaly stavby dalších domů v Sezimově Ústí, Strakonících a dalších okresních městech jižních Čech. Tato technologie byla následně využívána také pro výstavbu vybraných typů občanských staveb, jejichž odlišným potřebám byla přizpůsobena prodloužením délky sloupů a průvlaků.

Monolitický železobetonový skelet

Původně pro průmyslovou výstavbu vyvinuly Pozemní stavby České Budějovice nosnou konstrukci monolitického skeletu s rozpětím 6x6 až 6x9 m s opakovaně využitelným montovaným dílcovým bedněním z vodovzdorné překližky a s využitím teleskopických nosníků, závěsných třmenů a teleskopických ocelových stojek. Bednění kulatých sloupů průměru 60 a 45 cm bylo zhotoveno u dřevovláknitých tvrzených (sololitových) desek tlustých 3,3 mm splených ze dvou dílů na celou výšku sloupu (na principu ztraceného bednění). Tím byl odstraněn pracný a mokřý proces provádění omítek a pracné bednění náročné na řezivo.⁶⁰ Poprvé byla tato technologie použita při výstavbě pětipodlažní budovy prádelny podniku Jitex v Písku. Konstrukci však bylo možné využít i u občanských staveb, jako například při stavbě nákupního střediska Astra v Sezimově Ústí.

Experimentální bytová výstavba

Zásadní význam pro vyvinutí technologie montované panelové výstavby v jižních Čechách měla experimentální výstavba Koldomu na dnešní Pražské řídě v Českých Budějovicích, který byl vyprojektován v letech 1958-1959. Je první jihočeskou stavbou s nosnými zdmi z železobetonových z panelů. Zkušenosti získané při výstavbě napomohly k dopracování výsledné podoby plně montovaného typu konstrukčního systému typu "B" s příčnými nosnými zdmi, který byl další vývojovou řadou staršího krajského typu "A", používajícího stropních panelů a cihelných zdí. Typ "B" se poté úspěšně uplatnil při obytné výstavbě na českobudějovické Lidické třídě a následně i v dalších jihočeských městech.⁶¹

Souběžně s vývojem uvedených technologií pro potřebu výstavby uskutečňované podnikem Pozemní stavby Č. Budějovice v kraji, probíhá na přelomu 50. a 60. let celostátní projekt experimentální bytové výstavby s cílem vyhledat nejhodnější řešení budoucích celorepublikově používaných typů bytových domů a to z hlediska konstrukce i dispozice. V roce 1959 je českobudějovickým Pozemním stavbám a Stavoprojektu v rámci tohoto projektu svěřen úkol vyprojektovat a realizovat dva experimentální bytové domy, jeden schodišťový a druhý chodbový. V letech 1960-1964 jsou tak v Č. Budějovicích u křižovatky Lidické třídy a Mánesovy ulice postaveny dva obytné objekty s rozdílnou dispozicí, oba jako montovaný železobetonový skelet bez průvlaků. Svislou nosnou konstrukcí jsou sloupy jednotného rozměru průřezu 20x60 cm, vodorovné nosné konstrukce tvoří velkoplošné panely 360x420 cm ulože-

⁵⁹ Čížek, Vacek, 1960: Konstrukce má s montovaným skeletem pražského Průmstavu společný princip styčníků skeletu. Samotné prvky montovaného skeletu i vnitřní a obvodové panely navrhli pracovníci projekce českobudějovických Pozemních staveb.

⁶⁰ Hlaváč, 1960, s. 106-108

⁶¹ 15 let n. p. Pozemní stavby Č. Budějovice, 1966, s. 23

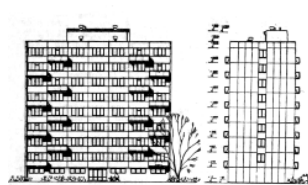
né pouze v rozích, po osazení byly 6 cm tenké stropní panely dobetonovány 9 cm silnou vrstvou. Pro montovaný obvodový plášť byly využity panely z tvrzené křemeliny.⁶²

Krajská varianta celostátního typu montovaného panelového systému T06B

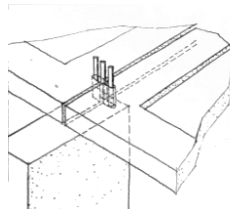
Dle úplného typového podkladu vydaného ministerstvem výstavby v roce 1962, zpracovaného KPÚ Brno, pobočkou Gottwaldov, je začátkem roku 1963 vypracována v českobudějovickém Stavoprojektu jihočeská krajská varianta tohoto typu konstrukčního systému. Dispoziční řešení je převzato beze změny. Odlišně je řešen především obvodový plášť a příčky. Obvodový plášť je z křemelinových panelů o síle 20 cm, obdobně jako u příčného systému B. Příčky jsou betonové 6 cm silné se zabudovanými ocelovými zárubněmi. T06B oproti systému B je ve dvou variantách hloubky domu a to 9,6 a 12 m a nově je na výběr řada sekcí s různými kategoriemi bytů, včetně malometrážních jednopokojových bytů. Konstrukční systém je, obdobně jako u systému B, založen na principu příčných nosných zdí rozponu 360 cm z panelů šířek 240, 120, 105 a 60 cm. Konstrukční výška podlaží je 280 cm, světlá 260 cm⁶³. Pro architektonické ztvárnění exteriéru je charakteristické svislé průběžné zasklení schodišťového prostoru přes všechna podlaží. První domy krajské varianty T06B byly realizovány při dokončení zástavby podél Lidické třídy v Č. Budějovicích dle projektu Jana Bendy. Krajská varianta systému T06B v letech 1963-1965 postupně nahrazovala příčný systém B a pro následujících takřka 20 let se stala téměř výlučným konstrukčním systémem pro soustředěnou bytovou výstavbu ve městech jihočeského regionu.

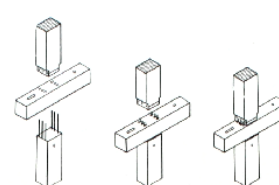
Pozemní stavby ČB:
Montovaný rodinný domek z křemelinových panelů, Braník, 1959. Foto: Hlas Stavby, 1959.

Böhm B.: Příčný panelový systém typu B, varianta domu B4, 1962. Foto: Hlas stavby, 1961.

Benda J.: Dvě experimentální obytné budovy v Č. Budějovicích, konstrukční detail napojení stropů na sloupy, 1959. Foto: Arch. ČSR, 1962.

Pozemní stavby ČB: Montovaný skelet s příčnými průvlaky, detail styčnicku sloupů a průvlaku, řešení M. Čapek, 1959. Foto: Poz. stavby, 1960.

Montovaný skelet MS 63

Konstrukční systém MS 63 vznikl v podniku Pozemní stavby Č. Budějovice vývojem za použití zkušeností z montovaného skeletu s příčnými průvlaky, využívaného již od roku 1958 pro bytovou výstavbu. Pro nové potřeby byl navržen s možností jedno- až třítraktového dispozičního uspořádání na modulové síti (600 + 240 + 600) x 360 cm. Na konstrukční výšku 330 cm je tvořeny sloupy o průřezu 30/40 cm, průvlaky dvou délek napříč budovou o průřezu 30/40 cm. Sloupy a delší průvlaky jsou navrženy ve čtyřech variantách z hlediska zatížení a také z hlediska dispoziční polohy. Obvodové sloupy mají háky pro osazení křemelinových parapetních panelů a meziokenních článků. Stropní panely jsou řady PZD z bytové výstavby - plné, tloušťky 12 cm.⁶⁴ Pro standardní architektonické provedení exteriéru jsou charakteristická průběžná pásová okna c meziokenními vložkami a průběžné pásy parapetů a atik. První stavbou z nového konstrukčního systému je dodnes v původní podobě dobře dochovaná prototypová realizace administrativní budovy Skláren Český křišťál v Chlumu u Třeboně. Poté byl systém MS 63 využíván v průběhu 60. let v jihočeském regionu pro stavbu objektů občanské vybavenosti jako jsou administrativní budovy, školy, internáty, tělocvičny a podobně.

⁶² SOA Třeboň, Fond J4 KNV, karton č. 425

⁶³ Hlas stavby, 1963, roč. 7, č. 20, s. 2-3

⁶⁴ MS 63, 1963

Stavby pro bydlení

Pro bytovou výstavbu v jižních Čechách byly až do konce 50. let využívány celostátní typy obytných domů realizované klasickou zděnou technologií. Koncem 50. let k celostátním typům přibyl krajský typ A. Poté následovalo poměrně krátké několikaleté období, kdy byly při výstavbě obytných souborů souběžně využívány jak domy stavěné technologií montovaného skeletu s příčnými průvlaky, tak technologií montovaného panelového systému B. Později obě tyto varianty postupně nahradil jediný konstrukční systém - krajská varianta montovaného panelového systému T06B. Výsledný konstrukční systém s příčnými nosnými stěnami o malém rozpětí ovšem nemohl nabídnout přednosti skeletové konstrukce, které z hlediska dispozičního spočívaly především ve vysoké variabilitě a flexibilitě možného půdorysného uspořádání bytů.

Obytné soubory v jižních Čechách byly v 60. letech realizovány především na vytypovaných přestavbových územích měst. Přestože území vybraná k výstavbě ležela často nedaleko center měst, byla nová zástavba řešena tak, aby nenarušovala panoramata historických městských center a aby se nedostávala do zásadního konfliktu s historickými stavbami.

První rozsáhlejší panelovou výstavbou v jižních Čechách byl obytný soubor na asanovaném území v prostoru Lidické třídy v jižní části Českých Budějovic. Výstavba, realizovaná podle projektu Bohumila Böhma z montovaného panelového systému B, byla rozvržena podél ulic Roudenská a Lidická třída, přičemž v průsečíku obou ulic, na náměstí Jiřího z Poděbrad bylo umístěno centrum souboru s hlavní občanskou vybaveností, kterou tvořily objekty restaurace a kavárny Regina a prodejny potravin, drogerie, textilu a obuvi.

Bytová výstavba za využití montovaného panelového systému B následně pokračovala v dalších jihočeských okresních městech. Urbanisticky zajímavou ukázkou je například drobné sídliště v Pelhřimově podle projektu Jana Kubovského, kde nedaleko centra města jižním směrem, na ploše vymezené ulicemi Pod Náspem, Friedova, Říčanského a třída Legií, jsou obytné domy doplněné samoobsluhou potravin uspořádány do formy polouzavřeného městského bloku s parkovou úpravou a dětskými hřišti ve vnitrobloku.

Na Böhmovu výstavbu v okolí náměstí Jiřího z Poděbrad při Lidické třídě v Č. Budějovicích navázal o několik let později Jan Benda realizací obytného souboru Modrá hvězda situovaného podél Lidické třídy v prostoru mezi měšťanským pivovarem a Mánesovou třídou. Obytné domy souboru Modrá hvězda jsou prvními jihočeskými panelovými domy realizovanými v jihočeské variantě celostátního montovaného panelového systému T06B.

V polovině 60 let realizuje Bohumil Böhm stejnou technologií obytný soubor v Pekárenské ulici v Č. Budějovicích. Obytné domy rozmístěné v dlouhém a úzkém asanovaném území podél severní strany ulice jsou ve vnitrobloku doplněny objektem občanského vybavení s restaurací Sparta a samoobsluhou potravin.

Největším jihočeským sídlištěm šedesátých let bylo českobudějovické sídliště Staré město⁶⁵ realizované od roku 1965 podle vítězného soutěžního návrhu Aloise Hlouška a Ladislava Konopyky v těsné návaznosti na střed města na rozsáhlé ploše vymezené ulicemi Husova, Pražská, Strakonická a řekou Vltavou. Sídliště se vyznačuje jedinečným urbanistickým konceptem promyšleně využívajícím kompaktnější i rozvolněnou zástavbu s lidským měřítkem a dostatkem zeleně, kdy volné plochy mezi domy jsou koncipovány jako venkovní obytný prostor. Pro svou rozlehlost je sídliště koncipováno do dvou částí, severní a jižní, každá je vybavena mateřskou školkou, základní školou a potřebnými prodejny. Přibližně v polovině délky sídliště je při Pražské ulici umístěn centrální prostor s objekty občanského vybavení přímo navazující na volný prostor uprostřed sídliště s parkově upravenou zelení, jehož součástí měla být i vodní plocha. Ta bohužel nebyla realizována. Pro obytnou zástavbu koncipovanou v technologii T06B byly využity 3 typy domů - deskové domy 5 či 9 podlažní a vůbec poprvé zde byly postaveny nově vyvinuté třináctipodlažní bodové domy. Kontrast vysokých úzkých bodových

⁶⁵ Po dokončení bylo přejmenováno sídliště Pařížské komuny, dnes nese název Pražské sídliště

domů vůči nízkým a dlouhým deskovým domům autoři v urbanistické kompozici sídliště působivě využívají. Některé obytné domy byly atypickou úpravou přizpůsobeny potřebám urbanistického návrhu - bylo tak možno realizovat deskové domy půdorysně zalomené nebo na podnoži z monolitického betonu, umožňující v přízemí volný průchod pod domem či umístění prodejen. Součástí sídliště se stala také řada architektonicky velmi kvalitních staveb občanského vybavení. Takovými jsou například od autorů A. Hlouška a L. Konopky základní škola v Kubatově ulici, obchodní středisko Družba či centrum občanského vybavenosti Juvel na kterém s autory spolupracoval také L. Sýkora. Samostatně projektoval L. Konopka budovu pošty. Osobitým prvkem byla téměř 250 metrů dlouhá krytá promenáda na okraji sídliště podél Pražské třídy s několika vestavěnými objekty prodejen. Velká pozornost byla věnována vnějšímu obytnému prostoru, který byl doplněn volně stojícími uměleckými díly i různými doplňkovými prvky drobné architektury. Takovým je například architektonicky nápaditě pojednaná drobná stavba v Plzeňské ulici na trávníku uprostřed zeleně, sloužící jako zázemí pro venkovní pobyt obyvatel sídliště. Z přední strany je objekt vybaven krytou terasou s venkovním krbem, místností pro uskladnění zahradního nábytku a palivového dřeva pro krb a schody na plochou střechu sloužící jako terasa pro slunění. Zadní část objektu je zahrnuta zeminou upravenou do mírného svahu, který v zimě slouží malým dětem jako místo pro sáňkování.⁶⁶

Böhm B.: Obytný soubor Lidická třída, Č. Budějovice. Autor/Zdroj: Šechtlová M./sechtl-foto: vosecek.ucw.cz

Hloušek A., Konopka L.: Sídliště Staré město, České Budějovice, model - detail. Autor/Zdroj:- / Hlas stavby, 1965, roč. 9, č. 21, s. 3.

Hloušek A., Konopka L.: Sídliště Staré město, České Budějovice. Foto: 25 let Pozemních staveb ČB, 1976.

Od 60. let výrazně vzrůstá spolupráce architektů a výtvarných umělců při ztvárnění veřejných prostranství, která vznikají nejčastěji jako součást nové bytové výstavby. Sochaři a malíři hledají vhodné nové formy pro výtvarné doplnění moderní architektury. Parkově upravený prostor před objekty českobudějovického Experimentu doplnila kašna se sousoším dvou labutí od Františka Mrázka. Tamtéž, na bočním průčelí nové samoobsluhy, umístili keramickou mozaiku s figurálními motivy z městského života Jan Cihla a Bohumil Dobiáš. František Mrázek je také autorem plastiky ležící dívky umístěné uprostřed okrasného bazénku na trávníku mezi bytovými domy na Lidické třídě v Č. Budějovicích.

Stavby pro veřejné ubytování a stravování

Celospoolečenské uvolnění poměrů v Československu v 60. letech vede i k podstatnému nárůstu cestovního ruchu. Na mezinárodní cestovní ruch se také začíná pohlížet jako na významné odvětví národního hospodářství, které může přinášet značné příjmy do státní pokladny. Rozvíjí se a roste i vnitrostátní cestovní ruch. Dosavadní kolektivní formy rekreace v podnikových rekreačních objektech a ve zotavovacích střediscích střídá zájem o individuální možnosti rekreace a cestování po republice. Jako reakce na nedostatek hotelových kapacit na požadované soudobé úrovni jsou projektovány a stavěny nové objekty hotelů, především v turisticky oblíbených městech. Takto jsou realizovány počátkem 60. let dva obdobné hotely podle opakovaného projektu Ludvíka Sýkory - Parkhotel poblíž centra Hluboké nad Vltavou a Interhotel Svět na břehu stejnojmenného rybníka v Třeboni. Tyto hotely se skládají ze dvou na sebe kolmých křídel, čtyřpodlažního křídla ubytovacího a jednopodlažního křídla restauračního. V

⁶⁶ Z rozhovoru s A. Hlouškem, říjen 2016

architektonickém řešení objektů, prozrazujícím inspiraci soudobou tvorbou Le Corbusiera, využívá autor působivého kontrastu plných stěn perforovaných soustavou drobných okenních otvorů a výrazného rastru sdružených lodžii hotelových pokojů. Původní podoba obou hotelů byla bohužel zcela změněna pozdějšími přestavbami.

V Českém Krumlově byla v roce 1968 dokončena výstavba Hotelu Vyšehrad. Na stejnojmenném návrší, v místě, které poskytuje jedinečný výhled na nedaleké historické centrum města, byla podle projektu Josefa Opatřila z brněnského Státního projektového ústavu obchodu realizována v internacionálním stylu stavba objektu nad půdorysem ve tvaru písmene V, sestávající ze dvou různě vysokých, navzájem propojených částí, třípodlažní ubytovací části a jednopodlažní části restaurační. Z hotelových pokojů i z restaurace s letní terasou měli návštěvníci jedinečný výhled na historické centrum Krumlova. Z urbanistického hlediska stavba hotelu vytvořila přirozenou dominantu vyšehradského návrší, které citlivým způsobem doplnila a nad hranou svahu zakončila mírně odstupňovanou horizontální kompozicí hmot objektů podpořenou horizontálními liniemi lodžii lůžkové části a prosklené stěny restaurace. Tímto způsobem je stavba zároveň vhodně zasazena do panoramatu severní částí města, jehož se stala přirozenou součástí. Hotel i restauraci, si velmi oblíbili jak turisté, tak místní obyvatelé. Objekt velmi dobře sloužil svému účelu v originální podobě více než čtvrt století. V 90. letech 20. století změnil hotel v krátké době několikrát svého vlastníka. Poslední vlastník, zřejmě z důvodu nedostatku financí k provedení potřebné rekonstrukce, hotel uzavřel. Od té doby je objekt opuštěný a chátrá⁶⁷.

Architektonicky cennou stavbou, která je zároveň jednou z nejvýraznějších dochovaných budov v bruselském stylu v jižních Čechách je přístavba hotelu Zlatá loď v Týnu nad Vltavou podle projektu vypracovaného v ateliéru Zdeňka Řiháka z brněnského Státního projektového ústavu (č. 032). Nové ubytovací hotelové křídlo s restaurací ve vstupním podlaží, přistavěné k historické budově hotelu, citlivým způsobem doplnilo rostlou původní zástavbu podél pravého břehu Vltavy.

Sýkora L.: Hotel Svět, Třeboň Vltavou, zadní průčelí, 1961-1963.
Foto: Archiv autora

Sýkora L.: Parkhotel, Hluboká nad Vltavou, uliční průčelí, 1961. Autor/Zdroj: - / Třicet pět let výt. umění..., 1980

Opatřil J.: Hotel Vyšehrad, Český Krumlov, 1968. Foto: Jandová, 2013

Stavby pro kulturu

Pokračuje výstavba kulturních domů podporovaná státem již od padesátých let. V průběhu předchozího desetiletí byly kulturní domy navrhovány ve stylu socialistického realismu, zpravidla nad kompaktním, často symetrickým půdorysem. V šedesátých letech, spolu s opuštěním historizujícího tvarosloví, hledají architekti nové možnosti provozního i prostorového uspořádání. Výsledné objekty mají často buď podobu "srostlice" různých objemů či naopak, v některých případech, formu monobloku. Mezi architektonicky zajímavé objekty spíše menších rozměrů patří kulturní domy v Kamenici nad Lipou (č. 025) a v Bechyni (č. 042). V průběhu šedesátých let jsou však realizovány také velké kulturní domy ve větších jihočeských městech, Strakoncích, Pelhřimově a Č. Budějovicích.

Strakonický kulturní dům, vyprojektovaný v roce 1958 již v mezinárodním stylu Josefem Vítů, se stupňovitou hmotovou skladbou prostých kubusů gradovanou objemem provaziště nad jevištěm hlavního sálu přizpůsobuje svému situování jako solitéru ve svažitém terénu osázeném zelení s hlavním přístupem pěší trasou stoupající svahem šikmo k hlavnímu průčelí objektu. Obdobně situována v zeleni na

⁶⁷ Jandová, 2010

vyvýšeném místě svažitého terénu stojí rozsáhlá stavba kulturního domu Máj v Pelhřimově od Otakara Jankovce z roku 1968, jejíž lapidární hmotová kompozice vznikla propojením prostých kubusů půdorysně uspořádaných ve tvaru písmene Z. Jako "srostlice" různých objemů, ovšem se symetrickým a monumentálně pojednaným čelním průčelím, je komponován Dům kultury ROH (dnes Metropol) v Č. Budějovicích, který je největším kulturním zařízením v kraji (č. 038). Při návrhu tohoto objektu se jeho autoři museli vyrovnat s velmi rozsáhlým stavebním programem i složitým urbanistickým kontextem, kdy hlavní průčelí objektu spoluvytváří jižní frontu nově koncipovaného náměstí, zatímco jeho boční a zadní část navazuje zároveň na tok Mlýnské stoky i rostlou historickou strukturu ulic.

Vítů J.: Kulturní dům ve Strakoněcích, 1965-1967.
Foto: <https://www.google.cz/maps>.

Jankovec O.: Kulturní dům Máj v Pelhřimově, 1968.
F: <https://www.google.cz/maps>.

Kubík O., Stašek Z., Šulc F.: Dům kultury ROH Č. Budějovice - interiér, 1963-1970.
Foto: Srba J.

Kubíček J.: Domov důchodců, Dobrá Voda u Č. Budějovic, 1961-1963. Foto: SOKA ČB, Fond Poz. stavby ČB.

Významnou jihočeskou realizací 60. let je budova domova důchodců na Dobré Vodě u Českých Budějovic od Jiřího Kubíčka, realizovaná v roce 1963. V kvalitním přírodním prostředí zalesněného svahu na pokraji příměstské zástavby autor umně rozvrhl zajímavou kompozici tří navzájem propojených pavilonů členěných předsunutými lodžie. Stavba byla vysoko hodnocena již dobovou kritikou jako hodnotné dílo navazující na architekturu předválečného československého funkcionalismu⁶⁸. Bohužel, několika rozsáhlými stavebními zásahy, následujícími postupně od 80. let, byla původní podoba architektonicky cenné budovy zcela znehodnocena.

3.5 Období let 1969 - 1979

Politické hospodářské a společenské souvislosti

Období uvolnění a nadějí na další demokratizaci společnosti v 60. letech končí v srpnu 1968 okupací Československa vojsky armád Varšavské smlouvy. Následný politický vývoj vyústil do podoby takzvané normalizace, která vedla ke zmrazení demokratizačního procesu v Československu a postupné likvidaci všech jeho výdobytků. Došlo k systémové obnově neostalinismu a likvidaci jakéhokoli politického odporu a jeho představitelů. K eliminaci sympatizantů a všech jinak smýšlejících jedinců byly využívány nemorální metody hrozeb či přímých restrikcí. Normalizace ve svých projevech trvala až do revoluce v roce 1989 a všestranně negativně tak na celé dvacetiletí poznamenala podobu života v Československu.

Z hlediska hospodářského vývoje je první polovina 70. let obdobím oživení pramenícího z potenciálu částečných hospodářských reforem provedených v 60. letech, které umožnilo normalizačnímu režimu dočasné rozsáhlejší investice do infrastruktury a k podpoře sociální politiky. Nejvíce investic směřovalo do odvětví paliv a energetiky, dopravy, výroby stavebních hmot, na bytovou výstavbu, rozšiřování obchodní sítě. V této době je patrná podpora konzumu výměnou za ztrátu občanských svobod. Dočasný hospodářský vzestup režim využil k propagandě správnosti nastolení normalizace a nového

⁶⁸ Čejka, 1963

politického vedení státu jako záruky správné cesty k trvalému zvyšování životní úrovně. Ve 2. pol. 70. let však hospodářský růst narazil na své limity. Původní investiční potenciál se vyčerpal, Principy z 60. let na řešení nastalých hospodářských obtíží se nikdo z Husákova vedení neodvážil ani navrhnout ani realizovat. Hospodářská situace se značně zhoršila. Svým dílem k tomu přispěla i celosvětová energetická krize 70. let. Československé hospodářství se dostalo do stagnace a technologického zaostávání.

V prostředí kultury, výtvarného umění a architektury došlo po nástupu normalizace k rozpuštění dosavadních a ustavení nových uměleckých svazů. Ty byly pod absolutní kontrolou komunistických kádrů. Členství v nově ustavených svazech bylo výběrové a vstup podléhal schválení stranickými představiteli. Architekti, kteří nebyli přijati do nově ustaveného svazu architektů měli omezené možnosti dalšího odborného působení, například účasti v soutěžích či publikační činnosti.

Stavoprojekt

Postupně se zhoršují podmínky pro tvůrčí práci architektů. Příčiny lze nalézt mimo jiné ve zvyšujícím se tlaku na další prohloubení zprůmyslnění stavebnictví a typizace staveb. Systém normování výrobního času, přenesený ze strojírenské průmyslové výroby také do výroby staveb, se následně začal uplatňovat i v procesu zpracování projektové dokumentace staveb ve velkých projektových ústavech. Čas na zpracování projektu stavby tak byl předem plánovitě vymezen. Uvedený systém ovšem nezhledňoval významnost jednotlivých zakázek a neposkytoval dostatečný prostor pro tvůrčí práci architekta. Čas poskytnutý na zpracování projektu postačoval sotva pro potřeby projektu typizované stavby, neumožňoval však například ani zpracování variantních návrhů a vůbec již nepostačoval pro návrh náročnějších atypických staveb⁶⁹. Z projektových ústavů i z tohoto důvodu v průběhu 70. let téměř vymizelo vypisování ústavních soutěží na projekty významných budov.

Zřejmě nejtěžší situace pro architekty nastávala při projektování soustředěné bytové a navazující občanské výstavby. Řídící složky výstavby a stavební výroba vyvíjeli tlak na využívání pouze schválených, objemově typizovaných variant bytových domů. Vzrůstal i tlak na využívání objemově typizovaných objektů občanské vybavenosti sídlišť. Příležitosti architektů k návrhu atypicky řešených objektů se tak dále zmenšovaly. Jak uvádí Boris Čepk⁷⁰, "situace přituhovala postupně. V šedesátých letech byla představa a snaha projektantovi, z daného sortimentu panelů, umožnit sestavit různé varianty domů. Nebylo to snadné, protože se vyrábělo jen pár druhů panelů. Ale potom ještě přituhlo. Musely se používat i závazné dispoziční typy. Když to bylo zdůvodněné, nějakou dobu ještě například bylo možné typové dispozice vrchních pater domů postavit na atypicky řešená přízemí. Pak už ani to nebylo možné. Nakonec se projektoval jen zjednodušený urbanismus, kdy se nakreslily jednotlivé obdélníčky domů tak, aby vycházely co nejvýhodněji jeřábové dráhy. U jednotlivých domů se projektovaly vlastně jenom základy."

S celkovou problematikou souvisel také snižující se vliv architekta v celém procesu výstavby - v okruhu osob zúčastněných ve výstavbě zahrnujícím investora, projektanta, stavební výrobu a schvalovací a vyjadřující se orgány, byla pravomoc architekta bohužel nejmenší.

Významným mezníkem v historii českobudějovického Stavoprojektu byl rok 1969, kdy byla dokončena výstavba provozní budovy podniku v ulici F. A. Gerstnera. Všichni zaměstnanci tak mohli být konečně soustředěni na jednom místě. Po dobu předchozí dvacetileté existence podniku, kdy počet zaměstnanců stále rostl až dosáhl počtu více než 300 osob, se musel Stavoprojekt spokojit s provizoriem, kdy jednotlivá oddělení podniku byla rozmístěna na řadě různých míst po celém městě. Velká nová reprezentativní budova s veškerým potřebným vybavením, projektovaná Ladislavem Konopkou, zajistila důstojné zázemí pro všechny zaměstnance podniku včetně pomocných provozů.

⁶⁹ Konopa, 1976

⁷⁰ Z rozhovoru s Borisem Čepkem, listopad 2016

Po období 50. a 60 let, kdy byl ředitelem českobudějovického Stavoprojektu Václav Samec, působil v 70. letech ve funkci ředitele podniku Miroslav Malinský. Dlouholetá stabilita na vedoucích postech v podniku byla charakteristická i pro funkce vedoucích všech čtyř jednotlivých projekčních středisek (ateliérů). V 70. letech byl vedoucím architektonického ateliéru A1 Zdeněk Stašek, ateliér A2 vedl Jaroslav Škarda, ateliér A4 v Sezimově Ústí Josef Menšík a vedoucím urbanistického ateliéru A4 byl Leopold Petřík, kterého po odchodu do důchodu v polovině 70. let vystřídal ve funkci Jindřich Rybák. Vedoucí řídil činnost ateliéru, sám ale zpravidla neprojektoval. Každý ateliér dále sestával z jednotlivých projekčních skupin. Ty se skládaly ze čtyř až devíti lidí vedených architektem - v každé skupině byli jeden nebo dva architekti, dva až čtyři konstruktéři, rozpočtář. Dalšími součástmi Stavoprojektu byly skupiny specialistů, jednotlivě pro obory statika, ústředí vytápění a vzduchotechnika, elektro, zdravotní technika (voda, kanalizace, plyn). Kromě toho měl podnik samostatná pracoviště geologický průzkum, geodzie a planografie. Samostatným oddělením byl technický odbor s pracovištěm vývoje. Podnik zastřešovalo vedení podniku a oddělení administrativy⁷¹.

Technologie v bytové a občanské výstavbě 70. let

Montovaný bezprůvlakový skelet pro občanskou výstavbu MS 71.

Počátkem 70. let vzniká v českobudějovickém podniku Pozemní stavby montovaný bezprůvlakový železobetonový skelet MS 71 pro potřeby výstavby občanských budov. Byl vyvinut odborem výzkumu a vývoje pod vedením ing. arch. Z. Petráše. Konstrukce je charakterizována plochými průvlakly, skrytými v tloušťce stropní desky, modulově odstupňovaným rozpětím pole až do max. velikosti 600 x 720 cm, možností celkového zatížení konstrukce až do 1000 kg/m², rovným podhledem stropu a žádným nebo jen malým počtem ztužujících stěn konstrukce které by vytvářely omezující vlivy pro řešení interiérů. Konstrukční systém umožňuje univerzální řešení dispozice a variabilní uspořádání půdorysu. Z jednotlivých typových prvků mohou být vyskládána prakticky libovolná dispoziční a prostorová řešení. Závazné je řešení jednotlivých dílů nosné svislé i vodorovné konstrukce a střešního pláště, obvodový plášť může být využit buďto typový nebo atypický dle potřeb uživatele.

Konstrukční soustava MS 71 byla schválena jako celostátní typový podklad 30. 11. 1972. Následně byly zpracovány rozšiřující dodatky zahrnující základové prahy (říjen 1974) a sloupy, stěny, schodiště, výtahy (září 1975). V prosinci 1976 byla soustava rozšířena ještě o další dílce a doplňující řešení usnadňující objemovou typizaci objektů.⁷²

Montovaný skelet MS 71 se stal úspěšným produktem českobudějovických Pozemních staveb, který byl využíván pro stavbu občanských staveb v celé republice. V jižních Čechách se postupně značně rozšířil a byl využíván jako nosná konstrukce většiny realizovaných objektů občanských staveb v 70. a 80. letech 20. století. Jako často jediná možná volba nosné konstrukce projektovaných staveb se ovšem přirozeně stal značně neoblíbeným u většiny architektů. Přes tuto neoblíbenost někteří z architektů dokázali i s využitím tohoto konstrukčního systému realizovat architektonicky hodnotné stavby. Řada z nich je dokumentována i v této práci.

Stavby

V průběhu první poloviny 70. let doznívají průběžně dokončované kvalitní realizace projektované nebo zahájené na konci 60. let.⁷³

Nová tvorba ztrácí do značné míry kontinuitu s tvorbou 60. let a to jak z důvodu zpřetrhání kontaktu s vývojem v západním světě, emigrací nebo perzekucí některých významných tvůrců 60. let.

⁷¹ Z rozhovoru s Aloisem Hlouškem, říjen 2016

⁷² Montovaný beztrámový skelet: MS 71, 1973

⁷³ V prostředí jižních Čech je těchto případů velmi mnoho a tak tvoří značné procento v celkovém množství hodnotných staveb 70. let dokumentovaných v této práci.

Stavby pro bydlení

Zatímco v 60. letech probíhala výstavba obytných celků drobnějších rozměrů, převážně v přestavbových územích měst, v průběhu 70. let přichází mohutný nástup hromadné výstavby rozsáhlých panelových sídlišť na volných plochách často na okrajích sídel.

V Českých Budějovicích jsou pro výstavbu sídlišť vyčleněny rozsáhlé plochy na západním okraji města, kde se dosud nacházela zemědělská půda. Výstavba začíná sídlištěm Vítězný Únor (dnes Šumava), budovaným od počátku 70. let západně od Branišovské silnice, později se přesouvá severně od Husovy ulice, kde od poloviny 70. let vzniká sídliště Vltava.

Rozsáhlá panelová sídliště v vznikají v 70. letech v Táboře, Jindřichově Hradci a následně v podobě ve všech okresních městech. V menších sídlech se rozšiřuje výstavba menších skupin panelových domů.

Vedle hromadné bytové výstavby vznikaly také rodinné domy a to jak individuální tak i skupinové, v řadě případů zajímavé dispozičně i svým architektonickým pojetím. Skupinová výstavba rodinných domů byla obvykle organizována prostřednictvím bytových družstev, často podle typových projektů vypracovaných v menších projektových organizacích jako byl například Drupos. Domy byly stavěny zpravidla svépomocí.

Na Dobré Vodě u Českých Budějovic, v ulicích Borová a Pomezní, byla realizována výstavba architektonicky kvalitních dvougeneračních řadových rodinných domů, jejichž uliční průčelí jsou plasticky bohatě členěna pomocí předsazených balkonů. Jako organická součást, navazující na celkový urbanistický návrh a dále jej rozvíjející, byla v při západním okraji obytné skupiny Voříškův Dvůr v Č. Budějovicích autorů Ladislav Konopky a Aloise Hlouška realizována zástavba řadovými a atriiovými domy tvořící přirozený přechod z městského prostředí do kvalitního přírodního prostředí podél břehu řeky Vltavy.

Přesto, že individuální výstavba nebyla režimem nijak podporována, vznikaly také samostatné rodinné domy. Kvalitními příklady realizací jsou například rodinný domů MUDr. Jegorova na Vyšehradě v Č. Krumlově od Vojtěcha Kartáka nebo vila manželů Stodolových na Jiráskově nábřeží v Č. Budějovicích od Jaroslava Škardy.

Pokračuje spolupráce architektů a výtvarných umělců při ztvárnění veřejných prostranství, která jsou součástí nové výstavby. Podle návrhu Bohumila Böhma parkově upravené prostranství před plaveckým stadionem v Č. Budějovicích korunoval plastikou ležící postavy z umělého kamene Stanislav Zadražil. Prostor před hlavním vstupem do telekomunikační budovy v Č. Budějovicích dokončil plastikou na telekomunikační téma Josef Hermoch. Plastika na písecké téma Rýžování zlata obohatila veřejný prostor před obchodním střediskem Racek Stanislava Hanzala v Písku,

Stavby pro obchod a služby

K normalizaci společnosti v 70. letech patřila snaha režimu o stabilizaci ekonomiky a s ní související rozvoj tzv. konzumního socialismu. Zvýšená možnost konzumu měla pomoci uklidnit obyvatelstvo (jako náhražka za ztracené směřování ke svobodě) a zajistit novému stranickému vedení klid na vládnutí bez aktivní účasti občanů.

Výkladní skříní normalizace se měly stát nově budované objekty pro maloobchodní prodej nabízející obyvatelům dostatek spotřebního zboží. Zatímco ve velkých městech jsou budovány obchodní domy, z nichž ty největší patří do prodejní sítě Prior, v menších městech a v obcích rozšiřují dosud kvantitativně i kvalitativně nedostatečnou obchodní síť nová nákupní střediska a samoobslužné prodejny.

Obchodní domy Prior

Oproti nákupním střediskům, obchodní domy prodejní sítě Prior jsou univerzálním plnosortimentním maloobchodním zařízením s obytnou plochou zpravidla větší než 5000 m².

V Praze byly dva velké obchodní domy sítě Prior, Kotva a Máj otevřeny v roce 1975. Následuje výstavba v dalších krajích republiky. V jižních Čechách byl vybudován jediný obchodní dům Prior a to v Českých Budějovicích v letech 1976-1979. Novostavba rozměrné budovy byla realizována na místě asanované historické zástavby přibližně v polovině dnešní Lannovy třídy spojující vlakové nádraží s centrem města. Asanační části historické zástavby v délce asi 150m byla ulice podél své jižní strany rozšířena. Vznikl tak zcela nový veřejný prostor. Jeho severní a západní stranu vymezovala stávající historická výstavba. Východní stranu s pohledově obzvláště exponovaným nárožím vytvořil nově projektovaný obchodní dům a jižní strana byla prostorově dořešena pouze částečně a to architektonickou úpravou stávajících budov, které byly původně skryty uvnitř asanační rozrušeného městského bloku. Plocha nově vzniklého prostranství byla částečně využita jako pro vstupní předprostor obchodního domu, větší část pak jako parkoviště. Třípodlažní budovu obchodního domu s prodejní plochou v přízemí a ve 2. podlaží o rozsahu celkem 5800 m² a s provozy restaurace a bufetu ve 3. podlaží navrhl Antonín Běhal ze Státního projektového ústavu obchodu v Brně. Nosná konstrukce objektu z ocelového skeletu je opatřena obvodovým pláštěm z keramických panelů⁷⁴. Nárožní část navrhl autor s ustupujícím přízemím s loubím, pevnou hmotou 2. podlaží obloženou hnědým keramickým obkladem a 3. podlažím architektonicky odlehčeným okenními otvory a šedou břizolitovou omítkou. Nároží budovy dále odlehčil autor odebráním části hmoty posledního podlaží, a akcentoval architektonickým gestem, va formě výrazného prvku prstence, korunujícího letní terasu restaurace na střeše budovy. Jižní část pohledově exponovaného západního průčelí budovy autor pojednal jako mírně předstupující proporčně vyváženou třípodlažní hmotou, horizontálně vrstvenou a elegantně završenou drobným objemem strojovny výtahu.

Nákupní střediska

Specifickým příkladem stavby pro obchod a služby, která se bohužel v původní podobě nedochovala, bylo středisko obchodů a služeb Družba od Aloise Hlouška a Ladislava Konopyky dokončené v Českých Budějovicích v roce 1974. Stavba vyprojektovaná jako střediskové centrum občanské vybavenosti sídliště Staré město byla významná z hlediska architektonického, konstrukčního i provozně dispozičního. Měla původně sestávat ze tří shodně velkých objektů nad čtvercovými půdorysy, každý využitý pro jiný účel - obchody, služby, kultura. Objekt zamýšlený pro kulturní využití však nebyl realizován. Dva zbývající objekty byly umístěny uprostřed veřejného prostranství mezi bytovými domy, určeného pouze pro pěší a přístupného také z blízké Pražské ulice. Z této ulice byl zajištěn vjezd do podzemní zásobovací komunikace a k parkovišti pro návštěvníky. Pro architektonické řešení jsou charakteristické hmotné objemy prvních pater obou objektů obložené zelenou keramickou mozaikou, vykonzolované po celém obvodu stavby nad proskleným přízemím. Výrazně horizontální hmotu prvního patra vymezoval po obvodu technicky i výtvarně originálně řešený obvodový plášť, u objektu s obchody půdorysně zalamaný, rytmizovaný výraznými svislými prvky hliníkových lamel se zešíkmenými čely. Prostory prvního patra objektu s obchody jsou přístupné dvěma vnějšími schodišti situovanými před průčelím jako výrazné výtvarné prvky odlité ze železobetonu. Originálním způsobem je pojato také konstrukční, provozní a dispoziční řešení. Přísun zboží a pohyb personálu byl důsledně provozně oddělen od tras pohybu zákazníků. Uprostřed půdorysu je komunikační jádro sloužící k zásobování a pro zázemí zaměstnanců. Okolo jádra je zcela volná obytná plocha. Pouze po obvodu půdorysu jsou rozmístěny tenké sloupy ocelové nosné konstrukce objektu. V přízemí obchodního objektu byly umístěny samoobslužné provozy prodejny potravin a bufetu, v patře obytná plocha

⁷⁴ Jihočeský stavbař 1976, roč. 24, č. 13, s. 2

jednotlivých prodejních oddělení. Ucelené architektonické a výtvarné řešení interiéru a exteriéru zahrnovalo řadu osobitě řešených prvků jako například prodejní a výstavní pulty, police, výkladce, podhledy či svítidla. Novostavba Družby byla vřele přijata českobudějovickou veřejností a stala se velmi oblíbeným cílem nákupů obyvatel ze širokého okolí. Hodnotnou architekturu však postupně začala ohrožovat dlouhodobě zanedbávaná údržba a následně i nevhodné stavební zásahy. Objekt s obchody prošel v roce 2016 kompletní přestavbou, která zásadně změnila jeho původní hodnotnou podobu. Stavba střediska obchodů a služeb Družba byla výrazným a výjimečným příkladem nového a osobitého řešení stavby určené pro maloobchodní prodej a služby a to nejen v rámci jižních Čech.

Hloušek A., Konopka L.: Centrum obchodu a služeb Družba Č. Budějovice, celkový pohled. 1974.
Foto: 25 let Pozemních staveb ČB, 1976.

Hloušek A., Konopka L.: Centrum obchodu a služeb Družba Č. Budějovice, vnější schodiště. 1974. Foto: Třetecet pět let..., 1980

Hloušek A., Konopka L.: Centrum obchodu a služeb Družba Č. Budějovice, objekt služeb. 1974. Fond: SOKA ČB, fond Pozemní stavby ČB.

Mezi architektonicky zajímavé realizace ve středně velkých jihočeských městech patří nákupní střediska v Blatné (s. XXX), Písku a Strakonících. V návrhu píseckého nákupního střediska Racek realizovaného v roce 1974 se autor stavby Stanislav Hanzal musel vyrovnat se situováním objektu jako významné pohledové dominanty na nábřeží řeky Otavy a zároveň v místě pravobřežního vyústění osy Nového mostu. Současně je objekt nárožním ukončením městského obytného mloku. Autorovou reakcí je návrh čtyřpodlažní budovy s konkávně zakřiveným hlavním průčelím. Elegantní zakřivení je navíc zdůrazněno horizontálně členěným zasklením mírně předstupující části průčelí 2. a 3. podlaží prostřednictvím boletických panelů. Objekt vystavěný nad půdorysem ve tvaru výseče mezikruží zároveň tvoří přirozený přechodový prvek mezi klasickou zděnou zástavbou městských bloků a sousedního panelového sídliště Na nábřeží. Zatímco písecké nákupní středisko odkazuje poetičností svého řešení spíše ještě k architektuře 60. let, strakonické nákupní středisko Otava s jednoduchým, důsledně pravouhlým a hmotově vytříbeným a zklidněným objemem patří již zcela k architektuře 70. let. Nad proskleným přízemím se zvedá pevná hmota vrchních dvou pater členěná pouze pravouhlými, s přesným rozmyslem rozmisťovanými okenními otvory. Plné plochy obvodového pláště jsou pokryty dobově oblíbeným keramickým strukturovaným obkladem v hnědé barvě. Třípodlažní objekt s nosnou konstrukcí z montovaného železobetonového skeletu MS 71 a s vyzdívaným obvodovým pláštěm byl dokončen v roce 1978.

Návrhy nových nákupních středisek pro menší města a venkovské prostředí hojně vznikají často v družstevní projektové organizaci Obchodní projekt, který v 70. letech zpracoval typizační studii jako podklad pro projektování nákupních středisek dle velikosti odbytové plochy 150, 400, 600 či 900 m², jenž stanovoval základní zásady pro projektování nákupních středisek z hlediska provozu, dispozice, hygieny, vybavení a stavebně konstrukčního řešení⁷⁵. Nákupní střediska v menších obcích se realizují zpravidla v rámci tzv. Akce "Z". Existují i objekty s tzv. sdruženými provozy, tedy například s restaurací, společenským sálem, službami, či s prostory pro ubytování či kanceláři pro potřeby MNV. K příkladům střediska se sdruženým provozem patří v jižních Čechách například nákupní středisko v Protivíně (s. XXX). Příkladem spojení prodejních prostor s funkcí bydlení je nákupní středisko vybudované v roce 1973 dle projektu Emila Pittera z českobudějovického Obchodního projektu na náměstí v Soběslavi. Třípodlažní objekt v brutalistickém stylu se samoobsluhami potravin a drogerie v přízemí a prodejny hraček sportovních potřeb ve 2. podlaží je zakončen samostatně přístupným 3. podlažím s 5 byty. Hlavnímu průčelí objektu dominuje výrazně předstupující "zazubená" hmota 2. podlaží, kon-

⁷⁵ Stašek, 1976

trastně plasticky pojednaná vůči ploché a jemné modulaci zbylé části fasády. Architekti J. Kohout a J. Komenda, také z Obchodního projektu, navrhli architektonicky výraznou stavbu nákupního střediska v Hluboké nad Vltavou, ve formě solitéru na pohledově exponované rohové parcele, jehož architektonický účinek je založen na kontrastu výrazně horizontální hmoty ploché střechy s vysokou atikou, vůči celoprosklenému podlaží s prodejní plochou. Objekt byl po roce 2000 zbourán, aby uvolnil místo novostavbě bytového domu.

Hanzal S.: Nákupní středisko Racek, Písek. Foto: <https://www.google.cz/maps>.

Nákupní středisko Otava, Strakonice, 1978. Foto: SOkA ČB, Fond Pozemní stavby.

Pitter E.: Nákupní středisko Soběslav, 1973. Foto: <https://www.google.cz/maps>.

Kohout J., Komenda J.: Nákupní středisko Hluboká nad Vltavou. Foto: Architektura ČSR.

Administrativní a provozní budovy

Fenomén sekretariátů OV KSČ

Na územích okresů v celém Československu započala 70. letech postupná výstavba budov okresních sekretariátů KSČ. Okresní výbory komunistické strany byly důležitým článkem v hierarchii distribuce komunistické moci. "Krajské a okresní organizace strany zabezpečovaly v okruhu své působnosti uskutečňování politiky KSČ, tak jak vyplývala z usnesení ústředních orgánů strany, a zajišťovaly řízení nižších organizačních článků KSČ, tj. základních organizací, městských, místních, celozávodních a podnikových výborů strany".⁷⁶ Zřejmě z důvodu snadnější správy moci byly součástí plánovaných budov OV KSČ zároveň také prostory pro potřeby okresních orgánů SSM (Socialistického svazu mládeže), OOR (Okresní odborová rada - součást ROH (Revoluční odborové hnutí) a Lidových milicí. V 70. letech byly v jižních Čechách postaveny budovy OV KSČ v Č. Krumlově (s. XXX), Prachaticích (s. XXX) a Strakonících. Jejich návrh byl svěřen Bohumilu Böhmovi. Zřejmě volba architekta, který se ve svých návrzích dokázal vypořádat se složitým zadáním a citlivě zohlednit kontext místa, byla důvodem, proč se jihočeské realizace dokázaly vyhnout nedostatkům realizací okresních sekretariátů z jiných částí republiky, kde v některých případech předimenzované budovy poškodily obraz města. Nadčasově navržené Böhmovy jihočeské sekretariáty dokázaly bez potřeby významnějších stavebních změn vyhovět i požadavkům nových uživatelů, kteří od 90. let vystřídaly komunistickou nomenklaturu. Objekty v Č. Krumlově a v Prachaticích si tak z velké části dochovaly svou původní podobu až dodnes. Pouze u strakonického sekretariátu, který měl průčelí obložena boletickými panely, se jejich výměnou za odlišný typ obvodového pláště výrazně pozměnila původní vnější podoba stavby.

Školské stavby

Období 60. a 70. let se vyznačovalo výstavbou značného množství nových škol, zejména budov základních škol, které byly často budovány jako součást výstavby nových obytných celků. Požadavky na budovy základních škol doznaly postupně značných změn. Školy jsou budovány především jako komplexně vybavené, často rozsáhlé areály zahrnující kromě standardních učeben a jejich zázemí také

⁷⁶ Krajské a okresní organizace KSČ [online]. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů [cit. 25. 8. 2017]. Dostupné z: <http://old.ustrcr.cz/cs/krajske-okresni-organizace-ksc>

část pro stravování žáků, speciální učebny, prostory pro mimoškolní výchovu a sportovní část s tělocvičnou a rozlehlými vnějšími plochami se sportovními hřišti pro různé druhy sportů.

K architektonicky pozoruhodným příkladům novostaveb ze 70. let patří základní školy v Milevsku (č. 046), ve Frymburku a základní škola v Kubatově ulici v Českých Budějovicích.

Devítitřídní základní škola realizovaná ve Frymburku u lipenského jezera v letech 1973-1975 dle návrhu Antonína a Naděždy Dvořákových je ucelenou kompozicí celkem šesti budov navzájem propojených do pestré půdorysné i objemové skladby citlivě zakomponovaných do svažitého terénu a okolního krajinného prostředí. Osobitý ráz stavbě dodávají nízké sedlové střechy se štíty a atikami zdůrazněnými dřevěným obkladem⁷⁷.

V letech 1970-1976 realizovali Alois Hloušek a Ladislav Konopka budovu 36 třídní základní školy v Kubatově ulici v Českých Budějovicích určenou pro potřeby nově budovaného sídliště Staré město. Dva třípodlažní pavilony učeben prvního a druhého stupně, navzájem propojené jednopodlažním vstupním pavilonem se šatnami a prostory vedení školy a doplněné o pavilon pro mimoškolní výchovu vymezují výtvarně pozoruhodně řešené vnitřní atrium využívané jako přestávkový dvůr. Architektonicky osobitým objektem je budova tělocvičny školy napojená na severní průčelí vstupního pavilonu, jejíž prosklená boční průčelí rytmizují výrazné vnější rámy ocelové nosné konstrukce. V interiéru školy upoutá citlivá práce s přirozenými materiály - dřevem a keramikou. Originálně je pojato výtvarné řešení interiéru sborovny. Vysoký prostor, prosvětlený pásovým oknem obíhajícím pod stropem okolo celé místnosti je akcentovaný plasticky propracovaným pohledem s vestavěnými svítidly, který je doplněn v obdobném stylu navrženým sedacím nábytkem se stoly.⁷⁸ V letech 2010-2014 prošla škola rekonstrukcí - budovy včetně tělocvičny byly zatepleny a původní okna byla vyměněna za plastová. Zásadně tak byla změněna původní vnější podoba stavby.

Böhm B.: Budova OV KSČ ve Strakonících, 1974.
Foto: SOKA ČB, fond Pozemní stavby ČB.

Dvořák A., Dvořáková N.: Základní škola ve Frymburku, 1973-1975.
Foto: Čs. architekt, 1978.

Hloušek A., Konopka L.: Základní škola Kubatova v Č. Budějovicích - tělocvična, 1974, 1976.
Foto: SOKA ČB, fond Pozem. stavby ČB.

3.6 Období let 1980 - 1989

Politické, hospodářské a společenské souvislosti

Společenské důsledky a projevy normalizace nastolené v Československu začátkem 70. let se přenesly i do období let 80. I nadále byl systematicky již v zárodcích likvidován jakýkoli politický odpor a umlčování jeho představitelů a sympatizantů. Tehdejší tvůrci jediné pravdy měli k dispozici výkonný aparát dohlížitelů schopný účinně eliminovat jinak smýšlející skupiny i jedince. Velká část společnosti se nacházela ve stavu hluboké letargie.

Normalizace 80. let byla také obdobím ekonomické stagnace, devastace životního prostředí a postupujícího úpadku morálky vůbec.

⁷⁷ Čs. architekt 1978, roč. 24, č. 8, s. 3

⁷⁸ Valterová, 1981

Krajská varianta typu montovaného příčného panelového systému PS 69 - Jč

Po 14 letech používání konstrukční systému T06B učinily Pozemní stavby Č. Budějovice v roce 1977 rozhodnutí nahradit postupně tento konstrukční systém novou konstrukční soustavou a to vyvinutím jihočeské varianty již existující konstrukční soustavy PS 69/2. Konstrukční soustavu příčného panelového systému PS 69/2 vyvinuly Pozemní stavby Plzeň v roce 1969.⁷⁹ Pro potřeby bytové výstavby v jižních Čechách ji v roce 1978 na základě zadání Jč KNV upravil českobudějovický Stavoprojekt. Po odzkoušení ověřovací série zavedly Pozemní stavby Č. Budějovice tuto soustavu v roce 1980 do standardní výroby a postupně jí nahradily dosavadní konstrukční soustavu T06B. Od té se lišila jen v nemnohých parametrech, z nichž nejpodstatnější byla možnost variability rozpětí mezi nosnými zdmi, kromě dosavadních 360 cm také nově 480 cm. Panely obvodového pláště byly keramické, vrstvené. Jejich prvotní uspořádání s průběžnými parapetními panely prostrídanými pásovými okny, bylo později nahrazeno celostěnovými panely.⁸⁰

Stavby

Stavby pro bydlení

Pokračuje výstavba panelových sídlišť ve všech okresech kraje. V Českých Budějovicích je dokončováno sídliště Vltava, na které plynule navazuje výstavba rozsáhlého sídliště Máj ve stejné čtvrti města. Mezi severním okrajem českobudějovického sídliště Pařížské komuny a Strakonickou ulicí je dle návrhu Martina Timra realizována obytná skupina panelových domů Voříškův dvůr II. Na jižním okraji Tábora, v kvalitním přírodním prostředí na břehu řeky Lužnice je budováno sídliště Nad Lužnicí, které mělo propojit Tábor se Sezimovo Ústím a dotvořit tak tábořskou aglomeraci. Byla však realizována jen jižní část plánovaného sídliště. Ve Strakonici je jižně od Katovické ulice podle návrhu Ladislava Konopky budováno sídliště Mír. Při výstavbě jihočeských sídlišť jsou v 80. letech využívány krajské typy panelových domů PS 69/2. Architekti museli své návrhy sídlišť přizpůsobit novým požadavkům na značně vyšší hustotu zastavění. Zatímco v 70. letech v urbanistickém řešení sídlišť převládala rozvolněná forma zástavby, na podobě jihočeských sídlišť 80. let lze pozorovat, že architekti zpravidla volí sevřenější a kompaktnější podobu zástavby obytných domů uspořádaných často do formy polouzavřených obytných bloků. Průčelí bloků také často svou vzájemnou polohou vymezují prostor ulice či náměstí a jasněji je rozlišován veřejný prostor od poloveřejného prostoru vnitrobloku.

Kromě státem podporované výstavby panelových obytných domů probíhala v omezeném rozsahu i družstevní výstavba bytových domů tradiční zděnou technologií.

Příkladem je Obytná skupina Amerika v Písku od Josefa Hermocha na území o ploše jednoho obytného bloku vymezeného ulicemi Otakara Jeremiáše, Jaromíra Malého a Na Trubách. Skupina zděných obytných domů v kvalitním přírodním prostředí na okraji města, uspořádaná kolem společného, na dvou stranách otevřeného a zelení osázeného dvora, má plasticky komponovaná průčelí, částečně prolamovaná řadami lodžii, která jsou završena nízkými šikmými střechami.

V oblasti staveb pro bydlení stál již od 50. let soustředěně preferoval výstavbu nových typových obytných domů. Podporována byla v maximální míře hromadná, takzvaná soustředěná výstavba rozsáhlých obytných celků. Plánovitost socialistického hospodaření a jeho soustředění výhradně na novou výstavbu způsobila, že po dlouhá desetiletí byla opomíjena řádná údržba bytového fondu v historické zástavbě. Zanedbaný, v mnoha případech havarijný stav historického bytového fondu přinutil státní orgány počátkem 80. let věnovat této problematice zvýšenou pozornost a více finančních prostředků. Ve vybraných územích s historickou bytovou zástavbou, byly poté realizovány modernizace a přestavby bytového fondu. Na základě zhotovených průzkumů a rozborů byly prováděny zejména modernizace nedostatečně vybavených bytů na byty vyšší kvalitativní kategorie, nástavby dalších podlaží

⁷⁹ Pozemní stavby, 1973, roč. 21, č. 10, s. 294-296.

⁸⁰ Petráš, 1978

na stávající obytné domy, vestavby bytů do podkroví a stavby nových domů do proluk v zástavbě. Zatímco přestavby, vestavby a nástavby stávajících domů byly často bez účasti architektů realizovány podle dokumentace připravené projekčními složkami stavby realizujících místních stavebních podniků a přinesly v řadě případů znehodnocující zásahy do hodnotných historických budov, možnost zastavění proluk byla pro architektury dlouho nepoznanou příležitostí k realizaci novostaveb obytných budov tradiční technologií v prostředí historické zástavby, která byla v některých případech využita k realizaci architektonicky kvalitních budov. K nim patří například integrovaný obytný dům na rohu ulic Vančurova a 9. května v Táboře od Antonína Naděždy Dvořákových s provozovny obchodů v přízemí, navracející architektonický prvek loubí do prostředí městské ulice a společně se sousední budovou OV KSČ od stejného autora hmotově dotvářející dosud nedořešenou podobu celého městského bloku nebo obytný dům na rohu ulic Kostelní a Fráni Šrámka v Č. Budějovicích autorů Jiřího Stříteckého a Martina Krupauera, který hravou formou pomocí pestré skladby hmot střešních nástaveb a prvkem oblého nárožního balkonu osobitě doplňuje a oživuje okolní zástavbu různorodými činžovními domy.

Konopka L.: Sídliště Mír, Strakonice, 2. pol. 80. let 20. století
F: <https://www.google.cz/maps>.

Hermoch J.: Obytná skupina Amerika v Písku. Foto: Čc
Foto: Architekt, 1985.

Dvořák A., Dvořáková N.: Integrovaný obytný dům, Tábor. F: <https://www.google.cz>

Střítecký J., Krupauer M.: Obytný dům v Č. Budějovicích.
F: <https://www.google.cz/maps>.

Administrativní a provozní budovy

V 80. letech pokračuje v dalších okresních městech Jihočeského kraje postupná výstavba budov okresních sekretariátů KSČ. Zatímco v 70. letech projektoval tyto budovy pro okresy Strakonice, Č. Krumlov, Prachatice architekt Bohumil Böhm, v následujícím desetiletí stejný druh staveb pro zbývající okresy kraje navrhuje manželé Nadězda a Antonín Dvořákové z českobudějovického Stavoprojektu. "K této práci jsme se dostali vlastně náhodou", uvádí N. Dvořáková k okolnostem přípravy projektu budovy OV KSČ v Pelhřimově, která byla realizována jako první.⁸¹ "Projekt měl původně zpracovávat architekt Konopa. Měl ale autonehodu, po které byl delší dobu v pracovní neschopnosti. Vedoucí ateliéru tehdy požádal o vypracování návrhu nás s manželem. I přesto, že o nás věděl, že nejsme příznivci tehdejšího režimu. K projektům následujících budov sekretariátů si nás investor již vyžádal". Po Pelhřimovu (č. 080) následuje výstavba sekretariátů v Písku (s. XXX), Jindřichově Hradci (č. 093) a Táboře. Ve všech případech se jedná o architektonicky hodnotné, nadčasově navržené budovy s kvalitním hmotovým řešením a promyšlenou dobře fungující dispozicí. "Snažili jsme se, aby výsledkem byla především kvalitní administrativní budova."⁸² Stavby se po roce 1989 bez obtíží přizpůsobily potřebám nových uživatelů a dodnes se dochovaly téměř v původní podobě.

Školské stavby

Největší jihočeskou školskou stavbou 80. let je pozoruhodná realizace rozsáhlého areálu školy v přírodě ve Volyni s kapacitou 840 žáků, určené pro ozdravné pobyty dětí z oblasti Chomutovska, ohrožené průmyslovými exhalacemi (s. XXX). Architektonicky výraznými stavbami jsou také novostavby základní školy J. K. Tyla v Písku a základní škola Hlinecká v Týně nad Vltavou. Dvacetitřídní základní škola J. K. Tyla z let 1986-1990 dle návrhu Oldřicha Blahy z pobočky Stavoprojektu v Sezimově Ústí byla realizována v uvolněné vnitřní části historického městského obytného blo-

⁸¹ Z rozhovoru s manžely Dvořákovými, srpen 2017

⁸² Tamtéž

ku poblíž centra města. Na limitovanou velikost volného prostoru uvnitř bloku reaguje autor volbou sevřené hmoty dvou pavilonů propojených krátkých krčkem, které výškově sledují mírný jihozápadní sklon terénu.⁸³ Kaskádovitým odstupňováním hmoty obou pavilonů na straně vstupního průčelí vytváří autor v jednotlivých podlažích střešní terasy rozšiřující vnitřní prostory o možnost pobytu dětí na čerstvém vzduchu. K uzpůsobení stavby lidskému měřítku a k podpoře sociální interakce přispívá kromě kaskádovitého odstupňování také řešení vstupního předprostoru budovy, který je uzpůsoben pro bezpečný pobyt dětí a příjemně členěn výškovými stupni, komponovanou zelení a doplněn průchozími brankami se skleněným zastřešením. Základní škola Hlinecká v Týně nad Vltavou pro 640 žáků, postavená v letech 1985-1993 podle projektu B. Čepka, je součástí stejnojmenného panelového sídliště budovaného v 80. letech ve svažité lokalitě severovýchodně od centra města. Mohutná, symetricky komponovaná tříkřídlá stavba s hmotově zdůrazněným středním křídlem má originální dispoziční i provozní uspořádání. Budova je konstrukční i dispoziční pětitrakt. Ve středním křídle je ve zvýšeném přízemí umístěna vstupní hala, prostor dvou následujících podlaží zaujímají dvě tělocvičny. V bočních křídlech jsou pak prostory pro výuku s veškerým potřebným zázemím. Hmotová kompozice je celkově gradována zdůrazněním vstupu uprostřed ústředního křídla předsazenou plnou krychlovou hmotou. Návratem k symetrickému uspořádání, výtvarným řešením průčelí i tvarem drobných doplňkových prvků stavba prozrazuje dobový příklon svého autora k estetice postmoderní architektury. V letech 2009-2010 byl zateplením budovy školy pozměněn její původní vnější vzhled i barevnost.

Ostatní stavby

Významnou jihočeskou realizací 80. let byl českobudějovický hotel Gomel postavený podle projektu Jaroslava Škardy, Jana Benda a Libora Erbana v roce 1982, jehož výstavba měla vylepšit již několik desetiletí kvantitativně i kvalitativně nedostatečné ubytovací kapacity jihočeské metropole. 63 m vysoká budova hotelu situovaná severním směrem nedaleko od historického jádra města je významnou dominantou uplatňující se v panoramatu města. Budova je kompozicí štíhlé výškové lůžkové části půdorysných rozměrů 21 x 21 m nad nízkou a rozložitou dvoupodlažní podnoží se stravovací a společenskou částí s příslušenstvím. Ocelová nosná konstrukce budovy byla u výškové části opatřena obvodovým pláštěm z boletických panelů. Hodnotné bylo řešení interiérů hotelu od pražských architektů Vladimíra Štulce a Jana Vransy, kteří ve společenské a stravovací části navrhli prostory zahrnující vstupní a společenskou halu, recepci, lobby bar, 4. restaurace různých kategorií a noční vinárnu. Jednotlivé prostory byly řešeny materiálově i barevně odlišně, zároveň však způsobem prozrazujícím jasný a ucelený výtvarný názor. Ucelenost a komplexnost návrhu reprezentuje i možnost spojení dvou sousedních restaurací ve společenský sál důvtipně řešenou skládací stěnou včetně osobitého řešení skládacích stolů a stohovacích židlí. Vnitřní prostory hotelu i jeho okolí byly doplněny množstvím hodnotných uměleckých děl řady významných jihočeských i pražských výtvarníků.⁸⁴ V letech 2011-2012 prošel hotel Gomel zásadní rekonstrukcí při níž byl vyměněn obvodový plášť a došlo k úplné přestavbě interiérů. Budova zásadně změnila svou původní podobu. Z hotelu Gomel se stal Clarion Congress Hotel.

Blaha O.: Základní škola J. K. Tyla v Písku, 1986-1990. Foto: Zákł. škola J. K. Tyla.

Čepek B.: Základní škola Hlinecká v Týně nad Vltavou, 1985-1993. Foto: Zákł. škola Hlinecká.

Škarda, Benda, Erban: Hotel Gomel, Č.B., 1982. F:Gomel.

Štulc V., Vrana J.: Interiér společenské haly hotelu Gomel v Č. Budějovicích, 1982. Foto: Čs. architekt, 1986.

⁸³ Jihočeský stavbař, 1985, č. 46, s. 2

⁸⁴ Čs. architekt, 1986, roč. 32, č. 23, s. 7

4 Stavby

4.1 Hesla - základní rozsah

1945-1949

001 Přístavba budovy pošty

Senovážné náměstí 240/1, České Budějovice 1,

GPS: 48.97384,14.478408,

Realizace: 1947. **Autor:** Lášek Jindřich.

Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: Srba J.

002 Obytný dům nemocnice

Okružní čp. 944, Humpolec, GPS: 48.97453, 14.48151,

Realizace: 1947. **Autor:** Podzemný Richard, Tenzer Antonín.

Jednopatrový obytný dům vyprojektovaný pražskými architekty pro potřeby zaměstnanců humpolecké nemocnice vychází z předválečného funkcionalismu, je však již zastřešen šikmou sedlovou střechou. Vnější podobou na první pohled nenápadný dům v sobě skrývá osm pohodlných bytů s kvalitní dispozicí. Centrem dispozice je prostorný obývací prostor otevírající se na jižním průčelí prosklenou stěnou do zeleně velké společné zahrady, která díky přímému přístupu z terasy obývacího bytů v přízemním podlaží přímo rozšiřuje obytný prostor bytů.. **Foto:** Srba J. **Prameny:** Švácha a kol., 2014, s. 333; Terénní průzkum stavby, 2015;

003 Obytné domy podniku Jiholen Otín

Otín čp. 5, 203-207, 208-210, 9, 211, 212, 10, 213-217, Otín,

Realizace: 1947-1950. **Autor:** Filsak Karel, Havlíček Josef.

Současně s výstavbou nové továrny Jiholen, budované v Otíně u Jindřichova Hradce v rámci dvouletého hospodářského plánu obnovy státu, byla pro potřeby zaměstnanců vybudována poblíž továrny také malá kolonie obytných domů. Jednopatrové domy s nízkou sedlovou střechou jsou na jižní straně doplněny malými samostatnými zahrádkami jednotlivých bytových jednotek, na severní straně pak garážemi sdruženými po dvou do samostatných přístavků domů. Výtvarné řešení exteriéru domů je založeno na kontrastu světlých omítek a režného zdiva užitého na štítech domů a průčelích garáží. Výtvarného Část domů se v exteriéru dochovala v původní podobě. **Foto:** Archiv autora. **Prameny:** Zuzáková, Štorková, 2011, Katalog, část J. Hradec, obj. 14; Švácha a kol., 2014;

004 Kulturní dům

Mnich 145, Mních, okr. Pelhřimov, GPS: 49.301319, 14.962812,

Projekt: 1947. **Realizace:** 1948-1950. **Autor:** Kroha Jiří.

Budova, která je jednou z posledních českých realizací ve funkcionalistickém stylu vůbec se částečně vrací do dvacátých let k poetickým projektům Puristické čtyřky (Obrtela, Linhart, Honzika a Fragnera) s nautickými motivy, které se zde uplatňují jak v celkovém uspořádání, tak i v řadě detailů užitých především na zadním, západním průčelí budovy. Dlouhá, úzká hmota domu evokující trup lodi, z něhož se jako nad hlavní palubou zvedá protáhlá hmota kulturního sálu ozvláštěná sedlovou střechou a završená provazištěm jeviště. Jednoramenné únikové schodiště sálu, daleko přesahující konec budovy jako kormidlo záď lodi. Nad schodištěm balkon, vystupující coby kapitánský můstek ze hmoty trupu, je proveden ve formě elegantní tenké desky lemované pouze subtilním trubkovým zábradlím. Také křídla dveří v průčelích jsou doplněna nautickými kulatými okénky. Další užití prvky a materiály - kamenný sokl, sedlová střecha, rýhovaná omítka však již odkazují k tradičnějšímu rysům architektury 40. let. Část vnitřních prostor byla upravena pro potřeby současného využití stavby, okna jsou nová plastová. V objektu se dnes kromě provozu kulturního domu nachází také Obecní úřad, mateřská školka a místní knihovna. Původní vnější podoba stavby je však dosud z převážné části dobře dochovala, včetně

výtvarných děl na průčelích - dvou reliéfů s motivem basy a reliéfu s figurativním motivem mladé rodiny. **Foto:** Archiv autora. **Prameny:** Strakoš, 2007; arch-pavouk.cz; Terénní průzkum stavby, 2015;

005 Obytné domy České zbrojovky

Nádražní čp. 400-406, A. Šťastného 396, 397, 398 a 399, Strakonice, GPS: 48.97453, 14.48151,

Realizace: 1948-1950. **Autor:** Průša František.

Poblíž železniční tratě, nedaleko nádraží vyprojektoval a realizoval architekt Průša na ploše jednoho městského bloku architektonicky osobitou skupinu třípatrových obytných domů využívajících na průčelích výtvarného kontrastu světlé omítky a tmavě hnědého keramického obkladu. Keramickým obkladem jsou zvýrazněna ostění oken a jsou jím obloženy výrazné kvádry balkonů na průčelích směřujících k jihu. V této původní podobě je stavba dosud dochována. V exteriéru pouze přibýly pozdější nástavby podkrovních bytů. **Foto:** Srba J. **Prameny:** SSÚ Strakonice, čp. 400-406; Štorková, Erbanová, Zuzáková, 2009b, Katalog, část Strakonice, obj. 9;

006 Obytné domy KNV Č. Budějovice

Nerudova čp. 819-820, 824, 827, Neplachova čp. 813-816, Hálkova čp. 817-818, Č. Budějovice, **Realizace:** 1949-1950. **Projekt:** Stavoprojekt Č. Budějovice.

Nové obytné domy pro potřeby zaměstnanců KNV vznikají při Nerudově, Neplachově a Hálkově ulici. V území je právě rozestavěn třípatrový dům, k němuž jsou na každou stranu přistavěny dva tyto nové dvoupatrové domy. Další domy jsou stavěny jako samostatně stojící. Dispozice domů vychází z nových typů I a V dle vyhl. Min. techniky č. 3.536/48. Schodišťové sekce domů jsou tvořeny vždy dvěma stejně velkými byty 2+1 na patře. Návrh, který je zřejmě jedním z prvních projektů zpracovaných v právě založeném Stavoprojektu, inovativně využívá montované prefabrikované konstrukce - stropní vložky ukládané mezi nosníky a schody z prefabrikovaných stupňů.

Foto: Srba J. **Prameny:** SOA Třeboň, Fond KNV ČB; Technický jih, 1947, roč. 14 č. 8, s. 97;

007 Základní škola Malá Strana

Žižkova 285, Týn nad Vltavou,

GPS: 49.536921, 15.364690,

Realizace: 1947-1951. **Autor:** Šulc, František, Bareš, P.

Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: Srba J.

008 Obytné domy Československých státních drah

Čechova 303/2, 304/4, 305/6, 306/8, 307/10, 308/12, České Budějovice,

Realizace: 1949-1951. **Autor:** Gall Vojtěch.

Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: Srba J.

009 Kulturní dům

Tyršova 264, Mirovice, GPS: 49.51593, 14.04046,

Realizace: 1947-1952. **Autor:** Stašek Jiří, Stašková Hana.

Architekt Stašek, rodák z jihočeské Bechyně, vyprojektoval stavbu kulturního domu v Mirovicích nedlouho po absolvování II. státní zkoušky na Vysoké škole architektury a stavitelství v Praze v roce 1945. Budova s půdorysem ve tvaru písmene U má hlavní vstup v západním štítu severního křídla, v tomto křídle je také foyer sálu a v 1. patře obecní knihovna, dvě klubovny a promítací místnost, ve středním křídle je sál pro 290 osobně jeviště, v jižním křídle je tělocvična s příslušenstvím. Svým racionálním a přehledným provozním a dispozičním uspořádáním i náznaky pásových oken stavba ještě odkazuje k funkcionalistické architektuře, volbou tří šikmých střech s navzájem kolmými hřebeny a s taškovou keramickou krytinou a výtvarným zapojením zdíva z kamenných kvádrů se

žuje tradičnímu pojetí architektury a regionálním vlivům a přizpůsobuje se kému kontextu okolní maloměstské zástavby rodinnými domky. Vstupní část přizemí je pozměněna přestavbami. Foyer sálu je přestavěn na restauraci, s novou vnější terasou přiléhající k východnímu průčelí budovy. Původní byt správce vpravo u vchodu do objektu byl přestavěn na kuchyni a zázemí restaurace. Části interiéru jsou však dochovány v původní podobě, jako např. vstupní hala, pokladna, sál, schodiště do 1. patra i hala v horním podlaží. Dochována je i v původní vnější architektura objektu materiálově založená na kombinaci hladké světlé omítky a zdiva z kamenných kvádrů, které se uplatňuje na podezdívce, pilířích sálu i na portálu hlavního vstupu. **Prameny:** Architektura ČSR 1973, roč. 32, č. 6, s. 288-292; Erbanová, 2009, Katalog, část Mirovice obj. 2; Švácha a kol., 2014, s. 342;

010 Radnice, pošta, zdravotní středisko

Mikoláše Alše 19, Mirovice, GPS: 49.4300083, 14.037531,

Realizace: 1947-1952. **Autor:** Šebánek Jan, Šebánek Jaroslav, Hrubý Josef, Kitrich Josef.

Stavba v tradicionalistickém stylu vystavěná na místě vybombardované zástavby v samotném středu Mirotic na jižní straně náměstí. Stavbě dominuje střední dvoupatrové křídlo zastřešené stanovou střechou zakončenou věžičkou s hodinami. Ke střednímu křídlu přiléhají po stranách dvě nižší jednopatrová křídla s valbovou střechou. Hlavní vstup v podloubí radnice rámován portálem s reliéfem v nadpraží a kamenným ostěním se jmény obětí bombardování. Osobitý a hodnotný interiér budovy radnice je dochován v původní podobě včetně části mobiliáře - křesel, lavic, svítidel a části výplní otvorů. Budova je kvalitním a dobře dochovaným příkladem reprezentativní stavby s hodnotným a uceleným architektonicko-výtvarným řešením v tradicionalistickém stylu a příkladem úspěšného doplnění historické zástavby centra malého města. **Foto:** Srba J. **Prameny:** Švácha a kol., 2014; Terénní průzkum stavby, 2015;

011 Mlékárna a sušárna mléka

Hejdukova čp. 136, Strakonice, GPS: 49.25867, 13.91922,

Projekt: 1949. **Realizace:** 1949-1953. **Autor:** Havlíček Josef, Hrubý Josef, Kerhart František.

Areal mlékárny a sušárny mléka je součástí průmyslové zóny navazující bezprostředně na prostor strakonického vlakového nádraží.

Ve dvou budovách, propojených úzkým krčkem, jsou všechny provozy závodu, rozdělené dle svých funkcí. Přímo u vstupu do závodu je budova s administrativou, šatnami a sociálním zázemím pro zaměstnance. Spojovacím krčkem se prochází do budovy výrobní, ve které jsou umístěny postupně mlékárna, sušárenská věž a sklad sušárny. Výrobní budově, pojaté jako nízký dlouhý nízký kvádr, zdůrazněný červenohnědým keramickým obkladem a doplněný elegantně oblými bílými šedovými světlíky nad provozem mlékárny, dominuje bílá vertikální hmota věže sušárny členěná svislými tenkými betonovými pásy slunolamů. Světlíky a věž sušárny dodávají budově zajímavou a originální siluetu, společně s nízkou podnoží vytvářejí jedinečnou kompozici se silnou znakovostí. Společné dílo tří významných meziválečných funkcionalistických architektů J. Havlíčka, J. Hrubého a F. Kerharta patří k nejhodnotnějším stavbám poválečného dozrívajícího funkcionalismu v Československu.

Foto: Šechtl M., Šecht J., <http://sechtl-vosecek.ucw.cz/cml/nikon/nfilm4938.html>;

Prameny: SSÚ Strakonice, čp. 136; Štorková, Erbanová, Zuzáková, 2009b, část Strakonice, obj. 11; Architektura ČSR, 1950, roč. 19, č. 1-2, s. 40-41; Švácha a kol., 2014, s. 354-355;

1949-1956

012 Sídliště České zbrojovky

Mikoláše Alše čp. 763-766, 777-780, 788-790, Strakonice,

Realizace: 1950-1954. **Autor:** Prager Karel.

Trojice úzkých dlouhých čtyřpatrových obytných domů s valbovou střechou ukončená na krátkých stranách o patro nižšími křídly s plochou střechou a atikou. Mezi domy je sadově upravený společný prostor s kašnou. Domy mají výzdobu historizujícími prvky v renesančním stylu. Vysoký sokl domů je opatřen sgrafitovými renesančními psaníčky ve výtvarně abstrahované podobě. Portály vstupních dveří jsou tvořeny dvojicí sloupů s kanelovanými dříky nesoucími mohutné kladí. Nad vchody jsou keramické medailony na způsob historických domovních znamení. Domy obsahují byty velikosti 2+1 a 3+1 se sociálním příslušenstvím. Skupina obytných domů je dobře dochovaným příkladem urbanisticky i architektonicky kvalitně komponovaných obytných domů výrazně zdobených historizujícími prvky pocházejících z raného období uplatňování tvůrčí metody socialistického realismu. Jsou také cenným svědectvím počátečního tvůrčího období Karla Pragera. **Foto:** Srba J. **Prameny:** SSU Strakonice, čp. 777; Štorková, Erbanová, Zuzáková, 2009b, Katalog, část Strakonice, obj. 10; Švácha a kol., 2014;

013 Mateřská škola

Školní čp. 684, Trhové Sviny, GPS: 48.84164, 14.63347,

Projekt: 1953-1954. **Realizace:** 1954-1955. **Autor:** Petráš Zdeněk.

Stavba mateřské školy pro 2 oddělení po 30 dětech, přízemní se suterénem a podkrovím. Půdorys je symetrický. Každé z oddělení v přízemí tvoří učebna, lehárna, šatny, umývárna, toalety, sklad lehátek, je zde i šatna personálu a administrativa. V podkroví byl správce a půda. Na koncích křídel původně s otevřeným zastřešenými lehárnami. Budova je zastřešena valbovou střechou. Střední předsazený a převýšený rizalit je opatřen štítem, průčelí má prolomené pouze vstupem opatřeným portálem a malým okénkem nad ním. Exteriér budovy se dochoval v téměř nezměněné podobě a je cennou ukázkou stavby ve stylu socialistického realismu.

Foto: Srba J. **Prameny:** SSÚ T. Sviny, čp. 684; Štorková, Erbanová, Zuzáková, 2011, Katalog, část T. Sviny, obj. 14; Švácha a kol., 2014;

014 Kulturní dům

Nádražní čp. 846, Milevsko, GPS: 49.44549, 14.36526,

Realizace: 1955-1958. **Autor:** Schráníl B., Jiříčný J., Přáda Z.

Objekt s původním názvem Klub pracujících podniku ZVVZ Milevsko obsahuje kromě hlavního univerzálního společenského sálu pro 400 osob také řadu dalších provozů - 3 menší sály, vnější scénu, klubovnu, knihovnu, kavárnu a potřebné kanceláře a sociální a technické zázemí. Budova na půdorysu přibližně ve tvaru kříže, s prodlouženým jedním ramenem na východní straně je vystavěna ve stylu doznívajícího socialistického realismu, již bez výraznějšího uplatnění historizujících zdobných prvků. Průčelí opatřená nízkým kamenným soklem jsou prolamována osově řazenými okny bez výraznějšího členění a korunována hlavní římsou jednoduchého profilu a atikou. Osově symetrické vstupní průčelí je zdůrazněno sloupovím nesoucím balkon v 1. patře a předsazeným schodištěm lemovaným dvojicí figurálních plastik. Hlavní sál je umístěn v 1. patře v prodloužení vstupní osy a je zakončen jevištěm s provazištěm jehož vysokou hmotou graduje přehledná, kompaktní a proporčně vyvážená architektonická kompozice celé stavby. Budova je v měřítku celého regionu hodnotným a v exteriéru i interiéru dobře dochovaným příkladem stavby kulturního domu z 50. let 20. století. **Foto:** Srba J. **Prameny:** Štorková, Erbanová, Zuzáková, 2009a, Katalog, část Milevsko, obj. 6; Jč Pravda 8. 5. 1956, s. 5; Hlas stavby, 1959, roč. 3, č. 10 s. 1.

015 Kulturní dům

Sídlíště čp. 710, Trhové Sviny, GPS: 48.84338, 14.63579,

Projekt: 1955. **Realizace:** 1957-1959. **Autor:** Petráš Zdeněk.

Kulturní dům dokončený v roce 1959 je jednou z posledních staveb v okrese realizovaných ve stylu právě končícího socialistického realismu, který se na exteriéru budovy projevuje především zdůrazněním vstupní části formou rizalitu s předsazeným schodištěm. Rizalit je členěn sloupy vysokého řádu. Objekt je vystavěn nad půdorysem ve tvaru písmene L s hlavním sálem pro 350 diváků umístěným v ose vstupu v delším ze dvou křídel a s doplňkovými provozy v kolmém kratším vstupním křídle. Budova je zastřešena valbovou střechou. Jako součást stavby byl vyprojektován i letní amfiteátr navazující provozně na vnitřní sál, z něhož však bylo bohužel realizováno pouze vnější jeviště. Exteriér i interiéru budovy se dochovaly v téměř nezměněné podobě. Dochována je původní podoba vstupní haly s hlavním schodištěm i podoba hlavního sálu a přidružených prostor. Součástí stavby jsou klubovny a městská knihovna. V roce 2011 byla před jihovýchodním průčelím realizována s původní stavbou architektonicky nesourodá přístavba nového sálu s příslušenstvím. Budova kulturního domu je dobře dochovanou hodnotnou stavbou ve stylu socialistického realismu.

Foto: 15let., 1960. **Prameny:** SSÚ T. Sviny, čp. 710; Štorková, Erbanová, Zuzáková, 2011, Katalog, část T. Sviny, obj. 19; Švácha a kol., 2014;

016 Zdravotní středisko

Rudé armády 614/9, Sezimovo Ústí, GPS: 49.375742, 14.702986,

Projekt: 1956. **Realizace:** 1959. **Autor:** Vachulka Antonín.

Budova na půdorysu ve tvaru písmene T. Na nízké jednopodlažní křídlo s plochou střechou orientované do ulice kolmo navazuje dvoupodlažní křídlo s ordinacemi, zakončené valbovou střechou. Hlavní vstup v uličním symetrickém průčelí je zdůrazněn rizalitem. Konstruktivní systém budovy je kombinovaný - nosné stěny a pilíře zděné, stropy z monolitického železobetonu. Stavba ve stylu umírněného socialistického realismu, s menším množstvím historizujících zdobných prvků a s kvalitní dispozicí. V 70. letech bylo uliční křídlo prodlouženo do stran dvěma jednopodlažními přístavbami respektujícími původní podobu objektu - na západním konci byly zřízeny další ordinace, na východním pak přistavěny nové prostory lékárny.

Foto: Srba J. **Prameny:** SSÚ Sezimovo Ústí, čp.614; 20 let architektury..., 1965, s. XII;

017 Domov mládeže

Komenského, čp. 2235, Tábor, GPS: 19.408675, 14.673115,

Projekt: 1956-1957. **Realizace:** 1957-1962. **Autor:** Drozda Václav.

Stavba monumentálního výrazu vystavěná nad půdorysem ve tvaru písmene T je komponována jako symetrická a přehledná kompozice jednotlivých hmot budovy s předsunutou jednopodlažní částí se vstupní halou, střední převýšenou propojující částí a rozlehlými bočními ubytovacími křídly zakončenými nízkou valbovou střechou. Atika vstupní části je nad vchodem do budovy ozdobena reliéfy s motivy ze školního prostředí. I přes své značné rozměry a přísnou symetrii podpořený monumentální základní rozvrh, zanechává budova v pozorovateli příznivý celkový dojem, zřejmě především díky svému lidskému měřítku a vhodně zvoleným vzájemným proporcím jednotlivých částí budovy. Stavba dokončená v roce 1962 je zřejmě nejpozději realizovanou budovou ve stylu socialistického realismu v kraji. Je cennou a dobře dochovanou ukázkou monumentalizující koncepce stavby ve stylu socialistického realismu.

Foto: Srba J. **Prameny:** SSÚ Tábor, čp. 2235; SOA Třeboň, Fond KNV ČB;

018 Obytný dům s lékárnou

Lannova 87/43, České Budějovice 6, GPS: 48.97474, 14.48484.

Realizace: 1956-1957. **Autor:** Böhm Bohumil.

Bytový dům na rohové parcele má nároží akcentováno rizalitem se vstupem do provozovny lékárny v přízemí. Styl socialistického realismu je zde autorem přiznán, avšak se smyslem pro uměřenost a bez jakékoli zbytečné zdobnosti. Současně s domem byly postaveny čtyři navazující bytové domy od stejného autora ve Štítné ulici: Štítného 83/8, 84/6, 85/4, 86/2, Č. Budějovice 6

Foto: Srba J. **Prameny:** 20 let architektury..., 1965, s. IX; Erbanová, Šilhan, 2015;

019 Obytný dům

Lannova 62/39, České Budějovice 6, GPS: 48.97465, 14.48421.

Realizace: 1956-1957. **Autor:** Böhm Bohumil,

Třípatrový obytný dům s prodejnou v přízemí je další z trojice staveb realizovaných autorem v prolukách po domech vybombardovaných při náletu spojenců v dubnu 1945. Hlavní průčelí, komponované symetricky, je pojednáno ještě ve stylu socialistického realismu, ovšem již s moderními prvky lodžii umístěnými uprostřed průčelí.

Foto: Srba J. **Prameny:** 20 let architektury..., 1965, s. IX; Erbanová, Šilhan, 2015; terénní průzkum stavby - J.Srba 4/2015, (5),

020 Dva obytné domy s obchodem

Lannova 18/17, Jeronýmova 19/25, Č.Budějovice 6, GPS: 48.97453, 14.48151.

Projekt: 1954. **Autor:** Böhm Bohumil, Fencel Miroslav.

Obytné domy v exponované nárožní poloze poblíž centra města. Odvážné architektonické pojetí v období sorely s modernistickými prvky tvořenými jednak předsazenou, bohatě prosklenou hmotou obchodu v přízemí se střešní terasou a jednak odebranou hmotou budovy na nárožích opatřených balkony.

Foto: GSV. **Prameny:** 20 let architektury..., 1965, s. IX; Erbanová, Šilhan, 2015;

021 Kulturní dům

Nábřeží 1. máje čp. 1605, Písek, GPS: 49.31213, 14.14636,

Projekt: 1956-1958. **Realizace:** 1958-1961. **Autor:** Vachulka Antonín.

Stavba z 50. let 20. století ve stylu socialistického realismu.

Monumentální budova nedaleko centra města na pravém břehu řeky Vltavy se třemi nadzemními podlažními vystavěnými nad půdorysem ve tvaru písmene T. Ústřední částí je hlavní sál s jevištěm umístěný v prvním patře v ose hlavního vstupu ve dvorním křídle. Budova obsahuje také menší sály loutkový a hudební a dále řadu kluboven a salónků., Ústřední průčelí s hlavním vstupem v předstupujícím rizalitu je orientováno směrem k řece. V průčelích byl opakován motiv vertikálního sdružení oken hlavních podlaží s lehkou římsou vynášenou konzolami. Podnoží vytváří suterén s horizontálním členěním hmoty. V hlavním průčelí se vyskytuje motiv mříží uzavírajících otevření dveřních oken z tanečního sálu v 1. patře. Nástup v suterénu je překryt 1,2 m vyloženou deskou. V prostoru hlavního sálu je využita rámová železobetonová stropní konstrukce s rozponem 14 metrů. Dům měl na dobu svého vzniku velmi vyspělé technické vybavení včetně klimatizace hlavního sálu. V letech 2004-2005 proběhla rekonstrukce a přestavba podle projektu architekta Adama Rujbra na multifunkční společenské centrum. **Foto:** Srba J. **Prameny:** SSÚ Písek, čp. 1605; Štorková, Erbanová, Zuzáková, 2009a, Katalog, část Písek, obj. 8;; Architekt 2005, č. 4;

1957-1968

022 Provozní budova Pozemních staveb

Žižkova třída 309/12, České Budějovice 6,

GPS: 48.971386, 14.481481,

Projekt: 1956. **Realizace:** 1957-1958. **Autor:** Kubík Otto.

Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: Srba J.

023 Soubor obytných domů

Fügnerova 2210, 2211, 2214, 2218, Tábor, GPS: 49.411942, 14.671238

Projekt: Pozemní stavby Č. Budějovice 1958, **Realizace:** 1959-1960,

Ve druhé polovině 50. let vyvinul podnik Pozemní stavby Č. Budějovice dle společného výzkumném úkolu s podnikem Průmstav Praha k výstavbě středně- a vysokopodlažních obytných domů technologii montovaného železobetonového skeletu s příčnými průvlaky a s křemelinovými obvodovými panely. Konstrukce je dvoutraktová s oboustrannými krakorci v průčelích. Poprvé byla nová technologie využita při stavbě 4 obytných domů s 92 bytovými jednotkami ve Fügnerově ulici v Táboře. Montáž byla zahájena 23. 11. 1959 osazováním prvních sloupů a průvlaků. V těchto šestipodlažních domech jsou vždy 3 byty 2+1 na patře, každý o ploše 53 m². Domy stejného provedení jsou následně stavěny v Sezimově Ústí a Strakonících. Skupina věžových domů, uplatňujících se v panoramatu Nového města v Táboře je již navržena v bruselském stylu se sešikmenými parapety pod okny a s elegantními plochými šikmými stříškami lichoběžníkového půdorysu nad vstupními dveřmi i nad střešní nástavbou. Domy jsou významné z několika hledisek, jsou první realizací významné regionální dobové technologické inovace - montovaného průvlakového skeletu, mají moderní vybavení a variabilní dispozici díky alternativně odstranitelným vnitřním příčkám. Dochovaly se celkově v původní podobě. Jsou zatepleny tenkou vrstvou izolace respektující původní členění průčelí.

Foto: Srba J. **Prameny:** Hlas stavby, 1959, roč. 3. č. 25, s. 1; Hlas stavby, 1960, roč. 4. č. 10, s. 1; Hlas stavby, 1960, roč. 4. č. 31, s. 1; Čížek, Vacek, 1960;

024 Obytný dům - experiment rychlé montáže

Dukelská 630/1, Sezimovo Ústí,

Realizace: 1959. **Autor:** Hanzal Stanislav.

Obytný dům ve významné urbanistické poloze, uzavírající hlavní náměstí T. Bati v Sezimově Ústí II na jeho kratší severovýchodní straně, je druhou realizací technologie příčného skeletu následující bezprostředně po dokončení montáže prvních 4 domů ve Fügnerově ulici v Táboře. Na této stavbě jsou experimentálně ověřovány jednak možnosti rychlé montáže nově vyvinuté technologie průvlakového skeletu a potom také možnosti integrace obytných a obchodních prostor do jednoho objektu. Sedmipodlažní obytný dům, dochovaný dodnes v původní podobě, je zde na kratších stranách doplněn o nízká jednopodlažní příčná křídla s obchody a provozovny služeb přístupnými z bočních ulic. V systematickém hledání dalších možností koexistence obytných a obchodních prostor následoval experimentální obytný dům realizovaný v této technologii v následujícím roce v ulici Československé armády čp. 2242-2244 v Táboře, kde jsou obchodní prostory integrovány přímo do přízemí obytného domu.

Foto: Srba J. **Prameny:** SSÚ Sezimovo Ústí, čp. 630; SOA Třeboň, Fond KNV ČB; Procházka, 1965, s. X; Hlas stavby, 1960, roč. 4. č. 21, s. 1; Reportáže z výstavby. Hlas stavby, 1960, roč. 4. č. 25-32, s. 1, 3, 4; Hlas stavby, 1961, roč. 5. č. 6-7, s. 6;

025 Kulturní dům

U Kulturního domu 495, Kamenice nad Lipou, GPS: 49.299391, 15.072843,

Projekt: 1959. **Realizace:** 1963. **Autoři:** Petrů, Plhoň.

Budova kulturního domu stojící poblíž centra města na jižním okraji malého parčíku, je vystavěna nad kompaktním osově, symetrickým půdorysem obdélného tvaru. Vstupní jednopatrová část je hlavním, osově symetrickým průčelím orientováno východním rem a tvoří pohledovou dominantu v ukončení ulice 28. října. Ve vstupní části jsou v ní patře kanceláře správy a malá a větší klubovna. V přízemí je vstupní část kulturního domu, skládající se ze vstupního a hlavního vestibulu, šatny, pokladny a hlavního ního zařízení. V prodloužení vstupní a podélné osy je hlavní sál kulturního domu včetně balkonu, jeviště a kulisárny. Kapacita sálu je 400 míst. Hlediště je mobilní a lze jej upravit na stupňovité divadelní, i na stolovou úpravu. Napravo při pohledu od vstupu do sálu je část budovy, ve které se nachází restaurace, nalevo je malý sál s kapacitou 100 míst. Do této části je také situován byt správce. V suterénu podsklepené budovy se nachází chestřiště, šest šaten pro účinkující včetně sociálního zařízení, dílna údržbáře a kotelna. Architektonická kompozice je založena na dominantním účinku vstupní části budovy, která je akcentována jednak předsazeným krytým schodištěm vstupu a také ustupující drobnou

střešní nástavbou charakteristickou do stran výrazně přesahujícími deskami ploché chy. Budova je cenným a kvalitním příkladem architektury z konce 50. a začátku 60. let 20. století zachycujícím stylový přelom od tradicionalismu zpět k modernismu. Je dochována v dobře udržované původní podobě.

Foto: www.kulturaknl.cz **Prameny:** 20 let architektury..., 1965, s. XII; Hlas stavby, 1962, roč. 6, č. 22, s. 2-3; Web města Kamenice n. L.;

026 Obytný soubor Pěšinky

Ústecká 2258-2261, Budějovická 2215, 2216, 2229, 2246, 2247, Tábor,

Projekt: 1959. **Realizace:** 1959-1964. **Autor:** Drozda Václav.

V blízkosti centra města, východně od nám. F. Křížáka, navrhnul v roce 1959 arch. Drozda soubor bytových domů na prudce svažité parcele ve tvaru úzkého klínu. Přímo pod zadními průčelími domů orientovaných podél Budějovické ulice je podél prudce se v oblouku svažující Ústecké ulice vystavěna další řada bytových domů. Jejich uliční strana má dynamický ráz daný uskokováním částí průčelí a akcentovaný předstupujícími plochými stříškami nad vstupními a schodišťovými částmi domů. Domy zde mají vždy dva byty na patře s okny místností orientovanými pouze do ulice. Stavba je urbanisticky i architektonicky pozoruhodnou realizací obytných domů v jižních Čechách z období na pomezí 50. a 60. let 20. století. Domy jsou v exteriéru dosud dobře dochovány v původní podobě.

Foto: Srba J. **Prameny:** Archiv SSÚ Tábor, čp. 2246; PD z roku 1959 arch. Drozda. Žáčková, 2005, obj. 3;

027 Experiment - soubor budov experimentální bytové výstavby

Lidická třída 135/5, 136/7, České Budějovice 7,

GPS: 48.968477,14.475951,

Projekt: 1958-1959. **Realizace:** 1959-1964. **Autor:** Benda Jan.

Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: Encyklopedie Č. Budějovic, 2006;

028 Koldům,

Pražská třída 1255/19, České Budějovice 3, GPS: 48.980801,14.471418,

Projekt: 1958. **Realizace:** 1959-64. **Autoři:** Böhm B., Škarda J., Jarolím B., Benda J.

Rozsáhlá stavba kolektivního domu, zahrnující kromě bytů také restauraci, kino a kavárnu, stojí na západní straně Pražské třídy severním směrem nedaleko od hranice historického jádra města v místech, kde sevřená bloková struktura domů přechází do rozvolněné zástavby Pražského sídliště. Je objektem již podrobněji probádaným a zdokumentovaným v odborné literatuře. Celorepublikově významná experimentální realizace z let 1959-1965 v bruselském stylu, která byla v roce 2012 zapsána na seznam kulturních památek, je hodnotná z hlediska urbanistického, architektonického, dispozičního, provozního i konstrukčního. V celkové kompozici, skládající se ze tří křídel na půdorysu písmene Y, hraje ústřední roli devítipatrové přední křídlo, vyzdvižené na betonové nohy, zdůrazněné na čelním průčelím rastrem lodžii a korunované střešní nástavbou s kavárnou, které vytváří silnou znakovost stavby, je pohledovou dominantu severní části Mariánského náměstí a pohledově uzavírá také východní konec Holečkovy ulice. Z hlediska provozního znamenal Koldům prověření myšlenky kolektivního a polyfunkčního typu domu, zahrnujícího kromě bytů také prostory společného vybavení obyvatel domu, tak i občanského vybavení sloužícím obyvatelům v okolí. V přízemí východního křídla byla realizována restaurace, ve vnitrobloku kinosál. Z hlediska dispozičního prověřuje Koldům různé typy i velikosti bytů, v předním křídle garsonky uspořádané třítaktově po stranách střední chodby a v zadních křídlech byty 1+1 až 3+1 v pavlačovém a schodišťovém uspořádání. Z hlediska konstrukčního sehrál Koldům zásadní roli v experimentálním ověření a prvním použití nově vyvíjené krajské technologie pro bytovou výstavbu plně montovanou z prefabrikovaných železobetonových panelů. I když od doby své realizace prošla stavba několika renovacemi, je v exteriéru i v ve společných prostorech interiéru celkově dobře dochována. Původní vnitřní zařízení Restaurace, Kavárny ani Kina se ovšem nedochovalo. **Foto:** Srba J. **Prameny:** Žáčková Eva, 2007, Katalog, obj. 24; ANPÚ ČB, sign. PD 10321; Procházka, 1965, s. X; Hlas stavby, 1959, roč. 3. č. 20, s. 1; Hlas stavby, 1960, roč. 4. č. 19, s. 3; Hlas stavby, 1960, roč. 4. č. 23, s. 3; Švácha a kol., 2014, s. 373;

029 Obytný soubor Lidická třída

Linecká, , České Budějovice 7. GPS: 48.96192, 14.47257.

Realizace: 1961-1964. **Autor:** Böhm Bohumil.

První obytný soubor panelových domů v Č. Budějovicích je postaven z panelového systému B na asanovaném území podél Lidické třídy. Urbanistický koncept bytových domů propojených přízemními objekty služeb a drobných prodejen, šikmo řazených podél ulice a doplněných pěší promenádou, vytváří atraktivní prostředí moderní městské třídy zakončené náměstím Jiřího z Poděbrad s hlavními objekty občanské vybavenosti - restaurací Regina a prodejny potravin, drogerie, textilu a obuvi.

Foto: SOKA ČB, sbírka fotografií J. Nováka. **Prameny:** SOKA ČB, Fond Pozemní stavby ČB; SOA Třeboň, Fond KNV ČB, karton 413; Hlas stavby, 1962, roč. 6. č. 7, s. 2; Hlas stavby, 1962, roč. 6. č. 21, s. 1; Procházka, 1965, s. X; Švácha a kol., 2014, s. 373; Erbanová, Šilhan, 2015; ter. průzkum 4/2015,

030 Obytný soubor Modrá hvězda

Lidická třída, České Budějovice,

Realizace 1963-1965. **Autor:** Benda Jan.

Obytný soubor panelových domů navázal na první jihočeskou panelovou zástavbu podél Lidické třídy a kolem náměstí Jiřího z Poděbrad realizovanou B. Böhmem a doplnil ji zástavbou území podél západní strany Lidické třídy až ke křižovatce s Mánesovou ulicí. Domy obytného souboru Modrá hvězda jsou prvními jihočeskými domy realizovanými za použití celostátní technologie montovaného železobetonového příčného stěnového konstrukčního systému T06B, který Jan Benda, autor obytného souboru Modrá hvězda, upravil do jihočeské konstrukční varianty. Vzhled domů systému T06B je charakteristický výraznými svislými pruhy celoplošného prosklení schodišťového prostoru, přerušujícími jinak horizontální členění průčelí.

Foto: Šechtlová M., Šecht J. 20 let výtv. umění..., s. J. **Prameny:** Procházka, 1965, s. X; Léta píšou historii, s. 25; Encyklopedie Č. Budějovic, 2006;

031 Koleje Jihočeské univerzity

Studentská 799/17, České Budějovice 2, GPS: 48.977865,14.451334,

Realizace: 1963-1965. **Autor:** Benda Jan.

Tři elegantní výškové deskové budovy studentských kolejí vybudované v internacionálním stylu, opatřené již lehkým obvodovým pláštěm a propojené krytým chodníkem, patří k prvním postaveným objektům vysokoškolského areálu nově založeného ve Čtyřech Dvorech a postupně vystavěného podél Branišovské ulice. Realizovaná stavba představovala řešení zajímavé z architektonického, konstrukčního i sociálního hlediska, když budovy byly postaveny na podnoží z monolitického betonu. Prostor pod budovami mezi betonovými nohami byl koncipovaný jako polootevřená společná venkovní odpočinková plocha pro setkávání studentů. **Foto:** F. Dvořák. **Prameny:** Jč. stavbař, 1968, roč. 16, č. 23, s. 2; Rozhovor s B. Čepkem, listopad 2016;

032 Přístavba hotelu Zlatá Loď

Náměstí Míru čp. 251, Týn nad Vltavou, GPS: 49.222808, 14.420253,

Projekt: 1966. **Realizace:** 1967-1968. **Projektant:** Nýdrle, Řihák.

Přístavba nového křídla k historické budově hotelu situovaného v centru města zahrnuje v suterénu skladové prostory a garáže, v přízemí společenský sál s restaurací a v 1. patře hotelové pokoje. Projekt stavby v bruselském stylu vznikl v roce 1966 v ateliéru architekta Z. Řiháka z brněnského Státního projektového ústavu obchodu, kde v 60. letech vznikla řada významných návrhů hotelů stavěných po celém Československu. Budova přístavby, s charakteristickými architektonickými prvky bruselského stylu, soklovým zdívem z ho kamenného zdiva, zešikmenými bočními zdmi, rozsáhlými prosklenými plochami jujícími interiér s exteriérem, se hlavním průčelím s lodžii otevírá na jižní stranu řeky Vltavy. Hodnotnými a velmi dobře dochovanými architektonickými prvky jsou kromě řešení hlavního průčelí přístavby také přístřešek nad vstupem do hotelu a lomenicový strop restaurace.

Foto: Stba J. **Prameny:** SSÚ Týn nad Vltavou, čp. 251; SOKA ČB, Fond MěNV Týn nad Vltavou; Štorková, Erbanová, Zuzáková, 2011, Katalog, část Týn n. Vlt., obj. 20;

033 Obchodní středisko Zuzana

Libušina čp. 51, Bechyně, GPS: 49.296699, 14.468455.

Realizace: 1968. Projektant: VPÚ Praha, Ateliér 3.

Na zděnou a klasickými omítnutými zdmi vymezenou část skladů a zázemí obchodního střediska navazuje prosklená část s prodejními plochami, situovaná na nároží ulic Dlouhá a Libušina. Za celoproskleným průčelím zavěšeného obvodového pláště, členěným pouze tenkými zasklívacími lištami se pohledově uplatňuje nosná železobetonová konstrukce stavby tvořená sloupy a deskami stropů. Stavba je dobře dochovaným příkladem tendencí české moderní architektury 60. let, kdy bylo pro stavby prodejen charakteristické bohaté prosklení obvodových stěn umožňující pohledové propojení interiéru a exteriéru stavby. Hodnotným architektonickým prvkem je dochovaná konstrukce lehkého obvodového pláště, která navazuje na základní rytmus sloupů nosné konstrukce a dále jej rozvíjí jemným, proporčně vyváženým rastrem tvořeným z jednotlivých menších a větších zasklívacích polí pláště. Společně tak vytvářejí osobitý výtvarný ráz stavby. Budova představuje rázný vstup moderní architektury do historického prostředí centra města, respektuje však měřítko okolní zástavby.

Foto: 20 let podniků..., 1969; **Prameny:** SOkA Tábor, Fond Městský úřad Bechyně, Pamětní kniha Bechyně 1957-1969; Jč stavbař, 1968, roč. 17, č. 1, s. 4;

034 Bytový dům s občanskou vybaveností

náměstí T. Bati č.p. 663, 664, Sezimovo Ústí, GPS: 49.3780681, 14.7016731,

Realizace: 1966-1968. Autor: Hanzal Stanislav.

Stavba zahájena v roce 1966 je součástí rozsáhlého souboru staveb dotvářejících severní frontu hlavního náměstí nové části města Sezimova Ústí. Tato první etapa výstavby zahrnuje celému náměstí dominující vysoký bodový bytový dům o 13 podlažích s celkem 75 bytovými jednotkami a přidružený dvoupodlažní objekt občanské vybavenosti, ve kterém jsou umístěny pošta, spořitelna, a služebna VB. Vůči významné vertikále obytného domu volí autor kontrast horizontality budovy občanské vybavenosti zdůrazněný objemem 1. patra s průběžně probíhajícími pásovými okny. Se sousedním obchodním střediskem Astra je stavba propojena chodníkem krytým plochou stříškou na železobetonových, výtvarně pojednaných sloupech, výrazně protaženého průřezu. Každý sloup je prolomen otvorem v němž je umístěna vždy jedna keramická plastika s motivem dvou či tří nad sebou umístěných váz cibulovitého tvaru. **Foto:** Srba J. **Prameny:** SSÚ Sezimovo Ústí čp. 663, čp. 423; Žáčková, 2006 Katalog, obj. 22; Kronika města 1968, s. 22; Švácha a kol., 2014;

035 Obchodní středisko Astra

náměstí T. Bati č.p. 423/4, Sezimovo Ústí, GPS: 49.37768, 14.70106,

Realizace: 1965-1969. Autor: Hanzal Stanislav.

Druhá etapa výstavby souboru staveb vymežujících východní stranu hlavního náměstí nové části Sezimova Ústí.

Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: Srba J.

036 Hotel Rekrea

Horní náměstí 5, Humpolec, GPS: 49.540778, 15.359196,

Realizace: 1967-1969. Autor: Novák A.

Hotel Rekrea (dnes hotel Kotyza) stojí v exponované poloze v jihozápadní frontě zástavby Horního náměstí v samém centru města. Byl postaven s kapacitou 70 lůžek ve 26 jedno- a dvoulůžkových pokojích s vlastním sociálním zařízením a balkonem, se dvěma salony pro hosty v prvním poschodí a restaurací s kavárnou v přízemí. Nad dvoupodlažní spodní částí s plošně pojednaným průčelím, členěným pouze prosklenými plochami v polích mezi sloupy, vyniká plasticky pojednané ukončující třetí podlaží, členěné rastrem vpadlých balkonů a ukončené horizontálou atiky ploché střechy.

Kompaktní, vyvážená, přitom výrazná kompozice je cenným, hodnotným a v prostředí jižních Čech ojedinělým příkladem vstupu moderní architektury 60. let 20. století do historické zástavby centra města. Exteriér stavby je dochován v původní podobě.

Foto: Srba J. **Prameny:** SOKA ČB, Fond Pozemní stavby ČB; Hlas stavby, 1969, roč. 17, č. 35, s. 1; Jihočeská pravda 25, č. 207, 3. 9. 1969, s. 5.

037 Provozní budova Stavoprojektu

F.A. Gerstnera 5/1, České Budějovice 7, GPS: 48.970486,14.473132,

Realizace: 1964-1969. **Autor:** Hloušek Alois, Konopka Ladislav.

Nedaleko od centra města, na místě židovského kostela zbořeného fašisty v průběhu 2. světové války, si postavil svou budovu českobudějovický Stavoprojekt. Po 20 letech existence podniku tak konečně mohli všichni zaměstnanci podniku pracovat pod jednou střechou. Lapidární, miesovsky strohý a architekturou nadčasový kubus budovy je vymezený na kratších stranách plnými zdmi z režného zdiva, zatímco delší strany budovy jsou osazeny proskleným obvodovým pláštěm umně komponovaným jako příjemný rastr střídajících se ocelových nosníků a prosklených ploch. Budova, která dnes slouží jako finanční úřad se dochovala celkově původní podobě. Interiér prošel částečnými úpravami při rekonstrukci v 1. pol. 90. let 20. století. Stavba patří k předním dílům architektů Hlouška a Konopky. Uplatnění ocelové konstrukce v průčelí budovy způsobem, kdy tato konstrukce kromě své nosné funkce je zároveň prostředkem architektonického účinku, se stalo příkladným řešením pro další stavby v 70. letech ve městě i v regionu.

Foto: Srba J. **Prameny:** Jihočeský stavbař 1969, roč. 17, č. 3-4, s. 5; SOKA ČB, Fond Pozemní stavby ČB, karton č. 606;

1969-1979

038 Dům kultury ROH (dnes Metropol)

Senovážné náměstí 248/2, České Budějovice 6, GPS: 48.971867,14.478135,

Projekt: 1960. **Realizace:** 1961-1967 klubová část, 1965-1970 společenská část.

Autoři: Stašek Zdeněk, Kubík Otto, Šulc František.

Tento největší jihočeský kulturní dům byl postaven nákladem 42 mil. korun. Společenskou část tvoří Velký společenský sál s kapacitou 800 osob, Divadelní sál pro 525 diváků a Malá scéna pro 170 diváků, součástí je také baletní sál a restaurace. Klubová část obsahuje 11 kluboven a učeben a část se dvěma kruhovými zasedacími sály. Součástí ústřední vstupní haly je šatna pro 1800 návštěvníků. Kulturní dům má na dobu vzniku vyspělé technické vybavení klimatizačním zařízením s automatickou regulací, pružným uložením ventilátorů s tlumiči hluku. V halách a restauraci je ve stropěch a podlahách zabudováno podlahové vytápění typu CRITAL.

Z hlediska stylu je objekt kombinací tradičního pojetí, které se uplatnilo především v řešení dominantního čelního průčelí s centrálně umístěným vstupním objektem a částí navržených za využití bruselského stylu, ke kterým patří například část s kruhovými zasedacími sály či střešní nástavba nad vstupní částí. Exteriér objektu se dosud dochoval z velké části v původní podobě. V první polovině 90. let proběhla přístavba nových prostor ve dvorní části objektu, na volném prostoru před objektem byly přistavěny menší přízemní objekty drobných obchodů a služeb. Uvnitř objektu si původní podobu dochoval např. interiér předsálí balkonu hlavního sálu, prostory schodiště vstupní části, bočních schodišť či chodeb klubové části.

Foto: Srba J. **Prameny:** Dům kultury ROH České Budějovice. Výbor Domu kultury ROH, 1970; Schel Jaromír. Dům kultury ROH České Budějovice. Č. Budějovice: Dům kultury ROH, 1976;

039 Smuteční síň

U nemocnice č.p. 934, Humpolec,

Realizace: 1970. **Autor:** Maršál Vladimír, Zbořil Jaroslav.

Budova smuteční síně je součástí areálu městského hřbitova na jihovýchodním okraji města. Architektonická kompozice stavby založená na lapidárním účinku prosté krychle, jejíž horní uzavřená hmota kontrastuje s celoprosklenou spodní částí. Vstup do budovy je akcentován plastikou umístěnou uprostřed čelního průčelí. Před budovou se nachází do kruhu komponovaný urnový háj, po obou stranách budovy jsou rozptýlové loučky.

Foto: Srba J. **Prameny:** Švácha, 2014, s. 334;

040 Plavecký stadion

Sokolský ostrov 402/4, České Budějovice 1,

GPS: 48.974377,14.469275,

Realizace: 1965-1971. **Autor:** Böhm Bohuslav.

Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: SOkA ČB, Fond Poz. stavby ČB;

041 Přístavba hvězdárny a planetárium

Zátkovo nábreží 9/4, České Budějovice 7, GPS: 48.972553,14.470466,

Realizace: 1967-1971. **Autor:** Sýkora Ludvík, Pázler Milan.

Historickou budovu hvězdárny v městském parku u soutoku Vltavy a Malše vystavěl roku 1932 Antonín Kubíček. V přístavbě z roku 1971 je umístěno planetárium (70 míst), kinosál (70 míst) a zázemí nových provozů a hvězdárny. Vstupní hala vybudovaná zároveň s přístavbou slouží také pro potřeby výstav s astronomickou či přírodovědnou tematikou pořádaných hvězdárnou. Planetárium je umístěno v kruhovém sále o průměru 8,5m s panoramatem Českých Budějovic od ak. malíře Jiřího Tichého. Planetárium je od svého vzniku vybaveno projekčním přístrojem ZKP-1 Zeiss Kleiner Planetarium, vyrobeným v šedesátých letech v NDR. Válcový objem sálu propojený spojovacím krčkem s objektem vstupní haly a kinosálu vytváří společně působivý, kompozičně hodnotný celek skulpturálních kvalit jehož výtvarný účinek je umocněn okolním přírodním prostředím. Celek je dobře dochován v původní podobě a je cenným příkladem skulpturálních tendencí v československé architektuře 60. let 20. století. V roce 2009 prošla budova rekonstrukcí interiéru, provedenou ateliérem Rada Architekti s respektem k původní podobě stavby.

Foto: Srba J. **Prameny:** Tichá, 1997; Tichá, 2009; Kronika města 1967, s. 28;

042 Společenský dům

U nádraží, č.p. 602, Bechyně, GPS: 49.30059, 14.47600,

Realizace: 1966-1971. **Autor:** Koutský Karel.

Budova Společenského domu (dnes Kulturní středisko města Bechyně) je situována jako soliterní objekt v zeleni mezi lázeňským parkem vlakovým nádražím. Skládá se ze dvou částí. V jednopodlažní společenské části nad obdélným půdorysem řazeny vedle sebe následují malý sál, velký sál, přísálí a restaurace s atriem. V jihovýchodním rohu půdorysu předstupuje dvoupodlažní část stavby s přidruženými provozovny správy objektu a knihovny. Nízký nenápadný objem společenské části dává autor stavby do působivého kontrastu s dvoupodlažní částí v brutalistním stylu zdůrazněné elegantními pásy předsunutých lodžii obíhajícími okolo budovy. Budova je cennou a v jižních Čechách ojedinělou ukázkou brutalistní odnože československé architektury 60. let.

Foto: <https://www.google.cz/maps>. **Prameny:** Švácha a kol, 2014; Kučerová, 2011;

043 Budova zootechnických disciplin Vysoké školy zemědělské

Studentská 1668, Čtyři Dvory, České Budějovice 2, GPS: 48.97565, 14.45017,

Realizace: 1968-1972. **Autor:** Konopka Ladislav, Hloušek Alois,

Dnes Děkanát fakulty a Katedra zootechnických věd Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity v Č. Budějovicích. Stavba se skládá z pětipodlažní hlavní budovy a čtyř navzájem propojených jednopodlažních pavilonů z nichž jeden je napojen propojovacím krčkem na hlavní budovu. Všechny budovy jsou postaveny na čtvercovém půdorysu. Princip čtverce s jeho geometrickou kompaktností a centrálností se přirozeným způsobem propisuje do kompaktnosti a vyváženosti architektonického, provozního, dispozičního i konstrukčního

řešení budov. Ústředním a architektonicky hodnotným prostorem hlavní budovy je rální schodišťová hala otevřená na výšku všech podlaží a shora osvětlená, v jejímž středu dominuje skulpturálně pojednané mohutné těleso schodiště odlité z monolitického betonu. Schodišťová hala je po dvou bočních stranách vymezena nečleněnou plnou plochou žujících zdí nosné konstrukce, na čelní straně se otevírá do prostoru chodeb jednotlivých pater, čímž se pohledově propojuje provoz v celé budově. Po celém obvodu budovy jsou rozmístěny jednotlivé pobytové místnosti - učebny, laboratoře a kanceláře bohatě lené průběžnými pásovými okny a přístupné po celém obvodu pater probíhající chodbou. Při středu dispozice jsou umístěny prostory příslušenství. Nosnou konstrukcí hlavní vy je železobetonový monolitický skelet, jehož sloupy jsou spolu se ztužujícími zdmi středěny převážně v centrální části budovy v prostoru mezi pobytovými místnostmi a chodbou. Všechna čtyři průčelí se tak uvolňují pro umístění průběžných pásových oken, které vytvářejí charakteristickou podobu budovy. Hodnotným architektonickým prvkem je také zastřešovací železobetonová monolitická konstrukce v pavilonu napojeném na hlavní budovu - devět jednotlivých polí hřibového stropu ve tvaru hyperbolického paraboloidu, každé podporované samostatným sloupem a navzájem oddělených prosklenými částmi stropu.

Hodnotné architektonické řešení stavby vychází z logiky konstrukce, která se uplatňuje jak v exteriéru tak interiéru stavby. Kompaktní a přehledné architektonické řešení umocňují čisté, jasné přímé linie a kontrast plných a prosklených ploch.

Stavba patří k nejvýznamnějším jihočeským realizacím období počátku 70. let 20. století. Jednopodlažní pavilony prošly rekonstrukcí v letech 2013-2014 a hlavní budova v letech 2016-2017. Původní architektonické řešení ve svém celku zůstalo dodnes dochováno.

Foto: Srba J. **Prameny:** Štorm, 1980, s. 52; <http://www.zf.jcu.cz/obecne;>

044 Budova ředitelství Jihočeských cihelen

Plachého 388/28, České Budějovice 1, GPS: 48.97703, 14.47525,

Realizace: 1972. **Autor:** Benda Jan.

Na severním okraji historického jádra Č. Budějovic, na nároží ulic Plachého a Hradební, byla v první polovině 70. let na ploše několika středověkých parcel vystavěna novostavba budovy Jihočeských cihelen. Základní hmotové rozčlenění stavby vychází z celkových objemů domů okolní historické zástavby, měřítko, se kterým autor na jednotlivých částech své stavby pracuje je však záměrně nadsazené, monumentální. Západní hlavní průčelí je členěno pásovými okny, vstup do budovy je zdůrazněn ustoupením hmoty a prosklením na celou výšku budovy. Kompozice jednotlivých objemů na jižním průčelí je značně skulpturální. Budova je cenným, v jihočeském regionu ojedinělým příkladem vydařeného vstupu brutalistické architektury do prostředí historické zástavby. Budova je částečně dochována. Původní povrch průčelí z hrubé, břizolitové omítky, byl při rekonstrukci domu po roce 2000 nahrazen předvěšeným keramickým obkladem. **Foto:**

<https://www.google.cz/maps>. **Prameny:** Encyklopedie Č. Budějovic, 2006;

045 Obřadní smuteční síň

Jiráskovo předměstí 867, Jindřichův Hradec

Projekt: 1968-1969, **Realizace:** 1970 - 1972. **Autor:** Klouda Arnošt.

Obřadní síň je situována na jižním okraji města při silnici směřující do Vídně.

Jednopodlažní stavbě dominují dvě stejně velké strmé sedlové střechy s prosklenými štíty, navzájem otočené o 90°, z nichž jedna zastřešuje smuteční síň a druhá čekací prostor síně. Štíty akcentují čtyři vysoké ocelové rámy, jejichž úlohou je také přenést vodorovné síly vyvozené krovem střechy. Pátý rám stejné konstrukce volně na okraji areálu a slouží jako zvonice. Prostory provozního a technického zázemí jsou v části stavby zakryté plochou střechou. Důležitou součástí stavby je ze tří stran uzavřené atrium se zelení, do kterého se prosklenou stěnou otevírá prostor obřadní síně. Objekt je drobnou stavbou realizovanou úsporným způsobem, ve které se však autorovi podařilo prvky tradiční lidové architektury interpretovat za použití prostředků moderní architektury, tedy přiznané konstrukce z oceli a skla. Objekt patří k hodnotným, dodnes dobře dochovaným příkladům jihočeských staveb 70. let 20. století, při jejichž řešení bylo využito ocelových konstrukcí jako prostředku architektonického účinku.

Foto a Prameny: Architektura ČSR 1980, č. 9, s. 396-397.

046 Základní škola

J.A. Komenského 1023/39, Milevsko, GPS: 49.44308, 14.36981,

Realizace: 1970-1972. **Autor:** Štorch Bohuslav, Kubovský Jan,

Velkoryse rozvržený areál pavilónově uspořádané školy v jihovýchodní části města, je součástí centrálně umístěné občanské vybavenosti okolního sídliště. Centrem dispozice celé stavby je prostorná vstupní hala v přízemí uprostřed hlavní budovy. Odtud vyběhá směrem do zadní části areálu chodbový koridor se šatnami, na který jsou střídavě na obě strany kolmo napojovány další pavilony učeben a pavilon tělocvičny. Svou rozvolněností, koncepčností a přehledností stavba evokuje vzpomínky na vzdušné a prosluněné areály meziválečných funkcionalistických škol. Budova byla v roce 2014 zateplena. Hlavní průčelí bylo přitom bohužel výtvarně pojednáno způsobem nerefluktujícím původní výtvarný koncept. Ostatní architektonické kvality budovy, včetně autentické podoby interiéru, zůstávají dosud dochovány. Budova je v měřítku celého jihočeského regionu cenným příkladem podle hodnotného architektonického konceptu důsledně realizovaného rozsáhlého školního areálu. Stavba je cenná i z hlediska technologie výstavby, jako nosné konstrukce byl experimentálně využit prototyp právě vyvíjené jihočeské a následně celorepublikové konstrukční soustavy montovaného bezprůvlakového skeletu MS 71. **Foto:** 25 let Pozemních staveb, 1976. **Prameny:** SOkA ČB, Fond. Pozemní stavby ČB, karton 603; 25 let Pozemních staveb, 1976; JČ. stavbař, 1972, roč. 20, č. 29, s. 3, Léta píšou historii, 1982;

047 Smuteční obřadní síň

hřbitov při silnici na Krtely, Netolice, GPS: 49.05649, 14.19769,

Realizace: 1970-1974. **Autor:** Kupka Pavel, Blažek, Bohumil.

Jednoduchá kompozice dvou hmot, obřadní síně a technického a provozního zázemí. spojená prostorem haly výstavu pro rozloučení. Objekt situovaný na samostatném pozemku přístupném přes hřbitov. Významnou kvalitou místa je výhled na panorama historického centra města, který se návštěvníkům otevírá i při pohledu přes prosklenou stěnu obřadní síně. Obřadní síň je koncipována jako jednoduchý prostor zastřešený sbíjenými dřevěnými vazníky střechy položenými na obvodových zdech, umožňujícími vrchní boční bazilikální osvětlení. Prosklenou boční stěnou prostupuje do prostoru síně zeď z režného zdiva porostlá popínavou zelení a propojuje tak interiér s okolní přírodou. Stavba reflektuje soudobé evropské tendence architektury, vychází z brutalistní koncepce, měřítkem se však plně přizpůsobuje svému okolí. Konstrukce a materiály byly voleny s ohledem na skutečnost, že stavba byla realizována úsporným způsobem převážně svépomocí v akci "Z". Objekt je příkladem stavby realizované jednoduchými prostředky a nízkým nákladem, přesto architektonicky hodnotné a dodnes dochované v exteriéru i interiéru. Nevhodné obložení malé části vnějšího líce bočních stěn smuteční síně plastovými panely lze v budoucnu napravit adekvátnějším řešením. **Foto:** Srba J. **Prameny:** Architektura ČSR, 1980, č. 9, s. 402-403.

048 Smuteční síň a krematorium

Buzická č.p. 870, Blatná, 49.GPS: 42100, 13.89272,

Projekt: 1964 **Realizace:** 1974. **Autor:** Jankovec Otakar.

Stavba smuteční síně a krematoria je součástí areálu nového hřbitova zřízeného na východním okraji města. Je situována přímo při vstupu na hřbitov. V jediné budově jsou sdruženy provozy pohřební služby, krematoria i smuteční stíně. V jediné budově jsou sdruženy provozy pohřební služby, krematoria i smuteční stíně. Nízká jednopodlažní ní a západní část budovy, kde jsou umístěny pohřební služba a krematorium, je vymezena hmotnými stěnami z velkých režných kamenných kvádrů v kombinaci s hrubou omítkou. Horizontalita budovy je dále zdůrazněna vodorovným členěním řádkového kamenného obvodového zdiva a především výraznými horizontálními liniemi střešní desky, mírně vystupující před průčelí a obíhající okolo celé stavby. Do působivého kontrastu s touto hmotnou horizontalitou dává autor na východním konci budovy umístěnou vysokou hmotu obřadní síně s proskleným průčelím zakončenou šikminou pultové střechy. Na východním konci budovy se tak smuteční síň otevírá svou celoprosklenou stěnou do klidového ního prostoru lemovaného vzrostlou zelení. Střídmými výrazovými prostředky, za pomoci přírodních materiálů a působivým propojením stavby a přírodního prostředí se autorovi podařilo vytvořit hodnotné nadčasové dílo. Stavba se dochovala v původní podobě v riiéru i v interiéru. **Foto:** Srba J. **Prameny:** Brázdová, 1976; Štorková, Erbanová, Zuzáko-

vá, 2009b, Katalog, část Blatná, obj. 6; Soka Strakonice, Fond MěNV Blatná, kronika Blatné, 1974, s. 679;

049 Obytná skupina Voříškův dvůr

Plzeňská, České Budějovice 3,

Realizace: 1970-1975. **Autor:** Konopka Ladislav, Hloušek Alois.

Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: <https://www.google.cz/maps>.

050 Deskový bytový dům

Plzeňská 2136/2- 2155/34, České Budějovice. GPS: 48.992044, 14.465283,

Realizace: 1974. **Autor:** Konopka Ladislav, Hloušek Alois.

Více než 220 metrů dlouhý, třikrát půdorysně zalomený deskový dům. Objekt s celkem 205 byty je 12 metrů hluboký, čtyřpatrový se třemi byty na každém patře a je realizován z technologie T06B příčných panelových stěn, přičemž zalomené a koncové sekce jsou atypické, zděné z cihel. Sklonu terénu bylo využito k umístění částečně zapuštěných garáží v suterénu na severní straně domu. Svou polohou na okraji obytné skupiny Voříškův dvůr měl dům působit zároveň jako hluková bariéra chránící obytné území před pronikáním hluku z okružní městské komunikace na severní straně. Elegantní horizontální kompozici domu podtrhují linie pásových oken jižního průčelí s dřevěnými meziokenními výplněmi akcentované balkony zavěšenými na fasádě. Oba boční konce domu jsou opatřeny zešíkmenými čely s terasami. Dům tvoří páteř zástavby obytné skupiny a průběh jeho jižního průčelí vymezuje směr pěší promenády, klikatící se zelení sídliště směrem od zastávky HMD. Po roce 2000 město jako vlastník dům privatizovalo. Bohužel nevhodným způsobem prodeje po jednotlivých sekcích. Následné nejednotné stavební úpravy provedené jednotlivými vlastníky pozměnily původní vnější podobu domu.

Foto: Srba J. **Prameny:** SOKA ČB, Sbírka map a plánů, č.76-80 Voříškův Dvůr.

051 Bodové nízkopodlažní bytové domy

Plzeňská 2166/48, 2165/50, 2164/52, 2163/40, 2162/38, 2161/36, České Budějovice,

Realizace: 1974. **Autor:** Konopka Ladislav, Hloušek Alois.

Skupina šesti pětipodlažních domů je součástí obytné skupiny Voříškův dvůr. Každý objekt má 1 technické a 4 obytná podlaží. Technické podlaží v suterénu obsahuje vybavení domu. Obytné podlaží obsahuje 6 bytů, které jsou vždy po 3 přístupné z jednotlivých podest o půl podlaží výškově posunutých. Byty mají prostorné, hluboké, kryté, částečně zapuštěné balkony. Nosná konstrukce domu je z typizovaného panelového systému T06B opláštěná křemelinovými panely. Centrálním prostorem domu je prostorná schodišťová hala s ocelovou atypickou nosnou konstrukcí schodiště s prefabrikovanými železobetonovými stupni. Domy jsou hodnotné půdorysně i objemově pestrým architektonickým uspořádáním, kvalitní velkorysou atypickou dispozicí bytů i osobitým řešením schodišťové haly. V letech 2010-2016 proběhlo zateplení domů. **Foto:** Srba J. **Prameny:** SOKA ČB, Sbírka map a plánů, č.76-80 Voříškův Dvůr.

052 Dům s pečovatelskou službou

Plzeňská 2175/42, České Budějovice, GPS: 48.992651, 14.463451,

Realizace: 1974. **Autor:** Konopka Ladislav, Hloušek Alois.

Dvoupodlažní dům se zalomeným půdorysem se terasovitě uspořádanými lodžiiemi otevírá do zeleně přilehlého klidného parčíku, určeného pro vycházky a odpočinek důchodců. Objekt obsahuje 33 malometrážních bytů pro jednu až dvě osoby a potřebné zázemí zahrnující společenskou místnost, prádelnu a byt správce. Konstrukce domu je cennou ukázkou kombinace typizovaného montovaného panelového systému T06B s částmi tvořenými ocelovou konstrukcí a atypicky provedenými terasami zešíkmeného jižního průčelí. Budova včetně svého okolí je příkladem kvalitně utvářeného obytného prostředí. **Foto:** Srba J. **Prameny:** SOKA ČB, Sbírka map a plánů, č.76-80 Voříškův Dvůr. Pohan, 1977;

053 Zdravotní středisko

Pižeňská 2175/42, České Budějovice, GPS: 48.992584, 14.462193,

Realizace: 1974. **Autor:** Konopka Ladislav

Zdravotní středisko obytné skupiny Voříškův dvůr se dvěma ordinacemi. Drobná jednopodlažní stavba na obdélném půdorysu. Lapidární, osově symetrická kompozice horizontálních hmot. Deska ploché střechy, po obvodu lemována svislým drážkováním vytvořeným v pohledovém betonu, je vynášena plnými bloky stěn přerušovanými okny prosklenými na celou výšku podlaží. Vstup je akcentován markýzou s předsunutou stěnou ozdobenou rozměrným reliéfem s abstraktním motivem z litého betonu zhotoveným dle vlastního návrhu architekta. Objekt je v jižních Čechách cenným příkladem drobné stavby občanské vybavenosti z období počátku 70. let 20. století kvalitně realizované dle hodnotného architektonického návrhu. Je dobře dochována v původní podobě.

Foto: Srba J. **Prameny:** SOKA ČB, Sběrka map a plánů, č.76-80 Voříškův Dvůr.

054 Atriové rodinné domy

V oblouku, České Budějovice 3,

GPS: 48.990806, 14.461976,

Realizace: 1973-1975. **Autor:** Konopka Ladislav, Hloušek Alois.

Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: Srba J.

055 Muzeum dělnického revolučního hnutí

Lidická třída 1700/1, České Budějovice 7,

GPS: 48.970451145, 14.475557357,

Projekt: 1971-1972. **Realizace:** 1972-1975. **Autor:** Malát Jan a kolektiv.

Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: Srba J.

056 Telekomunikační budova

Pražská třída 2239/16, České Budějovice 3, GPS: 48.982884, 14.473358,

Projekt: 1967-1971. **Realizace:** 1972-1975. **Autor:** Koutský Jiří, Kozel Jan, spolupráce Novotný František, Štulc Vladimír, Vrana Jan.

Budova je koncipována jako solitér, pohledově exponovaný ze všech čtyř stran, obdobně jako ostatní objekty v bezprostředním okolí, hotel Gomel a závodní jídelna spojů.

Rozměrná stavba telekomunikační budovy je kompozicí dvou hmot, hlavní hmoty vlastní ústředny a k severnímu průčelí připojené válcové hmoty, ve které se nacházejí strojovny klimatizace. Architektonická koncepce vychází ze zdůraznění konstrukce a využití materiálového a barevného kontrastu při řešení obvodového pláště obou rozdílných částí. Objekt ústředny je výrazně horizontálně členěn představenými částmi jednotlivých pater. Nosnou konstrukcí objektu ústředny je mohutný ocelový rámový skelet o rozponu 10,8 x 10,8 m, vykonzolovaný po obvodu o 1,5 m. Variabilní dispozice objektu ústředny s asymetricky umístěným komunikačním jádrem je dělena ocelovými příčkami FEAL. Systém firmy FEAL je využit také pro podhledy a konstrukci obvodového pláště ústředny obloženého kamenným obkladem. Řešení interiéru je založeno na výrazném grafickém projevu a barevném rozlišení jednotlivých podlaží. Vestavěný i mobilní nábytek je zhotoven dle návrhu V. Štulce a J. Vransy. Vstup do objektu na západním průčelí ze zdůrazněn mohutnou markýzou z monolitického pohledového betonu. Na průčelí nad vchodem je umístěna rozměrná nástěnná malba s motivem vesmírných těles. Ve vstupní hale je nástěnná malba J. Kolihy a A. Malce s obdobnou tematikou. Plastika před vchodem od J. Prachaře a J. Hermocha se nedochovala. Významnými hodnotami stavby jsou výrazná, skulpturálně pojatá a zároveň nosnou konstrukcí definovaná hmotová kompozice, navazující práce s povrchem hmot, osobitá syntéza výtvarného řešení a architektury v interiéru budovy, originální řešení nosné konstrukce i opláštění budovy.

Exteriér budovy se dosud dochoval v původní podobě, pozměněn byl pouze prolomením několika dalších, bohužel příliš plošných okenních otvorů do pláště budovy ústředny. Před jižní průčelím byl koncem 90. let přistavěn nevelký objekt s obchodními prostory. Výhled na hlavní západní průčelí budovy bohužel v roce 2017 natrvalo zcela zaclonila rozměrná přístavba sousedního obchodního centra IGY.

Foto: Srba J. **Prameny:** Čs architekt, 1976, roč. 22, č. 25-26, s. 3; Žáčková, 2007, Katalog, obj. 26; Domov, 1981, č. 1, s. 27-29;

057 Sanatorium Aurora

Lázeňská čp. 1001, Třeboň,
GPS: 49.00240, 14.75082,

Projekt: 1962-1967. **Realizace:** 1967-1975. **Autor:** Boháč, V.; Karous, M.; Čehovská,
Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: www.aurora.cz.

058 Nákupní středisko Labuť

Třída J. P. Koubka 43, Blatná, GPS: 49.4258464, 13.8827322,

Realizace: 1975. **Autor:** Munk J., interiér Pazdera L.

Rozlehlá jednopatrová budova na rohové parcele přímo v centru Blatné na hlavním náměstí o celkové prodejní ploše 1260 m² s prodejnou potravin v přízemí a prodejny průmyslového a drobného zboží v prvním patře. Svou výškou se budova důsledně přizpůsobuje okolní nízké, jednopodlažní zástavbě. Hodnotným prvkem je kompaktní a uměřená architektonická kompozice s dlouhými přímými uličními průčelími, jejichž nenápadná elegancie je založena na kontrastu horizontality dlouhých, celou stavbu obíhajících omítnutých pásů tvořených atikou a stropní deskou a vertikality v úrovni prvního patra střídajících se úzkých plných ploch s keramickým obkladem a ploch prosklených. Nároží je akcentováno prvkem nízké schodišťové věže předsunuté před průčelí. Exteriér je dochován v pečlivě udržované původní podobě. V interiéru je dochována původní podoba 1. patra včetně obkladů a podhledů a umělecky zpracovaného symbolu Labutě, původního znaku nákupního střediska, umístěného nad mezipodestou ve schodišťové věži. Stavba je charakteristickým představitelem rozměrných obchodních domů a středisek vstupujících v 70. letech 20. století do historického prostředí center měst. Na rozdíl od jiných příkladů, tato stavba byla uživateli přijata vstřícně již v době výstavby a je akceptována stále o čemž svědčí skutečnost, že dodnes slouží svému původnímu účelu a je pečlivě udržována. **Foto:** Architektura ČSR, 1976, roč. 35, č. 8, s. 389. **Prameny:** ANPÚ ČB, Sign. PD 752; Architektura ČSR, 1976, roč. 35, č. 8, s. 389; Jč. stavbař, 1975, roč. 23, č. 3, s. 3; Léta píšou historii, 1982, s. 81;

059 Nákupní středisko s restaurací a ubytováním Blanice

Masarykovo nám, 37/16, Protivín, GPS: 49.197573, 14.217878,

Realizace: 1975. **Autor:** Slach K.

Stavba je dobře dochovaným kvalitním příkladem dobového typu občanské vybavenosti budované v 70. letech 20. století v menších městech a obcích - nákupního střediska s takzvaným sdruženým provozem, jehož součástí je v tomto případě také restaurace a ubytování. Dvoupatrová budova na náměstí, obsahující v přízemí a v 1. patře vždy po 1 restauraci a ve 2. patře pokoje pro turistické ubytování, sousedí s jednopodlažní budovou nákupního střediska se samoobsluhou potravin a prodejnou masa a uzenin situovanou v boční ulici. Výrazné hmotové řešení patrové budovy v pohledově exponované nárožní poloze je architektonicky hodnotnou skladbou několika navzájem se pronikajících hmot, ve které je zdůrazněna hmota 1. patra akcentující nároží s pásovým oknem restaurace a ustupující hmota 2. patra korunovaná šikmými plochami střech. V boční ulici navazuje nízká jednopodlažní hmota nákupního střediska.

Stavba je v exteriéru dochována v původní podobě s břizolitovými omítkami, keramickými obklady a ocelovými prosklenými výplněmi otvorů s hliníkovým olistováním. Část vnitřních prostor byla stavebně upravena.

Foto: Srba J. **Prameny:** Architektura ČSR, 1975, roč. 35, č. 8, s. 358;

060 Letní kino s restaurací

F.A. Gerstnera 1735/2, České Budějovice 7, GPS: 48.971909, 14.471271,

Realizace: 1967-1976. **Autor:** Přibyl František.

První letní kino v českobudějovickém Háječku bylo vybudováno již v roce 1960 podle návrhu J. Rybáka. Tento původní objekt však byl v roce 1967 zrušen a téhož roku na stejném místě výstavba zcela nového kina na 70 mm projekci pro 2000 diváků podle projektu Františka Přibyla. V bruselském stylu nově budovaná stavba byla určena nejen pro pravidelný provoz kina, ale i pro pořádání filmových festivalů a k využití pro kulturní a společenské akce. Proto byl součástí stavby i objekt restaurace, přistavěný k zadní straně

stěny promítacího plátna, zatímco na přední straně bylo vybudováno jeviště letní scény. Tribuna hlediště je zřízena z větší části na spádovaném a zhutněném náspu, přístupná po bočních betonových schodištích elegantně vysunutých volně do prostoru. Zadní, nejvyšší část tribuny je vybudována nad objektem zařízení kina a zastřešena konstrukcí střechy z ocelových nosníků konzolovitě vyložených nad hledištěm. Objekt zařízení kina, s sem zakřiveným podle posledních řad sedadel, osazených na stropní konstrukci objektu, obsahuje WC, umývárny a šatny pro návštěvníky i zaměstnance kina, bufet se zázemím a byt správce. Pod střešou je promítací kabina. V samostatném objektu u vstupní bány jsou pokladny. Objekt restaurace obsahuje v suterénu sklady a technické zázemí a v přízemí kromě restaurace také WC, umývárny a šatny účinkujících a kancelář vedoucího. Střešou a čelní prosklenou stranu restaurace orientovanou směrem do zeleně parku tvoří konstrukce z lomenicových ploch, krytá vlnitým plechem. Všechny objekty letního kina jsou architektonicky hodnotné osobitým autorským ztvárněním využívajícím tvary, materiály i konstrukce charakteristické pro bruselský styl a společně vytvářejí nový stavební soubor nadregionálního významu. Nejhodnotnějšími architektonickými prvky jsou lomenicová stěna a střešou restaurace, ocelová konstrukce zastřešení hlediště a konstrukce bočních přístupových schodišť hlediště.

Foto: Srba J. **Prameny:** ANPÚ ČB, Letní kino park Háječek, 1967, Sign PD1668; ANPÚ ČB, Příbyl, Stavební úpravy kina, 1970, PD6514; SOkA ČB, Fond MěNV ČB, Kronika Č. Budějovic 1967, s. 29; Rozhovor s B. Čepkem, listopad 2016;

061 Loděnice veslařského klubu

U Světa 1006, Třeboň, GPS: 49.00145, 14.76330,

Projekt: 1976-1981. **Realizace:** 1982-1983. Autor: Konopka. Ladislav.

Budova loděnice, v níž se nacházejí také šatny sportovců včetně umývárny, je součástí sportovního areálu u rybníka Svět náležejícího veslařskému klubu Jiskra Třeboň. Ten kromě loděnice zahrnuje také objekt věže časoměřičů. V sousedství loděnice je areál koupaliště s dalšími stavbami od L. Konopky. Architektonické řešení loděnice vychází z logiky konstrukce budovy a je založeno na účinku horizontální kompozice nízkého jednopodlažního objemu budovy zakončeného přetaženou střešní deskou, která je vynášena sloupy železobetonového skeletu, jejichž rytmus je přiznán v průčelí budovy. Nosnou konstrukcí je montovaný skelet MS 71 o rozponu 6x6 m, střešní konstrukce ploché střešy je zdůrazněna atikou se svisle členěným dřevěným obkladem a pásovými okny, oddělujícími střešou od výplňových zdí pojednaných v materiálovém kontrastu povrchů střídavě z omítky a režného zdiva. Objekt s lapidární, ale působivou a hodnotnou architektonickou kompozicí se v exteriéru dochoval v původní podobě. V části interiéru byly vybudovány 4 pokoje pro ubytování.

Foto: Srba J. **Prameny:** SSÚ Třeboň, čp. 1006;

062 Šatny koupaliště

U Světa, Třeboň, GPS: 49.00161, 14.76064,

Realizace: 1976. **Autor:** Konopka Ladislav.

V sousedství veslařského areálu byl několik let před stavbou loděnice realizován objekt šaten městského koupaliště u rybníka Svět. Kromě samotných šaten - převlékárny návštěvníků koupaliště se v objektu nacházejí také sprchy a toalety návštěvníků, oddělené pro muže a ženy a také úklidové komory a zázemí personálu koupaliště. Obdobně jako u objektu loděnice veslařského areálu, i zde je hodnotné architektonické řešení založeno na principu zdůrazněné desky ploché střešy, oddělené průběžnými pásovými okny od spodní části stavby, která je pojednána jako sled vyzdívávaných ploch, některé omítnuté bílou omítkou a některé z režného zdiva. Objekt je dochován v původní podobě. Součástí koupaliště byly také dvě další architektonicky hodnotné stavby dodnes dochované, ale uzavřené na soukromém nepřístupném pozemku - objekt letní restaurace koupaliště od L. Konopky a objekt bývalých veřejných toalet koupaliště od P. Keila. **Foto:** Srba J. **Prameny:** SSÚ Třeboň, složka Koupaliště;

063 Kino Družba (dnes Kino Luna)

Špičák čp. 134, Český Krumlov, GPS: 48.81619, 14.31731,

Realizace: 1973-1976; **Autor:** Böhm Bohumil.

Budova kina pro 350 diváků je situována ve všestranně exponované poloze v úpatí vrchu Vyšehrad, na nevelkém pozemku nepravidelného tvaru, mírně vyvýšeném nad řekou Vltavou a obklopeném ze tří stran silnicemi. Autor si však s obtížným zadáním bravurně poradil návrhem citlivě zhodnocujícím urbanistický i přírodní kontext. Vyšší hmota kinosálu je odsunuta do zadní části parcely, kde nijak nenarušuje průhledy směrem k centru ani směrem od centra města. Před kinosálem je nižší hmotou vytvořena jeho podnož, horizontalita podnože je směrem k piazzetě před budovou, odkud přicházejí návštěvníci, zdůrazněna silně předsazenou deskou střechy a podtržena boční kamennou opěrnou zdí. Piazzeta s centrálně osazenou keramickou kašnou dokončuje architektonickou kompozici, náleží k budově a zároveň ji propojuje s jejím okolím. Hodnotné urbanistické i architektonické řešení stavby doplňují dobře dochovaný hodnotný interiér kinosálu i umělecká díla, kašna B. Dobiáše, opona a vitráž M. Peterky.

Foto: archiv autora. **Prameny:** SSÚ ČK, čp. 134; Zuzáková, Erbanová, Štorková, 2010, Katalog, část Č. Krumlov, obj. 6; Müller, 2016, s. 136; Švácha a kol., 2014, s. 330;

064 Mateřská škola a jesle

Česká 674, Prachatice, GPS: 49.017651, 13.998813,

Realizace: 1976-1977. **Autor:** Erban Libor.

Hlavním cílem autora originálně řešené školky uprostřed prachatického sídliště bylo "vytvoření soustavy interiérových a exteriérových prostor, respektujících svět dětí, rozvíjejících jejich fantazii a nahrazujících jim v maximální míře domácí prostředí." Tento cíl byl naplněn realizací jednopodlažního, bohatě členěného meandrovitě uspořádaného objektu, jehož základní skladebnou jednotkou je třída s půdorysem ve tvaru písmene Z. Jako nosná konstrukce byl využit lehký ocelový šroubovaný systém Trusteel, vyráběný v anglické licenci Energostrojem Chvaletice. Prostorově pestré řešení vytváří v přímé návaznosti na budovu soustavu příjemně polouzavřených vnějších hříšť dále členěných exteriérovými zídkami.

Výtvarně působivým prvkem jsou prosklené stěny s kaskádovitě stupňovaným ostěním skládané z oken malých rozměrů. Stavba je celorepublikově originálním architektonickým řešením provozu mateřské školky. Hodnotné jsou také výrazně členěná hmotová kompozice stavby, architektonické řešení průčelí i promyšlená dispozice a provoz. Objekt byl zateplen, okna vyměněna, celkový původní charakter stavby však zůstal zachován.

Foto: Srba J. **Prameny:** Pohan, 1979a; Čs. architekt, 1975, roč. 21, č. 13, s. 3; Štorková, Erbanová, Zuzáková, 2010, Katalog, část Prachatice, obj. 6; Jč. stavbař, 1976, roč. 24, č. 40, s. 3;

065 Hotel U Dvou čápů

Žižkovo náměstí 136, Trhové Sviny, GPS: 48.84079, 14.63750,

Projekt: 1972-1974. **Realizace:** 1975-1977. **Autor:** Kohout Jaromír .

Hotel je umístěn na hlavní náměstí města mezi historickou zástavbou. Protáhlý horizontální objem stavby autor v uličním průčelí vertikálně člení propracovaným hlubokým profilováním v horní části zešikmeným ve sklonu střech okolních domů, čímž umně vytváří přiměřené měřítko stavby a zároveň reflektuje historické okolí. V přízemí jsou jídelna a pivnice a samostatně přístupný obytný prostor původně řešený jako bufet. V patře je společenský sál a 2 salonky. Hotelové pokoje jsou pouze ve 2. patře, kde prosvětlení části pokojů a příjemné optické propojení komunikačních prostorů s exteriérem zajišťuje vnitřní atrium. V současné době ubytovací část hotelu, není provozována. Využity jsou pouze prostory přízemí a prvního patra. Nosnou konstrukci tvoří montovaný skelet MS 71. Hotel je osobitě řešeným vstupem stavby ze 70. let do historického prostředí centra města. Exteriér hotelu je dochován v původní podobě včetně výtvarného díla umístěného u vstupu- kovového emblému hotelu.

Foto: Srba J. **Prameny:** SSÚ T. Sviny, čp. 136; Architektura ČSR, 1983, roč. 42, č. 3, s. 127-128;

066 Poliklinika Jih

Matice školské 1786/17, České Budějovice 7,

GPS: 48.966428,14.476053,

Realizace: 1978. **Autor:** Vít Stanislav.

Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: Srba J.

067 Obytný soubor Mlýnská s terasovými domy a obsluž. centrem Hvězda

Mlýnská 1072-1079 a 1064-1066, Strakonice, GPS: 49,264120, 13,908361,

Realizace: 1975-1978. **Autor:** Čepek Boris.

Soubor situovaný ve svahu nad levým břehem řeky Otavy na východním okraji centra města, tvořený jedním dlouhým deskovým čtyřpatrovým domem s osmi schodišťovými sekcemi a třemi bodovými šestipatrovými obytnými domy, doplněný objektem nákupního centra Hvězda. Obytné domy jsou realizovány příčným panelovým montovaným systémem T06B. Hodnotným prvkem z hlediska architektury i konstrukce je především originální řešení čtyřpatrového deskového domu, jehož jihovýchodní hlavní průčelí je členěno zešíkmenými zdmi s terasovitě uspořádanými lodžielemi obytných místností a akcentováno předstupujícími částmi průčelí. Za projekt obytného souboru Mlýnská autor obdržel uměleckou cenu Jihočeského krajského národního výboru za rok 1978.

Foto: 25 let Pozemních staveb, 1976; **Prameny:** Štorková, Erbanová, Zuzáková, 2009b, Katalog, část Strakonice, obj. 12; Jč. pravda 35, č. 110, 12. 05. 1979, s. 1; Švácha kol., 2014;

068 Hotel Palcát

třída 9. května čp. 2471, Tábor, GPS: 49.4129644, 14.6667114,

Realizace: 1975-1978. **Autor:** Lopata František, Jirkal Vladimír.

Svým měřítkem, výraznou hmotovou a architektonickou kompozicí i kontrastností materiálového řešení vstoupil hotel důrazně do okolního převážně historického prostředí a vytvořil nepřehlédnutelnou nárožní dominantu ve vyústění ulice 9. května do Křížíkova náměstí. Účinek dynamické hmotové a architektonické kompozice, je výraznější právě při pohledech směrem od Křížíkova náměstí na které byl hotel komponován. Nad dvoupodlažní podnož zahrnující vstupní, restaurační a společenské provozy, uložili autoři podlouhlý úzký kvádr lůžkové části a rozdílnost obou částí zdůraznili kontrastem tmavého plechového obkladu podnože a světlé drobné keramické mozaiky na průčelích lůžkové části. Vnitřní prostory podnožní části jsou dnes pozměněny přestavbami. Vnější podoba hotelu směrem do ulice je dochována ve své původní podobě. Problematická je neuspořádanost architektonického řešení dvorní části hotelu otevírající se pohledům z boční Vančurovy ulice, která se ještě zhoršila postupnými různorodými přístavbami.

Kvalitní budova hotelu Palcát je charakteristickým příkladem rázného zásahu moderní stavby 70. let do historické zástavby širšího centra města, **Foto:** archiv Šechtl a Voseček, Tábor. **Prameny:** SSÚ Tábor, čp. 2471; Žáčková, 2005, Katalog, obj. 20; Švácha a kol 2014;

069 Krematorium

Pražská třída 1219/2, České Budějovice 3, GPS: 48.998564,14.483947,

Návrh: 1964. **Realizace:** 1975-1979. **Autor:** Benda Jan, Čepek Boris.

Budova smuteční síně a krematoria je realizována dle vítězného návrhu vnitropodnikové soutěže českobudějovického Stavoprojektu z roku 1964. Realizace stavby však byla žena a započala až o 11 let později. Záměrem autorů bylo vyjádřit duchovní rozměr a důstojnost stavby bez navození stísněujícího dojmu. Nosnou ideou se stal motiv propojení přírody a místa posledního rozloučení se zesnulým. Člověk je součástí přírody, lidský život, stárnutí i smrt je přirozenou součástí přírodního cyklu. Harmonie a rovnováha dy je vyjádřena architektonickým ztvárněním budovy. Mohutná horizontála střechy se vznáší na subtilních sloupech nad menšími objekty smuteční síně i provozů krematoria a umožňuje volné průhledy do okolní přírodní scenérie. Účinek hodnotné monumentální architektonické kompozice umocňují dálkové pohledy při příchodu podél nástupní osy přes rozlehlý předprostor budovy, architektonicky upravený a vymezený opěrnými a plotovými zídkami, který budova svými proporcemi ovládá a dává mu řád. Důležitou součástí stavby jsou hodnotná umělecká díla, plastika J. Malátové před hlavním vchodem, art protis J.

Kolihy v čekárně pozůstalých, dřevěný reliéf A. Mertlové a osvětlovací tělesa I. Waulina a L. Erbana v obřadní síni a kovové doplňky a mříže L. Wagnera. Budova i umělecká díla jsou zcela dochovány v původní podobě. Stavba patří k nejhodnotnějším jihočeským realizacím 70. let 20. století.

Foto: Pohř.ústav města ČB. **Prameny:** Čs. architekt, 1981, roč. 27, č. 9, s. 3; Erbanová, Šilhan, Švácha, 2007; Třicet pět let..., 1980; Rozhovor s B. Čepkem, listopad 2016;

070 Budova KV KSC (dnes Finanční ředitelství)

Mánesova 1803/3A, České Budějovice 7, GPS: 48.969546,14.47656,

Realizace: 1979. **Autor:** Kubík Otto.

Urbanistické řešení území s původně historickou zástavbou zbořenou v roce 1969, vymezeného řekou Malší, Mánesovou ulicí a Lidickou třídou, vzešlo z architektonické soutěže vyhlášené v roce 1971. Vítěz soutěže, autorský kolektiv pod vedením J. Maláta navrhl umístění budov Muzea dělnického revolučního hnutí a objektu KV KSC na severním a jižním okraji území osázeného parkovou zelení a do prostoru mezi obě budovy umístil objekt Památníku dělnického hnutí. Dle vítězného soutěžního návrhu byly následně realizovány muzeum a památník. Budova KV KSC byla postavena později podle návrhu O. Kubíka. Hmotové řešení budovy je založeno na proporcčně vyvážené kompozici tří navzájem se prostupujících kvádrů - horizontální hmoty velkého zasedacího sálu, vertikální hmoty s kanceláři a nízké podnože obsahující vstupní prostory a restauraci. Celek je doplněn výrazným prvkem markýzy před hlavním vchodem. Architektonická koncepce vychází z kontrastu v průčelích přiznaných částí nosné konstrukce vůči velkým plochám zavěšeného obvodového pláště zaskleného zlatě tónovaným sklem. Výškovou budovu dnes využívá Finanční ředitelství, restaurace je veřejně přístupná, velký sál je pronajímán ke komerčním účelům. Budova je v exteriéru i interiéru dochována v původní podobě. **Foto:** SOkA ČB, Sbírka J.Dvořáka. **Prameny:** Léta píšou historii..., 1981, s. 99; 35 let..., s. 238;

071 Budova OV KSC

Kaplická č.p. 439 a 448, Český Krumlov, GPS: 48.809693, 14.326032,

Realizace: 1976-1979. **Autor:** Böhm Bohumil.

Rozlehlý objekt sdružující provozy OV KSC, OOR a OV SSM je situován na severovýchodním okraji města, v ohybu svažité ulice směřující na Kaplici.

Svažitost okolního terénu reflektuje autor rozčleněním stavby do několika hmot a jejich kaskádovitým snižováním o jednotlivá patra souhlasně s klesáním svahu. Na straně hlavního průčelí vytváří skladba objemů zdůrazněný vstupní předprostor, na zadní klidové straně umocňuje hodnotnou architektonickou kompozici působivé zrcadlení objektu na klidné hladině Hornobranského rybníka. Dnes v objektu sídlí městský úřad, banka a v odloučeném křídle, kde mělo zázemí SSM, vznikl hotel. V původní podobě je dochován exteriér stavby, interiér byl přizpůsoben potřebám nových provozů.

Foto: Srba J. **Prameny:** SSÚ Č. Krumlov, čp. 439; Zuzáková, Erbanová, Štorková, 2010, Katalog, část Č. Krumlov, obj. 7; SOkA ČB, Fond MěNV ČK, Kronika města, s. 257;

072 Budova OV KSC, OOR, a OV SSM

Vodňanská 7, Prachatice, GPS: 49.01512, 14.00070,

Projekt: 1972-1974. **Realizace:** 1975-1979. **Autor:** Böhm Bohumil.

Budovu tvoří tři nízké, navzájem propojené kvádry odstupňovaných výšek. Ve středním nejnižším kvádru je vstup do objektu a hlavní zasedací sál umístěný v 1. patře. Krajní čtyřpatrový kvádr na západní straně objektu obsahoval prostory pro OV KSC, třípatrový kvádr na východním okraji sdružoval prostory určené pro OOR a SSM. Objekt je zděný, krajní křídla s pětitraktovou dispozicí se středním jádrem se schodištěm a sociálním zením, střední křídlo má uvnitř zděných obvodových konstrukcí vestavěn železobetonový skelet. Budova hodnotná z hlediska urbanistického i architektonického svou skulpturálně pojatou, proporcčně vyváženou kompozicí tří nízkých kvádrů, jejichž promyšlené rozmístění dokonale využívá minimální plochu staveniště pohledově exponovaného ze všech čtyř stran, navíc ve svažitém terénu v bezprostřední blízkosti historického jádra města. Je cenným a dobře dochovaným příkladem architektury jižních Čech počátku 70. let 20. století. Po roce 1989 sídlila v budově Okresní správa sociálního zabezpečení, Česká spořitelna a Česká pojišťovna, v jejímž vlastnictví je budova dodnes. Od roku 2015 je objekt na prodej. **Foto:** <https://www.google.cz/maps>. **Prameny:** SSU Prachatice, čp. 7;

Švácha a kol., 2014, s. 349;

073 Zvláštní škola

Kaplická 151, Český Krumlov, GPS: 48.810733, 14.322011,

Projekt: 1974-1976. **Realizace:** 1977-1981. **Autor:** Fical František.

Výsledný objekt vznikl přestavbou a nástavbou dvou historických objektů původní školy, které již přestaly vyhovovat soudobým požadavkům. Jednalo se o dvoupatrový objekt čp. 151 se sedlovou střechou a část školy čp. 932, již byla budova s valbovou střechou a dvěma mělkými rizality na okrajích hlavního průčelí zdobeného historizujícími architektonickými prvky. Střechy budov byly sneseny, nižší s objektů zvýšen o jedno patro a přistavěny nové střešní části. Celá stavba byla sjednocena nově navrženým průčelím. Hodnotnými architektonickými prvky jsou výrazná a originální kompozice dílčích hmot stavby a střešních částí a originální architektonické členění hlavního průčelí. **Foto:** <https://mapy.cz>. **Prameny:** SSÚ Č. Krumlov, čp. 151;

1980-1989

074 Klub pracujících

třída Čs. armády č.p. 560, Veselí nad Lužnicí I,

GPS: 49.185531, 14.701358,

Realizace: 1980. **Autor:** Prager Karel, Albrecht Jiří

Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: Srba J.

075 Přístavba ONV

Janderova 147, Jindřichův Hradec, GPS: 49.145077, 15.002010,

Projekt: 1979. **Realizace:** 1980. **Autor:** Fical František.

Budova ONV, dnes Úřad města, stojí na severní hranici historického jádra města v severovýchodním rohu Husových sadů u vyústění Janderovy ulice.

Obtížné zadání stavby v proluce na konci velmi úzké Janderovy ulice, kde zleva stála převyšovaná třípatrová budova ONV a zprava nízká jednopatrová budova původní historické zástavby vyřešil autor citlivě a originálně tak, že v úrovni uliční čáry ponechal pouze část přístavby o výšce stávajícího ONV a přízemní arkády a zbylou část průčelí prolomil do hloubi parcely. Úzkou ulici tak autor opticky rozšířil a oživil o drobná atria a pasáž za arkádami.

Výsledné řešení je tak originální a přínosné jak z urbanistického, tak i z architektonického hlediska. Budova byla zateplena tenkou vrstvou izolace respektující původní architektonické členění průčelí, části průčelí, obložené původně keramickým obkladem však byly bohužel překryty. **Foto:** Srba J. **Prameny:** SSÚ J. Hradec, čp. 147;

076 Budova hasičského záchranného sboru

Podsrpenská 438, Strakonice, Strakonice, GPS: 49.253042, 13.919401,

Realizace: okolo 1980. **Autor:** Hloušek Alois, Zdvihal Vladimír.

Budova je situována jihovýchodně od centra na severní straně Podsrpenské ulice při výjezdu z města směrem na Č. Budějovice. Nad dlouhým a úzkým jednopodlažním objektem s garážemi pro hasičská auta se zvedá třípatrová budova hasičského záchranného sboru, plasticky členěná výraznou kompozicí horizontálně vrstvených hmot jednotlivých pater. Dalším odebíráním částí hmot průčelí jednotlivých podlaží dosahuje autor výsledné hodnotné prokomponované prostorové struktury stavby. Materiálové řešení vychází z kombinace ploch šedé břizolitové omítky a hnědého keramického obkladu, kterým jsou obloženy povrchy obvodových stěn přízemí a střešní nástavby.

Foto: Srba J. **Prameny:** Hloušek A., manuskript, listopad 2016;

077 Mateská škola

Šumavská 264, Strakonice, GPS: 49.249332, 13.914541,

Realizace: 1975-1981. **Autor:** Konopka Ladislav.

Mateská škola na okraji vilkové čtvrti. Výchozí podmínky řešení zde určil nepravidelný pozemek ve značně příkrém spádu. Autor zvolil pavilónové uspořádání do čtyř objektů kobercovitě a kaskádovitě poskládaných po pozemku a propojených chodbami. Jednotlivé úrovně pozemku jsou odděleny nízkými zídkami a propojené pohodlnými schodišti. Každé oddělení má tak vymezen svůj vlastní prostor. Půdorysně i objemově pestré architektonické uspořádání vytváří množství zajímavých zákoutí vně i uvnitř budov, inspirujících dětskou představivost a přirozeným způsobem kultivujících jejich estetické citění. K tomu také přispívá volba přírodních materiálů pro jednotlivé povrchy - dřevo pro okna a dveře, režné zdivo pro části ploch zdí a litý beton s otisky povrchu dřevěného bednění pro atiky ploché střechy.

Stavba je hodnotným řešením z hlediska architektonické kompozice, dispozice, materiálů i příznivým vlivem na kvalitu pobytu a nabídky prostor podporující sociální interakci. Projekt byl oceněn III. cenou v celostátní soutěži Hledáme dokonalé projekty 1980. Zateplení a výměna oken v roce 2012 bohužel setřely hodnoty původního materiálového řešení. Ostatní hodnoty stavby však zůstávají dochovány.

Foto: Srba J. **Prameny:** Valterová 1982; Čs. architekt, 1981, roč. 27, č. 16, s. 7; Web školky, <http://www.ms-sumavska.strakonice.eu/>

078 Pionýrský tábor

Radětice 60, Radětice u Bechyně, GPS: 49.30347, 14.45438,

Realizace: 1978-1981. **Autor:** Línek Jan, Milunič Vlado.

V údolíčku po bývalé, již vytěžené cihelně, kde se dochovalo staré obytné stavení a budova původní sušárny cihel, na samotě, ale při silnici Radětice-Bechyně, přibližně 1 km západně od Bechyně vystavěli autoři přestavbou a dostavbou dochovaných budov areál dětského tábora. Objekt sušárny cihel, po zdvižení stávajícího krovu, byl přestavěn na jídelnu a hernu dětí, obytné stavení na ubytování mladších dětí. Autoři přistavěli objekty správy tábora, sociálního vybavení, kuchyně a skladů, Část ubytovacích kapacit umístili v malých, prefabrikovaných, čtyřmístných dřevěných chatkách. volně rozmístěných v blízkém přírodním svahu. Staré i nové budovy autoři propojili v urbanisticky i architektonicky pestrá, ale ucelenou srostlici objektů, evokující strukturu rostlého venkovského sídla. V realizaci se významnou měrou projevuje snaha o navázání harmonického dialogu s krajinou a charakterem místa stavby ve spojení s inspirací v tradici lidového stavitelství. Areál tábora je dodnes využíván k rekreačním účelům. Z hlediska exteriéru se stavby dochovaly v původní podobě.

Foto: JTD Radětice, <https://facebook.com/events/597515890398237/>. **Prameny:** Línek, Milunič, 1986;

079 Budova Okresní správy silnic

Jarošovská 1126, Jindřichův Hradec, GPS: 49.1544858, 15.0139197,

Realizace: 1978-1982. **Autor:** Keil Petr.

Třípatrová stavba je realizována ze železobetonového montovaného skeletu MS 71, na čtvercové půdorysné síti o velikosti modulu 6x6 m, Kompozice budovy, symetrická podle diagonální osy, s půdorysem ve tvaru písmene L má objem na přední straně kaskádově po patrech odstupňovaný ve stupních o výšce podlaží a půdorysu velikosti jednoho modulového pole nosné konstrukce, zatímco dvě zadní průčelí jsou plochá, členěná pouze pravidelným rastroem oken. Přední průčelí jsou prosklená typovými výkladci se žlutě natřenými rámy. Architektonickým řešením založeným na využití přirozených skladebných možností nosné konstrukce se zde autorovi podařilo vytvořit hodnotné dílo, které se řadí k úspěšným pokusům celorepublikového významu předních českých architektů 70. a 80. let dát svébytný výraz budovám realizovaným za pomoci běžně dostupných typizovaných konstrukčních systémů. Stavba je dosud celkově dobře dochována včetně interiéru s původními průběžnými skleněnými světlíky a keramickým obložením stěn chodeb, schodišti, povrchy podlah a výtvarnou dělicí betonovou stěnou ve vstupní hale od E. Jilemnické

Foto: Srba J. **Prameny:** Čsl. architekt, 1983, roč. 29, č. 25, s. 3; Zuzáková, Štorková, Erbanová, 2001, Katalog, část J. Hradec, obj. 15; Švácha a kol., 2014, s. 338;

080 Sekretariát OV KSČ

Pražská 1838, Pelhřimov, GPS: 49.434554, 15.221132,

Realizace: 1982. **Autor:** Dvořák Antonín, Dvořáková Neděžda.

Budova je realizována při severní straně Pražské ulice, nedaleko historického jádra města. Je první ze čtveřice jihočeských sekretariátů OV KSČ projektovaných manželzy Dvořákovými. Po realizaci pelhřimovské budovy následovaly postupně projekty budov sekretariátů v Písku, Jindřichově Hradci a v Táboře. V budově jsou umístěny provozy OV KSČ, OV SSM, OOR a také okresní správa nemocenského pojištění. Nosnou konstrukcí budovy je montovaný železobetonový skelet MS 71. Před hlavním průčelím, odstupujícím dále od ulice, je vytvořen malý parčík doplněný plastikou od Jiřího Prachaře. Napříč parčíkem, v ose hlavního vstupu do budovy, je terénní vyrovnávací schodiště. Hodnotná je proporčně vyvážená kompozice hmot, výškově kaskádovitě uskakovaných v souladu s klesajícím terénem, založená na kontrastu horizontality hlavních křídel budovy zdůrazněné vodorovnými liniemi pásových oken a slunečních slunolamů a vertikality mírně předstupujících menších hmot obložených hnědým keramickým obkladem. Hlavní hodnoty architektonického řešení budovy byly v exteriéru dochovány. Dnes v objektu sídlí Policie ČR. Jihovýchodní část objektu byla přestavěna na byty. V letech 2014-2015 došlo k zateplení obvodových stěn a výměně oken a dveří. **Foto:** Srba J. **Prameny:** SSÚ Pelhřimov, čp. 1838; Kronika města, 1982; Rozhovor s manželzy Dvořákovými, srpen 2017;

081 Pošta 4

Pražská třída 2304/69, České Budějovice 3,

GPS: 48.984283, 14.470128,

Realizace: 1977-1982. **Autor:** Konopka Ladislav.

Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: Srba J.

082 Budova OV KSČ

Na Výstavišti 377/1, Písek, GPS: 49.30920, 14.14255,

Realizace: 1983-1985. **Autor:** Dvořák Antonín, Dvořáková Neděžda.

Rozměrná budova, situovaná uprostřed parkové zeleně na západním nábřeží Otavy naproti historickému jádru města. K pětipatrové administrativní části budovy s pásovými okny, jejíž poslední podlaží je zdůrazněno výtvarnými prvky ocelových spon, je kolmo přisazena kaskádovitě stupňovaná mohutná hmota pokrytá keramickým obkladem, ukrývající hlavní zasedací sál. Hodnotná architektonická kompozice ve stylu brutalismu založená na kontrastním optickém účinku hmotné příčné části vůči odlehčené podélné části budovy. Autorem plastiky stojící před hlavním vstupem je Jiří Prachař. Původní vnější podoba je dosud plně dochována včetně okenních i dveřních výplní i vnějších keramických obkladů a dlažeb. Budova realizovaná v technologii montovaného skeletu MS 71 je v současné době využívána pro úřadovny Policie ČR.

Foto: Srba J. **Prameny:** SSÚ Písek, čp. 377; Štorková, Erbanová, Zuzáková, 2009a, Katalog, část Písek, obj. 10; Jihočeský stavbař, 1985, roč. 33, č. 45, s. 1; Rozhovor s manželzy Dvořákovými, srpen 2017;

083 Sportovní hala

Lázeňská 1005, Třeboň, GPS: 9.00223, 14.75646,

Realizace: 1972-1984. **Autor:** Konopka Ladislav, Hloušek Alois.

Stavba je dominantou městského sportovního areálu budovaného nedaleko rybníka Svět na území mezi areálem lázní Aurora a západním okrajem souvislé zástavby města ně. Vůči svému okolí se stavba uplatňuje svou lapidární, ale působivou monumentalitou a hodnotnou architektonickou kompozicí, založenou na objemovém a materiálovém tu dvou osově symetricky komponovaných hmot - menší hmoty vstupní haly, otevírající se prosklenými stěnami svému okolí a uzavřeného, prostého kubusu vlastní sportovní haly z režného zdiva. K zastřešení vstupní haly využil autor architektonicky působivé řešení ze železobetonové monolitické konstrukce - devět jednotlivých polí hřibového stropu ve tvaru hyperbolického paraboloidu, každé podporované samostatným sloupem. Obdobná strukce je také využita k zastřešení pavilonu Budovy zootechnických disciplin VŠZ v Č. Budějovicích z r. 1972, na jejímž návrhu autor spolupracoval s A. Hlouškem. Stavba je v

exteriéru i dobře celkově dochována. Menší úpravy proběhly v interiéru vstupní haly.
Foto: Srba J. **Prameny:** ASU Třeboň, čp. 1005; Zuzáková, Štorková, Erbanová, Katalog, část Třeboň, obj. 6; Švácha a kol., 2014, s. 360;

084 Restaurace Rondo

Lázeňská ulice 1007, Třeboň, GPS: 49.00200, 14.75700,

Projekt: 1982-1983, **Realizace:** 1984-1985, **Autor:** Konopka Ladislav.

Objekt restaurace je přistavěn k jižnímu průčelí třeboňské sportovní haly.

Obytový prostor restaurace je umístěn do samostatného objektu ve tvaru válce - rondelu, po obvodě proskleného pásovým oknem, krčkem propojeného s nízkým jednopodlažním kvádrem, v němž je umístěno veškeré provozní zázemí restaurace. Autor vtiskl architektonicky hodnotně ztvárněnému drobnému objektu restaurace jednoduchou, ale výraznou geometrickou formu odpovídající úloze doplňkového objektu rozměrné budovy sportovní haly. Exteriér rondelu restaurace je monumentalizován dřevěným obkladem jeho vrchní poloviny a soklem z režného zdiva. Objekt je dochován v podobě částečně pozměněné necitlivými stavebními úpravami v exteriéru i v interiéru. Po obvodu rondelu je přistavěn přístřešek letní restaurace, v interiéru, přestavěném do rustikálního stylu, je dřevěná vestavba dalšího patra přisvětleného nově prolomeným oknem. Prostor bývalého bufetu je upraven na dva pokoje s příslušenstvím pro ubytování turistů. **Foto:** Srba J. **Prameny:** SSU Třeboň, čp. 1007; Zuzáková, Štorková, Erbanová, Katalog, část Třeboň, obj. 6; www.rondo-trebon.wz.cz;

085 Jihočeské biologické centrum Československé akademie věd

Branišovská, Čtyři Dvory, České Budějovice 2, GPS: 48.97732, 14.44688,

Realizace: 1980-85, 1985-89, po r. 1989. **Autor:** Hloušek Alois, Zdvihal Vladimír.

V polovině 70. let 20. století došlo k politickému rozhodnutí přestěhovat vědecké ústavy biologických a ekologických oborů akademie věd z Prahy do Č. Budějovic. Pro vybudování zcela nového areálu vědeckého centra bylo zvoleno místo navazující na vysokoškolský areál u Branišovské ulice ve Čtyřech Dvorech. Práce byly zahájeny v roce 1976 váním studie budoucího areálu pro 850 zaměstnanců. Výstavba byla následně realizována ve třech etapách. 1. etapa 1980-1985: hospodářská budova, objekt Entomologického ústavu a objekty Parazitologického ústavu. 2. etapa 1985-1989: objekt Ústavu talní botaniky (dnes Ústav molekulární biologie rostlin) a dále především společná zařízení pro celý ústav. 3. etapa po roce 1989: druhá budova Ústavu experimentální botaniky (dnes Ústav molekulární biologie rostlin). Autoři zvolili sevřenou podobu zástavby rozdělené do jednotlivých pavilónů propojených navzájem spojovacími chodbami. Konstruktivním systémem budov je montovaný skelet MS 71.

Jednotlivé objekty centra jsou přístupné ze společného vstupního objektu s prostory ředitelství a střediskem služeb, na který navazuje také kongresové centrum.

Architektonicky zdůrazněnými hodnotnými prvky interiéru jsou společné komunikační prostory tvořené propojujícími chodbami vyústujícími do společných odpočinkových storů v přízemích budov a dále navazujícími na centrálně umístěné, velkoryse řešené, shora osvětlené schodištvé prostory jednotlivých budov. Chodby a vnitřní odpočinkové prostory se bohatým prosklením otevírají do atrií mezi budovami, které svými terasami obklopenými jezírky, květinovými záhony a nízkou zelení slouží v letních měsících jako rozšiřující vnější odpočinkové prostory. Hodnotný je interiér kongresového centra, intaktně dochovaný.

Charakteristickým znakem urbanistického řešení areálu i architektonického řešení vých objektů je bohatost výrazových prostředků tvarového i materiálového řešení i pestrost palety použitých architektonických prvků. Pro urbanistický návrh autoři zvolili výškově škálovanou skladbu jedno- až třípodlažních objektů, hmotově výrazně členěných. Pro architektonické řešení jednotlivých objektů využili autoři ve své době dostupné materiály a prostředky - boletické panely, režné zdivo a břizolitovou omítku, které autoři do pestré kombinace doplnili tvarově výraznými a hodnotnými atypickými architektonickými prvky, jakými jsou například střešní nástavby objektů obsahující strojovny vzduchotechniky, vnější úniková požární schodiště či prosklené konstrukce laboratorních skleníků na dovítě odskákaných průčelích objektů. Soubor staveb biologického centra je kromě notlivých hodnot výjimečný komplexností a uceleností urbanistického a architektonického řešení, od urbanistického konceptu až po realizaci interiérů navržený jedinou dvojicí ů. Budovy jsou dochovány v autentické podobě jak v exteriéru, tak i v interiéru a to včetně

uměleckých děl, které byly vytvořeny jako součást stavby. Významná historická hodnota stavby také spočívá ve skutečnosti, že rozsáhlý a ucelený soubor staveb, projektovaný a realizovaný postupně po dobu téměř 20 let, uchovává na jednom místě v autentické podobě různé stavební technologie i postupy používané v 70. a 80. letech 20. století.

Foto: Srba J. **Prameny:** Čs. architekt, 1978, roč. 24, č. 11, s. 3; Jč. stavbař, 1978, roč. 26, č. 32, s. 1; Jč. stavbař, 1985, roč. 33, č. 20-21, s. 1 a 3; Procházková, Šimek, 2015; <http://www.bc.cas.cz>;

086 Kulturní zařízení U mravenčí skály

Kosmonautů 1260, Strakonice, GPS: 49.259796, 13.894504,

Realizace: okolo 1985. **Autor:** Konopka Ladislav.

Symetricky podle podélné osy komponovaná jednopodlažní stavba dokumentuje Konopkův odklon od modernismu směrem k užívání postmoderních výrazových prvků. Zatímco čelní průčelí se dvěma vchody a s konkávně prohnutou zdí zádveří evokující k uvítání rozpráhnuté ruce vychází ještě z modernistického stylu 70. let, zadní průčelí s motivem v ploché stěně stupňovitě stoupajícího keramického obkladu a oken s půlkruhovitě ukončeným nadpražím, odkazuje již k postmoderním výrazovým prostředkům. Dodnes dobře dochovaná stavba je součástí občanského vybavení strakonického sídliště Mír, budovaného ve 2. polovině 80. let podle návrhu stejného autora.

Foto: Srba J. **Prameny:** www.mravenciskala.wz.cz;

087 Budova katastrálního úřadu

Scheinerova 1114, Jindřichův Hradec, GPS: 49.148047, 15.008890,

Realizace: okolo 1985. **Autor:** Fical František.

Budova se nachází na východním okraji centra města přímo u frekventované komunikace městského dopravního okruhu. Je situována v pohledově exponované poloze na nárožní parcele. Nárožní část budovy autor akcentuje dvojnásobným zalomením a prvkem vstupního zádveří předsunutým před průčelí. V budově se nacházejí kancelářské prostory katastrálního úřadu a v přízemí prostory pro styk s veřejností. V zadní části budovy jsou byty.

Úspornými architektonickými prostředky zde autor vytváří skulpturálně působivou stavbu, která je pohledovou dominantou při vjezdu do Scheinerovy ulice.

Foto: Srba J. **Prameny:** SSÚ J. Hradec, čp. 1114;

088 Rodinný dům

Na Ryšavce 243/50, Písek, GPS: 49.30232, 14.12441,

Projekt: 1978. **Realizace:** 1980-1986. **Autor:** Pleskot Josef.

Drobný domek pro potřeby mladé rodiny byl navržen mladým architektem v příjemném přírodním prostředí obytné čtvrti Hradiště na západním okraji města Písku. Centrem dispozice domu je nevelká hala propojená se schodištěm, ze které jsou přístupné jednotlivé místnosti. Na jižní stranu jsou orientovány obytné pokoje, na stranu severní pak místnosti příslušenství. V řešení stavby je patrná inspirace autora tvorbou Roberta Venturiho, amerického architekta a teoretika postmoderny a jeho myšlenkami, která se projevila například využitím motivů sloupu záměrně umístěného rušivě před dveře vedoucí z obýváku do exteriéru, užitím úmyslně tvarově nesourodých hranatých i oblých oken, či členěním ploch průčelí obkladem způsobem vyvolávajícím iluzorní dojem, že objem domu je pronikem dvou různých hmot, přestože je vystavěn nad půdorysem pravidelného obdélníku. Stavba navržená píseckým rodákem koncem 70. let je jednou z prvních realizací postmoderní architektury v Československu.

Foto: Moc H. **Prameny:** Štorková, Zuzáková, Erbanová 2013; Erbanová, Šilhan, Švácha 2007;

089 Škola v přírodě

Chomutovská 646, Volyně, GPS: 49.177849, 13.878101,

Projekt: 1977-1980; **Realizace:** 1980-86. **Autor:** Konopka Ladislav.

Rozsáhlý areál školy v přírodě vybudovaný nákladem 106 mil. korun pro 940 školáků základních škol z Chomutovska, ohrožených průmyslovými exhalacemi, se rozkládá v krásném přírodním prostředí 2 km severně od Volyně.

Hlavní myšlenkou řešení bylo umožnit dětem v maximální míře pobyt v okolní přírodě na čistém šumavském vzduchu, a to jak ve volném čase, tak i v době výuky. Tento záměr byl realizován využitím pavilónové formy zástavby kaskádovitě rozmístěné v zeleni svahu, přičemž interiérový provoz budov je doplněn celou plejádou různorodých exteriérových otevřených, polouzavřených i zastřešených prostor určených pro pobyt uprostřed zeleně na čerstvém vzduchu. Každá třída má svou terasu, umožňující výuku v exteriéru. Vedle výukových a bytovacích pavilónů jsou v areálu také budovy pro společenské kulturní a sportovní vyžití rovněž doplněné o atraktivní exteriérové prostory určené pro společenská setkávání, kulturní činnosti nebo prostory ve formě sportovních hřišť uspořádaných okolo hlavní pěší komunikační osy stoupající svahem od hlavního vstupu areálu. Součástí areálu byly také zdravotní středisko, školka pro děti pedagogů a kotelna. Budovy byly montované převážně ze skeletu MS 71, částečně z příčného panelového systému PS 69. Materiálové a barevné řešení bylo založeno na kombinaci bílých omítnutých ploch a cihlové červené režné zdiva, vnější dlažby kameninové okrové, opěrné zidky z pohledového betonu. Součástí stavby byly výtvarná díla malířů Cihly, Peška, Peterky, Ptáčka a Štěpánika a sochaře Zadražila. Stavba celorepublikového významu, hodnotné urbanistické koncepce s originálně architektonicky i dispozičně řešenými objekty byla první stavbou svého druhu takového rozsahu v Československu. Od devadesátých let zůstal areál bez využití a bez pravidelné údržby postupně chátrá. První podlehy působení okolní přírody venkovní hřiště a exteriérové přístřešky, které se rozpadají. V roce 2016 je ve velmi zanedbaném stavu i většina budov, jejichž další existence je bez průběžné údržby velmi ohrožena.

Foto: Architektura ČSR, 1988, roč. 47, č. 4, s. 21. **Prameny:** Erban, 1988; Štorková, Erbanová, Zuzáková, 2009b, Katalog, část Volyně, obj. 3; Architektura ČSR, 1989, roč. 37, č. 1, s. 29-30; Štorková, Zuzáková, Erbanová, 2013; Jč. stavbař, 1985, roč. 33, č. 15, s. 3; Jč. stavbař, 1986, roč. 34, č. 47, s. 3;

090 Přístavba šaten Středního odborného učiliště ČSAO České Budějovice

Žižkova 1321/1, České Budějovice 6, GPS: 48.972625, 14.479787,

Realizace: 1986. **Autor:** Fidra Michael.

Přístavba ke stávající historické budově učiliště v bezprostřední blízkosti historického jádra je první realizací ve městě pracující s postmoderními výrazovými prostředky.

Autor rozvíjí klasickou tektoniku osově symetrického štítu i uličního průčelí v kombinaci se čtvercovým půdorysem, v přízemí otevřeným, členěným soustavou pilířů, vsazených do pravidelného rastru čtvercové modulové sítě. Princip čtvercové modulové sítě se z půdorysu propisuje také do uspořádání čelního a bočního průčelí, kde se čtvercový modul objevuje v členění jednotlivých oken, v šířce meziokenních pilířů a ve zmenšeném měřítku i v jemné síťovině velkých ploch prosklených čtvercovými luxfery. I přes určitou mechanickou aplikaci, racionální modul se stává nedílnou součástí stavby pomáhající definovat její klasickou tektoniku i bez historických reminiscencí. Stavba je urbanisticky i architektonicky hodnotným řešením, kterým se autorovi podařilo budovou s postmodernistickými prvky vhodně doplnit a zakončit řadovou zástavbu v místě širší proluky, ve které několik novostaveb z 60. let 20. století již vymezilo určité nádvoří rozšiřující prostor ulice. Budova šaten navíc vnesla do dosud značně nesourodé okolní zástavby potřebný řád. Urbanistickou hodnotou je také oživení architektonického prvku loubí jako součásti městské ulice. Celková původní podoba stavby je v exteriéru dobře dochována. **Foto:** Srba J. **Prameny:** Procházka, 1987;

091 Pavilon interny nemocnice Český Krumlov

Nad Nemocnicí 158, Český Krumlov, GPS: 48.811840, 14.325644,

Realizace: 1984-1987. **Autor:** Dvořák Antonín, Dvořáková Naděžda.

Sedmipodlažní pavilon pro 127 pacientů ve 3 lůžkových odděleních s koronární jednotkou, částí pro doléčování a rehabilitační linkou a také jedním patrem s prostory pro ředitelství nemocnice byl dokončen v květnu 1987. Předán byl 9. 5. 1987, provoz zahájen 19. 6.

1987. Stavba je realizována stavebním nákladem 34 mil. korun má nosnou konstrukci z montovaného skeletu MS 71, opláštění keramickými panely s povrchy z břizolitové omítky v kombinaci s keramickým obkladem. Dodnes dobře dochovaná stavba, situovaná jako pohledová dominanta ve svažitém terénu u vstupu do nemocničního areálu, zhodnocuje svou významnou polohu hodnotnou hmotovou a architektonickou kompozicí vyvážených proporcí, rozdělenou do dvou hlavních horizontálně vrstvených objemů. Nad plošnější spodní třípodlažní podnoží se zdvihá, oddělen a zdůrazněn jedním ustupujícím podlažím, vrchní třípodlažní objem budovy. **Foto:** Nemocnice Č. Krumlov. **Prameny:** Jč. stavbař, 1987, roč. 35, č. 19, s. 3; Jč. stavbař, 1987, roč. 35, č. 26, s. 3;

092 Terasové rodinné domy

Humpolecká 1776-1785, 1792-1801, Pelhřimov, GPS: 49.43685, 15.22837,

Projekt: 1981. **Realizace:** 1983-1988. **Autor:** Koukal Ladislav.

Soubor celkem 20 terasových rodinných domů ve čtyřech řadách, sdružených do dvou skupin po dvou řadách se společným terénním schodištěm vedoucím ke chodům domů. Domy jsou situovány v prudkém jihozápadním svahu s působivým výhledem na historické centrum Pelhřimova. Autor, architekt českobudějovického Druposu, navrhl ojedinělou dispozici propojující typ řadového a terasového domu a hodnotnou výraznou architektonickou kompozici hmot založenou na materiálovém kontrastu ploch omítnutých a ploch s dřevěným obkladem se zdůrazněním hmoty prvního patra. Domy byly stavěny svépomocí. **Foto:** Srba J. **Prameny:** SSÚ Pelhřimov. čp. 1792-1801.

093 Provozní budova OV KSČ

(dnes Fakulta managementu VŠE Praha)

Jarošovská 1117, Jindřichův Hradec, GPS: 49.148822, 15.005726,

Projekt: 1983-1984. **Realizace:** 1985-1988. **Autor:** Dvořák Antonín, Dvořáková Naděžda,

Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: <https://www.google.cz/maps>.

094 Provozní budova Pragoprojektu

Čechova 726/50, České Budějovice 6,

GPS: 48.96341, 14.481793,

Projekt: 1983-1984. **Realizace:** 1985-1988. **Autor:** Keil Petr (1943),

Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: archiv autora.

095 Kino Spektrum

Tomáše Bati čp. 701, Sezimovo Ústí, 1983-1989, GPS: 49.37889, 14.70190,

Projekt: 1980-1983 (interiér 1987). **Realizace:** 1983-1989. **Autor:** Kubovský Jan.

Budova ukončuje na severovýchodní straně náměstí Tomáše Bati a svou polohou se nachází na pomezí mezi společenskou a obytnou zónou města. Výstavbě předcházely od 50. let.

opakovaně neúspěšné pokusy o vyprojektování a realizaci kulturního domu. Pro architekturu budovy je charakteristické výrazně tvarově rozvinuté řešení s horizontálním vrstvením hmot, s průběžnými pásovými okny a kombinace keramického, cihlově červeného obkladu se šedou omítkou na průčelích. Kino Spektrum patří mezi nepřilíhš početné příklady hodnotných jihočeských staveb pro kulturu realizovaných v 80. letech.

Foto: <https://www.google.cz/maps>. **Prameny:** SSÚ Sezimovo Ústí, čp. 701; Žáčková, Jankovec, 2006b; Kronika města, 1989;

096 Dům s pečovatelskou službou

Zákostelní 661, Planá nad Lužnicí,

GPS: 49.35061, 14.70406,

Projekt: 1983-1984, **Realizace:** 1984-1991, **Autor:** Drahovzal Oldřich.

Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: Město Planá nad Lužnicí.

097 Výpravní budova autobusového nádraží

Husovo nám. č.p. 2864, Tábor,

GPS: 49.413999, 14.675161,

Realizace:1988-1992. **Autor:** Kružík Vladimír, Červenka Václav.

Více viz - podrobné informace o objektu v kapitole 4.2

Foto: Srba J.

001 Přístavba budovy pošty

Senovážné náměstí 240/1, České Budějovice 1,
GPS: 48.9739,14.478114,
Projekt: 1946,
Realizace: 1947,
Autor: Lášek Jindřich,
Objednatel: Ředitelství pošt, Praha,
Současný vlastník:
Památková ochrana: Bez pam. ochrany.

Vznik a vývoj

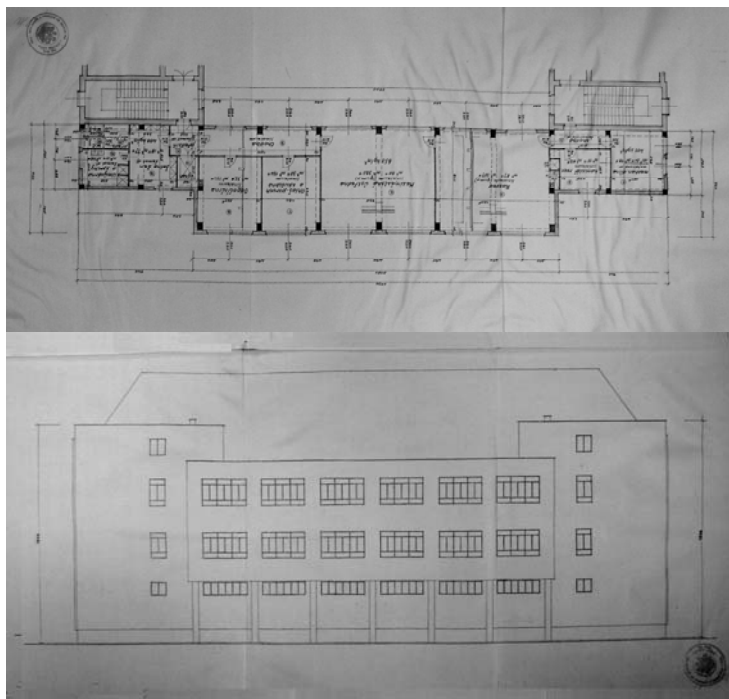
Brzy po skončení 2. světové války, v rámci plánu obnovy válkou postiženého hospodářství, bylo rozhodnuto o obnově a dalším rozvoji telefonní sítě v krajském městě vybudováním nové automatické telefonní ústředny v Českých Budějovicích. Telefonní ústředna měla být vybudována formou přístavby ke stávající historické budově hlavní českobudějovické pošty na Senovážném náměstí.

Stavební program pro výstavbu budovy připravilo ředitelství pošt v Praze, které zadalo vypracování projektu pražskému architektu Jindřichu Láškovi (nar. 1902), který již měl zkušenosti z realizace stavby v Č. Budějovicích, když v roce 1931 realizoval v krajském městě společně s architektem J. Kubínem budovu Ústavu pro zvelebování živností. Lášek vypracoval a v listopadu 1946 dokončil projekt budovy, který pražské Ředitelství pošt v prosinci téhož roku schválilo. Po úspěšném komisionálním šetření v březnu roku 1947 bylo dne 30. 4. 1947 vydáno stavební povolení a následně byla stavba v průběhu roku 1947 realizována.

Popis

Telefonní ústředna je přístavbou historické budovy pošty, která byla postavena v letech 1915-1918 jako objekt o třech stavebních křídlech uspořádaných do tvaru písmene U okolo vnitřního dvora.

Nově navržená přístavba přímo navazuje na schodišťové věže ukončující severní a jižní křídlo staré budovy a uzavírá tak poslední dosud volnou stranu vnitřního dvora pošty. Architekt chytře využívá těchto stávajících schodišťových věží nejen pro přístup do všech pater nové přístavby, ale integruje je do svého návrhu i výtvarně tak, že je zbaňuje historizujícího dekoru, opatří je vertikálním funkcionalistickým pásovým oknem z luxferů probíhajícím přes všechna patra a ještě více umocní působivost věží jejich zvětšením do šířky novou přístavbou. Mezi takto připravené dvě výrazné vertikály vkládá horizontálu nižšího propojujícího křídla, jehož dvě poslední patra, výrazně předstupující před průčelí jsou vynášena na

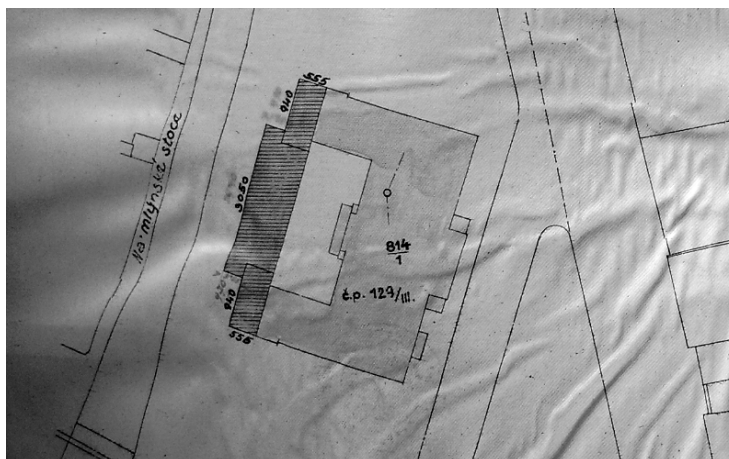

Projekt budovy - Půdorys 1. patra, Západní průčelí

Autor / Zdroj: Lášek Jindřich / SOKA Č. Budějovice, Fond MěNV Č. Budějovice.

Pohled od jihozápadu Autor / Zdroj: Srba J. 2015 / Archiv autora.

Situace Autor / Zdroj: Lášek J. / SOKA ČB, Fond MěNV ČB

elegantních vysokých pilířích.

V souladu s pravidly vědeckého funkcionalismu, kde forma následuje funkci, je zde střední hlavní část budovy, kde jsou nejdůležitější provozy ústředny, umístěna nad sloupy a je tak přirozeným způsobem zdůrazněna a zároveň chráněna před případnými záplavami hrozícími z blízké Mlýnské stoky. Ve střední části přístavby, ve druhém a třetím patře, jsou tak umístěny sály meziměstské a automatické ústředny s rozvodnou, ohlašovna poruch a hlavní kanceláře obsluhy ústředny.

Do obou bočních věží umístil autor pomocné provozy ústředny - v suterénu skladiště, v přízemí kromě skladišť navíc i garáže, v prvním a druhém patře pomocné dílny a šatny oddělené pro muže a ženy a v nejvyšším patře je v každé z věží jeden dvoupokojový byt pro zaměstnance.

Nosná konstrukce stavby dle vlastního návrhu a dokonce i vlastního statického výpočtu architekta Láška je železobetonová tvořená pilíři, průvlaky a deskovými stropy doplněnými případně o ztužující trámy. Výplňové zdivo a příčky jsou z děrovaných cihel.

V devadesátých letech 20. století byla realizována nástavba dvou dalších pater s prosklenou obvodovou konstrukcí, která jsou využívána pro potřeby projekční kanceláře. Následně byl obvodový plášť zateplen a původní okna vyměněna za nová. Budova dnes slouží kancelářským účelům. Původní charakter funkcionalistické budovy je dosud zachován.

Zhodnocení

Stavba je hodnotná především souhrou několika různých, vzájemně se doplňujících aspektů. Je funkcionalistickou realizací s hodnotnou architekturou i konstrukcí, která citlivě zvoleným měřítkem a proporcemi vhodně navazuje na kontext místa i na sousední historickou budovu pošty, přičemž i přes naprostou rozdílnost svých stylů společně vytvářejí hodnotný vrstevnatý celek. Stavby ve stylu vědecky orientovaného funkcionalismu se v období po 2. sv. válce projektují jen výjimečně. Budějovická přístavba pošty, jejíž návrh vzniká v období těsně před nástupem povinného využívání metody socialistického realismu, je tak jedním z nejpozdějších a ojedinělých svědků tohoto stylu nejen v jižních Čechách.

Prameny: SOkA ČB, Fond MěNV ČB 1/22; Technický jih 1947, roč. 14, č. 8, s. 97;

Celkový pohled od jihu

Autor / Zdroj: - / Archiv autora

Interiér schodiště, Podlouбі

Autor / Zdroj: Srba J,2015 / Archiv autora.

Index kulturně-historický

Význam v díle architekta	■■■■■■■■■■
Příkladnost stavby	■■■■■■■■■■
Inovativnost konstrukce	■■■■■■■■■■
Inovativnost pláště	■■■■■■■■■■
Inovativnost materiálů	■■■■■■■■■■
Inovativnost techn. vybavení	■■■■■■■■■■
Přijetí dobovými experty	■■■■■■■■■■
Akceptace součas. experty	■■■■■■■■■■
Akceptace souč. veřejnosti	■■■■■■■■■■
Akceptace uživatelů	■■■■■■■■■■

Index originality

Stavba sama o sobě	
Prostorové uspořádání	■■■■■■■■■■
Konstrukce	■■■■■■■■■■
Plášť	■■■■■■■■■■
Sociální interakce	■■■■■■■■■■
Umělecká díla - relevance	■■■■■■■■■■
Stavba ve vztahu k okolí	
Pohledová dominanta	■■■■■■■■■■
Účinek doplnění okolí	■■■■■■■■■■
Reprezentace	■■■■■■■■■■
Fluidum stavby	■■■■■■■■■■

Hodnotová analýza

002 Základní škola Malá

Strana

Žižkova 285, Týn nad Vltavou,

GPS: 49.220051, 14.418332,

Projekt: 1947

Realizace: 1947-1951.

Autor: Šulc František, Bareš P.

Zhotovitel: Čsl. stavební závody - Tábor

Objednatel: KNV Č. Budějovice

Současný vlastník: Město Týn n. Vltavou

Památková ochrana: Bez pam. ochrany

Vznik a vývoj

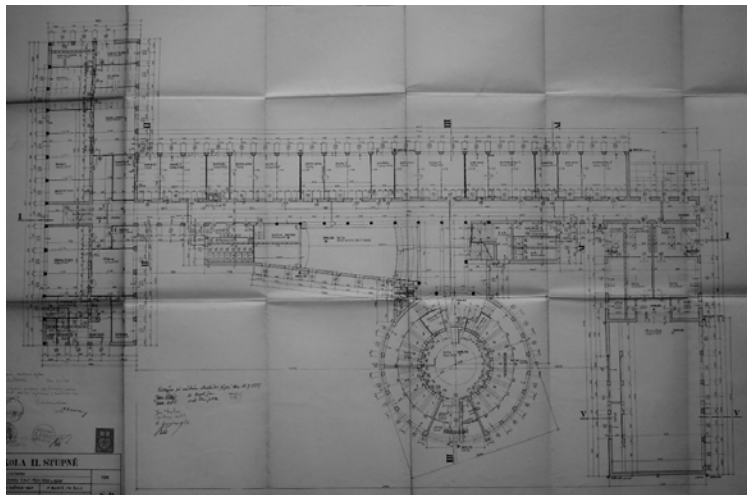
Potřeba výstavby nové budovy měšťanské školy je v Týně nad Vltavou zdůrazňována již od počátku 20. století, kdy stávající budova školy z r. 1859 přestává dostačovat zvětšujícímu se počtu žáků. Se svými žádostmi o výstavbu školy obec uspěje ale až po skončení 2. sv. války. Ze čtyř různých uvažovaných možností byl pro výstavbu školy vybrán jako nejvhodnější pozemek na "Děkanových polích" na levém, dosud málo zastavěném břehu Vltavy naproti historickému centru města. V květnu roku 1947 pak toho času v Týně usazený architekt František Šulc společně s pražským architektem P. Barešem vytvářejí projekt školy, Projekt je schválen po úspěšném místním šetření konaném v červenci téhož roku je 13. 9. 1947 vydáno stavební povolení pro stavbu měšťanské školy. V průběhu výstavby bylo vlivem poúnorové reorganizace škol rozhodnuto o využití původně měšťanské školy jako školy střední, takto je nadále uváděna i ve schvalovacích dokumentech. Hlavní část stavby probíhala do počátku roku 1951, kdy byla ve škole v provizorních podmínkách zahájena výuka. Úplné dokončení a kolaudace se protahují. Ještě počátkem roku 1953 není stavba zkolaudována a další informace o kolaudaci školy ve studovaných spisech chybí.

Před vstupním průčelím školní budovy, v severním rohu pozemku, byla v letech 1947-1951 arch. Šulcem v několika postupných variantách projektována výstavba obytného domu s 6-8 byty pro zaměstnance školy, která však nebyla nikdy realizována.

v letech 1982-1987 realizované přístavba nového velkého pavilonu učeben.

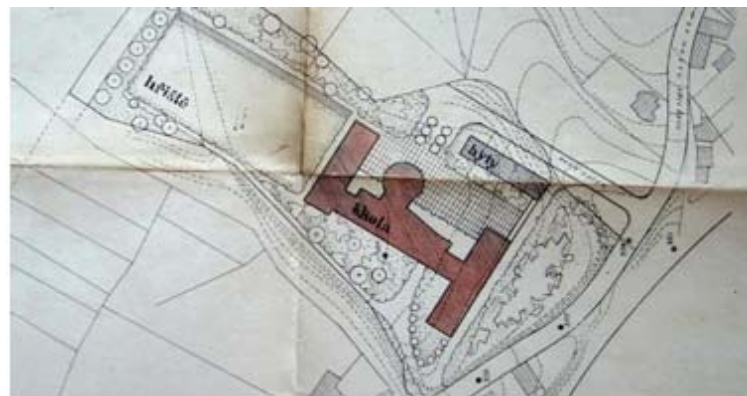
Popis

Autoři navrhli a realizovali stavbu rozčleněnou do tří křídel. Ústřední částí stavby je střední křídlo s hlavním vstupem a centrální halou a částí učeben. K tomuto křídlu kolmé severní křídlo, s dalšími učebnami, je situováno rovnoběžně s řekou Vltavou. Jižní křídlo obsahuje tělocvičné provozy. Dle zada-

Projekt budovy - Půdorys přízemí

Autor / Zdroj: Šulc František / SOKA Č. Budějovice, Fond MěNV Týn nad Vltavou.

Projekt budovy - Situace

Autor / Zdroj: Šulc František / SOKA Č. Budějovice, Fond MěNV Týn nad Vltavou.

Pohled od západu

Autor / Zdroj: Škola Malá Strana. In: *Starý Týn* [online]. Týn nad Vltavou: K. Fryd, 2015. [cit. 25. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.starytyn.cz>.

Hlavní vchod do budovy školy

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

ného programu byla projektována koe-dukační škola pracovní se speciálními pracovními pro jednotlivé vyučovací předměty dle pokynů Výzkumného ústavu pedagogického J. A. Komenského.

V bočním severním křídle budovy bylo možno díky svažitosti pozemku zřídit další podlaží v úrovni terénu. Uprostřed křídla jsou zde vyprojektovány dílny na kov a dřevo s příslušenstvím. Při západním konci křídla byly školníka a topiče. Při východním konci křídla byly internát pro ubytování žáků dojíždějících z nejbližších obcí. Internát má příslušenství a místnost pro dozor. Průběžná chodba v suterénu středního křídla slouží výhradně pro instalační vedení.

Přes dlážděné nádvoří přichází žáci hlavním vchodem a zádveřím do vestibulu vstupní části ve tvaru nízkého válce. V patře válce jsou místnosti pro správu školy. Šatnami procházejí žáci do ústřední haly, která je prostorem jak komunikačním, tak shromažďovacím, dimenzovaným pro celkový počet žáků, učitelů i rodičů. Hala slouží také pro účely kulturní a společenské.

Ve středním křídle přízemí je navrženo 5 (jazykových) učeben, každá s kabinetem na pomůcky. V severním křídle jsou při jeho východním konci navrženy dvě učebny (pro biologii a fyziku), na opačném konci školní jídelna s kuchyní, dále knihovna, studovna, čítárna a redakce. Křídlo pro tělovýchovu obsahuje tělocvičnu s kompletním příslušenstvím - šatny, umývárny, záchody.

V 1. patře středního křídla jsou navrženy 3 učebny (pro matematiku, zeměpis, dějepis). Ve východní polovině severního křídla jsou navrženy učebny pro výtvarnou a technickou výchovu. V jižní polovině jsou projektovány prostory pro dívčí práce.

V průběhu doby se způsob využití jednotlivých učeben i dalších místností školy přizpůsobil změnám potřebám. Celkový prostorový koncept ale zůstal zachován.

Pro stavbu byly využity místní materiály - písek a štěrky z výkopů. Nosné konstrukce jsou kombinované, zděné z cihel a z železobetonu. Stropy dle rozponu buď trémové do traverz nebo železobetonové. Střechy částečně ploché, z větší části šikmé valbové. Krovky dřevěné, vaznicové, krytina z keramických tašek. Vnější omítky vápenné, částečně obklad z páleného kačince.

Jako součást stavby se dochovalo také několik uměleckých děl. V hale nad jevištěm je dobová freska od malíře

Průčelí severního křídla Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Letecký pohled na budovu školy

Autor / Zdroj: - / Vašica M. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2015-2016. In: *Základní škola Týn nad Vltavou* [online]. Týn nad Vltavou: ZŠ Týn n. Vlt., 29. 8. 2016. [cit. 25. 2. 2017]. Dostupné z: http://www.zstynms.cz/dokumenty/VZ15_16.pdf.

Vnitřní hala školy

Autor / Zdroj: Škola Malá Strana Týn nad Vltavou. In: *Virtuální školy* [online]. Praha: Virtuální školy, 21. 4. 2008. [cit. 25. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.virtualni-skoly.cz>.

Ady Nováka ve stylu socialistického realismu s figurálním motivem jihočeských rolníků vítajících vojáky Rudé armády po skončení 2. sv. války.

Taktéž ve stylu socialistického realismu a s figurálním motivem je proveden reliéf umístěný nad mezipodestou hlavního schodiště v hale. Skla oken v lucerně nad válcovým vestibulem jsou zdobena lepty s motivy ze školního prostředí. Hodnotná a nadčasová stavba byla v době dostavby oceněna mezinárodní architektonickou cenou,

Zhodnocení

Stavba je pohledově nejvíce exponována především ze dvou přístupových stran, čemuž plně odpovídá pečlivé propracování architektonické podoby, průčelí na těchto dvou stranách, kde vysunuté arkýře, kryté terasy a lodžie osobitě oživují rozměrné plochy fasády. Budova má velice dobře promyšlenou přehlednou dispozici, která respektuje jak potřeby provozní, pedagogické, zdravotní, technické a v neposlední řadě také sociální, estetické a kulturní. Architektonicky i výtvarně velmi hodnotné jsou originálním způsobem řešené prostory ústřední haly a vstupního vestibulu, kde se významně uplatňují měkké oblé linie. Motiv kruhového vestibulu se zde propisuje do kruhových otvorů v plných plochách zábradlí na schodištích i na ochozech. Architektům se úspěšně podařilo přeměnit rozsáhlý stavební program do zajímavě řešené budovy, která se velmi dobře začleňuje do okolního prostředí.

Stavba je zřejmě nejkvalitnější realizací školské stavby své doby v jižních Čechách a lze ji hodnotit jako dílo nadregionálního významu odrážející dobové tendence ve vývoji československé architektury. Původní stavební, architektonické i výtvarné řešení stavby je v podstatných rysech dosud dobře dochováno.

Budova splňuje všechny požadavky kladené zákonem o památkové péči pro prohlášení stavby za kulturní památku. Vzhledem k nesporným památkovým hodnotám by bylo vhodné požádat o zápis budovy do seznamu kulturních památek.

Prameny

SOKA ČB, Fond MěNV Týn nad Vltavou, č. odd b16; SSÚ Týn nad Vltavou, čp. 285; Štorková, Erbanová, Zuzáková, 2011, Katalog „část Týn n. Vlt., obj. 19; Meškánová, Zdena. Historie školy na Malé Straně. [on line], poslední revize 12/2016 [cit. 5. 1. 2017] <http://www.zstynms.cz/dokumenty/Historie_skoly_hotove_doc>;

Vstupní vestibul - ochoz v 1. patře

Autor / Zdroj: Škola Malá Strana Týn nad Vltavou. In: *Virtuální školy* [online]. Praha: Virtuální školy, 21. 4. 2008. [cit. 25. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.virtualni-skoly.cz>.

Vstupní schodiště

Autor / Zdroj: Škola Malá Strana Týn nad Vltavou. In: *Virtuální školy* [online]. Praha: Virtuální školy, 21. 4. 2008. [cit. 25. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.virtualni-skoly.cz>.

Index kulturně-historický

Význam v díle architekta	■■■■■■■■■□
Příkladnost stavby	■■■■■■■■■□
Inovativnost konstrukce	■■■■■■■■■□
Inovativnost pláště	■■■■■■■■■□
Inovativnost materiálů	■■■■■■■■■□
Inovativnost techn. vybavení	■■■■■■■■■□
Přijetí dobovými experty	■■■■■■■■■□
Přijetí dobovou veřejností	■■■■■■■■■□
Akceptace součas. experty	■■■■■■■■■□
Akceptace součas. veřejností	■■■■■■■■■□
Akceptace uživateli	■■■■■■■■■□

Index originality

Stavba sama o sobě	
Prostorové uspořádání	■■■■■■■■■□
Konstrukce	■■■■■■■■■□
Plášť	■■■■■■■■■□
Sociální interakce	■■■■■■■■■□
Umělecká díla - relevance	■■■■■■■■■□
Stavba ve vztahu k okolí	
Pohledová dominanta	■■■■■■■■■□
Učinek doplnění okolí	■■■■■■■■■□
Reprezentace	■■■■■■■■■□
Fluidum stavby	■■■■■■■■■□

Hodnotová analýza

003 Obytné domy KNV

Č. Budějovice

Nerudova 819/11, 820/13, 824/19, 827/25,
Neplachova, Hálkova, Č. Budějovice,
GPS: 49.985764, 14.469313,
Projekt: 1948-1949,
Realizace: 1949-1950,
Projekt: Stavoprojekt ČB, Řehoř Jan,
Zhotovitel: Čsl. stavební závody n. p.,
Objednatel: KNV Č. Budějovice,
Současný vlastník:
Památková ochrana: Bez pam. ochrany.

Vznik a vývoj

Usnesením rady KNV v roce 1948 bylo rozhodnuto, že za částku 19,5 milionu korun bude postaveno 54 bytových jednotek pro potřeby zaměstnanců KNV ve stavebním obvodu při Nerudově, Neplachově a Hálkově ulici. V daném území je právě rozestavěn třípatrový dům, k němuž budou na každou stranu přistavěny dva nové dvoupatrové domy. Pro potřeby uvedené plánované výstavby byl operativně změněn již schválený směrný upravovací plán stavebního obvodu.

Popis

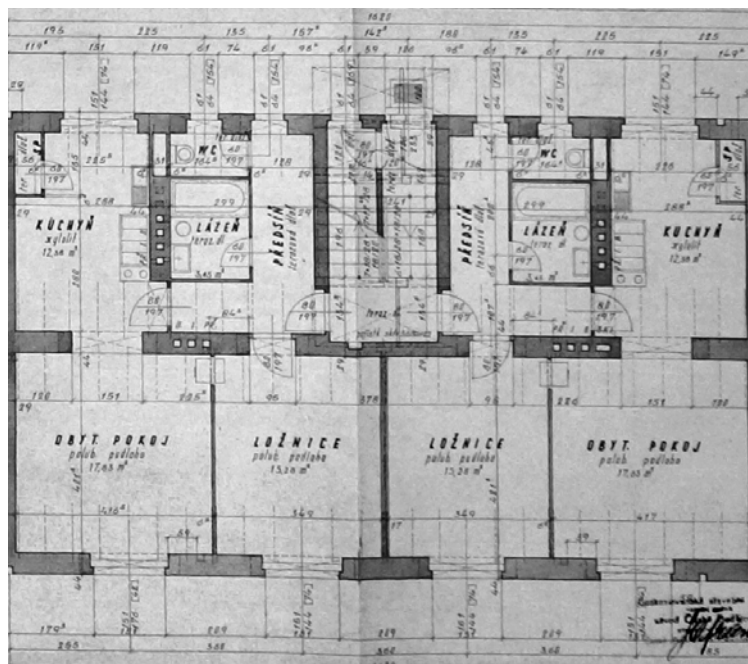
Dispozice projektovaných domů vycházejí z nových typů I a V uveřejněných ve vyhlášce Min. techniky č. 3.536/48 v prosinci 1948. Domy jsou tvořeny z jednotlivých sekcí schodišťového typu se dvěma stejně velkými byty na patře. Každý z bytů se skládá z kuchyně, obývacího pokoje, ložnice, předsíně, koupelny a samostatného WC.

Zodnocení

Nové situační plány a projektová příprava stavby vznikají v právě založeném Stavoprojektu v Č. Budějovicích a jsou tak zřejmě jedním z prvních projektů zpracovávaných podnikem. Domy budují Čsl. stavební závody, ze kterých v roce 1951 vznikne podnik Pozemní stavby. Oproti bytům budovaným v předchozích dvou letech je při výstavbě poprvé navrženo využití montovaných prefabrikovaných konstrukcí, když konstrukce stropů ve všech podlažích je navržena jako montovaná z nosníků a z prefabrikovaných stropních vložek vkládaných mezi nosníky. Krovky jsou dřevěné vaznicové. Schody jsou montovány z jednotlivých prefabrikovaných stupňů, podesty jsou z monolitického železobetonu. Jedná se tak o technologicky inovativní řešení. Zajímavé je spojení s předchozím budovaným domem v jeden rozsáhlý objekt.

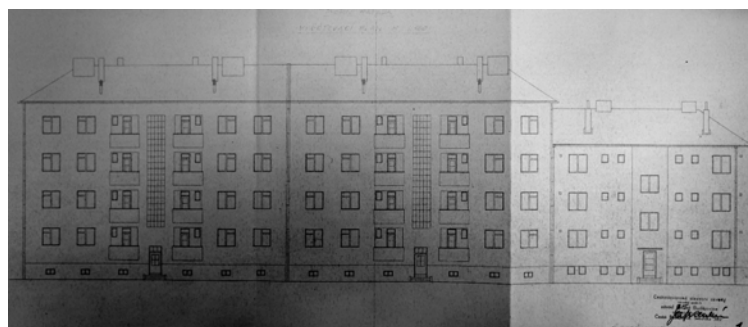
Prameny

SOA Třeboň, Fond KNV Č. Budějovice

Obrázek č. 1: Projekt budovy - Půdorys - zvýšené přízemí

Autor / Zdroj: SOA Třeboň, Fond KNV Č. Budějovice.

Obrázek č. 2: Pohled od jihu

Autor / Zdroj: SOA Třeboň, Fond KNV Č. Budějovice.

Obrázek č. 3: Celkový pohled

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

008 Obytné domy Československých státních drah

Čechova 303/2, 304/4, 305/6, 306/8, 307/10, 308/12, České Budějovice 6, GPS: 48.971079, 14.480966, Projekt: 1948-1949, Realizace: 1949-1951, Autor: Gall Vojtěch, Objednatel: Československé státní dráhy
Současný vlastník: Památková ochrana: Bez pam. ochrany.

Vznik a vývoj

Pro zaměstnance státních drah byla brzy po druhé světové válce vystavěna skupina šesti čtyřpodlažních řadových obytných domů ve vyústění Čechovy ulice do ulice Žižkovy. Nejdříve byly vystavěny čtyři domy na severním konci skupiny, s několikaletým odstupem pak následovaly zbývající dva domy na jejím jižním konci.

Popis

Domy jsou podsklepené, mají 4 nadzemní podlaží zakončená sedlovou střechou. Jsou zděné, mají dřevěné trámové stropy, dřevěné vaznicové krovky. Za domy je vyhrazená společná zahrada pro pobyt obyvatel domů. Každý dům v řadě je dispozičně jednou schodišťovou sekcí se dvěma byty na podlaží. Atypicky je řešen poslední dům na severním konci řady, který svou zaoblenou koncovou částí s balkony z monolitického betonu reaguje na zalomení uliční čáry v pokračování do Žižkovy ulice.

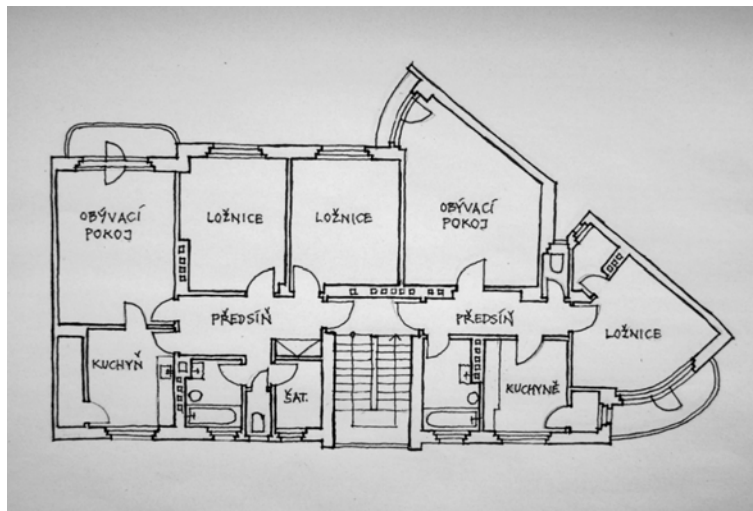
Dva domy na jižním konci, dostavěné již na počátku období socialistického realismu, mají vstupy do domu řešeny formou portálu. Nad vchody byly umístěny medailony v podobě keramického reliéfu s budovatelskými motivy.

Zodnocení

Skupina domů dobře odráží poválečné období architektury a následujícího přechodu k formám socialistického realismu. Domy jsou v exteriéru i v interiéru dochovány celkově v původní podobě. Ve společných vnitřních prostorech domu jsou dosud dobře dochovány původní prvky chodbových dveří, schodišťového zábradlí, osvětlovacích těles i dlažeb a obkladů. Osobitě je řešena oblá severní zakončující část domu akcentovaná balkony, která tvoří plynulé napojení na sousední zástavbu v Žižkově ulici a pohledově ukončuje prostor Žižkovy ulice směrem od nádraží.

Prameny

SOA Třeboň, Fond KNV Č.Budějovice; Technický jih, 1947, roč. 14, č.8, s. 97; Gall, 1949;

Půdorys - zvýšené přízemí

Autor / Zdroj: - / archiv autora.

Pohled od východu, Interiér chodby

Autor / Zdroj: Srba J. 2017, Archiv autora.

Index kulturně-historický

Význam v díle architekta	■■■■■□□□□
Příkladnost stavby	■■■■■□□□□
Inovativnost konstrukce	■■■■□□□□□
Inovativnost pláště	■■■■□□□□□
Inovativnost materiálů	■■■■□□□□□
Inovativnost techn. vybavení	■■■■□□□□□
Přijetí dobovými experty	■■■■□□□□□
Přijetí dobovou veřejností	■■■■□□□□□
Akceptace součas. experty	■■■■□□□□□
Akceptace souč. veřejností	■■■■□□□□□
Akceptace uživateli	■■■■□□□□□

Index originality

Stavba sama o sobě	
Prostorové uspořádání	■■■■■□□□□
Konstrukce	■■■■■□□□□
Plášť	■■■■■□□□□
Sociální interakce	■■■■■□□□□
Umělecká díla - relevance	■■■■■□□□□
Stavba ve vztahu k okolí	
Pohledová dominanta	■■■■■□□□□
Účinek doplnění okolí	■■■■■□□□□
Reprezentace	■■■■■□□□□
Fluidum stavby	■■■■■□□□□

Celkový pohled

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

022 Provozní budova podniku

Pozemní Stavby

Žižkova třída 309/12, České Budějovice 6,

GPS: 48.971386, 14.481481,

Projekt: 1956,

Realizace: 1957-1958,

Autor: Kubík Otto,

Zhotovitel: Pozemní stavby Č. Budějovice,

Objednatel: Pozemní stavby ČB,

Současný vlastník:

Památková ochrana: Bez pam. ochrany.

Vznik a vývoj

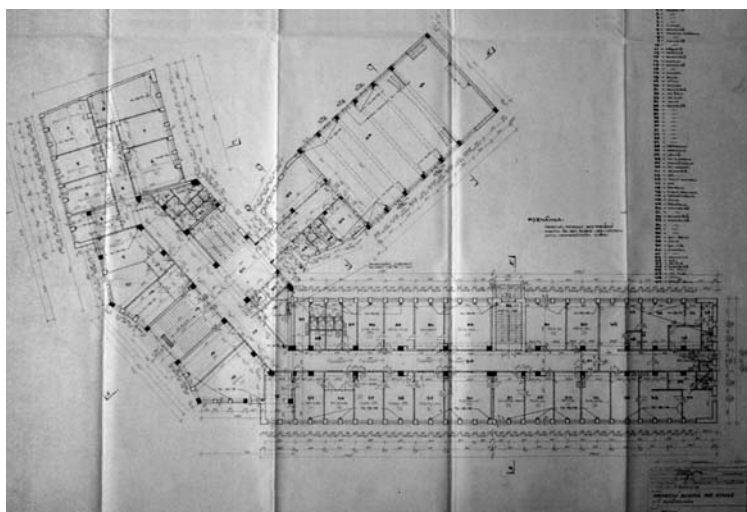
Podnik Pozemní stavby Č. Budějovice, zaměstnávající velký počet zaměstnanců, měl od svého založení v roce 1951 provozní a administrativní části roztroušeny na různých místech krajského města. Hlavním účelem realizace nové provozní budovy podniku proto bylo soustředit všechny části podniku pod jednu střechu. Po dokončení stavby bylo zároveň možné uvolnit podnikem dosud obsazené prostory jejich původnímu využití, například zadní trakt hotelu Grand tak mohl být po dlouhých letech navrácen hotelovému provozu.

Stavba vyprojektovaná v roce 1956 byla pod vedením stavbyvedoucího Antonína Batíka započata v lednu 1957. Na stavbě byly ověřovány některé nové metody a postupy. Beton byl připravován přímo na staveništi za využití částečně zmechanizovaných výrobních metod. Při provádění omítek byla nově ve velké míře uplatněna metoda strojního omítání. Pro obtížné základové podmínky bylo nutno využít vylehčených základů na způsob křížových nosníků. Během provádění stavby bylo navíc zjištěno, že v místech staveniště měla dříve koryto Mlýnská stoka. Bylo proto nutno změnit způsob založení části stavby na piloty. Sousední dům na východním okraji budovy, poničený za války bombardováním, musel být během výstavby podezděním podepřen.

Popis

Budova je rozčleněna do tří křídel. Dvě boční křídla sledují uliční čáru Žižkovy a Čechovy ulice a přizpůsobují se jejich zástavbě jak svou výškou tak i zastřešením valbovou střechou. Tato boční křídla výrazně převyšuje hmota hlavního středního křídla, opatřená plochou střechou a střešní nástavbou a koncipovaná jako výrazná nárožní dominanta při pohledu od Senovážného náměstí. Střední křídlo je zformováno do tvaru připomínajícího otevřenou knihu orientovanou hřbetem směrem do Žižkovy ulice.

Od hlavního vchodu se monumentálním

Půdorys přízemí

Autor / Zdroj: Kubík Otto / SOKA Č. Budějovice, Fond Pozemní stavby Č. Budějovice

Pohled od západu

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora.

Situace

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

vnitřním vyrovnávacím schodištěm přichází do vstupní haly ve zvýšeném přízemí. Ta je napojena na hlavní schodiště, výtahy a v hlavní vstupní ose propojovacím krčkem na velký víceúčelový sál vybudovaný ve dvorní části. Ve středním křídle jsou umístěny kanceláře vedení podniku a jednací místnosti. Ze vstupní a schodišťové haly se do stran rozbíhají střední chodby postranních křídel budovy, z nichž je přístupno velké množství kanceláří dvou velikostních typů určených pro personál podniku. Uprostřed delšího západního křídla je vedlejší schodiště budovy. Obdobně jsou uspořádány půdorysy 1. až 4. patra budovy. Ve 4. patře končí boční křídla budovy, z 5. patra je přístupné podkroví západního křídla s vestavbou kanceláří pouze směrem do dvora a v posledním 6. patře jsou ve vyšším středním křídle umístěny dvě velké kanceláře s příslušenstvím a s možností přístupu na střešní terasu orientovanou směrem do Žižkovy ulice.

Nosná konstrukce je kombinovaná - střední křídlo budovy je ze železobetonového monolitického skeletu, boční křídla mají obvodové zdi zděné z cihel, uvnitř půdorysu je využito monolitického skeletu. Stropy jsou zde pak montované ze železobetonových prefabrikovaných nosníků, mezi které jsou ukládány betonové tvarovky. Schodišťová ramena a podesty jsou z monolitického železobetonu, stupně mají žulový a mramorový obklad. Povrchy podlah na chodbách jsou z keramických dlaždic, v kancelářích je použito PVC. Krovy jsou dřevěné vaznicové.

Zhodnocení

Stavba vyprojektovaná v roce 1956 je jednou z prvních jihočeských realizací již zcela oproštěných od zdobných historizujících prvků. Budova je významnou nárožní dominantou pohledově ukončující Žižkovu ulici v části od Senovážného náměstí, vhodně doplňuje okolní zástavbu a dává místu řád. Výrazně převyšené střední křídlo budovy, symbolistně zformované do tvaru připomínajícího otevřenou knihu, významně podporuje znakovost budovy. Architektonicky hodnotnými prvky interiéru jsou zejména vstupní schodišťová hala a hlavní a vedlejší schodiště. Původní podoba stavby je v exteriéru i interiéru dobře dochována.

Prameny

SOka ČB, Fond Pozemní stavby Č.
Budějovice / PS Projekt, kart. 114;
40let..., s. 13-14;
Hlas stavby, 1957, roč. 1, č. 3, s. 1;
Hlas stavby, 1957, roč. 1, č. 8, s. 2;
Hlas stavby, 1958, roč. 2, č. 21, s. 1;

Interiér - chodba / vedlejší schodiště

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora.

Hlavní vchod do budovy školy

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Index kulturně-historický

Význam v díle architekta	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Příkladnost stavby	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost pláště	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost materiálů	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost techn. vybavení	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Přijetí dobovými experty	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Přijetí dobovou veřejností	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Akceptace součas. experty	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Akceptace souč. veřejností	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Akceptace uživateli	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Index originality

Stavba sama o sobě	
Prostorové uspořádání	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Plášť	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Sociální interakce	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Umělecká díla - relevance	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Stavba ve vztahu k okolí	
Pohledová dominanta	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Účinek doplnění okolí	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Reprezentace	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Fluidum stavby	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Hodnotová analýza

027 Soubor budov experimentální bytové výstavby

Lidická třída 135/5, 136/7, Č. Budějovice,
GPS: 48.968477, 14.475951,
Projekt: 1958-1959,
Realizace: 1959-1964.

Autor: Benda Jan,
Zhotovitel: Pozemní stavby Č. Budějovice,
Objednatel: KNV Č. Budějovice,
Současný vlastník: Město Č. Budějovice,
Památková ochrana: Bez pam. ochrany.

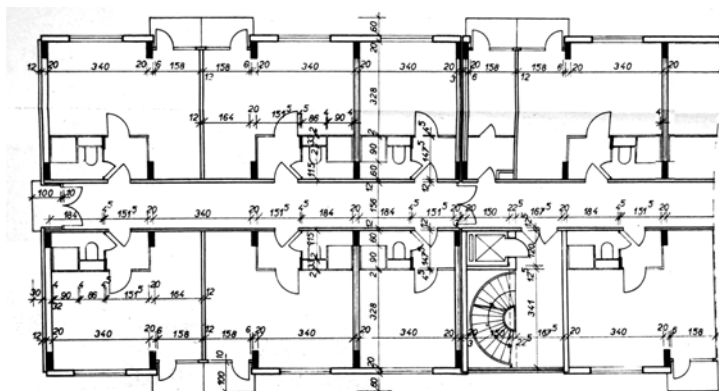
Vznik a vývoj

Počátkem roku 1959 byly České Budějovice vybrány Státním výborem pro výstavbu jako jedno ze šesti měst v republice (Praha, Brno, Bratislava, Č. Budějovice, Hradec Králové a Gottwaldov) k realizaci ověřovacího projektu experimentální bytové výstavby. Cílem projektu bylo vyhledat nejvhodnější řešení budoucích celorepublikově využívaných typů bytových domů a to z hlediska jejich konstrukce i dispozice. Na návrhu a realizaci objektů experimentální výstavby v krajském městě úzce spolupracovali dva českobudějovické podniky - Stavoprojekt jako zpracovatel projektové dokumentace pod vedením architekta Jana Bendy a Pozemní stavby jako generální dodavatel stavby. Zadání znělo na prověření dvou typů objektů: Ba/1 - dům s byty pro malé domácnosti (1-2 osoby), chodbový, 8-12 podlažní, s větším stupněm společného vybavení bytů (společné stravování, případně služby). Ac/1 - dům s byty pro střední domácnosti (2-5 osob), schodišťový, 5 a více podlaží. Nosné konstrukce měly být montované či monolitické, průčelí prefabrikované.

Popis

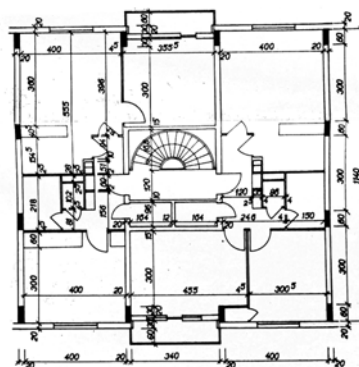
Architekt Benda navrhnul dva různé experimentální bytové domy jako součást malých, urbanisticky komponovaných skupin čtyř budov, tvořené ještě bytovým domem s konstrukcí z typového montovaného průvlakového skeletu a samoobslouhou potravin. Skupinu situoval jižně od centra města při křižovatce ulic Mánesova a Lidická. Původně uvažované místo realizace v prostoru nám. Jiřího z Poděbrad bylo pro své specifické nároky na zastavění zamítnuto. Vyšší z obou experimentálních bytových domů má devět pater nad nimiž je ve střední části střešní nástavba s dvěma terasami, Dům je chodbového typu s dvěma půlkruhovými jednoramennými schodišti a nabízí malometrážní byty dvou velikostí - pro 1 a 2 osoby. V prvním patře budovy byla umístěna kavárna zařízená v bruselském stylu.

Nižší z experimentálních domů je čtyř-

Experimentální bytový dům chodbový - Půdorys běž. patra

Autor / Zdroj: Benda Jan / SOA Třeboň, Fond Jč. KNV.

Experimentální bytový dům schodišťový - Půdorys běžného patra - jedna sekce

Autor / Zdroj: Benda Jan / SOA Třeboň, Fond Jč. KNV

Experimentální bytový dům schodišťový - celkový pohled

Autor / Zdroj: Dvořák J. 1964 / Encyklopedie Českých Budějovic. Č. Budějovice: 2006

patrový, tvořený šesti řadovými schodišťovými sekcemi taktéž s půlkruhovým jednoramenným schodištěm. Byty jsou tří velikostních kategorií pro 3, 4 nebo 5 osob. Kuchyň je součástí obytného pokoje.

Nosná konstrukce obou experimentálních domů je obdobná. Je tvořena originálním systémem bezprůvlakového montovaného skeletu. Vertikální část nosné konstrukce tvoří pilíř jednotného rozměru 20/60 cm. Zastropení je provedeno velkorozměrovým panelem uloženým pouze v rozích. Panel tvoří 6 cm tenká podhledová stropní deska, nad kterou se po osazení dobetonovala monolitická deska tl. 9 cm. Štítové a obvodové panely jsou z křemeliny.

Výstavba byla doplněna výtvarnými díly - dnes již zaniklou keramickou mozaikou Děti od Jana Cihly a Bohumila Dobiáše st. na boční fasádě prodejny potravin a dochovanou laminátovou plastikou letících labutí od Františka Mrázka u vodního bazénku na přilehlém, parkově upraveném prostranství.

Zhodnocení

Budovy vyprojektované v roce 1959 patří k prvním jihočeským stavbám v bruselském stylu, který se například na nejvyšší obytné budově projevil prvkem střešní nástavby po stranách zakončené přesahujícími šikmými deskami ploché střechy a prvkem předstupující kryté terasy kavárny v 1. patře uprostřed hlavního průčelí. Sjednocujícím výtvarným prvkem všech tří obytných domů je obvodový plášť s charakteristicky zešikmeným, svisle drážkovaným parapetním panelem oken. Z hlediska technologického a dispozičního byl v rámci realizace experimentálně vyvinut a odzkoušen nový typ konstrukce polo-montovaného bezprůvlakového skeletu a nový typ dispozice schodišťového domu a domu chodbového s rozšířeným společným vybavením. Stavba je dílo celostátního významu odrážející dobové tendence ve vývoji československé architektury jak z hlediska architektonického, technologického i dispozičního. Celkové původní stavební i architektonické řešení obytných budov je v exteriéru i interiéru dobře dochováno. Prostory kavárny jsou využívány pro kancelářské potřeby. Budova samoobsluhy byla přestavěna na bar.

Prameny

SOA Třeboň, Fond Jihočeský KNV, kart. 425; Eisner, Petráš, 1962, s. 159; Lauda, 1980, s. 41; Štorm, 1980, s. 51; Štorková, Erbanová, Zuzáková, 2011, Katalog, obj. 31; Nečas, Otakar a kol. 1960, s. 21-23;

Experimentální bytový dům schodišťový - celk. pohled 2017

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Interiér exp. bytového chodbového domu - schodiště

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Index kulturně-historický

Význam v díle architekta	■■■■■□□□
Příkladnost stavby	■■■■■□□□
Inovativnost konstrukce	■■■■■□□□
Inovativnost pláště	■■■■■□□□
Inovativnost materiálů	■■■■■□□□
Inovativnost techn. vybavení	■■■■■□□□
Přijetí dobovými experty	■■■■■□□□
Přijetí dobovou veřejností	■■■■■□□□
Akceptace součas. experty	■■■■■□□□
Akceptace souč. veřejností	■■■■■□□□
Akceptace uživateli	■■■■■□□□

Index originality

Stavba sama o sobě	
Prostorové uspořádání	■■■■■□□□
Konstrukce	■■■■■□□□
Plášť	■■■■■□□□
Sociální interakce	■■■■■□□□
Umělecká díla - relevance	■■■■■□□□
Stavba ve vztahu k okolí	
Pohledová dominanta	■■■■■□□□
Účinek doplnění okolí	■■■■■□□□
Reprezentace	■■■■■□□□
Fluidum stavby	■■■■■□□□

Hodnotová analýza

035 Obchodní středisko

Astra

náměstí T. Bati 423/4, Sezimovo Ústí II
GPS: 49.337768, 14.70106,
Projekt: 1963-1964,
Realizace: 1965-1969,
Autor: Hanzal Stanislav,
Zhotovitel: Pozemní stavby Č. Budějovice,
Objednatel: MNV Sezimovo Ústí,
Současný vlastník:
Památková ochrana: Bez pam. ochrany.

Vznik a vývoj

Stavba obchodního střediska Astra je součástí rozsáhlého souboru budov, kterými architekt Hanzal v průběhu 60. letech 20. století postupně doplnil jihovýchodní stranu náměstí Tomáše Bati v Sezimově Ústí. Nejdříve v roce 1963-1964 vypracoval celkový koncept všech budov. Výstavba následně probíhala ve dvou etapách. První etapa byla dokončena v roce 1968 a zahrnovala věžový obytný dům s přidruženými objekty občanské vybavenosti, které obsahovaly poštu, spořitelnu a služebnu veřejné bezpečnosti. S těmito objekty byla následně krytým chodníkem propojena stavba nákupního střediska Astra, budovaná jako navazující samostatná etapa výstavby dokončená v roce 1969. Obchodní středisko je projektováno jako hlavní prodejní prostor pro zásobování 8000 obyvatel celé městské části Sezimovo Ústí II.

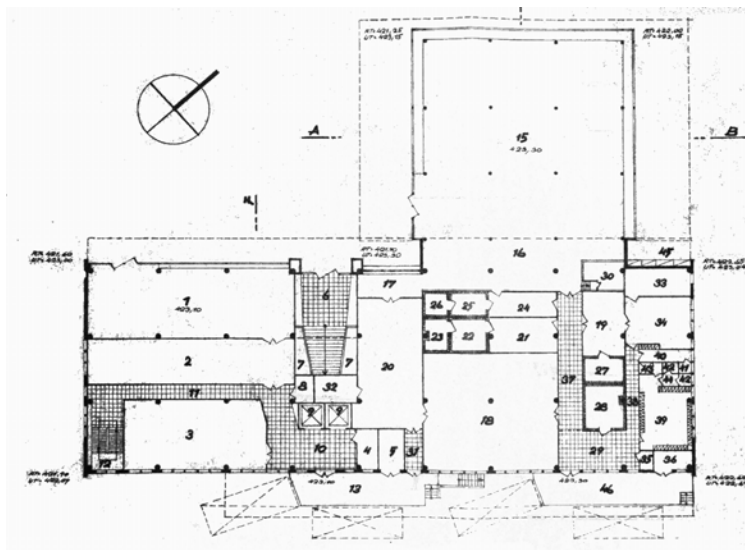
Popis

Stavba se skládá ze dvou provozně i objemově rozlišených částí. V místě uliční čáry náměstí stojí hlavní dvoupodlažní objekt samotného obchodního střediska, z něhož do prostoru náměstí vystupuje jednopodlažní, ze tří stran prosklený pavilon prodejny potravin.

Hlavní budova obsahuje zázemí prodejny potravin a další dva samostatné prodejní provozy - prodejnu drobného zboží v přízemí a prodejnu průmyslového zboží v prvním patře.

Konstrukce hlavní budovy

Střešku hlavní budovy tvoří typové ocelové příhradové vazníky na rozpon 12 a 6 m s typovým řešením zastřešení i podhledu. Strop nad přízemím je monolitický z desek podepíraných průvlaky, které jsou uloženy na železobetonových sloupech kruhového průřezu o průměru 50 cm. V přízemí je konstrukce trojtraktová s poli 6 x 6 m, v patře pak dvojtraktová s poli 6 x 9 a 6 x 6 m. Konstrukce je volena tak, aby bylo možno využít systém bednění vyvinutý již při výstavbě haly Jitex v Písku. Obvodový plášť je vyzděný z křemelino-

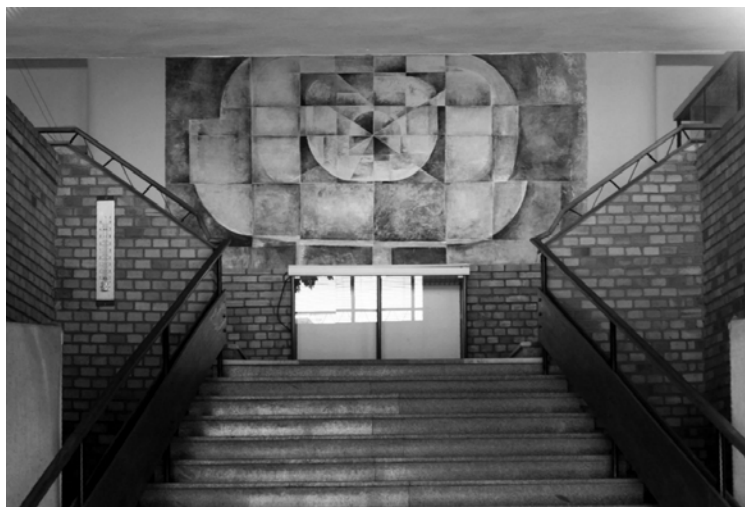
Půdorys vstupního podlaží

Autor / Zdroj: Hanzal Stanislav / SSÚ Sezimovo Ústí, Planá nad Lužnicí čp. 661

Celkový pohled od západu - 70. léta 20. století

Autor / Zdroj: - / 30 let Stavoprojektu: Katalog výstavy. Č. Budějovice: Stavoprojekt, 1979

Centrální schodiště obchodního střediska - 2017

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

vých tvárníc Isostone, vně opatřený břizolitovou omítkou, sokl je obložen kabřincem. Pavilon prodejny potravin je zastřešen atypickými ocelovými příhradovými vazníky s podhledem, osazenými na ocelových sloupech kruhového průřezu. Střecha je lehké konstrukce s lepenkovou krytinou. Podlahy ve všech prodejnách jsou z mozaikové dlažby. K jižnímu konci hlavní budovy je přistavěn malý pavilon - výkladní skříň průmyslového zboží. Samostatně stojící drobný objekt je s hlavní budovou spojen přetaženou železobetonovou střechou. Pavilon má ocelovou nosnou konstrukci s prosklenými výkladci po celém svém obvodu.

Zhodnocení

Stavba citlivě zhodnocuje a doplňuje urbanistický kontext ústředního náměstí nové části města. Navazuje na sousední budovy od S. Hanzala a společně vytvářejí významný rozsáhlý komplex budov jediného autora.

Stavba reprezentuje dobový stavební typ nákupního střediska, který jen málokdy dostal takto hodnotné architektonické ztvárnění reprezentující soudobé tendence československé a jihočeské architektury 60. let.

Technicko-historickou hodnotou je použitá jihočeská typová nosná konstrukce monolitického skeletu prvně využitého při stavbě halý Jitex v Písku.

Původní stavební, dispoziční i architektonické řešení stavby se dobře dochovalo s následujícími částečnými změnami: původní boční pavilonek s výkladci průmyslového zboží byl později přestavěn do podoby samostatné prodejny. Prosklené stěny pavilonu samoobsluhy potravin byly zevnitř dodatečně zatepleny izolačními deskami.

V interiéru hlavní budovy je nad mezipodestou hlavního schodiště dochováno původní umělecké dílo, barevná abstraktní malba.

Prameny

SSÚ Sezimovo Ústí čp. 423; Žáčková, 2006 Katalog, obj. 19; SOkA Tábor, Fond MěNV Sez.Ústí, Kronika Sezimova.Ústí: svazek 1966-67, rok 1966, s. 22 a svazek 1968-69, rok 1969, s. 143; 30 roků..., 1979; 35 let..., 1980;

Celkový pohled od jihozápadu - 2017

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Celkový pohled od severozápadu - 2017

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Index kulturně-historický

Význam v díle architekta	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Příkladnost stavby	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost pláště	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost materiálů	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost techn. vybavení	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Přijetí dobovými experty	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Přijetí dobovou veřejností	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Akceptace součas. experty	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Akceptace součas. veřejností	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Akceptace uživateli	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Index originality

Stavba sama o sobě	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Prostorové uspořádání	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Plášť	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Sociální interakce	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Umělecká díla - relevance	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Stavba ve vztahu k okolí	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Pohledová dominanta	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Účinek doplnění okolí	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Reprezentace	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Fluidum stavby	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Hodnotová analýza

040 Plavecký stadion

Sokolský ostrov 402/4, Č. Budějovice 1,

GPS: 48.974377, 14.469275,

Projekt: 1960-1965,

Realizace: 1965-1971,

Autor: Böhm Bohumil,

Zhotovitel: Pozemní stavby Č. Budějovice,

Objednatel: KNV Č. Budějovice,

Současný vlastník: Město Č. Budějovice,

Památková ochrana: Bez pam. ochrany.

Vznik a vývoj

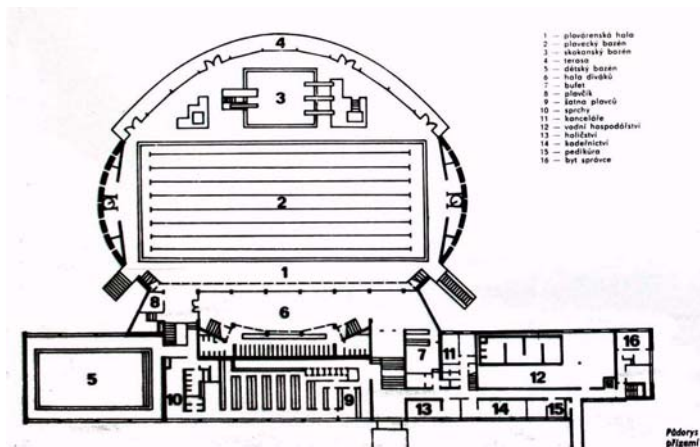
Stavba plaveckého stadionu je situována v exponované a jedinečné poloze na Střeleckém ostrově, nedaleko historického jádra města, ale přesto v přírodní scénérii soutoku řek Vltavy a Malše, Umístěním u samého břehu Sokolského ostrova, v jeho západní části, novostavba plaveckého stadionu jedinečným způsobem velmi zdařile dokonponovává urbanistický rozvrh zástavby Střeleckého ostrova založený již za 1. republiky třemi stavbami: Sokolským stadionem, navržený již v roce 1923 česko-budějovickým architektem Karlem Chocholou, letní plovárnou a sokolovnou od pražských architektů Stráského a Šléglů. Vstupním průčelím jednopatrového objektu šaten a umývárny, vymezuje plavecký stadion spolu s bezprostředně sousedící budovou sokolovny příjemný předprostor s trávnickovými plochami, jimž dominuje centrálně umístěná bílá plastika abstrahované ležící postavy v nadživotní velikosti. Západní strana plaveckého stadionu se otevírá celoprosklenou stěnou hlavní bazénové haly přes sluníčí terasu dále do přírodního prostředí ke břehu blízké Vltavy, na jejíž hladině se celá stavba působivě zrcadlí.

Popis

Ústřední částí stavby je bazénová hala, v níž je umístěn plavecký bazén 50x20m s osmi plaveckými dráhami a skokanský bazén 10 x 12 m se skokanskou věží a třemi jednometrovými skokanskými prkny. Při východní straně haly stojí železobetonová tribuna pro 850 diváků. Na straně hlavního vchodu k hale přiléhá dlouhé a nízké jednopatrové křídlo, v němž se nachází dětský bazén 20x10 m, vstupní prostory, bufet, šatny, umývárny a technické zázemí budovy.

Budova má vlastní vodní hospodářství. Výměňíková stanice parovodu a přípravná teplé vody byly umístěny v suterénu sokolovny a s objektem plovárny propojeny topným kanálem.

Architektonicky nejpůsobivější a technicky nejnáročnější částí stavby je zavěšená lanová konstrukce střechy bazénové haly o rozpětí 54x64 metrů.

Půdorys přízemí

Autor / Zdroj: Böhm Bohumil / Architektura ČSR, 1973, roč. 32, č. 9, s. 452-455.

Pohled od východu na průčelí s hlavním vchodem

Autor / Zdroj: - / SOkA Č. Budějovice, Fond Pozemní stavby Č. Budějovice

Plavecký bazén

Zastřešení ve tvaru hyperbolického paraboloudu je určujícím výtvarným prvkem interiéru bazénové haly

Autor / Zdroj: - / SOkA Č. Budějovice, Fond Pozemní stavby Č. Budějovice

Lanovou konstrukci ve tvaru hyperbolického paraboloidu tvoří síť vzájemně kolmých lan nosných a předpínacích o rozteči 100 cm. Lana jsou kotvena do obvodových železobetonových oblouků, které ve svislém směru přenášejí zatížení do sloupů umístěných po obvodu a do dvou prohnutých nosných železobetonových stěn umístěných v nižších protilehlých čelech oblouků. Střešní plášť tvoří vlnité plechy z eloxovaného hliníku, upevněné na nosných lanech, na plechy je uložena tepelná a následně vodotěsná izolace. Na nosná lana, potažená vrstvou z PVC a z interiéru viditelná, jsou zavěšeny lehké hliníkové čtvercové panely podhledu.

Zhodnocení

Celorepublikově významná stavba plaveckého stadionu je hodnotná z hlediska urbanistického, architektonického, konstrukčního, dispozičního i provozního.

Rozvržení celkové kompozice stavby do dvou navzájem se prostupujících hmot - prostorově a tvarově dominantní bazénové haly a nízkého ležatého kvádru jednopatrového vstupního křídla je kongeniální reakcí autora na urbanistické a přírodní hodnoty místa, na typologické požadavky provozu a je také úspěšným naplněním ambice autora navrhnout budovu s využitím nových a progresivních konstrukcí tehdejší doby. Vstupním křídlem budovy autor urbanisticky dokonponoval stávající okolní zástavbu ostrova a vymezil vstupní předprostor budovy a oválným tvarem a prosklením bazénové haly navázal na okolní přírodní prostředí a propojil jej s interiérem stavby. Architektonické řešení bazénové haly vychází z logiky konstrukce zastřešení ve tvaru hyperbolického paraboloidu. Tvar konstrukce zastřešení definuje vnitřní i vnější podobu budovy. Z hlediska konstrukčního řešení se jedná o největší realizaci zastřešení tohoto typu v České republice. Řešení bylo projektováno již v roce 1960, pouhých 8 let po celosvětově první realizaci konstrukce tohoto typu a rozsahu u víceúčelové haly v Raleigh v Severní Karolině, v USA, dokončené v roce 1952 dle návrhu architekta M. Nowického. Dispoziční a provozní řešení stavby, které je rozdělené na část pro koupající se a část pro diváky, vyniká promyšleností a přehledností svých jednotlivých funkčních částí provázaných do dobře fungujícího provozního celku.

Prameny

Architektura ČSR, 1961, roč. 19, č. 9, s. 545; Tamtéž, 1973, roč. 32, č. 9, s. 452-455; Žáčková, 2011, Kataog, obj. 11;

Interiér bazénové haly - pohled přes plavecký bazén směrem ke skokanským bazénům.

Prosklené průčelí propojuje interiér stavby s okolní přírodou.

Autor / Zdroj: - / SOKA Č. Budějovice, Fond Pozemní stavby Č. Budějovice

Pohled od západu - rok 2016

Stavba a okolní přírodní prostředí se navzájem doplňují a společně vytvářejí jedinečný celek.

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Index kulturně-historický

Význam v díle architekta	■■■■■■■■■■□
Příkladnost stavby	■■■■■■■■■■□□
Inovativnost konstrukce	■■■■■■■■■■□
Inovativnost pláště	■■■■■■■■■■□□
Inovativnost materiálů	■■■■■■■■■■□□
Inovativnost techn. vybavení	■■■■■■■■■■□□
Přijetí dobovými experty	■■■■■■■■■■□□
Přijetí dobovou veřejností	■■■■■■■■■■□□
Akceptace součas. experty	■■■■■■■■■■□□
Akceptace souč. veřejností	■■■■■■■■■■□□
Akceptace uživateli	■■■■■■■■■■□□

Index originality

Stavba sama o sobě	
Prostorové uspořádání	■■■■■■■■■■□□
Konstrukce	■■■■■■■■■■□□
Plášť	■■■■■■■■■■□□
Sociální interakce	■■■■■■■■■■□□
Umělecká díla - relevance	■■■■■■■■■■□□
Stavba ve vztahu k okolí	
Pohledová dominanta	■■■■■■■■■■□□
Účinek doplnění okolí	■■■■■■■■■■□□
Reprezentace	■■■■■■■■■■□□
Fluidum stavby	■■■■■■■■■■□□

Hodnotová analýza

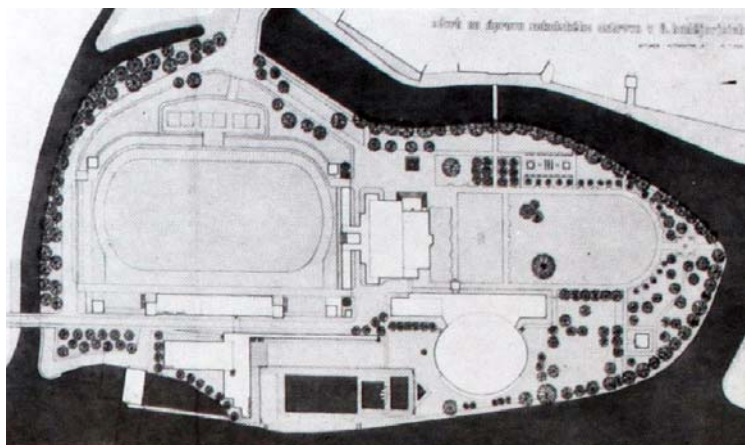

Po čtvrtstoletí bezproblémového provozu prošel plavecký stadion v letech 1995-1998 generální rekonstrukcí za 183 milionů korun. V rámci rekonstrukce byla vyměněna okna i zasklení prosklených stěn bazénové haly, vybudováno nové vstupní zádveří, nový krytý tobogán a na obou stranách bylo o nové přidružené provozy prodlouženo nízké jednopatrové křídlo stadionu. Zatímco k interiéru plaveckého stadionu byla rekonstrukce ohleduplná a v zásadních ohledech došlo k jeho obnově, v exteriéru došlo k některým úpravám zbytečně znehodnocujícím vzhled stavby. Původní přístřešek hlavního vstupu do budovy, výrazově uměřený a důstojný, nahradil nový objekt se vstupním zádveřím provedený v neodůvodněné oblých tvarech, bez hlubšího smyslu a vztahu ke stávající budově. Obdobně rušivě působí sousední konstrukce nově navrženého kolostavu. Zazděním spodní části prosklené stěny dětského bazénu přišly koupající se děti o příjemný výhled do okolního parku a pasanti procházející kolem parkem o vzhled do vnitřních prostor plovárny zvoucí k její návštěvě. Udobný efekt ztráty vzájemně obohacujícího optického kontaktu interiéru a exteriéru, který byl jedním ze záměrů autora stavby, způsobila výměna čirých skel prosklených stěn bazénové haly za tmavě tónovaná nová skla. Rušivě působí i krytý tobogán vybíhající z interiéru na vnější stranu jižního průčelí budovy. Naštěstí, značnou část těchto znehodnocujících prvků lze při následující rekonstrukci odstranit a nahradit řešeními odpovídajícími významu této stavby.

Ocenění v ČR, publikace v zahraničí
Dochování

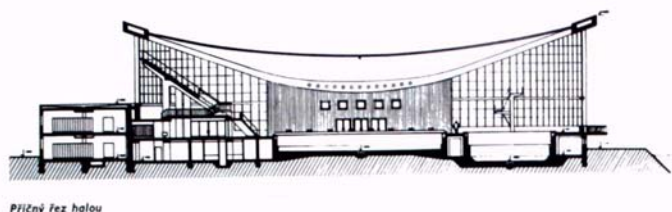
křídlo, situované kolmo ke stávající budově sokolovny vymezí plochu parkově upraveného vstupního předprostoru a polu se sousední budovou kolmo ke stávající budově sokolovny z obdo

Svou celkovou kompozicí, skládající se z prostorově a tvarově dominantní bazénové haly a z nízkého ležatého kvádru jednopatrového vstupního křídla je kongeniální reakcí na urbanistické a přírodní hodnoty místa, na kterém je budována a na typologické požadavky provozu. Je také úspěšným naplněním ambice autora navrhnout budovu s využitím nových a progresivních konstrukcí tehdejší doby.

Situace

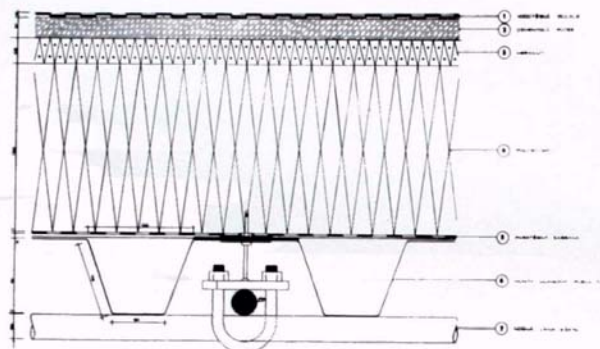
Autor / Zdroj: Böhm Bohumil / Architektura ČSR, 1973, roč. 32, č. 9, s. 452-455.

Příčný řez halou

Obrázek č. 8: Podélný řez

Autor / Zdroj: Böhm Bohumil / Architektura ČSR, 1973, roč. 32, č. 9, s. 452-455.

Detail skladby střešního pláště

Obrázek č. 9: Řez střešním pláštěm - detail

Autor / Zdroj: Böhm Bohumil / Architektura ČSR, 1973, roč. 32, č. 9, s. 452-455.

049 Obytná skupina Voříškův Dvůr

Pižeňská, České Budějovice,
GPS: 49.99161, 14.46308,
Projekt: 1969-72, Realizace: 1972-75,
Autor: Konopka Ladislav, Hloušek Alois,
Zhotovitel: Pozemní stavby Č. Budějovice,
Objednatel: MěNV Č. Budějovice,
Památková ochrana: Bez pam. ochrany.

Vznik a vývoj

Na severním okraji sídliště Pařížské komuny v Č. Budějovicích, asi 2 km severozápadně od centra města, v těsném sousedství historické zemědělské usedlosti Voříškův Dvůr, byla na přelomu 60. a 70. let na nevelkém území o rozloze cca 8,5 ha v kombinaci zděné a panelové technologie T06B realizována urbanisticky zajímavá skupina bytových a rodinných domů různých typů i s občanskou vybaveností.

Popis

Urbanistickou osou území je pěší trasa - promenáda od zastávky MHD na východním konci území probíhající v esovitěm zakřivení mezi domy středem území až k jeho západnímu konci. Trasu promenády ze severní strany vymezuje třikrát zalomený, více než 220 metrů dlouhý deskový obytný dům, na jižní straně se procházejícímu pasantovi postupně prezentuje pět v zeleni usazených nízkopodlažních bodových bytových domů. Trasa vede dále kolem 4 drobných, loubím propojených objektů prodejen a služeb k zemědělské usedlosti Voříškův Dvůr, kde vyúsťuje do klidné uličky s atriiovými a řadovými rodinnými domy. Stranou, v klidové poloze, přístupný loubím u obchodů, je umístěn drobný parčík, obklopený budovami školky, zdravotního střediska a domu s pečovatelskou službou.

Zhodnocení

Autorům se podařilo urbanistickým ztvárněním nízkopodlažní zástavby pestré typologické skladby vytvořit kvalitní obytné prostředí lidského měřítka. Různorodé, ze sociologického hlediska vhodné hierarchicky strukturované obytné prostory nabízejí pestrá škála příležitostí pro vzájemnou sociální komunikaci obyvatel. Tvůrčím využitím typizovaného konstrukčního systému a jeho kombinací s atypicky řešenými částmi autoři vytvořili architektonicky hodnotné objekty půdorysně i objemově pestré skladby. Obytná skupina je z hlediska urbanistického i architektonického hodnotným dodnes dochovaným dílem nadregionálního významu.

Prameny SOkA ČB, Sbirka map a plánů, č.76-80 Voříškův Dvůr;

Urbanistický návrh - situace

1 - Deskový obytný dům, 2- Bodové obytné domy, 3 - Atriové rodinné domy, 4 - Řadové rodinné domy, 5 - Objekty služeb, 6 - Mateřská škola, 7- Dům s pečovatelskou službou, 8 - Zdravotní středisko, 9 - Zemědělská usedlost Voříškův Dvůr
Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Vlevo deskový bytový dům. Vpravo bodové bytové domy. **Autor / Zdroj:** Srba J. / Archiv autora

Vlevo dům s pečovatelskou službou. Vpravo atriové rodinné domy. **Autor / Zdroj:** Srba J. / Archiv autora

Index kulturně-historický

Význam v díle architekta	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □
Příkladnost stavby	■ ■ ■ ■ □ □ □ □
Inovativnost konstrukce	■ ■ ■ ■ □ □ □ □
Inovativnost pláště	■ ■ ■ ■ □ □ □ □
Inovativnost materiálů	■ ■ ■ ■ □ □ □ □
Inovativnost techn. vybavení	■ ■ ■ ■ □ □ □ □
Přijetí dobovými experty	■ ■ ■ ■ □ □ □ □
Přijetí dobovou veřejností	■ ■ ■ ■ □ □ □ □
Akceptace součas. experty	■ ■ ■ ■ □ □ □ □
Akceptace souč. veřejností	■ ■ ■ ■ □ □ □ □
Akceptace uživateli	■ ■ ■ ■ □ □ □ □

Index originality

Stavba sama o sobě	
Prostorové uspořádání	■ ■ ■ ■ □ □ □ □
Konstrukce	■ ■ ■ ■ □ □ □ □
Plášť	■ ■ ■ ■ □ □ □ □
Sociální interakce	■ ■ ■ ■ □ □ □ □
Umělecká díla - relevance	■ ■ ■ ■ □ □ □ □
Stavba ve vztahu k okolí	
Pohledová dominanta	■ ■ ■ ■ □ □ □ □
Účinek doplnění okolí	■ ■ ■ ■ □ □ □ □
Reprezentace	■ ■ ■ ■ □ □ □ □
Fluidum stavby	■ ■ ■ ■ □ □ □ □

Hodnotová analýza

054 Atriové rodinné domy

V oblouku, České Budějovice
GPS: 48.990806, 14.461976,
Projekt: 1972-1973,
Realizace: 1973-1975,
Autor: Konopka Ladislav, Hloušek Alois,
spolupráce Dvořák Antonín,
Zhotovitel: výstavba svépomocí,
Objednatel:
Současný vlastník: soukromí vlastníci,
Památková ochrana: Bez pam. ochrany.

Vznik a vývoj

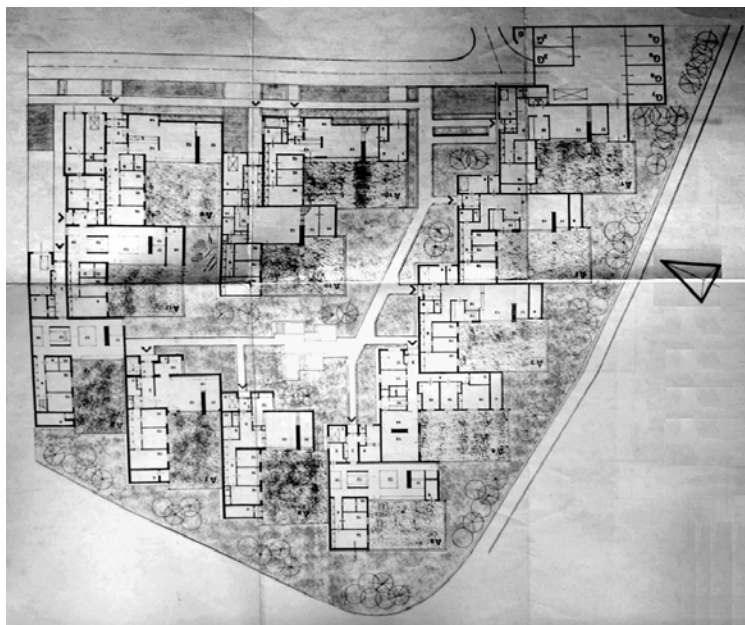
Skupina atriových rodinných domů je součástí obytné skupiny Voříškův dvůr projektované architektky Konopkou a Hlouškem v letech 1969-1972 a realizované 1972-1975, kterou tvoří urbanisticky zajímavě utvářená pestrá skladba bytových a rodinných domů různých typů. Atriové domy jsou umístěny na západním okraji obytné skupiny u řeky Vltavy. Od břehu řeky je dělí pouze úzká nábřežní pěší promenáda. Stavební povolení bylo vydáno v červenci roku 1973, výstavbu jednotlivých domů si zajišťovali jednotliví stavebníci svépomocí.

Popis

Skupinu tvoří dvanáct jednopodlažních atriových rodinných domů rozmístěných okolo společného vnitřního dvora, do kterého jsou orientovány vstupy většiny domů. Pouze krajní domy mají vstupy i vjezdy do garáží přístupné z ulice V oblouku. U vstupu do dvora z ulice jsou umístěny také garáže zbývajících domů, takže vnitřní dvůr zůstává klidným prostorem obyvatel domů nezatíženým žádnou dopravou.

Společně s urbanismem celé skupiny navrhli autoři také všechny jednotlivé domy. U menší části domů pak byla vnitřní dispozice dále přizpůsobena specifickým přáním konkrétních vlastníků domu. Půdorysy vnitřních domů jsou ve tvaru písmene L, domy na kraji skupiny mají půdorysy ve tvaru písmene T. Obytná část domů je členěna do dvou kolmých křídel vymezujících dvě strany atria, přičemž v jednom křídle je společenská část domu s obývacím pokojem a kuchyní a ve druhém křídle je klidová část domu s dětskými pokoji, ložnicí rodičů, koupelnou a toaletou. V místě proniku křídel je vstupní část domu spolu s hospodářským zázemím tvořeným prádelnou, komorou a skladem paliva. Z obývacího pokoje je přístupné obytné atrium, do kterého jsou také orientována okna obytných místností.

Domy jsou zděné, vnější stěny opatřeny bílou omítkou ze škrábaného břizolitu, část stěn je opatřena režnou obezdív-

Půdorys celé skupiny atriových domů

Autor / Zdroj: Konopka, Hloušek, Dvořák / Archiv manželů Dvořákových

Vstupní část jednoho z domů - 2016

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Obývací pokoj jednoho z domů - 2017

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

kou ze šamotových cihel a obkladem atiky z borových prken. Prosklené stěny a okna jsou dřevěné, natřené průhledným lakem.

Bezprostřední okolí domů je osázeno nízkou a středně vysokou zelení tvořenou keři a různými druhy listnatých i jehličnatých stromů. Trávníky společného vnitřního dvora jsou doplněny keři a jednotlivými stromy nízkého vzrůstu.

Zhodnocení

Skupina atriových rodinných domů je stavbou nadregionálního významu hodnotnou z urbanistického, architektonického i sociálního hlediska.

Osobitým urbanistickým uspořádáním domů vytvořili autoři prostor poloveřejného vnitřního dvora, tvořícího přechod z veřejného do soukromého prostředí, který je místem podporujícím sociální interakci mezi obyvateli domů.

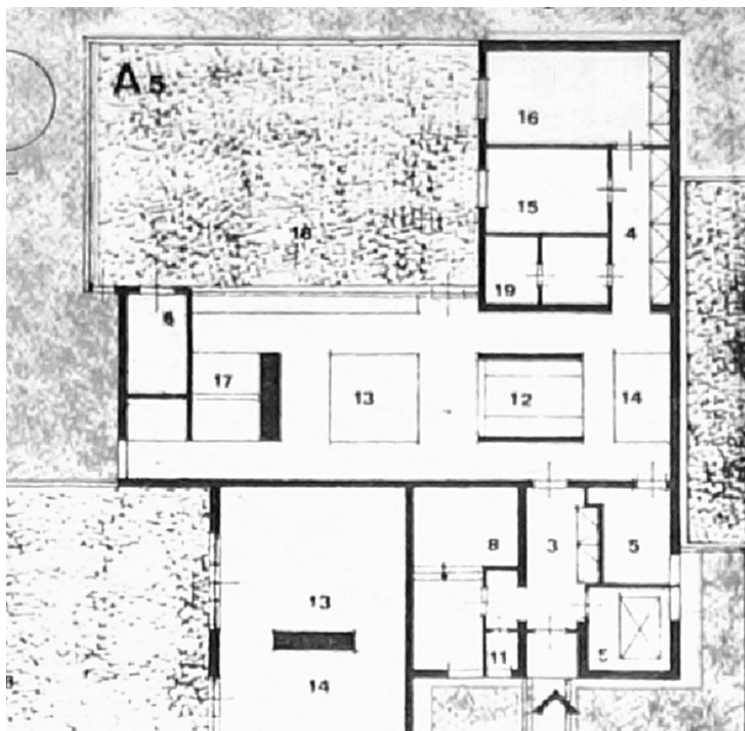
Vzájemným půdorysným uskupováním jednotlivých objemů domů je vytvářeno příjemné drobné měřítko zástavby. Charakteristickým střídáním plných omítnutých stěn s částmi obloženými režným zdívem a dřevěným obkladem autoři zástavbu ještě více oživují a zobytnují. Kompozičně oživující účinek přinášejí také hmotově odstupňované části domů, ve kterých jsou dvě obytné místnosti umístěny nad sebe, výškově posunutě o půl podlaží vůči ostatním místnostem v domě. Citlivým doplněním nízkými i středně vysokými stromy a keři se zeleň se zástavbou propojuje v jeden celek.

Kvalitním urbanistickým a architektonickým řešením skupiny domů se autorům podařilo citlivě zhodnotit urbanistický a přírodní kontext místa stavby a zároveň vytvořit kvalitní vnitřní i vnější obytné prostředí, dobře uzpůsobené pro klidné bydlení i sociální komunikaci obyvatel domů.

Původní stavební i architektonické řešení domů je dobře dochováno. Pouze krajní dům (čp. 2200) byl nástavbou po roce 2010 zvýšen o jedno podlaží.

Prameny

SOKA ČB, Fond map a plánů, Obytná skupina Voříškův dvůr; Soukromý archiv manželů Dvořákových, Č. Budějovice; Soukromý archiv manželů Smrčkových, Č. Budějovice;

Půdorys domu č. 5 Autor / Zdroj: Konopka, Hloušek, Dvořák / Archiv manželů Dvořákových

Situace

Autor / Zdroj: Google, Map data / Atriové domy. In: Google Street View [online]. Czech Republic: Google, 2017. [cit. 25. 2. 2017]. Dostupné z: <https://www.google.cz/maps/@48.9919047,14.4626829,125a,35y,210.13h,45t/data=!3m1!1e3?hl=cs>

Index kulturně-historický

Význam v díle architekta	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Příkladnost stavby	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Inovativnost konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Inovativnost pláště	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Inovativnost materiálů	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Inovativnost techn. vybavení	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Přijetí dobovými experty	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Přijetí dobovou veřejností	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Akceptace součas. experty	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Akceptace součas. veřejností	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Akceptace uživateli	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □

Index originality

Stavba sama o sobě	
Prostorové uspořádání	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Plášť	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Sociální interakce	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Umělecká díla - relevance	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Stavba ve vztahu k okolí	
Pohledová dominanta	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Účinek doplnění okolí	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Reprezentace	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Fluidum stavby	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □

Hodnotová analýza

055 Muzeum dělnického revolučního hnutí jižních Čech

Dnešní název: Vědecká knihovna
Lidická třída 1700/1, České Budějovice 7,
GPS: 48.970451, 14.475557,
Projekt: 1971-72, Realizace: 1972-1975,
Autor: Malát Jan, Vít Jiří, Rezníček Jan,
Sádek Miloš,
Zhotovitel: Pozemní stavby Č. Budějovice,
Objednatel: KNV Č. Budějovice,
Současný vlastník: Město Č. Budějovice,
Památková ochrana: Bez pam. ochrany.

Vznik a vývoj

Na území vymezeném řekou Malší a ulicemi Mánesovou a Lidickou, jižně od historického jádra města a v jeho těsné blízkosti, kde byla budova muzea vystavěna, stála až do 60. let 20. století řídká historická zástavba nízkých předměstských, převážně obytných domů. Domy byly koncem 60. let zbořeny, aby vznikl prostor pro výstavbu nového hotelu, který měl pomoci vyřešit dlouhodobý akutní nedostatek kvalitních ubytovacích kapacit ve městě. Na získání nejhodnějšího návrhu hotelu byla v průběhu 60. let dvakrát uspořádána architektonická soutěž a vybrané řešení se na jaře roku 1968 již připravovalo k realizaci. V období krátce po politické krizi roku 1968 však krajské politické vedení od záměru výstavby hotelu narychlo ustoupilo a počátkem roku 1971 rozhodla Rada Jihočeského KNV vybudovat v tomto území Muzeum a památník dělnického revolučního hnutí a zároveň budovu Krajského výboru KSČ. Na řešení objektů byla vypsána celorepubliková architektonická soutěž. Mezi 16 účastníky získal nejvyšší ocenění návrh kolektivu autorů ze střediska 04 SÚRPMO v Praze. Z vítězného návrhu byly vybrány k bezodkladné realizaci objekty muzea a sousedního památníku (budova KV KSČ byla realizována až v roce 1979, v pozměněné podobě, podle projektu architekta Otto Kubíka). Následovalo rychlé zpracování podrobné studie a prováděcího projektu takže stavba muzea a památníku byla zahájena již na jaře 1972. Dokončena byla v květnu 1975.

Popis

Prostorový koncept budovy vychází ze skulpturálně pojaté skladby stejně velkých kvádrů, uspořádaných okolo centrálního prostoru a navzájem vůči sobě půdorysně natáčených a posouvaných tak, že po obvodu budovy dochází k charakteristickému střídání plných a celoprosklených ploch. Hlavním prostorem budovy jsou centrální haly v jednotlivých podlažích, propojené v jeden celek trojramenným

Půdorysy budovy: vlevo přízemí, vpravo první patro
Autor / Zdroj: Malát Jan a kol. / Vít, Malát, 1976.

Hlavní průčelí se vchodem do budovy
Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Západní průčelí budovy
Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

schodištěm. Kolem každé haly byly vyprojektovány jednotlivé výstavní sály navzájem propojené menšími výstavními prostory. V prvním a druhém patře je celkem 16 výstavních sálů. V suterénu je strojovna vzduchotechniky, trafostanice a sklady. V přízemí byl realizován přednáškový sál, studovna s knihovnou, klub a místnosti ředitele. Nosná konstrukce budovy je tradiční, zděná z cihel, stropy z panelů Spirol, schodiště monolitická železobetonová. Počátkem 90. let 20. století byl provoz muzea zrušen a od té doby objekt využívá českobudějovická vědecká knihovna. Jejím potřebám se objekt přizpůsobil bez větších stavebních změn.

Interiér centrální haly ve druhém patře
Autor / Zdroj: Binko J. / Vít, Malát, 1976

Zhodnocení

Budovu lze považovat za stavbu nadregionálního významu, která je hodnotnou ukázkou československé architektury počátku 70. let 20. století s ojedinělým, osobitým a stylově nadčasovým architektonickým a prostorovým řešením. Hodnotný je způsob propojení interiéru a exteriéru stavby nabízející ze vnitřku objektu zajímavé průhledy na nedaleké historické centrum města i do okolní zeleně a večer vhléd z exteriéru na osvětlený interiéru budovy. Stavba vyniká hodnotným materiálovým řešením a kvalitou řemeslného provedení detailů. Původní stavební a architektonické řešení stavby i její výtvarná díla jsou z velké části velmi dobře dochována. Dochoval se kompletní původní obvodový plášť, na němž byly použity trvanlivé materiály - plně plochy jsou z keramických kameninových, doplněné obkladem z drobné mozaiky, prosklené stěny z hliníkových profilů se sklem tónovaným do zlatavého barevného odstínu. Také vnitřní dispozice je původní s drobným přizpůsobením současnému provozu - původní kuřárna je změněna na výpůjční pult, původní klub na výpůjční zónu. V interiéru jsou dochovány všechny povrchy podlah i stěn (nové jsou pouze podhledy) a velká část původního mobiliáře. Původní jsou i výplně otvorů. Jako součást stavby se dochovalo několik uměleckých děl, umístěných především v centrálních halách jednotlivých podlažích - v přízemí velká mozaika V. Boukala, v 1. a 2. patře dva monumentální reliéfy V. Markupa a B. Dobiáše a v hale 2. patra skleněná figurální plastika J. Soukupa.

Interiér ústřední haly ve druhém patře: vlevo keramický reliéf Bohumila Dobiáše, vpravo skleněná plastika Josefa Soukupa
Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Index kulturně-historický

Význam v díle architekta	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Příkladnost stavby	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost pláště	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost materiálů	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost techn. vybavení	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Přijetí dobovými experty	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Přijetí dobovou veřejností	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Akceptace součas. experty	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Akceptace souč. veřejností	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Akceptace uživateli	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Index originality

Stavba sama o sobě	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Prostorové uspořádání	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Plášť	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Sociální interakce	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Umělecká díla - relevance	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Stavba ve vztahu k okolí	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Pohledová dominanta	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Účinek doplnění okolí	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Reprezentace	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Fluidum stavby	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Hodnotová analýza

Prameny

Vít, Malát, 1976; Erbanová, 2007, Katalog, obj. 32; Schinko, 2009; Jč. stavbař 1972, roč. 20, č. 32, s. 1; Jč. stavbař 1973, roč. 21, č. 12, s. 3; Čsl. architekt 1975, roč. 21, č. 21-22, s. 3;

057 Sanatorium Aurora

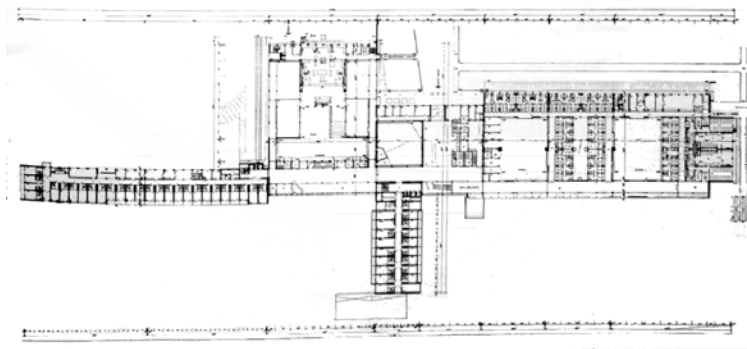
Lázeňská ulice 1001, Třeboň,
GPS: 49.00240, 14.750820,
Projekt: 1962-67, Realizace: 1967-75,
Autor: Boháč, V.; Karous, M.; Čehovská,
V.; Kafka, K.; Krtil, L.,
Zhotovitel: Pozemní stavby Č. Budějovice,
Objednatel: Čsl. státní lázně Třeboň,
Současný vlastník: Město Třeboň,
Památková ochrana: Bez pam. ochrany.

Vznik a vývoj

Třeboňské sanatorium slouží k léčení pohybového ústrojí například při revmatických chorobách, poúrazových stavech a podobně. K léčení je využívána místní sírnato-železitá rašelina, jejíž využití pro lázeňské účely má v Třeboni již více než stoletou tradici. Od roku 1948 hledalo ministerstvo zdravotnictví vhodné možnosti pro rozšíření nedostačujících celorepublikových kapacit lázeňských ústavů pro léčení revmatických nemocí a poúrazových stavů. V různých lokalitách probíhaly průzkumné práce. V roce 1956 rozhodla vědecká rada ministerstva o rozšíření dosavadních kapacit vybudováním nového sanatoria v Třeboni. S přípravou stavby bylo započato v roce 1960 vypsáním celorepublikové architektonické soutěže. Ze 23 návrhů bylo šest vybráno do užšího kola soutěže v roce 1961, kde byl pro realizaci vybrán nejvýše oceněný návrh architektů Boháče, Čehovské, Kafky a Krtila. Generálním projektantem stavby se stal nejdříve Stavoprojekt Č. Budějovice, který následně tuto funkci předal Zdravoprojektu Praha, kde byl výsledný projekt vypracován v ateliéru V. Obrtela, vedoucím projektantem V. Karousem. Projekt byl dokončen a výstavba zahájena v roce 1967 s harmonogramem dokončení do konce roku 1972. Výstavba se však průběžně zpožďovala, sanatorium tak bylo předáno do provozu až v říjnu 1975. Slavnostní otevření proběhlo 7. 11. 1975. Výstavba tělocvičny a bazénu následně trvala až do roku 1983.

Popis

Stavba sanatoria je situována na jihovýchodním okraji města Třeboň. Lázeňským parkem je propojena se sousedním městským sportovním a rekreačním areálem. Sanatorium s 333 lůžky bylo v době otevření největším lázeňským komplexem uvedeným do provozu po roce 1945 v českých zemích. Lázeňský areál je rozdělen na celky léčebný a hospodářský. Léčebný celek, provozně uspořádán jako monoblok, hmotově sestává ze dvou křídel ubytovacích, části stravovací, společenské, křídla balneoterapeutického se třemi atrií, a bazénu a tělocvičny. Hos-

Půdorys vstupního podlaží

Autor / Zdroj: Boháč, Čehovská, Kafka, Krtil / Architektura ČSR 1962, č. 3, s. 141-147..

Model návrhu stavby - pohled od severovýchodu

Autor / Zdroj: - / Psíková, Jiřina. Pohled do historie Lázní Aurora. Třeboň: Lázeňská pohoda, 2015, č. 9, s. 14-15:

Lůžková část, pohled od severovýchodu - 70. léta 20. století

Autor / Zdroj: - / SOKA Č. Budějovice, Fond Pozemní stavby Č. Budějovice

podářský celek, situovaný severně od lázeňského, obsahuje ředitelství lázní, ubytovací kapacity pro zaměstnance, prádelnu, garáže, skleníky, kotelnu a ústřední přípravnu léčebné slatiny. Ubytovací část disponuje jedno- a dvou- lůžkovými pokoji se sociálním vybavením a lodžemi. K dispozici je několik apartmá. Ve stravovací části jsou čtyři jídelny. Pro kulturní a společenské využití jsou k dispozici velký sál, restaurace, kavárna, denní bar. Pacientům slouží kadeřnictví, pedikúra a několik menších obchodů. Léčebné křídlo má veškeré vybavení pro lázeňské procedury - lékařské vyšetřovny, prostory pro rašelinové zábaly, koupele, masáže, vodoléčbu s rehabilitačními bazény a odpočívárnami. Architektonicky je lázeňská část řešena jako soubor navzájem propojených objektů. Mezi ubytovacím objektem na západním konci souboru a bazénem na konci východním je situováno nízké propojující křídlo společenské a léčebné s atrií a s kolonádou. Kolmo na nízké křídlo, směrem k jezeru pak navazuje vysoké ubytovací křídlo. Ústředním prostorem interiéru nízkého propojujícího křídla a zároveň celého lázeňského areálu je vnitřní, 120 m dlouhá kolonáda s výhledy do atrií a do lázeňského parku směrem k rybníku. V letech 2005-2006 proběhla rekonstrukce a přístavba bazénu. V letech 2011-2012 následovala rekonstrukce ubytovacích křídel, jejich zateplení, výměna oken a přístavba evakuačního schodiště a výtahu.

Zhodnocení

Sanatorium Aurora je stavbou celorepublikového významu, jejíž jednotlivé části společně vytvářejí hodnotný urbanistický, architektonický a výtvarný celek a dokumentující vývoj československé architektury v 60. letech 20. století. Z hlediska urbanismu vyniká stavba hodnotnou rozvolněnou urbanistickou kompozicí areálu a kompozicí okolního lázeňského parku, navrženého současně se stavbou, jehož prostřednictvím jsou optimálně vyřešeny vazby k okolnímu přírodnímu okolí i k městu. Autory navržené členění stavby na jednotlivé funkční části a jejich následné skloubení do dobře fungujícího provozního celku bylo tak zdařilé, že vyhovuje dodnes bez potřeby jakýchkoli větších změn. Stylově je stavba pozoruhodnou směsí novofunkcionalistické architektury s prvky bruselského stylu (např. přístřešek nad vstupem z lázeňského parku). Architektonicky ojedinělým a hodnotným prvkem je dlouhá vnitřní kolonáda nabízející atraktivní a osvěžující výhled plně prosklenou jižní stěnou do lázeňského parku a k rybníku Svět.

Vstup z lázeňského parku - 2017
Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Schodiště u vstupní haly - 2017
Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Index kulturně-historický

Význam v díle architekta	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Příkladnost stavby	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost pláště	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost materiálů	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost techn. vybavení	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Přijetí dobovými experty	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Přijetí dobovou veřejností	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Akceptace součas. experty	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Akceptace souč. veřejností	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Akceptace uživateli	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Index originality

Stavba sama o sobě	
Prostorové uspořádání	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Plášť	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Sociální interakce	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Umělecká díla - relevance	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Stavba ve vztahu k okolí	
Pohledová dominanta	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Účinek doplnění okolí	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Reprezentace	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Fluidum stavby	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Hodnotová analýza

Prameny

SSÚ Třeboň, čp. 1001; SOkA ČB, Fond Pozemní stavby Č. Budějovice; Čermák, 1962; Karous, 1976; JČ stavbař 1973, roč. 21, č. 32, s. 2; JČ stavbař 1975, roč. 23, č. 4, s. 2; Lauda, 1980, s. 41; Zuzáková, Štorková, Erbanová, 2011, Katalog, část Třeboň, obj. 5; Psíková, 2015a, 2015b, 2015c; Čepek, 2016;

066 Poliklinika Jih

Matice školské 1786/17, Č. Budějovice 7,
GPS: 48.966428, 14.476053,
Projekt: 1967-71, Realizace: 1971-78,
Autor: Vít Stanislav,
Zhotovitel: Pozemní stavby Č. Budějovice,
Objednatel: OÚNZ Č. Budějovice,
Současný vlastník:
Památková ochrana: Bez pam. ochrany.

Vznik a vývoj

Záměr vybudovat budovu nové polikliniky při Lidické třídě byl již součástí urbanistického návrhu přestavby tohoto území zpracovávaného v 60. letech 20. století. Úvodní projekt byl dokončen již v roce 1967. Samotná stavba však byla zahájena až v roce 1971 a probíhala do roku 1978.

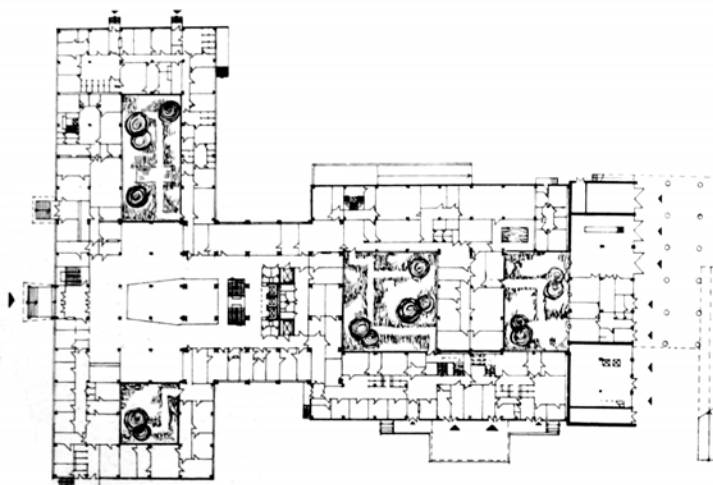
Popis

Budova je situována na území mezi levým břehem řeky Malše a Lidickou třídou se vstupem z ulice Matice školské. Nad jednopodlažní, plošně rozložitou podstavou s celkem třemi atrií, se zvedá výšková část budovy s hlavními lékařskými pracovišti.

V podzemním podlaží budovy jsou umístěny zejména hospodářské a pomocné provozy jako jsou dílny, sklady, technické zázemí a centrální šatny zaměstnanců. Budova byla také vybavena samostatnými garážemi a samostatným objektem energocentra. Podél ulice Matice školské se rozkládá vstupní dvouatriový pavilon, v kolmém severojižním směru na něj navazuje pavilon se třetím atriem. Ve dvouatriovém pavilonu byla navržena Lékárna, pohotovostní služba, oddělení pro dorost a tělovýchovu a oddělení TBC. Pavilon se třetím atriem pak byl vybaven pro oddělení rehabilitace, dětské oddělení se samostatným vstupem z boční ulice a společenská zařízení pro zaměstnance (jídlna, přednáškový sál, klubovna) a byl zde také navržen byt správce se samostatným vstupem.

Výšková část budovy o půdorysném rozměru 30x30m má 10 podlaží hlavních lékařských pracovišť, nad nimiž je ustupující jedenácté podlaží se strojovny a výtahy a vzduchotechniky. Lékařská pracoviště jsou umístěna po obvodu budovy. Kolem nich obíhá přístupová chodba, uprostřed dispozice je komunikační jádro budovy se schodišti, třemi osobními a dvěma lůžkovými výtahy a se sociálním zařízením.

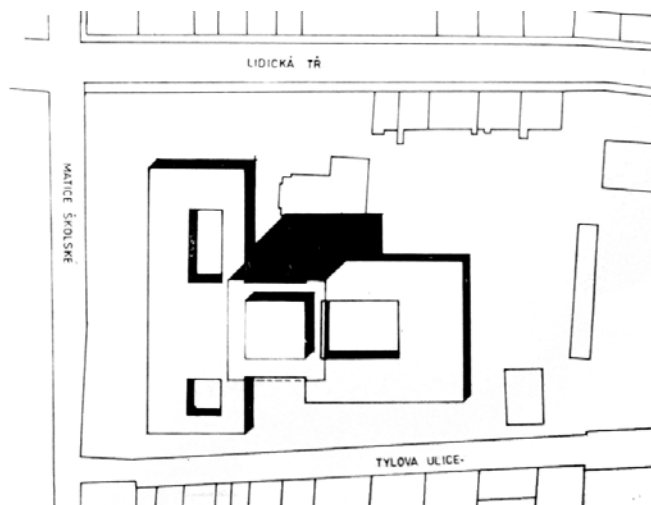
Pracoviště obvodních a interních lékařů, která mají největší frekvenci návštěv, jsou umístěna ve druhém a třetím podlaží, v dalších podlažích pak následují pracoviště následujících oddělení - gynekologické, prenatální, ústřední laboratoř, centrální rentgen, chirurgické,

Půdorys přízemí Autor / Zdroj: Vítu Stanislav / Pohan, 1979.

Pohled od západu 1976 Autor / Zdroj: Vítu Stan. / Pohan, 1979.

Situace Autor / Zdroj: Vítu Stanislav / Pohan, 1979.

ušní, nosní, krční, kožní oční, psychiatrické, psychologické a neurologické. Předposlední dvě podlaží jsou určena pro oddělení stomatologická, poslední desáté podlaží pro správu a vedení polikliniky a knihovnu s čítárnou.

Nosnou konstrukci objektu tvoří montovaný železobetonový skelet. Na průčelích je použit zavěšený lehký obvodový plášť. Markýza před hlavním vstupem do budovy má konstrukci z ocelových rámu tvořených svařovanými válcovanými nosníky. Boční vstupy na východní straně budovy jsou pak chráněny přístřeškem se železobetonovou střešní deskou na ocelových sloupech kruhového průřezu. Přejchod z budovy do parteru ulice je zprostředkován nízkými zidkami vyzděnými z hrubě opracovaných kvádrů žulového lomového kamene a bazénky s nízkou zelení obloženými keramickými pásky. Průčelí přízemních pavilonů jsou pojednána střídajícími se plochami pláště z boletických panelů zelenomodré barvy a plných ploch obložených keramickými pásky hnědé barvy. Svislé členění boletických panelů i obkladů uzavírá vodorovný pás atiky se šedou břizolitovou omítkou. U výškové části stavby jsou průčelí traktována obíhajícími bílými parapetními a prosklenými okenními pásy zavěšeného pláště v kontrastu s hnědým obkladem svislých meziokenních pásů v místech probíhajících sloupů nosné konstrukce.

Ústředním prostorem budovy je vstupní hala v přízemí objektu. Původně prostorná hala s odpočinkovými prostory po stranách byla v 90. letech ve střední části i po stranách zmenšena vestavbou s pronajímatelnými obchody. Provoz polikliniky byl privatizován, takže dnes jsou zde umístěna soukromá lékařská pracoviště a další související provozy. Jako součást stavby bylo realizováno několik uměleckých děl od Jana Hally, Radomíra Postla a Jaroslava Kříšťana.

Zhodnocení

Budova je výraznou pohledovou dominantou uplatňující se zejména od křižovatky ulic Lidické a Matice Školské, významně se uplatňuje také v panoramatu jižní části města. Architektonické řešení vychází z logiky konstrukce. Kompozice založená na dominantním účinku výškové části nad nízkou podnoží je progresivním řešením v Československé architektuře 60. let. Budova regionálního významu je dobře dochována v původní podobě.

Prameny

SOKA ČB, Fond Pozemní stavby ČB; Pohan, 1979, s. 129-130; Lauda, 1980, s. 41;

Pohled od jihozápadu 2016 Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Vnitřní chodba a schodišťový prostor 2016

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Index kulturně-historický

Význam v díle autora	■■■■■■■■■■
Příkladnost stavby	■■■■■■■■■■
Inovativnost konstrukce	■■■■■■■■■■
Inovativnost pláště	■■■■■■■■■■
Inovativnost materiálů	■■■■■■■■■■
Inovativnost techn. vybavení	■■■■■■■■■■
Přijetí dobovými experty	■■■■■■■■■■
Přijetí dobovou veřejností	■■■■■■■■■■
Akceptace soudob. experty	■■■■■■■■■■
Akceptace soud. veřejností	■■■■■■■■■■
Akceptace uživateli	■■■■■■■■■■

Index originality

Stavba sama o sobě	■■■■■■■■■■
Prostorové uspořádání	■■■■■■■■■■
Konstrukce	■■■■■■■■■■
Plášť	■■■■■■■■■■
Sociální interakce	■■■■■■■■■■
Umělecká díla - relevance	■■■■■■■■■■
Stavba ve vztahu k okolí	■■■■■■■■■■
Pohledová dominanta	■■■■■■■■■■
Účinek doplnění okolí	■■■■■■■■■■
Reprezentace	■■■■■■■■■■
Fluidum stavby	■■■■■■■■■■

Hodnotová analýza

074 Klub pracujících

Dnešní název: Kulturní dům
třída Československé armády 560, Veselí nad Lužnicí,
GPS: 49.185531, 14.701358,
Projekt: 1973-1974,
Realizace: 1980,
Autor: Prager Karel, Albrecht Jiří,
Zhotovitel:
Objednatel: MěNV Veselí nad Lužnicí,
Současný vlastník: Město Veselí n. L.,
Památková ochrana: Bez pam. ochrany.

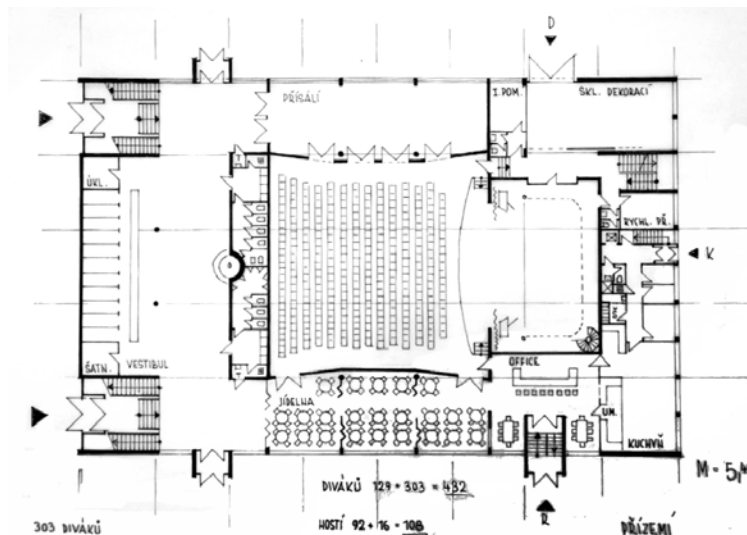
Vznik a vývoj

Počátkem 70. let 20. století se předseda MěNV ve Veselí Jan Lacina obrátil s žádostí o podporu investičního záměru výstavby nového kulturního domu na tehdejšího předsedu vlády, veselského rodáka, Lubomíra Štrougala, který záměr podpořil. V roce 1973 jsou vypracovány alternativní návrhy stavby architektem Malinou a ateliérem arch. Dvořáka v Projektovém ústavu ČSSD v Brně. V prosinci 1973 předkládá MěNV Veselí na JČ KNV ke schválení projektový úkol stavby. Následně je vypracování projektu stavby zadáno ateliéru architekta Pragera v Praze. Dle zpracovaného projektu je stavba realizována a dne 18. 9. 1980 úspěšně zkolaudována. Dne 4. 10. 1980 byl provoz v novém kulturním domě slavnostně zahájen.

Popis

Stavba je situována uprostřed parkové zeleně na pravém břehu řeky Lužnice nedaleko hlavního náměstí. Hlavní pěší přístupové komunikace jsou řešeny v návaznosti nejen na hlavní ulici, ale také na v době výstavby nově navržený urbanistický prostor na levém břehu Lužnice určený pro budoucí výstavbu nákupního střediska, s dvěma pěšími korzami po obou březích řeky. Areál kulturního domu je doplněn letní terasou pohledově orientovanou na řeku Lužnici. Za objektem je umístěno parkoviště, sloužící také k odlehčení parkovacích ploch ve středu města.

Objekt kulturního domu je řešen nad obdélným půdorysem s jedním podzemním a třemi nadzemními podlažími. Dispozičně je rozdělen na čtyři celky - kulturní zařízení, restaurace, klubovny a hospodářský provoz. Hlavní sál je umístěn uprostřed půdorysu, obklopen přidruženými prostory. Plochá průčelí s hustým rastrem oken s charakteristicky zkosenými rohy byla pokryta keramickým obkladem tmavé hnědé barvy a zakončena atikou z pohledového betonu s plastickým abstraktním vzorem. Vchody do budovy, symetricky rozmístěné na okrajích jednotlivých průčelí, jsou plasticky zdůrazněny.

Půdorys vstupního podlaží

Autor / Zdroj: Albrecht J., Prager K. / SSÚ Veselí nad Lužnicí čp. 560

Celkový pohled od severozápadu - okolo 1980

Autor / Zdroj: - / Archiv autora

Celkový pohled od severozápadu - rok 2016

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Zhodnocení

Hodnotné architektonické řešení stavby je zřejmě reakcí na dobové tendence vývoje evropské architektury. Jak dokládá ve svých vzpomínkách K. Merger, jeden z členů Pragerova ateliéru, na přelomu 60. a 70. let 20. století se v ateliéru sledovaly a diskutovaly soudobé zahraniční tendence v architektuře. Mezi studované vzory patřily např. práce britské avantgardní skupiny Archigram, která vytvářela experimentální návrhy modulárních či proměnlivých objektů. Jeden experimentální návrh Archigramu, zvaný *Zábavný palác*, obsahuje myšlenky, které se mohly stát inspirací pro základní výtvarný koncept kulturního domu ve Veselí - aktivity uživatelů *Zábavného paláce* bezprostředně ovlivňují jeho architekturu - hudební produkce, tance, herecká vystoupení, přednášky - tento program vyžaduje architekturu neformální, inspirativní k tvůrčím nápadům, flexibilní - pohyblivé stěny, podlahy, stropy, vysouvatelné části umožňující změny fyzického objemu prostoru. Obdobnými tendencemi zdají se být ve Veselí ovlivněny různě vysoké, jakoby se navzájem pohybuující hranoly tvořící zavěšené pohledy hlavního i malého sálu, variabilní podlaha s proměnlivou výškou pro hlediště tamtéž a představu pohyblivého objektu, přisunutého právě k průčelí pro potřeby pohodlného vstupu či výstupu návštěvníků evokují také betonové prvky rámu představených před boční průčelí v místech vstupů do objektu.

Původní keramický obklad průčelí nahradila omítka zateplovací vrstvy. Na západním průčelí přibyla prosklená hmota výtahové šachty. Část interiéru byla nově upravena. Větší část interiéru i s velkým a malým sálem je však dosud dochována včetně mobiliáře, povrchů podlah a stěn a osvětlovacích těles.

Prameny

SSÚ Veselí nad Lužnicí čp. 560; Merger, Jiří. Karel Prager a atelier Gama na konci 60. a na začátku 70. let minulého století. Manuskript. [online]. Sukm, 2016. [cit. 21. 5. 2017]. Dostupné z: www.sukm.cz/Orlovna/prager/arch_merger.doc; Štrougal, Lubomír. Paměti a úvahy. Manuskript, s. 372-373; Rabářová, M. Budova kulturního domu staví třicítku. Veselsko 2010, roč. 19, č. 10, s. 15-16; SOKA ČB, Fond MěNV Veselí n. L., Kronika města 1980 s. 362; The Fun Palace by Archigram [online], Privateunprivate, 2014 [cit. 25. 5. 2017]. Dostupné z: <https://privacyondisplay.wordpress.com/2014/06/08/the-fun-palace-by-archigram/>;

Jižní průčelí - rok 2016

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Východní průčelí (vlevo), Velký sál (nahoře), Malý sál (dole)

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora; - / Kulturní dům Veselí nad Lužnicí, www.kd-veseli.cz

Index kulturně-historický

Význam v díle architekta	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Příkladnost stavby	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost pláště	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost materiálů	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Inovativnost techn. vybavení	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Přijetí dobovými experty	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Přijetí dobovou veřejností	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Akceptace součas. experty	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Akceptace souč. veřejností	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Akceptace uživateli	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Index originality

Stavba sama o sobě	
Prostorové uspořádání	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Plášť	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Sociální interakce	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Umělecká díla - relevance	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Stavba ve vztahu k okolí	
Pohledová dominanta	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Účinek doplnění okolí	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Reprezentace	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
Fluidum stavby	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Hodnotová analýza

081 Budova Pošty 4

Pražská třída 2304/69, České Budějovice 3,
GPS: 48.984283, 14.470128,
Projekt: 1977, Realizace: 1977-1982,
Autor: Konopka Ladislav,
Zhotovitel: Pozemní stavby Č. Budějovice,
Objednatel: KIIO Č. Budějovice,
Současný vlastník:
Památková ochrana: Bez pam. ochrany.

Vznik a vývoj

Stavba poštovní budovy doplnila areál objektů vybudovaných v průběhu 70. letech 20. století jako centrum občanské vybavenosti sídliště Pařížské komuny (dnes Pražské sídliště) v Č. Budějovicích. Stavba realizovaná pod vedením stavbyvedoucího Jana Karvánka byla zahájena v říjnu roku 1977 a dokončena v roce 1982. Celkové náklady na realizaci stavby činily 8,8 milionu korun.

Architekt Konopka, autor stavby, o koncepci poštovní budovy říká: "Při tvorbě prostorů pošty určených pro přímý styk s veřejností jsem především usiloval o navození příjemného pocitu u člověka, který veřejně předává své soukromé sdělení, jež přesto zůstává zachováno".

Do dvou podlaží rozdělený prostor přepážkových pracovišť autor propojil vloženým jednoramenným schodištěm, které je zde pojednáno "jako prvek propustující a jednotící nejen svou provozní funkcí, ale i tektonickým pojetím."

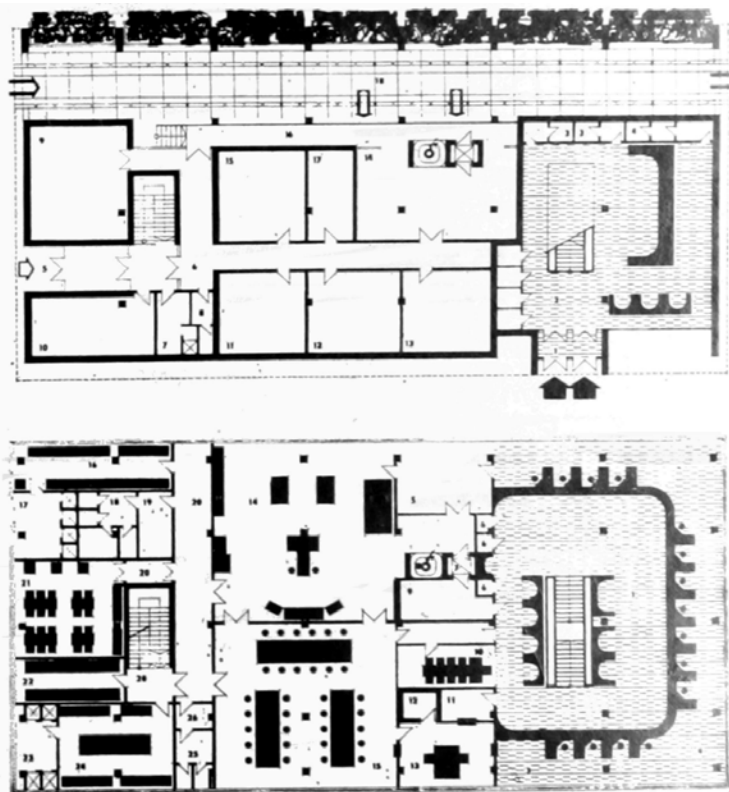
Popis

Budova má čtyři podlaží, ve kterých je rozmístěn kompletní rozsah provozů pošty jednoho městského okrsku, tedy jak balíkové provozy, tak i přepážková oddělení a také provozní kanceláře pošty.

Provoz pošty se dělí do dvou celků - prostory pro styk s veřejností a prostory pro zpracování zásilek. Hlavní objem provozů je soustředěn do prvních dvou nadzemních podlaží. V prvním nadzemním podlaží, podél zadního severního průčelí, je umístěn průjezdný krytý koridor s rampami pro nakládku a vykládku všech druhů přepravovaných zásilek. Na něj navazují prostory pro skladování, příjem a expedici zásilek.

Ve druhém nadzemním podlaží jsou, odděleně pro muže a ženy, šatny zaměstnanců, umývárny a sociální zařízení a prostory pro třídění a další zpracování zásilek. Dvě nejvyšší patra jsou plošně menší, vystavěná nad čtvercovým půdorysem velikosti přibližně 20 x 20 m a obsahují kancelářské části zaměstnaneckého provozu.

Prostory pro styk s veřejností jsou sdruženy do dvou podlaží na jižní konci

Půdorysy 1. NP (nahore) a 2. NP (dole)

Autor / Zdroj: Konopka Ladislav / Čsl. architekt, 1983, roč. 29, č. 18, s. 3.

Pohled od jihozápadu

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora.

budovy, přičemž hlavní přepážková hala je ve 2. nadzemním podlaží a se vstupní částí v přízemí je propojena centrálním schodištěm.

Nosná konstrukce budovy je z typizovaného montovaného železobetonového skeletu MS 71.

Zhodnocení

Budova pošty urbanisticky vhodně doplňuje okolní zástavbu. Západním hlavním průčelím vymezuje spolu s okolními budovami veřejný prostor, v jehož středu je umístěna soliterní stavba nákupního střediska Družba.

V celkové architektonické koncepci autor úspěšně usiluje o vytvoření hodnotné kompozice jednotlivých objemů budovy, výrazně horizontálně uspořádaných. Zdůrazněny jsou objemy 2. a 4. nadzemního podlaží. Účinek průčelí 1. a 3. nadzemního podlaží je záměrně upozaděn jejich ustoupením z uliční čáry směrem ke vnitřku budovy. V průčelích zdůrazněných podlaží se uplatňuje kontrast horizontálních pásů plných ploch parapetů a atik s prosklenými pásy oken, ve 2. podlaží navíc ozvláštněný výškovým uskakováním linie parapetů a nadpraží oken.

Budova se tak řadí k málo početným úspěšným příkladům ze 70. a 80. let, kdy se s omezenými možnostmi dobové montované technologie podařilo vytvořit architektonicky hodnotný objekt. Hodnotným architektonickým prvkem interiéru budovy je hlavní přepážková hala ve 2. podlaží, uspořádaná okolo centrálně umístěného přístupového jednoramenného schodiště s řadami přepážek podél tří obvodových stěn prosklených pásovými okny.

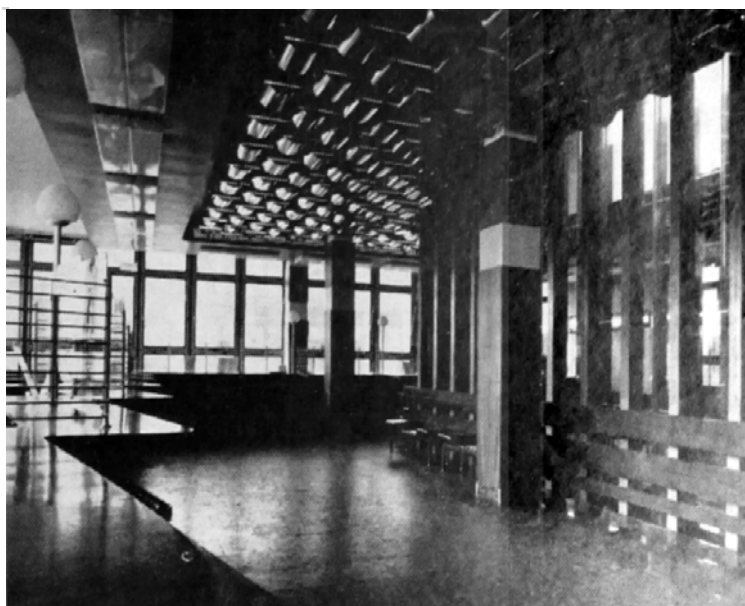
V roce 2015 byla budova zevně zateplena a opatřena novými plastovými okny v původním členění. Celkové architektonické řešení exteriéru budovy zůstalo při těchto úpravách zachováno. Vnitřní dispozice budovy se dochovala bez významnějších stavebních zásahů. Počátkem 90. let 20. století byly původní přepážky v hale ve 2. nadzemním podlaží nahrazeny novými, poněkud odlišného designu. Jiné části interiéru však zůstávají dochovány dodnes v původní podobě. Jsou dochovány povrchy stěn, podlah, stropů i sedací nábytek v přepážkové hale. V původní podobě je dosud také hlavní schodiště. Ve schodišťovém prostoru je dochována rozměrná malba od Jaroslava Kolihy.

Prameny

SOA ČB, Fond Pozemní stavby ČB; Čsl. architekt 1983, roč. 29, č. 18, s. 3; JČ. stavbař 1979, roč. 27, č. 30, s. 1-2;

Pohled od jihozápadu - rok 2017
Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Interiér hlavní přepážkové haly ve 2. podlaží
Autor / Zdroj: Dvořák F. / Čsl. architekt, 1983, roč. 29, č. 18, s. 3.

Index kulturně-historický

Význam v díle architekta	■■■■■□□□
Příkladnost stavby	■■■■■□□□
Inovativnost konstrukce	■■■■■□□□
Inovativnost pláště	■■■■■□□□
Inovativnost materiálů	■■■■■□□□
Inovativnost techn. vybavení	■■■■■□□□
Přijetí dobovou veřejností	■■■■■□□□
Přijetí dobovými experty	■■■■■□□□
Akceptace součas. experty	■■■■■□□□
Akceptace souč. veřejností	■■■■■□□□
Akceptace uživateli	■■■■■□□□

Index originality

Stavba sama o sobě	
Prostorové uspořádání	■■■■■□□□
Konstrukce	■■■■■□□□
Plášť	■■■■■□□□
Sociální interakce	■■■■■□□□
Umělecká díla - relevance	■■■■■□□□
Stavba ve vztahu k okolí	
Pohledová dominanta	■■■■■□□□
Účinek doplnění okolí	■■■■■□□□
Reprezentace	■■■■■□□□
Fluidum stavby	■■■■■□□□

Hodnotová analýza

093 Provozní budova OV KSC

Dnešní název: Fakulta managementu VŠE Praha

Jarošovská 1117, Jindřichův Hradec,

GPS: 49.148822, 15.005726,

Projekt: 1983-84, Realizace: 1985-88,

Autor: Dvořák Ant., Dvořáková Naděžda,

Zhotovitel: Pozemní stavby Č. Budějovice,

Objednatel: KIO Č. Budějovice,

Současný vlastník: VŠE Praha,

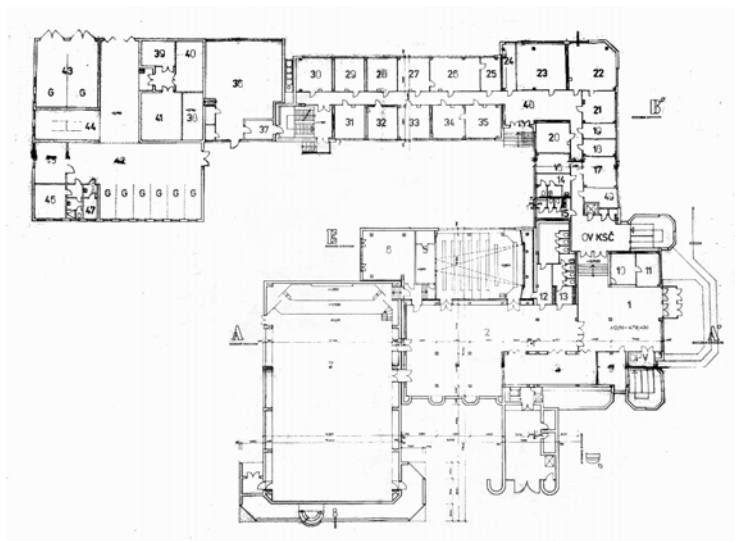
Památková ochrana: Bez pam. ochrany.

Vznik a vývoj

Budova stojí na místě velkého renesančního hospodářského dvora, známého jako Pezellenův dům, který byl v roce 1981 zbořen, aby uvolnil místo budoucí stavbě. Územní rozhodnutí pro stavbu bylo vydáno 15. 6. 1983, stavební povolení pak 10. 4. 1985. Dne 14. 7. 1988 byla zkolaudována. Původnímu účelu však nová stavba sloužila pouhých 18 měsíců. Po listopadové revoluci v roce 1989 začali jindřichohradečtí pro tuto tehdy nejmodernější budovu ve městě hledat nové využití. Přechodně zde byla umístěna Lidová škola umění, učebna III. ZŠ a další prostory se pronajímaly jako kanceláře dalším zájemcům. Od 1. 10. 1991, kdy byla zřízena Fakulta managementu, jako detašované pracoviště Jihočeské univerzity v J. Hradci, slouží budova pro účely vysokoškolské výuky. Se stoupajícím počtem studentů a potřebou nových výukových prostor přichází v roce 2005 investiční záměr přístavby a nástavby budovy, který je postupně realizován od roku 2008 podle projektu jindřichohradeckého M. Špuláka. Jako první etapa je dokončena a 1. 12. 2009 slavnostně otevřena prosklená rohová třípodlažní přístavba fakultní knihovny. Jako další etapa probíhala od roku 2013 rekonstrukce původní budovy a přestavba atria, jehož oblym zastřešením vznikla prosklená dvorana, jako společenský prostor pro pořádání konferencí či workshopů. Je zde také klidová zóna s občerstvením. V roce 2014 proběhla poslední etapa úprav budovy. Byla dokončena střešní nástavba, ve které vznikly pracovny pro vědecké pracovníky a doktorandy, zasedací místnost a počítačová učebna.

Popis

Budova OV KSC je vyprojektována jako budova z části podsklepená se čtyřmi nadzemními podlažními. V podsklepené západní části budovy se nacházejí sklad, technické provozy a také jídelna bufetu s výdejní místností. V přízemí objektu jsou vyprojektovány vstupní a společenská část objektu, provozy organizačního oddělení a pomocné provozy. Přes vstupní halu je vstup

Půdorys vstupního podlaží

Autor / Zdroj: Dvořák A., Dvořáková N. / SSÚ J. Hradec čp. 1117

Vstupní část - původní podoba Autor / Zdroj: - / Web VŠE. [online]. Praha: VŠE 18. 8. 2016 [cit. 14. 6. 2017]. Dostupné z: <http://dejiny.vse.cz/galerie/VVJH3/10-VVJH3.jpg>

Hlavní sál - 2017

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

přímo do foyeru, ze kterého jsou přístupné dva sály - velký sál pro 400 osob a malý pro 100 osob. Ze vstupní haly vpravo je vstup do části s pracovny pro vedení org. oddělení a zasedací místností. Pro oddělení organizační byla vyčleněna část prostor v 2. a 3. NP. Ve 2. nadzemním podlaží byly prostory zemědělského oddělení. 3. podlaží bylo vyčleněno pro oddělení průmyslu a oddělení ideologie. V posledním 4. podlaží se nacházely prostory vedoucího tajemníka, kanceláře městského výboru KSČ a kanceláře lidových milicí.

Prostory budovy jsou uspořádány okolo vnitřního dvora na půdorysu ve tvaru písmene U. Na konci severního křídla je situován velký sál, jižní křídlo uzavírá jednopodlažní objekt s pomocnými provozy, kotelnou a garážemi. Plochy průčelí domu, omítnuté světle šedým břizolitem ovládá pravidelný rastr okenních otvorů. nárožní části domu jsou zdůrazněny režným zdivem, Nároží vstupního průčelí jsou navíc akcentována dvěma symetricky umístěnými schodišťovými věžemi.

Zhodnocení

Architektonické řešení stavby je založeno na pestré, ale pečlivé kompozici různých a různě velkých částí budovy, které společně vytváří promyšlený a hodnotný celek. K akcentování vybraných kompozičních částí využívají autoři materiálového a barevného kontrastu ploch světlé omítky vůči režnému zdivu syté cihlové barvy. Posouváním i využitím různé hloubky půdorysu různých částí budovy docílují autoři vícenásobného zalamování a tím i optického zkrácení dlouhých křídel budovy.

V interiéru jsou působivými a hodnotnými částmi prostory malého i velkého sálu a prostory schodišť. Umístěním v nárožních schodišťových věžích, které umožňují plastické nasvětlení vnitřního prostoru z více stran najednou dosahují autoři u schodišť až skulpturální účinku. Vnitřní prostory původní budovy jsou dobře dochovány v autentické podobě, která je vlastníkem budovy pečlivě udržována. Budova tak může sloužit za vzor příkladné, vzájemně se respektující koexistence různých částí jedné moderní stavby pocházejících z odlišných historických období.

Prameny

SSÚ J. Hradec čp. 1117; Drábek, Jakub. *Prostorové zázemí Fakulty managementu VŠE Praha se sídlem v J. Hradci*. [online]. Praha: VŠE 18. 8. 2016 [cit. 14. 6. 2017]. Dostupné z: <http://dejiny.vse.cz/...>; Jihočeský stavbař, 1986, roč. 34, č. 33, s. 3; Jihočeský stavbař, 1987, roč. 35, č. 17, s. 3;

Vlevo chodba 4. NP, vpravo vedlejší schodiště, 2017

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Situace

Autor / Zdroj: Dvořák A., Dvořáková N. / SSÚ J. Hradec čp. 1117

Index kulturně-historický

Význam v díle architekta	■■■■■■■■■■
Příkladnost stavby	■■■■■■■■■■
Inovativnost konstrukce	■■■■■■■■■■
Inovativnost pláště	■■■■■■■■■■
Inovativnost materiálů	■■■■■■■■■■
Inovativnost techn. vybavení	■■■■■■■■■■
Přijetí dobovými experty	■■■■■■■■■■
Přijetí dobovou veřejností	■■■■■■■■■■
Akceptace součas. experty	■■■■■■■■■■
Akceptace souč. veřejností	■■■■■■■■■■
Akceptace uživateli	■■■■■■■■■■

Index originality

Stavba sama o sobě	
Prostorové uspořádání	■■■■■■■■■■
Konstrukce	■■■■■■■■■■
Plášť	■■■■■■■■■■
Sociální interakce	■■■■■■■■■■
Umělecká díla - relevance	■■■■■■■■■■
Stavba ve vztahu k okolí	
Pohledová dominanta	■■■■■■■■■■
Účinek doplnění okolí	■■■■■■■■■■
Reprezentace	■■■■■■■■■■
Fluidum stavby	■■■■■■■■■■

Hodnotová analýza

094 Provozní budova Prago- projektu

Čechova 726/50, České Budějovice,
GPS: 48.96341, 14.481793,
Projekt: 1983-1985,
Realizace: 1985-1988,
Autor: Keil, Petr,
Zhotovitel: Pragoprojekt Praha,
Objednatel: Pragoprojekt Praha,
Současný vlastník: Pragoprojekt a.s.,
Památková ochrana: Bez pam. ochrany.

Vznik a vývoj

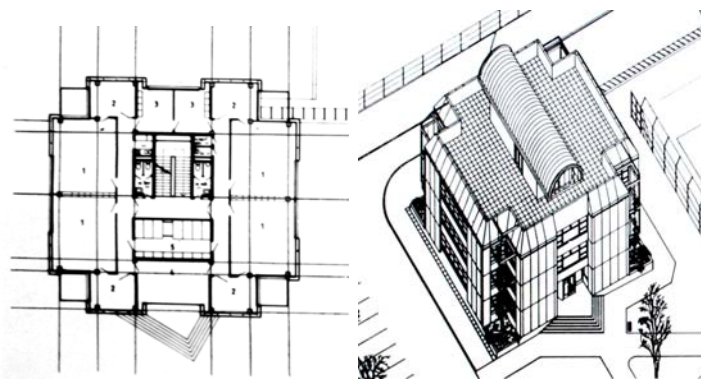
Projekt budovy vznikl z vítězného návrhu vnitropodnikové soutěže Pragoprojektu, v níž byl vyhodnocen jako nejlepší ze tří předložených návrhů. Soutěž byla vypsaná v polovině roku 1983 a vyhodnocena v říjnu téhož roku. Soutěžní návrh byl v letech 1984-85 rozpracován do projektové dokumentace a v letech 1985-88 proběhla realizace stavby. Budovu dosud využívá projekční firma Pragoprojekt pro svou potřebu. Část prostor objektu je pronajímána jako kanceláře dalším zájemcům.

Popis

Budova stojí nad půdorysem ve tvaru čtverce do něhož je navržena kompaktní symetrická dispozice. Tyto vlastnosti půdorysu převtěljuje pak autor do přehledné kompaktní a symetrické architektury stavby. Hmotu budovy je traktována vybráním hmoty nároží a zakončena zešíkmenou atikou a střešní nástavbou v tvaru púlvalce.

Do budovy se přichází centrálně umístěným vstupem přes zádveř, do vstupní haly a následně do schodišťového prostoru, odkud jsou do stran vstupy do symetricky totožných samostatných polovin dispozice každého podlaží, tvořených místnostmi uspořádanými kolem dlouhé rovné chodby. Podél chodby jsou vždy dvě velké místnosti pracoven oddělené navzájem skříňovou stěnou, na koncích chodeb je po jedné kanceláři vedoucího, na jižním konci navíc místnost pro sekretářku či jako malá pracovna. Ze schodišťového prostoru jsou přístupné toalety, společné pro celé podlaží. Areál budovy je na západní straně doplněn objektem garáží s příslušenstvím a tenisovým kurtem pro rekreační sportování zaměstnanců.

Nosnou konstrukci objektu tvoří typizovaný montovaný železobetonový skelet MS 71. Obvodový plášť je sestaven z typizovaných keramických panelů Jihočeských cihelen. Zalomená atika je z atypických prefabrikátů. Oblouková střecha pochází ze systému LIPP využívaného v zemědělství jako konstrukce

Půdorys vstupního podlaží, axonometrie

Autor / Zdroj: Keil, Petr / Architektura ČSR 1987, č. 6. s. 534-535

Hlavní průčelí - 2017

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Vlevo detail zábradlí schodiště. Vpravo hlavní vstup - 2017

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

sil. V prolomených rozích jsou ocelové konstrukce sloužící jako nosiče popínavé zeleně. V interiéru jsou dělicí příčky z režného zdiva s proskleným průběžným nadsvětlíkem. K vzájemnému oddělení jednotlivých místností kanceláří slouží skříňové příčky. Podlahy chodeb a zasedací místnosti jsou kryty keramickou dlažbou. V kancelářích je jako podlahová krytina použito PVC. Barevné řešení je v exteriéru zvoleno jako kontrast mezi panely bílé barvy a červenými rámy oken i ocelové konstrukce pro popínavé rostliny. V interiéru se pracuje se režným zdivem u stěn chodeb a bílými omítkami stěn kanceláří v kombinaci se šedomodrou barvou podlah a dveří.

Zhodnocení

Přestože byl autor při návrhu budovy v obtížné pozici, kdy mohl využít pouze značně omezené prostředky předem stanoveného typizovaného montovaného konstrukčního systému, dosáhl pozoruhodného výsledku, když realizoval hodnotnou stavbu vysokých architektonických kvalit.

Působivého účinku hodnotné výsledné architektonické a hmotové kompozice dosahuje autor překvapivě úsporným způsobem za pomoci pouhých tří kompozičních prvků - vybráním hmoty nároží, završením objemu budovy sešikmenou atikou a korunováním objemu střešní nástavbou ve tvaru půlválce.

Na vysoké úrovni je také výtvarné, materiálové a barevné řešení vnitřních komunikačních prostorů, schodišť a chodeb. Samostatným designovým objektem je schodiště na střešní terasu provedené ze svařované oceli. Dochován je také hodnotný dobový grafický orientační systém budovy.

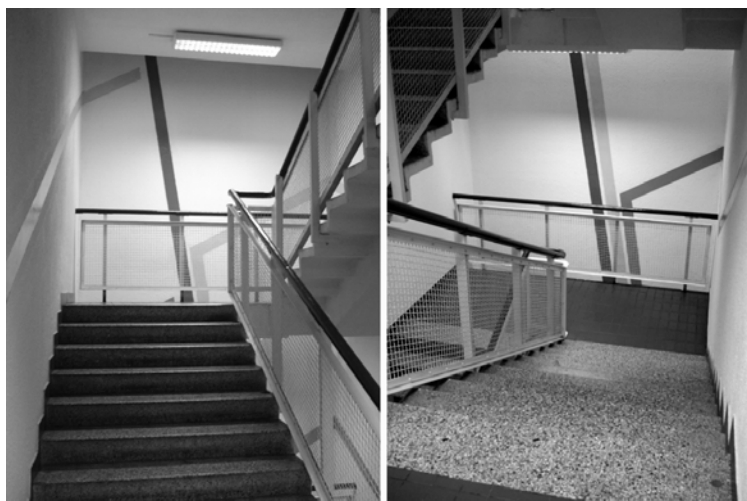
Budova Pragoprojektu je stavbou nadregionálního významu. Lze ji řadit k nejhodnotnějším dílům v celorepublikovém měřítku mezi objekty reprezentujícími tehdejší snahu architektů nalézt dobově přijatelný architektonický výraz za využití běžně dostupných prefabrikovaných konstrukčních systémů. Pro své hodnoty, dodnes ve svém celku i v detailech dobře dochované, budova splňuje podmínky pro památkovou ochranu a bylo by vhodné navrhnout její zařazení do seznamu chráněných objektů.

Prameny

Architektura ČSR 1987, č. 6. s. 534-535; Ševčík, Jiří; Ševčíková Jana. Kompoziční důmysl nebo obecná moderní forma? Architektura ČSR 1989, č. 5. s. 20-21; Erban, Libor. Pragoprojekt v Č. Budějovicích (očima projektujícího architekta). Architektura ČSR 1989, č. 5. s. 19; Poláčková, Eva. Rozhovor s P. Keilem. Architektura ČSR 1989, č. 5, 18;

Střešní nástavba - 2017

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Schodišťový prostor

Autor / Zdroj: Dvořák A., Dvořáková N. / SSÚ J. Hradec čp. 1117

Index kulturně-historický

Význam v díle architekta	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Příkladnost stavby	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Inovativnost konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Inovativnost pláště	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Inovativnost materiálů	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Inovativnost techn. vybavení	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Přijetí dobovými experty	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Přijetí dobovou veřejností	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Akceptace součas. experty	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Akceptace souč. veřejností	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Akceptace uživateli	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □

Index originality

Stavba sama o sobě	
Prostorové uspořádání	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Plášť	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Sociální interakce	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Umělecká díla - relevance	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Stavba ve vztahu k okolí	
Pohledová dominanta	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Účinek doplnění okolí	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Reprezentace	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Fluidum stavby	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □

Hodnotová analýza

096 Dům s pečovatelskou službou

službou

Zákostelní 661, Planá nad Lužnicí
GPS: 49.35061, 14.70406,
Projekt: 1983-1984,
Realizace: 1984-1991,
Autor: Drahovzal Oldřich,
Zhotovitel:
Objednatel: MNV Planá nad Lužnicí
Současný vlastník: Město Planá
Památková ochrana: Bez pam. ochrany

Vznik a vývoj

Projekt stavby dle návrhu architekta Oldřicha Drahovzala byl vypracován ve středisku Sezimovo Ústí českobudějovického Stavoprojektu.

Studie stavby byla dokončena v září roku 1983, projekt pak v červnu 1984. Budova byla stavěla 7 let mezi roky 1984 a 1991 nákladem 20 milionů korun. První nájemníci se do 36 realizovaných bytů začali stěhovat v prosinci roku 1991.

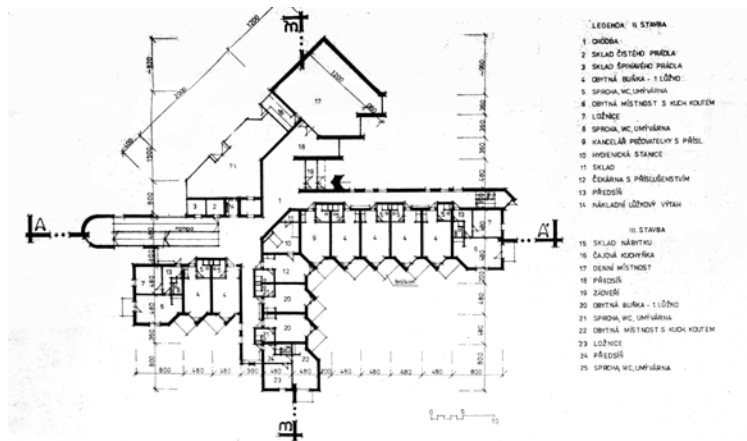
Popis

Objekt domu s pečovatelskou službou je situován poblíž centra Plané nad Lužnicí, u samotného břehu řeky Lužnice.

Budova se skládá z přízemní vstupní části a z patrové části lůžkové. Hlavní vstup je navržen z východní strany. U vchodu je situována denní společenská místnost s čajovou kuchyňkou a pracovní pečovatelské. V přízemí je také hospodářský vstup a centrální sklad nábytku.

Lůžkové části jsou navrženy jako dvojtraktů o půdorysu ve tvaru písmene T. Na konci chodeb je situováno schodiště a rampa. Uprostřed dispozice je nákladní lůžkový výtah. Vlastní pokoje jsou řešeny jako garsoniéry s vlastním sociálním zařízením (sprchový kout, umyvadlo, WC). U vstupu je umístěna malá kuchyňská linka se dřezem a vaříčem. Na koncích pavilonů jsou dvojgarsoniéry pro manželské páry. Každá garsoniéra má svůj balkon. V prostoru křížení chodeb jsou situovány hygienické stanice s vanou a lehátkem.

Urbanistické a architektonické řešení vychází z okolní zástavby, tvaru pozemku a územních vazeb daných staveništěm na břehu řeky Lužnice. Hmotově stavba navazuje na okolní zástavbu a z přízemního pavilonu přechází postupně na třípodlažní a čtyřpodlažní lůžkovou část, která se opět snižuje na dvoupodlažní směrem ke stávající nízké obytné zástavbě rodinnými domky. Všechny garsony jsou situovány tak, aby měly balkony orientovány na jih s

Půdorys vstupního podlaží

Autor / Zdroj: Drahovzal Oldřich / SSÚ Sezimovo Ústí, Planá nad Lužnicí čp. 661

Celkový pohled od jihu

Autor / Zdroj: - / Dům s pečovatelskou službou Zákostelní. Planá nad Lužnicí [online]. Planá: Město Planá, 21. 4. 2014. [cit. 25. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.plananai.cz>

Pohled na ubytovací část od jihozápadu - 2017

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

výhledem na řeku Lužnici a do parkové úpravy v jižní části pozemku.

Svislé nosné konstrukce stavby jsou zděné z cihel Týn a CD 365. Stropy jsou z keramických panelů, částečně z panelů Spirol. Na částech průčelí je využito keramického obkladu.

Zhodnocení

Dům s pečovatelskou službou je hodnotný především svým osobitým architektonickým řešením, jímž se autorovi podařilo citlivě zhodnotit urbanistický a přírodní kontext místa stavby a zároveň vytvořit kvalitní vnitřní i vnější obytné prostředí dobře uzpůsobené pro klidný pobyt i sociální komunikaci obyvatel.

Významnou hodnotou místa stavby je poloha na samém břehu řeky Lužnice s nerušeným výhledem západním směrem na hladinu řeky i do zeleně na protějším břehu. Velkou zátěží ovšem byl hluk z východní strany od blízké frekventované silnice spojující České Budějovice s Tábořem. Problémem bylo také umístění velké hmoty stavby v prostředí drobné rozptýlené zástavby rodinnými domy.

Autor problém vyřešil osbitou a hodnotnou architektonickou kompozicí členité hmoty pilově i kaskádově odsakované, severovýchodním uzavřeným průčelím chránící pozemek před pronikáním hluku a jihozápadním průčelím s balkony obytných pokojů se otevírající klidnému, prosluněnému přírodnímu prostředí. Průčelí orientované k řece akcentují řady vysunutých balkonů. Subtilní ocelová konstrukce balkonů příjemně kontrastuje s plnou hmotou omítnutých a bíle natřených zdí.

Optickému propojení s okolním přírodním prostředím napomáhá neoplocený pozemek stavby, zatravněný a osázený výtvarně komponovanou zelení.

Původní stavební, dispoziční i architektonické řešení stavby je v exteriéru i interiéru dosud dobře dochováno.

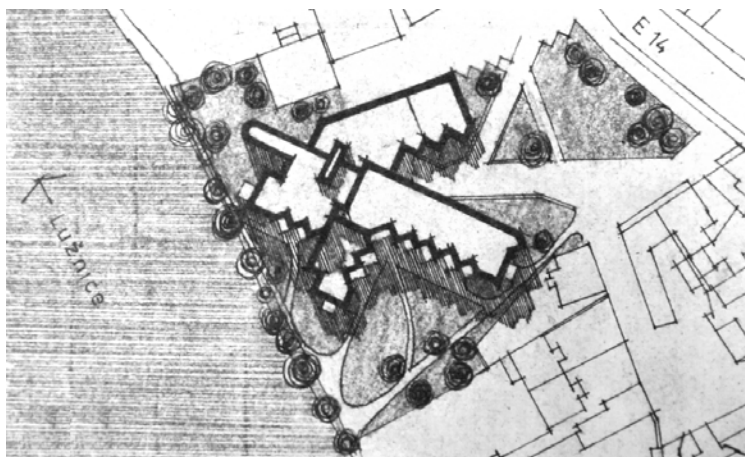
Prameny

SSÚ Sezimovo Ústí čp. 661; Dům s pečovatelskou službou Zákostelní. In: Planá nad Lužnicí [online]. Planá: Město Planá, 21. 4. 2014. [cit. 25. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.plananl.cz/zrizovane-organizace/dum-s-pecovatelskou-sluzbou/bytovy-fond/dps-zakostelni/>;

Části průčelí od jihozápadu - 2017

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Situace

Autor / Zdroj: Drahovzal Oldřich / SSÚ Sezimovo Ústí, Planá nad Lužnicí čp. 661

Index kulturně-historický

Význam v díle architekta	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Příkladnost stavby	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Inovativnost konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Inovativnost pláště	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Inovativnost materiálů	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Inovativnost techn. vybavení	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Přijetí dobovými experty	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Přijetí dobovou veřejností	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Akceptace součas. experty	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Akceptace souč. veřejností	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Akceptace uživateli	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □

Index originality

Stavba sama o sobě	
Prostorové uspořádání	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Plášť	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Sociální interakce	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Umělecká díla - relevance	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Stavba ve vztahu k okolí	
Pohledová dominanta	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Účinek doplnění okolí	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Reprezentace	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Fluidum stavby	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □

Hodnotová analýza

097 Výpravní budova autobusového nádraží

Husovo náměstí 2864, Tábor,
GPS: 49.413999, 14.675161,
Projekt: 1987,
Realizace: 1988-1992,
Autor: Kružík Vladimír, Červenka Václav,
Zhotovitel: Akce "Z", Armabeton, závod Tesko,
Objednatel: MěNV Tábor,
Současný vlastník: Město Tábor,
Památková ochrana: Bez pam. ochrany.

Vznik a vývoj

Ve 2. polovině 80. let 20. století se město Tábor rozhodlo vybudovat pro své autobusové nádraží novostavbu výpravní budovy. Urbanisticky tvoří výpravní budova předěl mezi plochou nástupišť autobusového nádraží a Husovým parkem. Hlavní průčelí budovy mělo navázat a prodloužit uliční čáru stávajících městských bloků vymezujících severozápadní okraj parku.

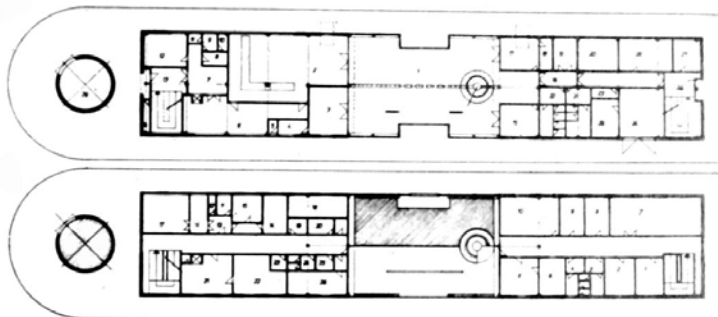
Architektonický návrh nové výpravní budovy vypracovali mladí pražští architekti, absolventi Vysoké školy umělecko-průmyslové, V. Červenka a V. Kružík v roce 1988. Prováděcí projekt zpracoval J. Novotný z IOMT Tábor koncem roku 1988. Projekt dřevěné konstrukce zastřešení je dílem ing. Voženilka z Armabetonu Praha. Dřevěné konstrukce a stavbu montovaného skeletu MS 71 dodal Armabeton, závod Tesko Praha. Stavební povolení bylo vydáno 5. 10. 1988 a stavba probíhala do roku 1992, kdy bylo 6. 3. 1992 vydáno kolaudační rozhodnutí.

Popis

Výpravní budova sestává z centrální prosklené odbavovací haly a dvou bočních křídel s přidruženými provozny.

Odbavovací hala budovy, vysoká na celou výšku stavby, na obě strany prosklená, má nad částí půdorysu patrovou galerii, která je přístupná točitým schodištěm a slouží jako čekárna.

V bočních křídlech budovy jsou umístěny jednak prostory pro cestující - pokladny pro místenky, informace, prodejny tabáku, bufet, WC a podobně a jednak technické a administrativní zázemí nádraží, přístupné samostatnými vstupy. Při západním křídle budovy stojí drobný objekt ve tvaru válce, koncipovaný autory jako turistická informační centrum. Uprostřed střechy jak výpravní budovy, tak i informačního centra měl po celé délce probíhat střešní světlík, který, kromě své prosvětlovací funkce, měl být také výrazným architektonickým

Půdorysy 1. NP (nahore) a 2. NP (dole)

Autor / Zdroj: Kružík Vladimír, Červenka Václav / Čsl. architekt 1987, roč. 33, č. 24, s. 3;

Pohled od jihu

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Interiér odbavovací haly - přízemí 2015

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

prvkem. Ten však nebyl realizován.

Nosná konstrukce budovy je z typizovaného montovaného železobetonového skeletu MS 71 v modulu 580 x 480 cm s konstrukční výškou 360 cm. Konstrukce galerie v prostoru haly je monolitická železobetonová, točité schodiště galerie je ocelové. Výplňové obvodové zdivo je z plynosilikátových tvárníc tl. 40 cm, vnitřní příčkové zdivo z dvouděrových cihel. K zastřešení výpravní haly je využito lepených dřevěných obloukových vazníků na rozpon 30 m. Podlahy jsou z kamenných a keramických dlaždic.

Zhodnocení

Výpravní budova tábořského autobusového nádraží z urbanistického hlediska vhodně doplňuje místo výstavby u Husova parku, kde svým hlavním průčelím vymezuje severozápadní okraj parku.

Návrh stavby vychází z klasického konceptu nádražní budovy s centrálně umístěnou halou a dvěma bočními křídly, který je interpretován moderními výrazovými prostředky.

Architektonickému řešení dominuje bohatě prosvětlený prostor oboustranně prosklené centrální odbavovací haly, zdůrazněný elegantními oblouky dřevěných vazníků zastřešovací konstrukce.

Dispoziční a provozní řešení budovy je přehledné a promyšlené.

Původní stavební, dispoziční i architektonické řešení stavby je dobře dochováno.

V interiéru jsou dochovány původní povrchy podlah i původní mobiliář. V původní podobě jsou také točité schodiště galerie v hale.

Výrazným výtvarným prvkem dochovaným od doby výstavby jsou kruhové hodiny na prosklené stěně hlavního průčelí výpravní haly.

Prameny

SSÚ TA, čp. 2864; Čsl. architekt 1987, roč. 33, č. 24, s. 3;

Interiér odbavovací haly - čekárna ve 2. NP - rok 2016

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Hodiny na prosklené stěně hlavního průčelí budovy

Autor / Zdroj: Srba J. / Archiv autora

Index kulturně-historický

Význam v díle architekta	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Příkladnost stavby	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Inovativnost konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Inovativnost pláště	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Inovativnost materiálů	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Inovativnost techn. vybavení	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Přijetí dobovými experty	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Přijetí dobovou veřejností	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Akceptace součas. experty	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Akceptace souč. veřejností	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Akceptace uživateli	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □

Index originality

Stavba sama o sobě	
Prostorové uspořádání	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Konstrukce	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Plášť	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Sociální interakce	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Umělecká díla - relevance	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Stavba ve vztahu k okolí	
Pohledová dominanta	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Účinek doplnění okolí	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Reprezentace	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □
Fluidum stavby	■ ■ ■ ■ ■ □ □ □ □ □

Hodnotová analýza

5 Tvůrci

1945-1989

Benda Jan

30. 1. 1924 Trhové Sviny - 2000

Studium architektury na Vysoké škole architektury a pozemního stavitelství ČVUT v Praze dokončil v roce 1948. Po studiu nastoupil do českobudějovického Stavoprojektu, kde působil v letech 1949-1990 až do svého odchodu do důchodu. Byl nadšeným příznivcem moderních a inovativních řešení v architektuře. Již během 50. let se vypracoval k vůdčím osobnostem českobudějovického Stavoprojektu. Na přelomu 50. a 60. let se významně podílel na projektování experimentální bytové výstavby a jihočeské krajské varianty panelového systému T06B. V 70. letech pracoval na návrzích jihočeských sídlišť, v 80. letech navrhoval stavby pro zdravotnictví. Za své práce získal řadu ocenění. V roce 1960 získal II. cenu v celostátní přehlídce architektonických prací za projekt skupiny experimentálních bytových domů v Č. Budějovicích, v roce 1964 pak III. cenu za realizaci přestavby Lidické třídy v Č. Budějovicích. V roce 1965 obdržel státní vyznamenání Za vynikající práci. V roce 1984 byl vyznamenán za zásluhy o budování jihočeského kraje.

Prameny: Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s. 198; Encyklopedie Č. Budějovic, 2006; Čepek, 2016;

Böhm Bohumil

1. 2. 1926 Český Krumlov - 8. 7. 2004 České Budějovice

Vysokou školu architektury a pozemního stavitelství ČVUT v Praze absolvoval v roce 1948. Následně v roce 1952 nastoupil do českobudějovického Stavoprojektu, kde pracoval až do svého odchodu do důchodu.

Je jedním z nejvýznamnějších jihočeských architektů 2. poloviny 20. století. Ve svých návrzích a realizacích osobitě interpretuje aktuální vývojové tendence světové architektury. Tvoří s výjimečnou schopností nalézt jedinečné řešení návrhu vycházející z pochopení a umocnění hodnot prostorového i přírodního kontextu místa. Významná je autorova účast na řadě architektonických soutěžích. Navrhl první jihočeský montovaný panelový systém zvaný B, využívaný v 1. polovině 60. let pro potřeby jihočeské obytné výstavby. Je autorem celé řady obytných souborů realizovaných v 60. a 70. letech. Za svou činnost obdržel řadu významných ocenění. V roce 1964 získal v celostátní přehlídce architektonických prací III. cenu za realizaci přestavby Lidické třídy v Č. Budějovicích. V roce 1965 obdržel státní vyznamenání Za vynikající práci.

Prameny: Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s. 198; Encyklopedie Č. Budějovic, 2006; Čepek, 2016; Erbanová, Šilhan, 2015;

Čepek Boris

* 5. 9. 1936 Ratková (Slovensko)

Fakultu architektury a pozemního stavitelství ČVUT v Praze absolvoval v roce 1960. Ve stejném roce nastoupil do českobudějovického Stavoprojektu, kde pracoval až do roku 1989. V letech 1989-1991 působil ve funkci hlavního architekta města Českých Budějovic. Následně pracoval jako samostatně činný architekt. V 60. letech ve Stavoprojektu spolupracoval s Janem Bendou, poté již samostatně navrhoval a realizoval řadu staveb obytných i občanských. Za projekt a realizaci sídliště Mlýnská ve Strakonici získal Uměleckou cenu Jihočeského krajského národního výboru za rok 1978. Úspěšně se zúčastnil velkého množství architektonických soutěží. Z celkové účasti na více než 50 soutěžích získal řadu vysokých ocenění a odměn. V časopisech Československý architekt a Architektura ČSR publikoval odborné články se zaměřením na architekturu v zahraničí a její tvůrce. Pracoval jako člen jihočeské komise svazu architektů ČSR a v roce 1990 jako člen rady Obce architektů.

Prameny: Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s. 200; Encyklopedie Č. Budějovic, 2006; Čepek, 2016; Dvořák, Dvořáková, 2017;

Drozda Václav

4. 7. 1914 Plzeň - 16. 8. 1996 Tábor

Vystudoval Vyšší průmyslovou školu stavební v Plzni, kterou absolvoval v roce 1933. Již ve 30. letech 20. století působí v Táboře, kde v roce 1937 realizoval přístavbu Tylova domu k městskému divadlu. Po 2. světové válce se stal zaměstnancem pobočky českobudějovického Stavoprojektu v Sezimově Ústí, kde pracoval až do 70. let. V první polovině 50. let se spolu s dalšími jihočeskými architekty zúčastnil projektování ostravské nové městské části Šumbark-Bludovice. Jeden z projektovaných domů, kulturní dům Radost (původně kino), realizovaný v roce 1953 ve stylu socialistického realismu s prvky jihočeské renesance, který projektoval společně s Otakarem Jankovcem, byl v roce 2003 vyhlášen kulturní památkou. Následně v 50. až 70 letech projektuje a realizuje v Táboře a jeho okolí řadu obytných a občanských staveb. Prameny: Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s. 208; Malec, 2017; <http://abart-full.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=osobavdokumentech&IDosoby=28307>;

Dvořák Antonín

* 11. 12. 1935 České Budějovice

V letech 1951-1955 absolvoval Vyšší průmyslovou školu stavební v Českých Budějovicích. Následně, po absolvování vojenské služby, nastoupil v roce 1957 do českobudějovického Stavoprojektu, kde pracoval jako projektant. V letech 1965-1971 při zaměstnání vystudoval studijní směr Architektura a urbanismus na Fakultě stavební ČVUT v Praze a jako architekt působil v českobudějovickém Stavoprojektu až do roku 1990. Na svých návrzích pracoval společně s manželkou, architektkou Naděždou Dvořákovou, Kromě staveb pro bydlení navrhovali budovy pro školství, kulturu a sociální péči. V 80. letech realizovali 4 novostavby okresních sekretariátů KSČ (Pelhřimov, Písek, J. Hradec, Tábor), od druhé poloviny 80. let a dále v 90. letech pracovali také na návrzích staveb pro zdravotnictví, zejména specializovaných pavilonů pro nemocnice v Č. Budějovicích a v Č. Krumlově. Prameny: Dvořák A., manuskript 2017; Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s. 210;

Dvořáková Naděžda

* 27. 10. 1939 České Budějovice

Architekturu vystudovala na Fakultě architektury a pozemního stavitelství ČVUT v Praze v roce 1962. Téhož roku nastoupila do zaměstnání v českobudějovickém Stavoprojektu, kde působila až do roku 1990, kdy si společně s manželem založili soukromý architektonický ateliér. Autorskou dvojici s manželem vytvořili již v 60. letech ve Stavoprojektu. Od té doby ve stejném ateliéru spolupracovali prakticky na všech zakázkách. Samostatnou prací architektky Dvořákové je Skupina obytných domů ve Zdíkově (1970) realizovaná podle autorčina vítězného návrhu vnitropodnikové soutěže Stavoprojektu.

Prameny: Dvořáková N., manuskript 2017; Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s. 212;

Erban Libor

13. 5. 1944 České Budějovice - 9. 12. 2002 České Budějovice

Vystudoval studijní směr Architektura a urbanismus na Fakultě stavební ČVUT v Praze v roce 1967. V letech 1967-1986 pracoval v českobudějovickém Stavoprojektu, následně do roku 1992 na českobudějovickém pracovišti Státního ústavu pro rekonstrukci památkových měst a objektů. Od roku 1992 provozoval vlastní projekční kancelář Atelier České Budějovice. V 70. letech realizoval např. Mateřskou školku v Prachaticích a ve spolupráci s J. Bendou pavilon Z českobudějovického Výstaviště. V 80. letech se autorsky podílel na stavbě českobudějovického hotelu Gomel, věnoval se také scénografii. V časopisech Československý architekt a Architektura ČSR publikoval stati věnované architektonické kritice.

Prameny: Encyklopedie Č. Budějovic, 2006, s. 124; Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s. 214;

Fical František

25. 9. 1938 Lásenice - 2014 Jindřichův Hradec

Po středoškolském studiu v letech 1953-1957 na Uměleckoprůmyslové škole v Praze absolvoval v roce 1963 Fakultu architektury a pozemního stavitelství ČVUT v Praze. V letech 1963-1968 působil ve funkci vedoucího stavebního úřadu ONV v Č. Krumlově, poté pracoval jako vedoucí ateliéru projekce Okresního stavebního podniku, nejdříve do roku 1977 v Č. Krumlově, poté do roku 1988 v Jindřichově Hradci. V mezidobí 1979-1981 vyučoval architekturu a odborné předměty na Střední průmyslové škole stavební v Č. Budějovicích. Po krátkém působení od roku 1988 jako vedoucí projekce Stavebního bytového družstva v J. Hradci vykonával v 90. letech funkci hlavního architekta města Jindřichův Hradec. Během své profesní kariéry realizoval především v okresech Český Krumlov a Jindřichův Hradec řadu staveb pro bydlení i staveb občanských.

Prameny: Rozhovor se syny J. Ficalem a F. Ficalem, září 2017; Pozůstalostní archiv F. Ficala;

Hanzal Stanislav

* 1. 5. 1923 Ratibořské Hory

Fakultu architektury a pozemního stavitelství absolvoval v roce 1948. Celou svou profesní kariéru zasvětil práci v ateliéru Stavoprojektu v Sezimově Ústí. Stal se autorem řady významných urbanistických návrhů i architektonických realizací zejména v Sezimově Ústí, Táboře a Písku. Svými pracemi významně dotvořil současnou podobu Sezimova Ústí a to nejdříve v 50. letech návrhem sídliště n. p. Silon na jižním okraji staré části města a následně rozsáhlou bytovou výstavbou realizovanou v nové části města východně od hlavního náměstí. V 60. letech pro Sezimovo Ústí navrhl a realizoval architektonicky hodnotný soubor budov dokončující jihovýchodní frontu hlavního náměstí. Je také autorem sídliště Tábor - Náchod a Písek - Jih.

Prameny: Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s. 220; Jankovec, 2006;

Hloušek Alois

15. 3. 1935 Praha - 24. 1. 2017 Hradešín

Studium architektury na Fakultě architektury a pozemního stavitelství ČVUT v Praze dokončil v roce 1960. Téhož roku odešel z rodné Prahy a nastoupil do zaměstnání v českobudějovického Stavoprojektu. Zde pracoval až do roku 1991. Následně působil jako samostatně činný architekt. V autorské dvojici s L. Konopkou, spolužákem z fakulty, vytvořili řadu významných jihočeských staveb. Prosadili se brzy po příchodu do praxe vítězným soutěžním návrhem Pražského sídliště v Č. Budějovicích, který se realizoval v průběhu 60. let. Následovaly úspěšné realizace významných staveb pro bydlení, školství, kulturu či služby. Ve spolupráci s V. Zdvihalem realizoval rozsáhlý areál Jihočeského biologického centra Akademie věd v Č. Budějovicích, samostatně pak např. českobudějovickou Koncertní síň Otakara Jeremíáše.

Prameny: Hloušek, manuskript, 2016;

Jankovec Otakar

27. 10. 1923 - 5. 7. 2013 Tábor

Fakultu architektury a pozemního stavitelství dokončil v roce 1948. Po absolvování základní vojenské služby 1948-1950 pracoval v letech 1950-1968 v ateliéru českobudějovického Stavoprojektu v Sezimově Ústí. Od roku 1969 až do odchodu do důchodu v roce 1983 věnoval své síly záchraně a regeneraci Městské památkové rezervace Tábor, nejdříve jako ředitel projektové organizace Táborprojekt, založené v roce 1969, která měla za úkol zpracovávat průzkumy a projektovou dokumentaci pro potřeby památkové rezervace a od roku 1976 jako ředitel Inženýrské organizace města Tábora, se kterou byl Táborprojekt sloučen. Činný byl i v důchodu, kdy se věnoval především badatelské a publikační činnosti v oblasti urbanistických a stavebních proměn historického Tábora.

Prameny: Daňková, 2014; Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s. 226;

Jarolím Bohumil

* 30. 3. 1927 Klatovy

Architekturu vystudoval na Akademii výtvarných umění u profesora Jaroslava Fragnera v roce 1950. Následně nastoupil do zaměstnání ve Stavoprojektu České Budějovice se kterým spojil celý svůj pracovní život. Navrhl administrativní budovu Hydroprojektu v Č. Budějovicích. Je jedním ze spoluautorů významné stavby českobudějovického Koldomu. Věnoval se také interiérové tvorbě. Jako jeden ze spoluautorů výstavy Jihočeská pozdní gotika obdržel v roce 1966 III. cenu na celostátní Přehlídce prací Svazu architektů ČSSR.

Prameny: Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s. 228;

Karták Vojtěch

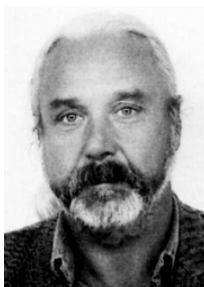
8. 9. 1932 Jindřichův Hradec - 1994 České Budějovice

Architekturu vystudoval na Akademii výtvarných umění v roce 1972 u profesora F. Cubra.

Předtím však již od roku 1952 působil jako projektant, do roku 1959 v Krajském zemědělském stavebním závodu Č. Budějovice, poté do roku 1971 v Okresním stavebním podniku v Č.

Krumlově a do roku 1975 jako vedoucí projekce ve Stavebním závodu o. p. Šumava. V letech 1975-1978 působil jako vedoucí architekt českobudějovického Výstaviště, od roku 1978 byl pedagogem Střední průmyslové školy stavební a později i Vyšší technické školy stavební v Č. Budějovicích, kde vyučoval odborné předměty. Věnoval se projektování staveb pro bydlení, občanské výstavbě i návrhům interiérů. Za dobu svého působení vypracoval celkem více než 200 projektů, z nich bylo cca 170 realizováno.

Prameny: Manuskript Karták Michal, Dubský Filip, červen 2017; Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s. 230; Třeštík, 1993, s. 84;

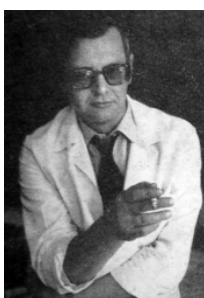
Keil Petr

* 30. 1. 1943 Louny

Architekturu vystudoval v letech 1964-1970 na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze.

Po studiu vstoupil v roce 1970 do družstva architektů A13 v Praze, začleněného v roce 1972 do Projektového ústavu výrobních družstev. V letech 1974-1990 pracoval v pražském Pragoprojektu. Petr Keil není jihočeským rodákem, ani zde nepůsobil v projekční praxi, realizoval však v jižních Čechách významné budovy Okresní správy silnic v Jindřichově Hradci (1982), Pragoprojektu v Č. Budějovicích (1988) a Domu s pečovatelskou službou v Třeboni (1992). V Třeboni realizoval také drobný objekt umývárny a toalet koupaliště u rybníka Svět.

Prameny: <https://www.prostor-ad.cz/pruvodce/praha/vuva/keil.htm>; Architektura ČSR 1989, č. 5, s. 17-23.

Konopa František

10. 12. 1936 České Budějovice - 2012 České Budějovice

Studium na Fakultě architektury a pozemního stavitelství ČVUT v Praze absolvoval v roce 1960.

Po ukončení studia nastoupil do vývojového oddělení n. p. Pozemní stavby České Budějovice. V roce 1968 pracoval 6 měsíců u soukromé firmy FORMANOVA v Leuvenu u Bruselu v Belgii. Poté od roku 1968 působil několik let na Odboru hlavního architekta MěNV České Budějovice. V 70. až 80. letech pracoval v českobudějovickém Stavoprojektu jako vedoucí Ateliéru A2.

Prameny: Mašek, Martin. Přehled projektů a staveb architekta Františka Konopy očima jeho vnuka. Č. Budějovice: Střední průmyslová škola stavební, 2016, maturitní práce; Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s. 234;

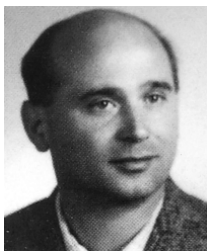

Konopka Ladislav

3. 2. 1933 Třeboň - 20. 5. 2002 Lužnice

Studium na Fakultě architektury a pozemního stavitelství ČVUT v Praze dokončil v roce 1960. Ve stejném roce nastoupil zaměstnání ve Stavoprojektu v Č. Budějovicích, stejně jako jeho spolužák A. Hloušek, se kterým zde záhy vytvořili úspěšnou autorskou dvojici spolupracující při návrzích řady významných jihočeských staveb. Rozpětí jeho tvorby je velké, realizoval řadu staveb pro bydlení, dlouhodobě a úspěšně realizoval stavby pro školství a výchovu, věnoval se také stavbám pro zdravotnictví. Ve Stavoprojektu pracoval až do roku 1990, kdy se osamostatnil založením vlastního soukromého architektonického ateliéru Atruim. Je velmi výraznou osobností jihočeské architektury 2. pol. 20. století.

Prameny: Konopková M., Fučíková K., Fíková T., Pozůstalostní archiv L. Konopky; Rozhovor s P. Šímou, říjen 2015;

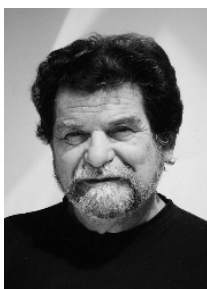

Kubík Otto

16. 12. 1919 České Budějovice - 2. 2. 2002 České Budějovice

Studia na Vysoké škole architektury a pozemního stavitelství ČVUT v Praze dokončil v roce 1949. Od roku 1950 až do odchodu do důchodu v roce 1982 pracoval ve Stavoprojektu České Budějovice. Již v 50. letech na sebe výrazně upozornil svými projekty a realizacemi. Pro celostátní Typizační sborník vydaný v roce 1952 zpracoval typové projekty halových garáží s opravárenskými dílnami, které byly následně realizovány v řadě míst republiky. Dále projektoval zejména pro České Budějovice, kde je autorem řady významných veřejných budov 50. až 70. let. Uplatnil se i urbanistickými návrhy. V 70. a 80. letech spolupracoval na vytvoření či úpravách urbanistických konceptů českobudějovických sídlišť Vítězný únor, Vltava a Máj. Jako součást těchto sídlišť realizoval také vybrané jednotlivé budovy občanské vybavenosti.

Prameny: Encyklopedie Č. Budějovic, 2006, s. 255; Třicet pět let výtvarného umění..., 1980;

Malec Antonín

* 7. 7. 1935 Uhřetín u Velkého Meziříčí

Fakultu architektury a pozemního stavitelství ČVUT v Praze absolvoval v roce 1959. V letech 1959-1986 pracoval ve Stavoprojektu České Budějovice, nejdříve v ateliéru v Sezimově Ústí, později přesídlil do urbanistického ateliéru v Č. Budějovicích. V letech 1986-1991 působil na českobudějovickém pracovišti Státního ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů. Od roku 1991 pracuje společně se svými dvěma syny v soukromé projektové firmě Ateliér Malec s.r.o. Je autorem řady územních plánů, urbanistických a architektonických návrhů, významně se věnuje rekonstrukcím památkových objektů a také interiérové tvorbě. Jako spoluautor výstavy Jihočeská pozdní gotika získal III. cenu na Přehlídce prací Svazu architektů ČSSR (1966). Za obnovu interiéru kostela sv. Bartoloměje v Praze získal Cenu primátora hl. města Prahy (2000). Prameny: Manuskript A. Malce, únor 2017;

Pázler Milan

* 16. 8. 1934 Praha

Architekturu vystudoval na Fakultě architektury a pozemního stavitelství VUT v Brně v roce 1957. Svou pracovní kariéru spojil se Stavoprojektem České Budějovice, kde se velkou měrou věnoval typizační práci. Zpracoval řadu typových podkladů bytových a občanských staveb.

Prameny: Třicet pět let výtvarného umění..., 1980;

Petřík Leopold

22. 10. 1915 Suché Vrbné u Českých Budějovic - 1986 České Budějovice

Fakultu architektury a pozemního stavitelství ČVUT v Praze absolvoval v roce 1948. Poté svou profesní kariéru spojil s českobudějovickým Stavoprojektem, kde zpracovával urbanistické návrhy a projektoval řadu budov občanské vybavenosti, zejména pro oblast školství.

Prameny: Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s. 248;

Pitter Emil

21. 4. 1926 České Budějovice -2. 3. 1983 České Budějovice

Architekturu vystudoval na Akademii výtvarných umění v Praze u profesora Jaroslava Fragnera v roce 1951. Jako architekt českobudějovického pracoviště Obchodního projektu navrhl a realizoval na území jižních Čech celou řadu staveb pro obchod a služby, například Hotel Bobík ve Volarech (1977), Nákupní středisko v Soběslavi (1973) či Nákupní středisko ve Stachách.

Prameny: Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s.250;

Rousek Roman

20. 1. 1916 Dubné u Českých Budějovic -2. 3. 1983 České Budějovice

Fakultu architektury a pozemního stavitelství ČVUT v Praze absolvoval v roce 1949. Poté nastoupil do zaměstnání ve Stavoprojektu České Budějovice, kde se v krátkém čase vypracoval na vyhledávaného odborníka na projektování zdravotnických staveb. Již od 50. let projektoval a realizoval na různých místech jižních Čech nemocniční, léčebné a lázeňské pavilony. Věnoval se také stavbám pro bydlení, realizoval několik obytných souborů.

Prameny: Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s.254;

Rybák Jindřich

1. 5. 1929 Zdice -České Budějovice - 2006 České Budějovice

Fakultu architektury a pozemního stavitelství ČVUT v Praze absolvoval v roce 1952. Postgraduálně vystudoval v roce 1964 obor územní plánování na Fakultě stavební VUT v Brně. V letech 1952-1975 pracoval na Jihočeském KNV v Č. Budějovicích jako vedoucí oddělení územního plánování. V letech 1975-1989 působil jako vedoucí urbanistického ateliéru Stavoprojektu v Č. Budějovicích. Zpracoval územně plánovací dokumentaci řady jihočeských měst a obcí. Za projekt obytné zóny Čtyři Dvory - Máj obdržel v roce 1979 ocenění a diplom Ministerstva výstavby a techniky za nejlepší projekt ve své kategorii.

Prameny: Třeštík, 2003, s. 119; Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s.256;

Sýkora Ludvík

2. 8. 1921 České Budějovice - 9. 11. 1997 České Budějovice

Architekturu vystudoval na Akademii výtvarných umění v roce 1950 u profesora Jaroslava Fragnera. Po škole nastoupil do českobudějovického Stavoprojektu, kde pracoval až do odchodu do důchodu. Mezi výrazné Sýkorovy realizace patří Přístavba hvězdárny a planetárium v Č. Budějovicích a novostavby hotelů v Hluboké nad Vltavou a v Třeboni. Pro Ústřední celní správu Praha projektoval jihočeské pohraniční celnice v Halámkách Strážném, Halámkách a Dolním Dvořišti a také vnitrostátní celnice v Prachaticích, Strakonících a Č. Budějovicích. Jako vyznamenaní za tuto práci obdržel v roce 1981 pamětní medaili k 25. výročí celní správy ČSSR. Prameny: Architektury ČSR 1981, č. 9, s. 426; Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s. 264;

Škarda Jaroslav

17. 3. 1923 České Budějovice - 13. 8. 1993 České Budějovice

Architekturu vystudoval na Fakultě architektury a pozemního stavitelství ČVUT v Praze v roce 1949. Téhož roku nastoupil do zaměstnání v českobudějovickém Stavoprojektu, kde působil až do roku 1983, tedy celou svou profesní kariéru, postupně jako projektant, vedoucí projektové skupiny a vedoucí projektového střediska. Již v průběhu 50. let se prosadil výraznými projekty, jako například komplexem bytových domů ve Skuherské ulici či spoluautorstvím na projektu Koldomu v Č. Budějovicích. Úspěšným projektantem významných staveb zůstává až do 80. let, kdy svou kariéru uzavírá jako spoluautor hotelu Gomel či všesportovní haly v Č. Budějovicích. Věnoval se i urbanistickým návrhům a územnímu plánování a angažoval se také v oblasti památkové péče.

Prameny: Třeštík, 1993; Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s. 266;

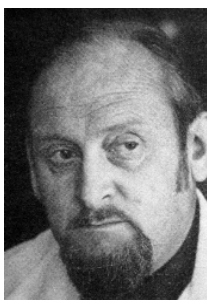

Štorch Bohuslav

* 9. 6. 1942 Praha

Studijní směr Architektura a urbanismus na Fakultě stavební ČVUT v Praze vystudoval v roce 1967. Pracoval v ateliéru českobudějovického Stavoprojektu v Sezimově Ústí. Již brzy po nástupu do projekční praxe se prosadil jako spoluautor výrazné realizace novostavby Základní devítileté školy v Milevsku (1972). Je autorem řady významných veřejných budov 70. a 80. let realizovaných na tábořsku, písecku a jindřichohradecku. Za realizaci obchodního domu Merkur v Jindřichově Hradci obdržel v roce 1978 III. cenu v celostátní přehlídce prací Svazu architektů ČSSR.

Prameny: Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s.268;

Štorm Vojtěch

* 12. 3. 1937 Praha

Architekturu vystudoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze v roce 1963.

Od roku 1969 bydlí a pracuje v Českých Budějovicích, kde pracoval v urbanistickém ateliéru stavoprojektu. Kromě územního plánování se věnoval také rekonstrukcím historických objektů. V letech 1974-1987 působil jako okresní konzervátor památkové péče. Věnuje se také odborné publicistice, přispívá např. do časopisu Výběr vydávaného Jihočeským muzeem v C. Budějovicích, je autorem statí o jihočeské architektuře 2. poloviny 20. století ve sborníku Třicet pět let výtvarného umění a architektury v jižních Čechách a v Encyklopedií Českých Budějovic.

Prameny: Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s.270; Malec, 2017;

Šulc František

30. 1. 1908 Suchá u Hradce Králové - srpen 1979 České Budějovice

Vyšší průmyslová škola stavební v Bratislavě absolvoval v roce 1936.

Působil jako architekt v Hradci Králové, odkud v roce 1937 přesídlil do Týna nad Vltavou, kde projektoval jako samostatný architekt do roku 1949, kdy se stal projektantem Stavoprojektu v Táboře (Sezimově Ústí). Později přešel do Stavoprojektu v Českých Budějovicích, kde pracoval až do odchodu do důchodu v roce 1968. Podílel se na významných stavbách školy Malá strana v Týně nad Vltavou a Domu kultury ROH v Č. Budějovicích. V roce 1968 mu bylo prezidentem republiky uděleno vyznamenání Za zásluhy o výstavbu.

Prameny: Jč. stavbař, 1968, roč. 16, č. 12, s. 3; Jč. stavbař, 1968, roč. 16, č. 14, s. 3; Třicet pět let výtvarného umění..., 1980, s. 272;

6 Shrnutí specifik architektury jižních Čech 1945 - 1989

V závěrečném shrnutí se jeví jako vhodné zaměřit se na specifika jihočeského poválečného prostředí reflektovaná v realitě výstavby a architektury s přihlédnutím především k aktivitám dvou nejvýznamnějších jihočeských aktérů představovaných českobudějovickými podniky Stavoprojekt a Pozemní stavby. K formulaci závěrů je směřováno postupně za využití poznatků získaných studiem písemných i archivních pramenů, dotazováním pamětníků a zkoumáním dochovaných děl.

Vzhledem ke skutečnosti, že jihočeský region neutrpěl v průběhu 2. světové války příliš rozsáhlé škody, poválečná obnova způsobených škod neměla plošný charakter a jednotlivé objekty poškozené zejména nálety spojenců v posledních měsících války se podařilo v brzké době opravit. Investiční prostředky z dvouletého hospodářského plánu přidělené jihočeskému regionu na léta 1947-1948 tak nebylo nezbytné investovat z podstatné části do obnovy válkou poničených domů, ale byly využity pro budování zejména nových bytových jednotek a velká část prostředků byla investována na rozšíření a novou výstavbu dosud nedostatečně rozvinutého průmyslu. Z podoby dokumentovaných jihočeských staveb, realizovaných v prvních poválečných letech, je patrné, že architekti navázali na přerušenu předválečnou modernistickou tradici a předpokládali další pokračování v nastoupeném směru vývoje.

Po komunistickém puči v roce 1948 přichází budování socialismu. Dvěma vlnami znárodnění jsou postupně zlikvidovány nejdříve větší, později i všechny zbývající soukromé podniky a nakonec i živnosti. Soukromé podnikání je nahrazeno státními podniky. Pro potřeby stavebnictví v jižních Čechách je v Českých Budějovicích v roce 1949 založena krajská projekční organizace Stavoprojekt, v roce 1951 vzniká největší regionální stavební organizace Pozemní stavby České Budějovice. V centrálně plánovaném znárodněném hospodářství se hlavním nástrojem řízení stávají pětileté hospodářské plány. Jako jediná přípustná umělecká tvůrčí metoda je podle sovětského vzoru stanoven styl socialistického realismu. Stavební investice pro jižní Čechy přidělované státními hospodářskými plány v 50. letech, jsou směřovány především do rozvoje průmyslové výroby a do bytové výstavby, v menší míře pak také do staveb pro školství a zdravotnictví. Zatímco v jiných krajích republiky, zejména ve velkých městech a v oblastech s preferovaným strojírenským, chemickým, těžebním a slévárenským průmyslem, jsou v 50. letech pro bydlení zaměstnanců budována rozsáhlá sídliště s budovami bohatě zdobenými ve stylu socialistického realismu, v jižních Čechách je stavební praxe poněkud odlišná. V jihočeských městech jsou realizovány obytné celky spíše menšího rozsahu. Na řadě míst vzniká obytná výstavba pouze v rozsahu jednotlivých bloků nebo jejich částí. Na vzhledu jihočeských realizací z této doby lze pozorovat, že ideologický vliv socialistického realismu zasáhl jižní Čechy méně intenzivně než jiné oblasti republiky. Na budovách nalezneme menší množství a méně výpravných historizujících zdobných prvků a výsledný architektonický výraz staveb je prostší a umírněnější než v jiných regionech.

Období trvání socialistického realismu jako jediné oficiálně uznané metody umělecké tvorby končí postupně koncem 50. let v souvislosti s politickými změnami. Již od roku 1957 vznikají na prknech architektů v Československu a také v jižních Čechách návrhy staveb, v jejichž vnější podobě se postupně upouští od užívání zdobných historizujících prvků. Hlavním impulzem k úplnému opuštění stylu sověly a k příklonu našeho umění a architektury k západoevropskému vývoji je však až velký úspěch Československého pavilonu na světové výstavě v Bruselu, oceněného několika hlavními cenami.

Bruselský úspěch povzbudil odvahu domácích tvůrců. Již brzy po skončení bruselské výstavy vznikají v Československu první návrhy a realizace staveb v duchu soudobé moderny. Téměř okamžitě reagují v prostředí jihočeské architektury svými návrhy a realizacemi pro České Budějovice také architekti českobudějovického Stavoprojektu Jan Benda - Budovy experimentální bytové výstavby u Mánesovy ulice (1959-1964), Bohumil Böhm - Obytná zástavba podél Lidické třídy (1960-1964), Plavecký stadion (1960-1971), nerealizovaný návrh Ústředního pavilonu pro Zemědělské výstaviště (1960) a v kolektivu autorů Bohumil Böhm, Jaroslav Škarda, Bohumil Jarolím vzniká komplex staveb českobudějovického Koldomu (1959-1965).

Od druhé poloviny 50. let začíná rychlý rozvoj stavebních technologií a konstrukcí. V jednotlivých krajích republiky pracují projektanti na vývoji typizovaných konstrukčních systémů pro hromadnou výstavbu sídlišť zohledňujících místní materiálové a výrobní možnosti v regionu. Jako hlavní krajský systém pro hromadnou výstavbu sídlišť je v jižních Čechách ve spolupráci architektů Stavoprojektu a vývojářů Pozemních staveb vyvinut montovaný panelový systém B, s příčnými nosnými zdmi, který je využíván v letech 1960-1964. Poté je nahrazen jihočeskou variantou celostátního konstrukčního systému T06B.

Obytné soubory jsou panelovou technologií v jižních Čechách v 60. letech stavěny v Českých Budějovicích i ve všech okresních městech. Realizovány byly především na vytypovaných přestavbových územích měst. Přestože území vybraná k výstavbě ležela často nedaleko center měst, podařilo se architektům navrhovat novou zástavbu tak, aby nenarušovala panoramata historických městských center a aby se nedostávala do zásadního konfliktu s historickými stavbami.

Oproti minulému desetiletí se v 60. letech výrazně zvětšuje typologická šíře budovaných staveb. Mezi typologicky nové, architektonicky významné jihočeské stavby patří Letní kino v Č. Budějovicích (František Příbyl 1967-1976) či Domov důchodců na Dobré Vodě (Jiří Kubíček 1961-1963) V souvislosti s uvolněním společenských poměrů a nárůstem cestovního ruchu jsou budovány nové hotely, jako např. v Hluboké nad Vltavou a v Třeboni (Ludvík Sýkora 1961 a 1961-1964) nebo v Č. Krumlově (Jo-

sef Opatřil 1968). V nově založeném vysokoškolském areálu v Č. Budějovicích vyrůstají Budovy vysokoškolských kolejí (Jan Benda 1963-1965) a Budova zootechnických disciplin VŠZ (Ladislav Konopka, Alois Hloušek 1968-1972).

Období uvolnění a nadějí na další demokratizaci společnosti v 60. letech končí v srpnu 1968 okupací Československa vojsky armád Varšavské smlouvy. Následný politický vývoj vyústil do podoby takzvané normalizace, která vedla ke zmrazení demokratizačního procesu v Československu a postupné likvidaci všech jeho výdobytků. Z hlediska hospodářského vývoje je první polovina 70. let obdobím oživení pramenícího z potenciálu částečných hospodářských reforem provedených v 60. letech, které umožnilo normalizačnímu režimu dočasné rozsáhlejší investice do infrastruktury a k podpoře sociální politiky. V rámci jihočeského regionu byla z investic směřujících v 70. letech do stavebnictví největší část vynakládána na bytovou výstavbu a značná pozornost byla věnována rozšiřování obchodní sítě. Zatímco v 60. letech probíhala výstavba obytných celků drobnějších rozměrů a převážně v přestavbových územích jihočeských měst, v průběhu 70. let přichází mohutný nástup hromadné výstavby rozsáhlých panelových sídlišť situovaných často na volných plochách často na okrajích sídel. Mezi největší v jižních Čechách patří českobudějovická sídliště Vítězný Únor, Vltava a Máj, postupně budovaná na západním okraji jihočeské metropole. Rozsáhlá panelová sídliště v vznikají v 70. letech také v Táboře, Jindřichově Hradci a následně v dalších okresních městech. V menších sídlech se rozšiřuje výstavba menších skupin panelových domů.

K normalizaci společnosti v 70. letech patřila snaha režimu o stabilizaci ekonomiky a s ní související rozvoj tzv. konzumního socialismu. Výkladní skříní normalizace se měly stát nově budované objekty pro maloobchodní prodej nabízející obyvatelům dostatek spotřebního zboží. Zatímco ve velkých městech jsou budovány obchodní domy, z nichž ty největší patří do prodejní sítě Prior, v menších městech a v obcích rozšiřují dosud kvantitativně i kvalitativně nedostatečnou obchodní síť nová nákupní střediska a samoobslužné prodejny. V jižních Čechách je vybudován jediný obchodní dům patřící do obchodní sítě Prior a to v Č. Budějovicích (Antonín Běhal 1976-1979). Z realizovaných nákupních středisek patří k architektonicky kvalitním Družba v Č. Budějovicích (Alois Hloušek, Ladislav Konopka 1974), Labuť v Blatné (J. Munk 1975), Racek v Písku (Stanislav Hanzal 1974), či Blanice v Protivíně (K. Slach 1975).

Období 60. a 70. let se vyznačovalo výstavbou značného množství nových škol, zejména budov základních škol, které byly často realizovány jako součást výstavby nových obytných celků. Požadavky na budovy základních škol doznaly postupně značných změn. Školy jsou budovány především jako komplexně vybavené, často rozsáhlé komplexy budov. Dispozičně, provozně i architektonicky zajímavými realizacemi vybudovanými jako součást rozsáhlejších městských sídlišť jsou základní školy v Kubatově ulici v Č. Budějovicích (Alois Hloušek, Ladislav Konopka 1970-1976) a v ulici J. A. Komenského v Milevsku (Jan Kubovský, Bohuslav Štorch 1972). Příkladem školy citlivě komponované do krajinného prostředí je škola ve Frymburku (manželé Dvořákoví 1973-1975)

Poté, co ve 2. pol. 70. let hospodářský růst narazil na své limity, se původní investiční potenciál rychle vyčerpával. Hospodářská situace se značně zhoršila. Československé hospodářství 80. let se dostalo do stagnace a technologického zaostávání. Obtížná hospodářská situace trvala v průběhu celého desetiletí. V 80. letech v jižních Čechách pokračuje výstavba panelových sídlišť ve všech okresech kraje. Panelová konstrukční soustava T06B, již od poloviny 60. let využívaná v kraji jako dominantní konstrukční systém pro výstavbu panelových bytových domů, je od roku 1980 postupně nahrazována jihočeskou variantou původně v Plzni vyvinutého panelového konstrukčního systému PS69/2, taktéž založeného na soustavě příčných nosných panelových zdí. Nový systém odlišuje od původního především možnost variability rozpětí mezi nosnými zdmi, kromě dosavadních 360 cm nově také 480 cm. Zatímco v 70. letech v urbanistickém řešení sídlišť dominovala rozvolněná forma zástavby, na podobě jihočeských sídlišť navržených v 80. letech lze pozorovat, že architekti zpravidla volí sevřenější a kompaktnější podobu zástavby obytných domů uspořádaných často do formy polouzavřených obytných bloků. Jasněji je rozlišován veřejný prostor ulice od poloveřejného prostoru vnitrobloku. Tuto tendenci lze dobře pozorovat například na podobě sídliště Mír ve Strakonici navrženého Ladislavem Konopkou či u panelové výstavby Obytná skupina Voříškův Dvůr II v Č. Budějovicích od Martina Tim-

ra. Regionálně ojedinělým řešením byla výzdoba průčelí vybraných panelových domů strakonického sídliště Mír velkoplošnými uměleckými díly, dle návrhů vzešlých ze spolupráce architekta Konopky s jihočeskými umělci, která se však pro pozdější zateplení domů bohužel nedochovala.

V průběhu 70. a 80. let jsou v okresních městech Jihočeského kraje postupně realizovány budovy okresních sekretariátů KSČ. Zatímco v 70. letech jsou tyto budovy stavěny pro okresy Strakonice (1974), Prachatice (1972-1974), Č. Krumlov (1976-1979) podle návrhů architekta Bohumila Böhma, v následujícím desetiletí stejný druh staveb pro zbývajících okresy kraje navrhuje manželé Naděžda a Antonín Dvořákové. Po Pelhřimovu (1982) následuje výstavba sekretariátů v Písku (1983-1985), Jindřichově Hradci (1985-1988) a Táboře (1988-1990). Ve všech případech se jedná o architektonicky hodnotné, nadčasově navržené budovy s kvalitním hmotovým řešením a promyšlenou dobře fungující dispozicí. Jak B. Böhm, tak manželé Dvořákové se ve svých návrzích dokázali vypořádat se složitým zadáním a citlivě zohlednit kontext místa. Tato skutečnost byla zřejmě důvodem, proč se jihočeské realizace dokázaly vyhnout nedostatkům realizací okresních sekretariátů z jiných částí republiky, kde v některých případech předimenzované budovy poškodily obraz středu města. Budovy okresních sekretariátů doplnil kvalitním návrhem proporčně vyvážené kompozice tří navzájem se prostupujících kvádrů budovy KV KSČ realizované v Č. Budějovicích Otto Kubík (1979).

Na přelomu 40. a 50. let 20. století byly v Českých Budějovicích založeny dva podniky, které měly pro vývoj architektury a výstavby v jihočeském regionu po dobu následujících 40 let zásadní význam. Byli jimi podniky Stavoprojekt, jako nejvýznamnější jihočeská projektová organizace a Pozemní stavby Č. Budějovice, jako největší jihočeský stavební podnik. Činnost podniků byla po celou dobu jejich existence úzce provázána a spolupracovaly na vzniku velké řady významných jihočeských staveb.

Podnik Pozemní stavby České Budějovice, který vzniká v roce 1951 vyhlášením reorganizace jihočeské odnože Československých stavebních závodů. Jako největší regionální stavební organizace sehrává po celou dobu své existence zásadní roli zejména v soustředěné bytové výstavbě, při realizaci významných objektů občanského vybavení a nezastupitelná je role podniku při vývoji specifických jihočeských nových stavebních technologií a typizovaných konstrukčních systémů využívaných pro výstavbu v regionu. Jsou jimi především krajské typy A a B, montované rodinné domky i montované skeletové konstrukce s příčnými průvlaky, MS 63, či MS 71, všechny již blíže popsány v této práci.

Specifickou roli v působení podniku sehrála tzv. "mimokrajová výpomoc". Po celou dobu existence, již od první poloviny 50. let, část zaměstnanců podniku pracovala v rámci mimokrajové výpomoci na vybraných stavbách v ostatních krajích České republiky. Počátečním důvodem využití pracovníků krajského podniku mimo jihočeský region, byl zřejmě krátkodobý převis počtu zaměstnanců nad aktuálními potřebami pracovníků v jihočeském stavebnictví v prvních několika letech po založení podniku. Díky kvalitně odvedené práci však byl zájem o působení podniku v ostatních krajích trvalý. Část zaměstnanců podniku tak pracovala na zakázkách mimo hranice kraje po celou dobu existence podniku a to dokonce i v obdobích, kdy podnik trpěl nedostatkem zaměstnanců potřebných pro splnění úkolů svěřených mu v jihočeském regionu. Územní rozsah této mimokrajové výpomoci zahrnoval většinu krajů na území České republiky. Již v letech 1951-1953 stavěli jihočeští stavbaři 476 bytů v Litvínově, poté například v Rokycanech (novostavba nemocnice, 1953-1957), v Mostu (200 bytů, 1952-1963), Ostravě (100 bytů, 1952-1954), Chebu (rekonstrukce 530 domů, nové sídliště s 808 byty, 1956-1965). V Praze realizovaly Pozemní stavby Č. Budějovice na sídlištích v Malešicích a v Michli první pražské věžové obytné domy o 15. podlažích a základní školy ve Vršovicích a na Pankráci (1963-1965)⁸⁵. Velká spokojenost zadavatelů s kvalitou prací odvedených v Praze v 60. letech přinesla českobudějovickým Pozemním stavbám příležitost realizovat v 70. a 80. letech řadu velmi významných pražských novostaveb. Patřili mezi ně například Interhotel Continental (1974), Dům bytové kultury (1974, 1980), stanice metra Budějovická (1973), Malostranská (1978) a Hradčanská (1978) nebo rekonstrukce a

⁸⁵ 15 let n. p. Pozemní stavby, s. 12-15

dostavba Národního divadla (1977-1984)⁸⁶.

Provedené výzkumné práce umožnily doplnit nové a upřesnit dosavadní poznatky identifikující dochované stavby významné z hlediska inovativnosti konstrukce, či technologií použitých při jejich výstavbě. V regionu vznikla řada krajově specifických stavebních konstrukcí. U staveb s konstrukcí typovou, opakovaně používanou, objekty spojené s prvním použitím dané technologie, kromě hodnoty kulturně historické, mohou být cenné také pro možnost bližšího zkoumání a porovnávání případného dalšího vývoje dané technologie.

Technologie Montovaných rodinných domků z křemelinových panelů, jejíž vývoj byl zahájen již v roce 1956, nachází před svým dalším rozšířením první uplatnění v praxi v ověřovací sérii pěti dvojdomků podle projektu Jana Bendy, realizovaných v letech 1957-1958 pro zaměstnance n. p. Jihostroj ve Velešíně.⁸⁷ Úspěšný jihočeský Montovaný panelový systém B, vyvíjený v rámci experimentální výstavby československého Koldomu, byl ve své charakteristické podobě s průběžnými pásovými okny na průčelích a prosklenými balkony se zešíkmenými bočními čely poprvé použit od roku 1961 při obytné výstavbě při náměstí Jiřího z Poděbrad na Lidické třídě v Č. Budějovicích. V těsném sousedství vyrůstaly od roku 1963 podle projektu Jana Bendy domy obytného souboru Modrá hvězda, které jsou prvními jihočeskými domy realizovanými za použití celostátní technologie montovaného železobetonového příčného stěnového konstrukčního systému T06B. Ještě před nástupem stěnových panelových systémů byl v průběhu let 1958-1959 pro potřeby bytové výstavby vyvinut Montovaný železobetonový skelet s příčnými průvlaky, který byl poprvé využit při výstavbě 4 obytných domů ve Fügnerově ulici v Táboře. Později, když i přes své nesporné přednosti přestala být v jižních Čechách skeletová technologie využívána pro bytovou výstavbu, byl uvedený systém přepracován pro potřeby občanské výstavby a až do počátku 70. let využíván pod označením MS 63. První stavbou z tohoto konstrukčního systému je prototypová realizace administrativní budovy skláren Český křišťál v Chlumu u Třeboně z roku 1963⁸⁸.

Prototypem zkoumajícím nové možnosti konstrukčního řešení bytových domů byla výstavba dvou bytových domů Experimentu na křižovatce ulic Lidická a Mánesova v Č. Budějovicích⁸⁹ realizovaných v letech 1959-1964. Je zde využit originální systém bezprůvlakového montovaného skeletu se zastropením pomocí velkorozměrových panelů uloženým pouze v rozích.

Počátkem 70. let byl systém MS 63 nahrazen novým konstrukčním systémem MS 71 se skratými průvlaky, využívaným nadále pro potřeby občanské výstavby. Experimentálním využitím prototypu systému se stala stavba Základní školy V Milevsku dokončená v roce 1972.

Z občanských staveb s atypickou stavební konstrukcí je významně inovativní budova československého Plaveckého stadionu s lanovou střešní konstrukcí ve tvaru hyperbolického paraboloidu nad eliptickým půdorysem o rozpětí 54 x 64 metrů.

Specifickou a historicky významnou roli při výchově jihočeských stavbařů a zájemců o budoucí studium architektury zastává československá Střední průmyslová škola stavební⁹⁰. V této škole, při absenci vysokoškolského vzdělávání v jihočeském regionu, se již od založení ústavu v roce 1910 soustředil okruh významných odborníků, stavebních inženýrů a architektů k výchově adeptů stavebního oboru. Mezi vyučujícími byli z řad architektů takové osobnosti jako Karel Chochola, Otakar Weinzettel, či Hugo Foltýn. Přední odborníci ze stavební praxe se stali studentům přirozenou autoritou a vzorem. Tradici vysoké úrovně výuky se podařilo přenést i do 2. poloviny 20. století a škola se stala vyhledávaným místem výuky středoškolsky vzdělávaných stavbařů i jako kvalitní příprava pro následné studium

⁸⁶ Faktografie Jiřího Krepse. Jihočeský stavbař 1986, roč. 34, č. 8, s. 2

⁸⁷ Pět rodinných dvojdomků, Strahovská 272-277 a U Hřiště 278, Velešín. V původní podobě je dosud dochován objekt čp. 274, ostatní objekty jsou opatřeny dodatečným zateplením fasády, případně i různými dostavbami.

⁸⁸ Chlum u Třeboně čp. 404. Původní administrativní budova skláren Český křišťál je v současné době opuštěná a bez využití, dosud ale v původní podobě dobře dochovaná.

⁸⁹ Ze skupiny tří současně realizovaných obytných domů je uvedená konstrukce použita na dvou domech čp. 135/5 a 136/7. Třetí dům je realizován v typizované technologii montovaného skeletu s příčnými průvlaky.

⁹⁰ Škola zahájila činnost v roce 1910 pod názvem C. k. česká státní průmyslová škola v Českých Budějovicích, po několika změnách názvů dále od roku 1941 jako Vyšší průmyslová škola v Č. Budějovicích a od roku 1960 působí pod názvem Střední průmyslová škola stavební v Č. Budějovicích.

um na vysokých školách stavebního i architektonického směru. Velká část středních i vedoucích kádrů českobudějovických Pozemních staveb, ale i architektů Stavoprojektu byla absolventy školy. Mezi absolventy patřili například architekti Roman Rousek, Otto Kubík, Leopold Petřík, Ludvík Sýkora, Jan Benda, Jaroslav Škarda, Bohumil Böhm, Bohumil Jarolím, Zdeněk Stašek, Stanislav Vít, Vojtěch Karták, Jindřich Rybák, Ladislav Konopka či Antonín Dvořák⁹¹. Někteří z uvedených absolventů školy, společně s dalšími předními architekty, jako například Vojtěch Karták, František Fical či Leopold Petřík, působili v průběhu 70-80. let na škole v roli vyučujících a předávali své zkušenosti nabyté v praxi další generaci studentů.

Na základě shrnutí docílených poznatků je možno se pokusit formulovat jihočeská specifika také se zaměřením na rozsah působnosti jednotlivých aktérů jihočeské projekční praxe.

Po krátkém poválečném období, kdy v republice i regionu působily soukromé projekční firmy, komunistickému puči a následující likvidaci soukromého podnikání, přebírají také v jižních Čechách veškeré projekční aktivity znárodněné projektové ústavy. V jihočeském regionu mezi nimi již od začátku dominantní úlohu hraje českobudějovický Stavoprojekt a jeho architekti. Ze všech dokumentovaných staveb pouze malá část byla navržena jihočeskými architekty působícími mimo prostředí Stavoprojektu.⁹²

Nejvíce se architekti Stavoprojektu mohli uplatnit při projektování staveb pro bydlení. Po celé sledované období byli téměř výhradními projektanty větších obytných souborů i na ně navazujících staveb občanské vybavenosti a. Z velké části projektovali také jihočeské stavby pro školství, zdravotnictví a částečně pro kulturu, obchod, a ubytování. Významné bylo zapojení architektů Stavoprojektů, zejména Jana Bendy a Bohumila Böhma, do spolupráce s vývojovým oddělením Pozemních staveb při návrhu nejvýznamnějších nových konstrukčních systémů pro obytnou výstavbu.

Obdobně jako tomu bylo v období před 2. světovou válkou i v poválečném období se při projektování architektonických děl v jižních Čechách uplatňují kromě jihočeských projektantů také autoři z jiných krajů republiky, mezi nimiž převažují autoři pražští. Vzhledem k poválečnému znárodnění se jedná zpravidla o státní projektové ústavy a jejich zaměstnance - architekty.

Autoři z jiných krajů se v jižních Čechách uplatňují často právě v projektování specializovaných typů staveb jako např. obchodních, ubytovacích či lázeňských, které bývají svěřovány tzv. odvětvovým projektovým ústavům. K nim patřil například Obchodní projekt, jehož architekti projektovali pro jižní Čechy velkou řadu obchodních středisek, či prodejny (ze staveb dokumentovaných v této práci např. nákupní střediska v Netolicích či v Hluboké nad Vltavou). V Obchodním projektu vznikly návrhy řady jihočeských hotelů (Rekrea v Humpolci, Palcát v Táboře, U Dvou čápů v Trhových Svinech). Svými návrhy se v jihočeském regionu uplatnili také architekti celorepublikově úspěšného brněnského Státního projektového ústavu obchodu (Přístavba hotelu Zlatá Loď v Týně nad Vltavou, Obchodní dům Prior v Č. Budějovicích). Pražský projektový ústav Zdravoprojekt zpracoval projekt Lázeňského sanatoria Aurora v Třeboni. Architekti z jiných krajů byli často úspěšní také při návrzích kulturních domů (např. Mnich, Mirovice, Milevsko, Kamenice nad Lipou, Bechyně).

Jak bylo zmíněno, architekti českobudějovického Stavoprojektu dostali příležitost projektovat z velké části také jihočeské stavby pro zdravotnictví a školství.

Na zdravotnické stavby se v 50. a 60. letech úspěšně specializoval Roman Rousek (např. pavilony plicní a transfuzní v areálu českobudějovické nemocnice či léčebna Hrudkov), od 70. let se v oblasti zdravotnických staveb angažovali také Jan Benda (pavilony lůžkové péče, LDN či onkologie v areálu českobudějovické nemocnice a LDN v Č. Krumlově), od 80. let s přesahem do 90 let pak i manželé Dvořákoví (pavilon interny nemocnice v Č. Krumlově).

Problematice staveb pro školství a výchovu se od 60. let úspěšně a průběžně vedle své ostatní pro-

⁹¹ Seznam absolventů školy. In: Almanach Střední Průmyslová škola stavební České Budějovice k 100. výročí založení školy (1910-2010). České Budějovice: SPŠS, 2010, s. 102-260.

⁹² K jihočeským architektům, dokumentovaným v této práci, kteří nepůsobili ve Stavoprojektu patří Emil Pitter, František Fical a Vojtěch Karták

jeckní tvorby věnovali Ladislav Konopka a Alois Hloušek, kteří ve svých návrzích základních a mateřských škol opakovaně prokázali svou schopnost vytvářet prostory přizpůsobené potřebám školáků, inspirující dětskou představivost i podporující sociální interakci (Základní škola Kubatova, Mateřská škola Voříškův Dvůr, Pavilon zootechniky VŠZ v Č. Budějovicích. Samostatně L. Konopka pak Mateřská škola ve Strakonících a Škola v přírodě ve Volyni).

Neoddělitelnou součástí architektonických realizací ve sledovaném období byla umělecká díla. K osobnostem, které spolupracovaly s architekty a přispěly svými díly k výsledné podobě staveb i veřejných prostorů patřili sochaři Stanislav Zadražil, František Mrázek, Jiří Prachař, Miroslav Raboch, sochaři a keramici - otec a syn Bohumil Dobiáš činní v Československých závodech keramických v Bechyni a v nejstarší české keramické škole v Bechyni, keramik Antonín Škoda v Družstvu Jihotvar v Hrdějovicích u Českých Budějovic, dále skláři Jan Gabrhel ve sklárnách Český křišťál v Chlumu u Třeboně, malíři Ada Novák, Jan Cihla, František Peterka, Václav Boukal (malba, mozaika), Ludmila Hromková (paličková tapiserie), Josef Müller (tapiserie), Milan Peterka (malba, mozaika, vitráž, leptané sklo), Jiří Tichý (malba a tkaná tapiserie), grafici Jan Halla a Rostislav Štěpáník, výstavní scénografové Jaroslav Křišťan a Antonín Růžička⁹³.

Uvedení umělci se často zapojovali při řešení významných architektonických realizacích. Společná činnost architektů a výtvarníků vyústila často v opakovanou spolupráci, založenou mnohdy na přátelských osobních vztazích.

Prvorepubliková nábytkářská tradice v Lišově a Ledenicích našla odezvu v poválečných nábytkářských podnicích, které vyráběly bytový nábytek a byly zároveň dodavateli interiérů občanských staveb. V podniku Hikor Písek pracoval jako hlavní designér Vlastislav Teska, v Jitoně Soběslav se na celorepublikové scéně i v zahraničí prosadil svými návrhy nábytku Hubert Nepožitek. Na poli divadelní architektury a scénografie se v Čechách i v zahraničí svými experimentálními návrhy výrazně prosadil Joan Brehms, autor mimo jiné prvního otáčivého hlediště v českokrumlovské zámecké zahradě, realizovaného v roce 1958.

K propagaci architektury v regionu významně přispívaly pravidelné výstavy soudobé jihočeské architektury a výtvarného umění organizované s pětiletou periodicitou Alšovou jihočeskou galerií a jihočeskými krajskými organizacemi Svazu architektů a Svazu českých výtvarných umělců.

V období normalizace v 80. letech měly značný význam pro odbornou i společenskou sounáležitost, orientaci ve směřování oboru i dalších souvisejících disciplín diskusní a přednáškové večery, které v Českých Budějovicích pod hlavičkou Vědeckotechnické společnosti organizoval Jiří Skalický, architekt českobudějovického Stavoprojektu. Při těchto setkáních se scházeli architekti, výtvarníci a zájemci z dalších profesí k diskuzím a přednáškám na různá témata související se soudobým vývojem architektury, urbanismu či výtvarného umění. K účasti byli zváni nejenom místní, ale i významní odborníci z celé republiky.

V podmínkách trvalých značných omezení ekonomických, technologických i materiálových, daných centrálně plánovaným socialistickým hospodářstvím byly uskutečněny rozsáhlé projekty širokého společenského dopadu. Významně podporováno bylo zejména budování nových výrobních podniků a značného rozsahu dosáhla výstavba nových obytných souborů včetně související občanské vybavenosti.

Nicméně státem podporované stavební aktivity v ostatních oblastech výstavby nebyly zdaleka takového rozsahu, který by se dal srovnávat s podporou výstavby zejména ve významných průmyslových oblastech ostatních regionů republiky. Dokladem toho je například se značnými obtížemi od počátku 60. let budovaný českobudějovický vysokoškolský areál ve Čtyřech Dvorech, z něhož se podařilo dokončit v průběhu 60. let pouze první etapu s budovami kolejí a menzy. Hlavní nové objekty pro výuku a vedení školy pak byly postupně budovány až po sametové revoluci.

---

⁹³ Třicet pět let výtvarného umění a architektury v jižních Čechách, 1980

Podobu architektonického vyjádření jihočeských staveb a stavebních celků realizovaných v období pětáctyřiceti poválečných let lze vnímat v souvislosti celorepublikového vývoje jako pokračování idejí a forem předválečného modernismu reprezentovaného především funkcionalismem. K přerušení modernistické kontinuity došlo, stejně jako v ostatních částech republiky pouze dočasně v průběhu 50. let používáním politicky přikázané metody socialistického realismu. Od konce 50. let a v 60. letech navázala jihočeská architektura na soudobé modernistické tendence západoevropské architektury. Vznikaly stavby s vysokou kvalitou dispozičního řešení a architektonické formy, dodnes dobře rozpoznatelné. Oproti hravosti 60. let, architektonické vyjádření staveb 70. let přináší přechod k vážnosti projevu, hmotové vytříbenosti a jasně formulovaným objemům stavby se zdůrazněnou pravouhlostí. Jihočeská tvorba 70. a 80 let respektuje soudobé chápání internacionálního stylu jako oficiálního stylu československé architektury těchto dvou desetiletí. První projevy postmoderny lze pozorovat od poloviny 80. let nejdříve v drobných realizacích tvůrců nejmladší generace.

Za hranice Jihočeského kraje pronikly nejvíce vybrané realizace architektů českobudějovického Stavoprojektu Bohumila Böhma, Jana Bendy a autorské dvojice Ladislava Konopyky a Aloise Hlouška. Z nich nejznámější jsou Böhmovy českobudějovické realizace plavecký stadion a bytová výstavba na Lidické třídě u náměstí Jiřího z Poděbrad, Koldům navržený kolektivem vedeným B. Bohmem a budovy Experimentu Jana Bendy.

7 Závěr

V této práci jsem se řešitel zaměřil především na doplnění poznatků o významných stavbách sledovaného období a jejich tvůrcích.

V rámci provedeného výzkumu byly hledány nové hodnotné stavby vhodné k dokumentaci. Výsledkem je 36 nově nalezených architektonicky hodnotných staveb⁹⁴, dosud z hlediska památkového nezkoumaných, které byly v této práci dokumentovány a zhodnoceny.

Za pomoci terénních průzkumů staveb a studií dochované dokumentace byly hledány a nalezeny doplňující poznatky o množství dalších již známých památkách moderní architektury.

Kromě nových a doplňujících poznatků byly identifikovány a zdokumentovány 3 významné stavby vzhledem ke svým nesporným památkovým hodnotám vhodné k zápisu do seznamu kulturních památek. Jedná se o Základní školu Malá Strana v Týně nad Vltavou z roku 1951, Plavecký stadion v Českých Budějovicích z roku 1971 a Provozní budovu Pragoprojektu v Českých Budějovicích z roku 1988. V rámci práce byly o těchto stavbách shromážděny informace v rozsahu potřebném k podání návrhu k zápisu památky.

Stavby dokumentované v této práci samostatnými hesly byly systematicky zhodnoceny.

Pro hodnocení staveb byla využita metodika, kterou vypracovali pro potřeby hodnocení poválečné architektury odborníci pověřeni magistráty měst Brno a Vídeň.

Metoda založená na standardizovaných hodnoceních jednotlivých kritérií (indikátorů) sdružených do skupin (indexů) poskytuje výslednou hodnotovou analýzu zkoumaného objektu. Suma všech indikátorů a indexů tvoří analytický profil. Původně velmi velký rozsah indikátorů metodiky byl pro potřeby této práce záměrně přiměřeně zúžen, což výrazně přispělo ke zvýšení celkové přehlednosti výsledků.

Podle rozsahu poznatků dosažených o analyzované stavbě jsou v této práci využity dvě varianty (stupně) analytického profilů. V prvním, méně podrobném stupni analýzy, lze vyhodnocovat základní aspekty kulturně historického významu stavby jako jsou akceptace stavby experty i veřejností a zá-

⁹⁴ Jedná se o stavby katalogových čísel: 1, 6, 8, 16, 17, 22-25, 31, 33, 44, 45, 47, 49-54, 58, 59, 65, 73-76, 80, 85-87, 90-92, 94, 96, 97.

kladní aspekty posuzující originalitu stavby dle jejího významu doplnění svého okolí, dominantnosti, reprezentativnosti a působivosti stavby. Ve druhém, podrobném stupni analýzy, jsou navíc vyhodnocovány také aspekty inovativnosti, příkladnosti a významu stavby v celkovém díle svého autora a také originalita řešení jednotlivých složek stavby.

Na základě zkušeností získaných s konkrétním využitím v této práci lze konstatovat, že uvedená metodika může být užitečným nástrojem pro vyhodnocování jednotlivých aspektů moderních staveb a že splnila očekávání vkládaná do jejího využití v této práci.

Analýza umožňuje získat přesné a srovnatelné údaje jako základ pro hodnocení staveb jako celku i jednotlivých jejich vlastností. Zobrazení výsledků pomocí grafických stupnic je názorné a přehledné. Na první pohled lze vyčíst význam budovy v nejdůležitějších bodech.

Systém je přes svoji komplexnost zároveň i flexibilní a značně variabilní.

Pro doplnění poznatků o činnosti a hlavních dílech architektů byli kontaktováni dosud žijící významní tvůrci jihočeské poválečné architektury a také spolupracovníci autorů již nežijících. Pro tento účel byly úspěšně využity retrospektivní vzpomínky architektů Igora Čepka, Aloise Hlouška, Naděždy Dvořákové, Antonína Dvořáka, Antonína Malce a Petra Šímy, který byl spolupracovníkem Ladislava Konopky. V některých případech ke získání nových poznatků napomohlo studium dostupných pozůstalostních archivů nežijících autorů.

Studiem dobové literatury, zkoumáním v archivech, ale i prostřednictvím retrospektivních vzpomínek pamětníků bylo zjišťováno jakou roli sehrály v jihočeské projekční a realizační praxi podniky Stavoprojekt a Pozemní stavby Č. Budějovice a jaký měly podíl na vzniku zkoumaných děl. Shromážděné poznatky, které byly v této práci uvedeny a shrnuty dokládají například rozhodující podíl těchto podniků na projektování a realizaci staveb zkoumaných v této práci a dokládají také významnost role, kterou tyto podniky sehrály při vývoji nových stavebních technologií a konstrukčních systémů používaných pro výstavbu v regionu.

V průběhu doktorského studia se řešitel práce pokusil, v rámci svých možností, vlastním výzkumem dosáhnout zlepšení metod, jakými databáze architektury pracují s daty. V roce 2015 řešitel získal ve Studentské grantové soutěži ČVUT grant a provedl výzkum na téma "Nové metody práce s databázovými daty dokumentujícími díla moderní architektury z hlediska dějin a vývoje architektury." Výzkumem se řešiteli podařilo navrhnout nová výhodnější řešení práce s daty v databázích architektury ve třech oblastech:

- 1) Práce s textovými daty ve strukturované podobě podle potřeb dokumentace architektury
  - 2) Zachycení vzájemné návaznosti a hierarchie děl v databázi architektury
  - 3) Mapování polohy děl architektury v digitálních mapách komplexnějším a přesnějším způsobem
- Dosažené výsledky výzkumu jsou plně využitelné v praxi ke zdokonalení jak stávajících, tak nově budovaných databází architektury. Využití výsledků výzkumu umožňuje zlepšit stávající možnosti dokumentace děl architektury v prostředí relačních databází, především umožňuje přesnější a úplnější dokumentaci děl. Nové poznatky mohou být tedy řešitelem využity také při následné realizaci Databáze jihočeské poválečné architektury.

Jak poznatky o stavbách a jejich tvůrcích uvedené v této práci, tak i poznatky dosažené doktorandem v oblasti zdokonalování metod práce s daty, jsou velmi dobře a snadno využitelné při databázovém způsobu zpracování dat.

Samostatnou databázi Jihočeské poválečné architektury lze snadno vytvořit dle návrhu databázové struktury, která je součástí této práce. Kromě toho, pořízená data mohou také být snadno sdílána a využívána ve stávajících informačních systémech institucí zaměřených na dokumentování či památkovou ochranu architektury. Všechny řešitelem dosažené poznatky tak mohou přispět k lepšímu poznání jihočeské poválečné architektury a potencionálně i k lepší památkové ochraně jejich děl.

8 Použité prameny, literatura

8.1 Časopisy

Architektura ČSR. Praha: Svaz architektů ČSR, 1946-1990.

Československý architekt. Praha: Svaz českých architektů, 1955-1990. Praha

Domov. Praha: SNTL, 1960-dnes.

Hlas stavby. Č. Budějovice: Pozemní stavby, 1961-1966.

Jihočeský stavbař, Č. Budějovice: Pozemní stavby, 1967-1990.

Pozemní stavby. Praha: Ministerstvo stavebnictví, 1953-1990.

Technický jih. Č. Budějovice: Technicko-hospodářská jednota, 1927-1950.

8.2 Archivy

Archiv Národního památkového ústavu - Č. Budějovice (ČB).

Archiv Šechtl a Voseček. Tábor.

Státní okresní archiv - České Budějovice (ČB), Č. Krumlov (ČK), Prachatice (PT), Strakonice (ST), Písek (PI), Tábor (TA), J. Hradec (JH).

Státní oblastní archiv - Třeboň (TR).

Spisovna stavebního úřadu - České Budějovice (ČB), Č. Krumlov (ČK), Pelhřimov (PE), Prachatice (PT), Sezimovo Ústí (SÚ), Strakonice (ST), Písek (PI), Tábor (TA), J. Hradec (JH), Třeboň (TR)

8.3 Další prameny

8.4 Knihy a články

15 let n. p. Pozemní stavby Č. Budějovice 1951-1966, 1966. Č. Budějovice: Pozemní stavby.

15 let architektury a výtvarného umění v jižních Čechách, 1960. České Budějovice: Alšova jihočeská galerie.

20 let architektury a výtvarného umění v jižních Čechách, 1965. České Budějovice: Alšova jihočeská galerie.

20 let podniků místního stavebnictví v Jihočeském kraji, 1949-1969, asi 1969. Č. Budějovice: Zájmové sdružení podniků místního stavebnictví v Jihočeském kraji.

25 let Pozemních staveb České Budějovice, 1976. České Budějovice: Pozemní stavby.

40 let závodu Prefa Veselí nad Lužnicí, 1989. České Budějovice: Pozemní stavby Č. Budějovice.

Almanach Střední Průmyslová škola stavební České Budějovice k 100. výročí založení školy (1910-2010), 2010. České Budějovice: SPŠS.

- Brázdová, Hana, 1976. Obřadní síně národních výborů Jihočeského kraje. České Budějovice: Jihočeský krajský národní výbor. Nestránkováno.
- Čejka, J 1963. Poučení z jižních Čech. Čs. architekt, roč. 9, č. 3, s. 3
- Čepecký, Boris, 2016. Rozhovor J. Srby s arch. Čepkem. Č. Budějovice, 10. 11. 2016.
- Čermák, František, 1962. Soutěž na výstavbu revmatologického lázeňského sanatoria v Třeboni. Architektura ČSR, roč. 21, č. 3, s. 141-147.
- Čížek, O.; Vacek, L., 1960. Novostavba 92 bytů s montovaným železobetonovým skeletem v Táboře. Pozemní stavby, roč. 8, č. 3, s. 115-119.
- Čížek, Oldřich a kol., 1962. Stavíme rychleji a pokrokověji: Poznáváme příčný systém B2 a B4. Hlas stavby, VI, č. 13, s. 2-3.
- Daňková, Alena, 2014. Ing. arch. Otakar Jankovec. In: Tábořský archiv. Tábor: Státní okresní archiv Tábor.
- Drábek, Jakub, 2016. Prostorové zázemí Fakulty managementu VŠE Praha se sídlem v Jindřichově Hradci. [online]. Praha: VŠE 18. 8. 2016 [cit. 14. 6. 2017]. Dostupné z: <http://dejiny.vse.cz/virtualni-vystava/virtualni-vystava-fm-vse/prostorove-zazemi-fakulty-managementu-vse-praha-se-sidlem-v-jindrichove-hradci/>.
- Durdík, Vlastimil, 1967. Jan Řehoř: nekrolog. Architektura ČSR, roč. 26, č. 1, s. 44-45.
- Dvořák, Antonín; Dvořáková Naděžda, 2017. Rozhovor J. Srby s architektky A. Dvořákem a N. Dvořákovou. Č. Budějovice, 14. 8. 2017.
- Eisner, Stanislav; Petráš, Zdeněk, 1962. Současný vývoj technologických systémů v bytové a občanské výstavbě v Jihočeském kraji. Architektura ČSR, roč. 21, č. 3, s. 155-162.
- Encyklopedie Českých Budějovic, 2006. Č. Budějovice : Statutární město České Budějovice.
- Erban, Libor, 1988. Škola v přírodě ve Volyni. Architektura ČSR, roč. 47, č. 4, s. 17-25.
- Erbanová, Eva; Šilhan, Milan; Švácha, Rostislav, 2007. Slavné vily Jihočeského kraje. Praha: FOIBOS.
- Erbanová, Eva; Šilhan, Milan, 2015. Bohumil Böhm a České Budějovice [výstava]. České Budějovice: Národní památkový ústav.
- Gall, Vojtěch, 1949. Socialistické zaměření urbanismu. Technický jih, roč. 16, č. 10, s. 75-77.
- Hlavač, František, 1960. Technický rozvoj národního podniku Pozemní stavby Č. Budějovice. Pozemní stavby, roč. 8, č. 3, s. 106-108.
- Hloušek, Alois, 2016. Rozhovor J. Srby s architektem A. Hlouškem. Hradešín, 19. 10. 2016.
- Jandová, Eva, 2010. Hotel Vyšehrad v Českém Krumlově v souvislostech československé poválečné architektury. České Budějovice: 2010. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Č. Budějovicích, Filozofická fakulta.
- Jankovec, Otakar, 2006. Sezimovo Ústí: zánik, vznik, urbanistické proměny města. Sezimovo Ústí: MěÚ Sezimovo Ústí.
- Karous, M, 1976.. Reumatologické sanatorium v Třeboni. Architektura ČSR, roč. 35, č. 3, s. 112-114.

Kolektiv autorů, Brno / Wien, 2012. Vypracování hodnotící metodiky architektury období 1945 až 1979 / Entwicklung einer Bewertungsmethodik der Architektur von 1945 bis 1979. Město Brno / Město Vídeň.

Konopa, František, 1976. Podmínky tvůrčí práce architektů v procesu přípravy a zpracování projektové dokumentace. *Československý architekt*, roč. 22, č. 16, s. 8.

Kotalík, Jiří, 1983. Podíl architektury na tvorbě krajiny a životního prostředí v jižních Čechách, část 1. In: *Česká Krajina*. Praha: Národní galerie v Praze.

Kovář, Daniel, ed.; Augustin, Martin; Erbanová, Eva; Lavička, Roman; Müller, Jan; Šilhan, Milan, 2016. Slavné stavby Českých Budějovic. Praha: Foibos Books.

Kuča, Karel; Kučová, Věra, 2015. Metodika klasifikace staveb podle památkové hodnoty. Praha: NPÚ.

Kučerová, Ludmila, 2017. KD slaví "čtyřicítku". In: *Místní kultura* [online]. Praha: NIPOS, 25. 2. 2011 [cit. 12. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.mistnikultura.cz/kd-oslavi-ctyricitku>.

Lada, Miroslav, 1949b. O rozvoj prefabrikace a montovaných staveb v jižních Čechách. Pokračování. *Technický jih*, 16, č.7, s. 55-56.

Lada, Miroslav, 1949. O rozvoj prefabrikace a montovaných staveb v jižních Čechách. *Technický jih*, 16, č.4, s. 38-42.

Lauda, Bořivoj, 1980. Užité umění. In: *Třicet pět let výtvarného umění a architektury v jižních Čechách*. Č. Budějovice: AJG, s. 38-42.

Léta píšou historii: třicet let Pozemních staveb České Budějovice, 1981. Č. Budějovice: Pozemní stavby.

Línek, L.; Milunič, 1986, V. Pionýrský tábor ČSP-Praha. *Československý architekt*, roč. 31, č. 11, s. 3.

Malec, Antonín, 2017. Rozhovor J. Srby s architektem A. Malcem. Č. Budějovice, 3. 2. 2017.

Montovaný beztrámový skelet : MS 71. I., 1973. České Budějovice : Pozemní stavby.

MS 63: Montovaný skelet pro občanskou výstavbu, 1963. Č. Budějovice: Pozemní stavby.

Nečas, Otakar a kol. 1960. Zpráva o vyhodnocení pokusných projektů...: Projekt č. 13. a 14. Praha: Státní výbor pro výstavbu, 1960. Dokument pro vnitřní potřebu výboru.

Pohan, Alois, 1977. Dům pečovatelské služby v sídlišti Voříškův Dvůr České Budějovice. *Architektura ČSR*, roč. 36, č. 5, s. 210-211.

Pohan, Alois, 1979a. Mateřská škola a jesle v Prachaticích. *Architektura ČSR*, roč. 38, č. 1, s. 22-24.

Pohan, Alois, 1979b. Poliklinika v Českých Budějovicích. *Architektura ČSR*, roč. 38, č. 3, s. 129-130.

Procházka, Jaromír, 1987. Přístavba šaten SOU ČSAO České Budějovice. *Architektura ČSR*, roč. 46, č. 5, s. 452-453.

Procházka, Vítězslav, 1965. Architektura. In: *20 let architektury a výtvarného umění v jižních Čechách*. Č. Budějovice: Alšova jihočeská galerie, s. VII-X.

Procházková, Daniela; Šimek, Miloslav, 2015. Věda na jihu Čech: Biologické centrum AV ČR. Praha: Akademie věd ČR.

Psíková, Jiřina, 2015a. Pohled do historie Lázní Aurora. Třeboň: Lázeňská pohoda, č. 9, s. 14-15.

Psíková, Jiřina, 2015b. Sanatorium Aurora otevřeno v roce 1975. Třeboň: Lázeňská pohoda, č. 10, s. 10-11.

Psíková, Jiřina, 2015c. Náročná rekonstrukce Lázní Aurora. Třeboň: Lázeňská pohoda, č. 11, s. 4-5.

Půlpán, Karel, 1993. Nástin českých a československých hospodářských dějin do roku 1990 - 1. díl. Praha: Univerzita Karlova.

Schinko, Jan, 2009. Lidická pohltila Wilsonovo náměstí na přání politiků. In: Českobudějovický deník [online]. Č. Budějovice: Vltava Labe media, 18. 1. 2009 [cit. 2. 4. 2017]. Dostupné z: https://ceskobudejovicky.denik.cz/zpravy_region/putovani_wilsonovo_namesti_cb20090116.html.

S patinou pětileté růže: čtvrtstoletí i dnešek jihočeského Stavoprojektu, 1974. Architekt, roč. 20, č. 8, s. 1 a 4-5.

Spěváková, Šárka, 2000. Osobnost a dílo architekta, stavitele a vynálezce Františka Petráše. České Budějovice: 2000. Diplomová práce. Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy.

Stašek, František, 1976. Projektování a výstavba některých objektů občanského vybavení na venkově. Architektura ČSR, roč. 35, č. 8, s. 354-359.

Strakoš, Martin, 2007. Na cestě k socialistickému realismu - architektura Jiřího Krohy 40. let. In: Jiří Kroha v proměnách umění 20. století. Brno: Muzeum města Brna.

Štorková, Jana; Erbanová, Eva; Zuzáková, Eva, 2009a. Písek: plošný průzkum, zhodnocení a dokumentace architektonického kulturního dědictví 19. a 20. století. Č. Budějovice: NPÚ.

Štorková, Jana; Erbanová, Eva; Zuzáková, Eva, 2009b. Strakonice: plošný průzkum, zhodnocení a dokumentace architektonického kulturního dědictví 19. a 20. století. Č. Budějovice: NPÚ.

Štorková, Jana; Erbanová, Eva; Zuzáková, Eva, 2010. Prachatic: plošný průzkum, zhodnocení a dokumentace architektonického kulturního dědictví 19. a 20. století. Č. Budějovice: NPÚ.

Štorková, Jana; Erbanová, Eva; Zuzáková, Eva, 2011. České Budějovice: plošný průzkum, zhodnocení a dokumentace architektonického kulturního dědictví 19. a 20. století. Č. Budějovice: NPÚ.

Štorková, Jana; Zuzáková, Eva; Erbanová, Eva, 2013. Znamá neznámá jihočeská architektura 20. století [výstava]. České Budějovice: Národní památkový ústav.

Štorm, Vojtěch, 1980. Architektura. In: Třicet pět let výtvarného umění a architektury v jižních Čechách. Č. Budějovice: AJG, s. 49-55.

Štursa, Jiří, 1947. Bytová výstavba Československa a zkušenosti z ciziny. Stavebnictví, roč. 3, s. 42-54.

Švácha, Rostislav, a kolektiv, 2014. Česká republika, moderní architektura, Čechy. Praha: Zlatý řez.

Tichá, Jana, 2009. Českobudějovická hvězdárna a planetárium znovuotevřena po rekonstrukci od 12. října 2009. In: Informační Bulletin [online]. Č. Budějovice: Hvězdárna a planetárium, 8. 10. 2009 [cit. 2. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.hvezdarnacb.cz/html/press054.html>.

Tichá, Jana, 1997. 60. výročí českobudějovické hvězdárny. In: Informační Bulletin [online]. Č. Budějovice: Hvězdárna a planetárium, 10. 11. 1997 [cit. 2. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.hvezdarnacb.cz/html/press002.html>

Třeštík, Michael, 1993. Kdo je kdo v architektuře a příbuzných oborech. Praha: Modrý jezdec, 271 s, 1. vydání.

Třeštík, Michael, 2000. Kdo je kdo. Architektura. Praha: Agentura Kdo je kdo, 318 s.

Třeštík, Michael, 2003. Kdo je kdo. Architektura. Praha: Agentura Kdo je kdo, 166 s.

Třicet pět let výtvarného umění a architektury v jižních Čechách, 1980. České Budějovice: Alšova jihočeská galerie.

Valterová, Radomíra, 1982. Mateřská škola ve Strakonících. Architektura ČSR, roč. 41, č. 10, s. 446-447.

Valterová, Radomíra, 1981. Architektura pro děti. Československý architekt, roč. 27, č. 25-26, s. 5.

Valterová, Radomíra, 1983. Podíl architektury na tvorbě krajiny a životního prostředí v jižních Čechách, část 2. In: *Česká Krajina*. Praha: Národní galerie v Praze.

Vít, Jiří; Malát, Jan, 1976. Architektura Muzea a památníku dělnického a revolučního hnutí v jižních Čech v Českých Budějovicích. Architektura ČSR, roč. 35, č. 1, s. 8-13.

Zuzáková, Eva; Erbanová, Eva; Štorková, Jana, 2010. Český Krumlov: plošný průzkum, zhodnocení a dokumentace architektonického kulturního dědictví 19. a 20. století. Č. Budějovice: NPÚ.

Zuzáková, Eva; Štorková, Jana; Erbanová, Eva, 2011. Jindřichův Hradec: plošný průzkum, zhodnocení a dokumentace architektonického kulturního dědictví 19. a 20. století. Č. Budějovice: NPÚ.

Erbanová, Eva, 2007. České Budějovice 1. díl: plošný průzkum, zhodnocení a dokumentace architektonického kulturního dědictví 19. a 20. století. Č. Budějovice: NPÚ.

Petráš, Zdeněk, 1978. Jihočeská varianta PS 69/2. Jihočeský stavbař, roč. 26, č.27, s. 2.

Želízko, Vilém, 1949. Od dvouletky k pětiletce. Technický jih, roč. 16, č. 2-3, s. 15-17.

Žáčková, Eva, 2005. Tábor: plošný průzkum, zhodnocení a dokumentace architektonického kulturního dědictví 19. a 20. století. Č. Budějovice: NPÚ.

Žáčková, Eva, 2006a; Jankovec, Otakar. Tábor: plošný průzkum, zhodnocení a dokumentace architektonického kulturního dědictví 19. a 20. století. Č. Budějovice: NPÚ.

Žáčková, Eva; Jankovec, Otakar, 2006b. Sezimovo Ústí: plošný průzkum, zhodnocení a dokumentace architektonického kulturního dědictví 19. a 20. století. Č. Budějovice: NPÚ.

Žáčková, Eva, 2007. České Budějovice 1. díl: plošný průzkum, zhodnocení a dokumentace architektonického kulturního dědictví 19. a 20. století. Č. Budějovice: NPÚ.

Seznam dalších symbolů a zkratk

ANPÚ Archiv Národního památkového ústavu

ČSAV Československá akademie věd

ČSD Československé státní dráhy

ČVUT České vysoké učení technické v Praze

KNV Krajský národní výbor

KSČ Komunistická strana Československa

MěNV Městský národní výbor

MNV Místní národní výbor

ONV Okresní národní výbor

OOR Okresní odborová rada

OÚNZ Okresní ústav národního zdraví

OV SSM Okresní výbor Socialistického svazu mládeže

OV KSČ Okresní výbor Komunistické strany československé

ROH Revoluční odborové hnutí

SSM Socialistický svaz mládeže

SOA Státní oblastní archiv

SOKA Státní okresní archiv

SSÚ Spisovna stavebního úřadu

SÚRPMO Státní ústav pro rekonstrukci památkových měst a objektů

VCPD Výzkumné centrum průmyslového dědictví

ÚTDA FA ČVUT Ústav teorie a dějin architektury Fakulty architektury ČVUT